

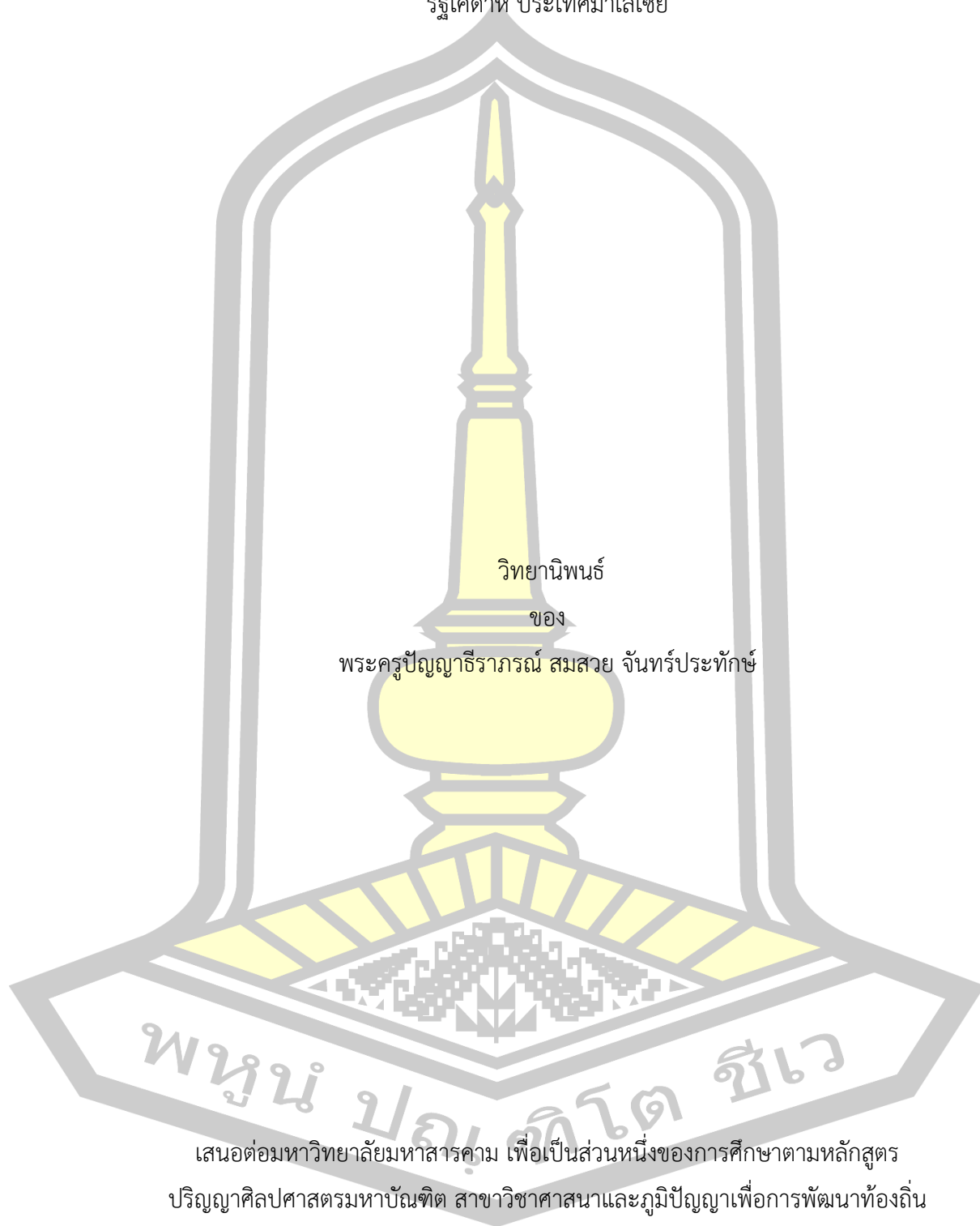
อัตลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาของชุมชนชาวมลายูเชื้อสายไทยในหมู่บ้านไม้สน อำเภอเมืองเป็นดั่ง
รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

วิทยานิพนธ์
ของ
พระครูปัญญาธีราภรณ์ สมสวย จันทร์ประทักษ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
มิถุนายน 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อัตลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาของชุมชนชาวมลายูเชื้อสายไทยในหมู่บ้านไม้สน อำเภอเมืองเป็นดั่ง
รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

วិทยานิพนธ์
ของ
พระครูปัญญาธีราภรณ์ สมสวย จันทร์ประทักษ์

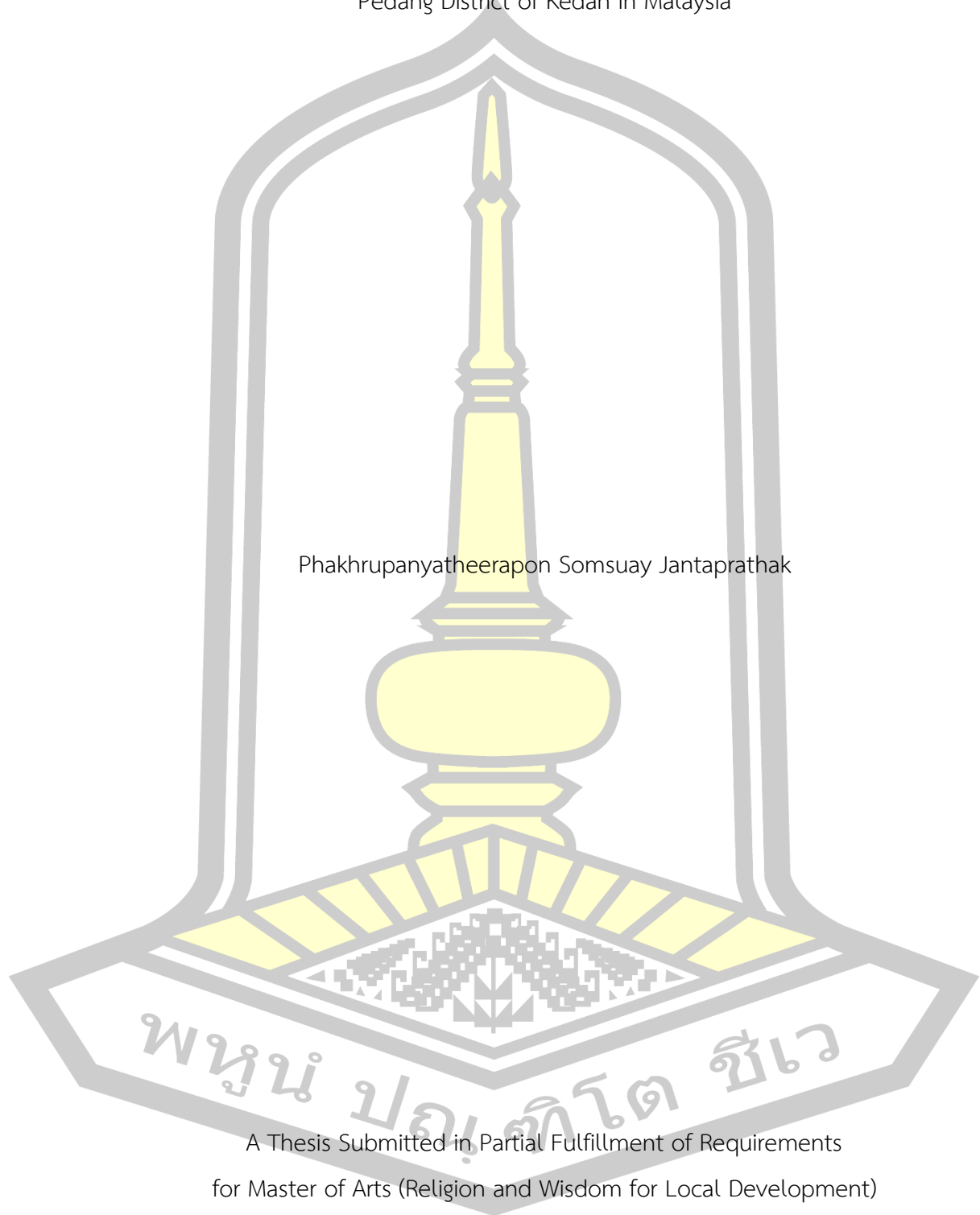
พูน ปลูกดีโต ชีเว

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

มิถุนายน 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Buddhism Identity of the Thai Siamese-Malaysia Community in Ban Makison Village
Pedang District of Kedah in Malaysia

Phakhrupanyatheerapon Somsuay Jantaprathak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Arts (Religion and Wisdom for Local Development)

June 2019

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของพระพระครูปัญญาธิธรรมาจารย์ สมสวย จันทร์ประทีภย์ แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. จารุวรรณ ธรรมวัตร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. เกียรติศักดิ์ บังเพลิง)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. ฉลอง พันธุ์จันทร์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(รศ. ดร. บุญยงค์ เกศเทศ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาและภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. ดร. กนกพร รัตนสุธีระกุล)

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	อัตลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาของชุมชนชาวมลายูเชื้อสายไทยในหมู่บ้านไม้สน อำเภอเมืองเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย		
ผู้วิจัย	พระครูปัญญาธิราภรณ์ สมสวย จันทร์ประทักษิ์		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกียรติศักดิ์ บังเพลิง		
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	ศาสนาและภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอัตลักษณ์พุทธศาสนาของชุมชนบ้านไม้สนที่สัมพันธ์กับความเป็นไทยในบริบทรัฐชาติ โดยระเบียบวิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วม สังเกตและสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ประเพณีทางพุทธศาสนาที่มีอัตลักษณ์เฉพาะชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน คือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อาทิ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ประเพณีการบวช ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ประเพณีทอดกฐิน ประเพณีลอยกระทง พิธีกรรมโนราโรงครู เป็นต้น ซึ่งประเพณีที่กล่าวมา มีความสัมพันธ์กับไทยทุกประเพณี แม้ลักษณะเป็นชนกลุ่มน้อยที่ยังสามารถดำรงรักษาวัฒนธรรม ศาสนา และภาษา ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้ ซึ่งประเทศมาเลเซียนั้นเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับศาสนาอิสลามเป็นหลักแต่ชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สนทางตอนเหนือของประเทศยังคงดำรงพุทธศาสนาในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี โดยใช้วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจทำให้วัดมีบทบาทหน้าที่ต่างๆ มากกว่าการเป็น ศาสนสถาน คือ การดำรงความเป็นชาวพุทธ การเป็นแหล่งความรู้ทางพุทธในการถ่ายทอดภาษาไทย นอกจากนี้ คานิยมการบวชของชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สนยังสะท้อนให้เห็นว่าพุทธศาสนาได้หยั่งรากลึกอยู่ในจิตวิญญาณ และสร้างคุณค่าทางจิตใจให้ชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สนยังคงไว้ซึ่งพิธีกรรมประเพณีอันดีงามในการบวชเพื่อดำรงตนในฐานะศาสนทายาทที่ช่วยสืบต่อพระพุทธศาสนาและทำนุบำรุงสถาบันศาสนาไว้ได้อย่างมีศักดิ์ศรีท่ามกลางสังคมและวัฒนธรรมต่างชนชาติ ซึ่งพิธีกรรมการบวชยังแสดงพลังความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนให้เป็นปึกแผ่นด้วย

การมีส่วนร่วมในประเพณีและพิธีกรรมดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการติดต่อสื่อสารของ

คนในชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น และยังทำให้ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยได้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจในบริบทชุมชนของตนเองผ่านการสืบทอดขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อและพิธีกรรมที่ยังคงความมีตัวตนผสมผสานกับความเป็นไทยอยู่ภายใต้เส้นพรมแดนที่แยกออกเป็นสองรัฐชาติไทย-มาเลย์ ชุมชนมาเลเซียเชื้อสายไทยในหมู่บ้านไม้สนจึงยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไทยอย่างมีนัยสำคัญเชื่อมโยงกับความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญคือพุทธศาสนา ถึงแม้จะอยู่ท่ามกลางการล้อมรอบด้วยชุมชนมุสลิมที่เป็นประชากรหลักของประเทศ

คำสำคัญ : อัตลักษณ์ทางพุทธศาสนา, ชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย, บ้านไม้สน

TITLE	Buddhism Identity of the Thai Siamese-Malaysia Community in Ban Makison Village Pedang District of Kedah in Malaysia		
AUTHOR	Phakhrupanyatheerapon Somsuay Jantaprathak		
ADVISORS	Assistant Professor Kiattisak Bangperng , Ph.D.		
DEGREE	Master of Arts	MAJOR	Religion and Wisdom for Local Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2019

ABSTRACT

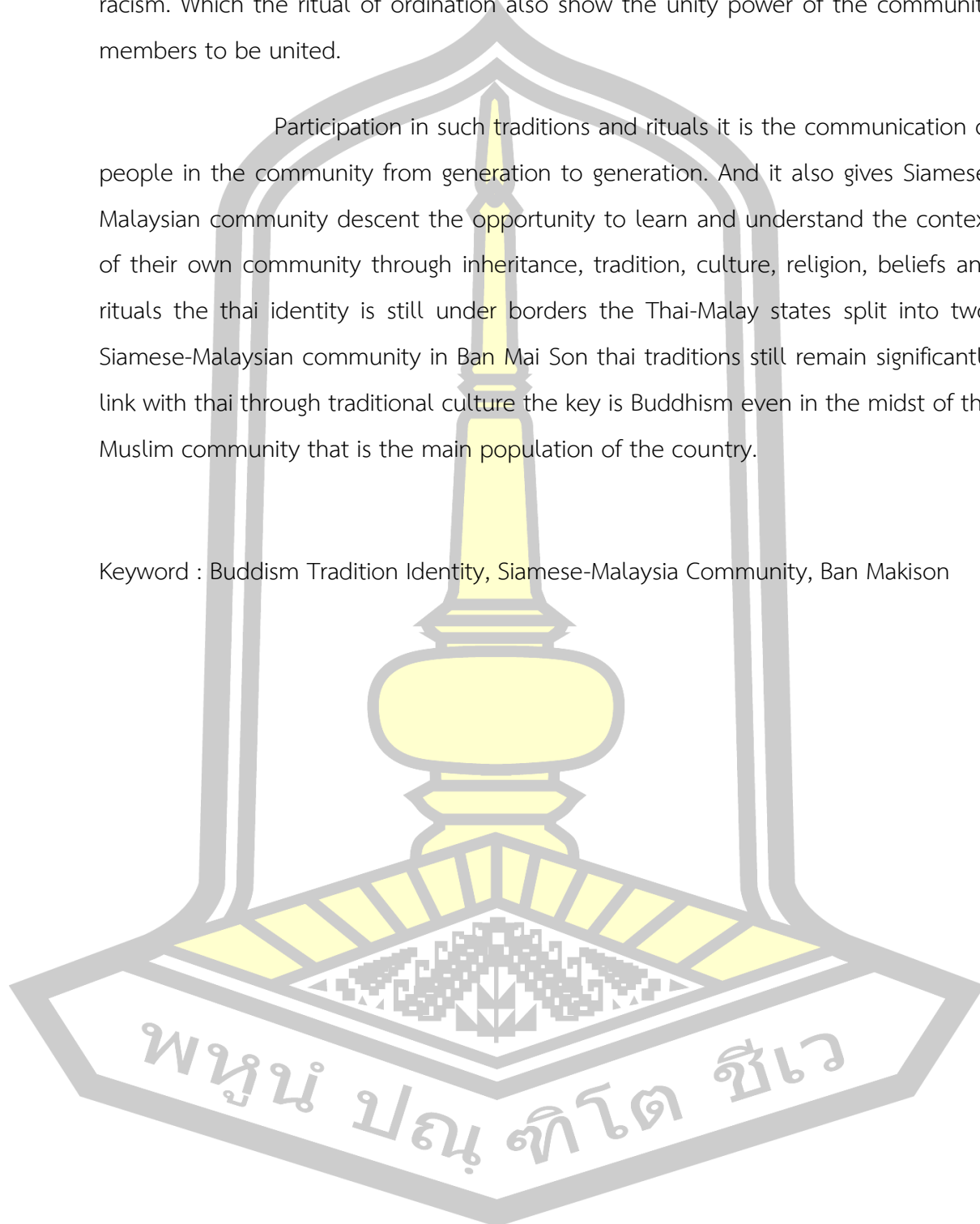
This research aims To study the Buddhist identity of the Ban Son Son community in relation to Thai being in the context of the national state By participatory research methodology Observe and interview And then use the data to describe the analysis.

The research found that buddism tradition identity in the past to the present it is important buddhist day such as Makha Bucha Day, Vesak Day, Asanha Bucha Day, Khao Phansa Day, The End of Buddhist Lent Day, Tradition Ordination, Songkran Festival, Parade Candle Lent, Kathin Ceremony, Loykratong Festival, Nora Teachers Ceremony etc. The tradition has the relationship with Thailand all traditions. Although the characteristics are minorities can also preserve culture religion and languages which the identity of self. Which Malaysia is a country that pays much attention to Islam but Siamese-Malaysian community in Ban Mai Son descent in the northern part of the country buddhism is still in the area as well. By the measure of the center of the mind is the role of various functions over is a religious place is the existence of a buddhist, a buddhist source of knowledge in thai language. In addition the value of ordination the Siamese-Malaysian community in Ban Mai Son it reflects that Buddhism is rooted in the soul. And create a mental value for the Siamese-Malaysian community in Ban Mai Son maintaining good ritual traditions in ordination to maintain his status as a successor to the successor to

buddhism, and maintain a religious institution with dignity in society, and culture of racism. Which the ritual of ordination also show the unity power of the community members to be united.

Participation in such traditions and rituals it is the communication of people in the community from generation to generation. And it also gives Siamese-Malaysian community descent the opportunity to learn and understand the context of their own community through inheritance, tradition, culture, religion, beliefs and rituals the thai identity is still under borders the Thai-Malay states split into two. Siamese-Malaysian community in Ban Mai Son thai traditions still remain significantly link with thai through traditional culture the key is Buddhism even in the midst of the Muslim community that is the main population of the country.

Keyword : Buddhism Tradition Identity, Siamese-Malaysia Community, Ban Makison

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอนุเคราะห์ให้คำแนะนำจาก รองศาสตราจารย์ ดร.จากรุวรรณ ธรรมวัตร ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ บังเพลิง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง พันธุ์จันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพงษ์ มีโรสง อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำตลอดจน รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยงค์ เกศเทศ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญวัฒน์ โปธิ์สาน อาจารย์ประจำรายวิชา ที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่เป็นพิเศษ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จการศึกษา ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศาสนาและภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่กรุณาให้คำแนะนำชี้แนะและให้คำปรึกษาในการทำงานวิจัยในครั้งนี้ โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการวิจัยศึกษาอัตลักษณ์ประเพณีทางพุทธศาสนาของชาวมลายูเชื้อสายไทยในหมู่บ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ พระราชธรรมธาดา เจ้าอาวาสวัดเทพบัณฑิต พระครูปลัดละเอียด เลียงสุวรรณ รองเจ้าอาวาสวัดเทพบัณฑิต ที่ให้การช่วยเหลือ สนับสนุนพื้นที่ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ผู้วิจัยมาตลอดจนสำเร็จการศึกษา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณ ประชาชนชาวมลายูเชื้อสายไทยที่อาศัยอยู่บ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย ทุกคนที่ได้ให้ข้อมูลรวมทั้งได้ระดมความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัยในครั้งนี้

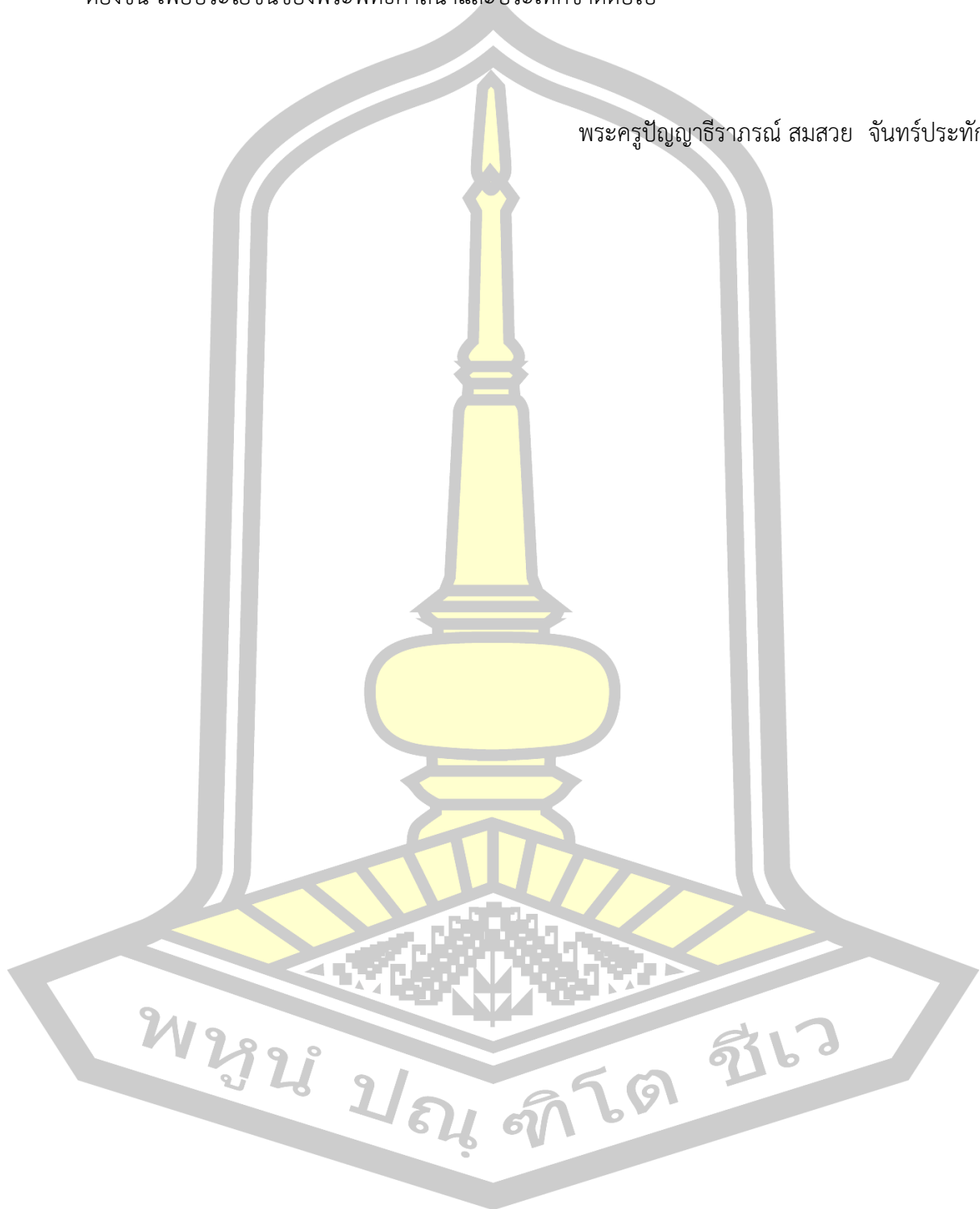
ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมสนับสนุนให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี โดยเฉพาะนางสาวเสาวลักษณ์ ประจำเมือง นางสาวเกตุสนธิ์ ไทยสมบุญ และนายอารมณ ศรีสุวรรณ ซึ่งเป็นผู้ช่วยหลักคอยช่วยเหลืองานทุกอย่างในการลงพื้นที่ที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในการทำวิจัย และเพื่อนนิสิต รวมทั้งลูกศิษย์ทุกคนที่ช่วยให้คำปรึกษารวมทั้งเพื่อนๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจให้ตลอดมา

ขอน้อมรำลึกถึงผู้มีพระคุณคือ คุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด และเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนในสิ่งที่ดี ส่งเสริมให้ผู้วิจัยได้รับการศึกษาเจริญรุ่งเรืองมาถึงขณะนี้

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณมารดา บิดา ตลอดจน

บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่อบรมสั่งสอนประสาทวิชา ซึ่งผู้วิจัยจะนำไปพัฒนาการทำงานให้
ดียิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ของพระพุทธศาสนาและประเทศชาติต่อไป

พระครูปัญญาธีราภรณ์ สมสวย จันทร์ประทักษ์

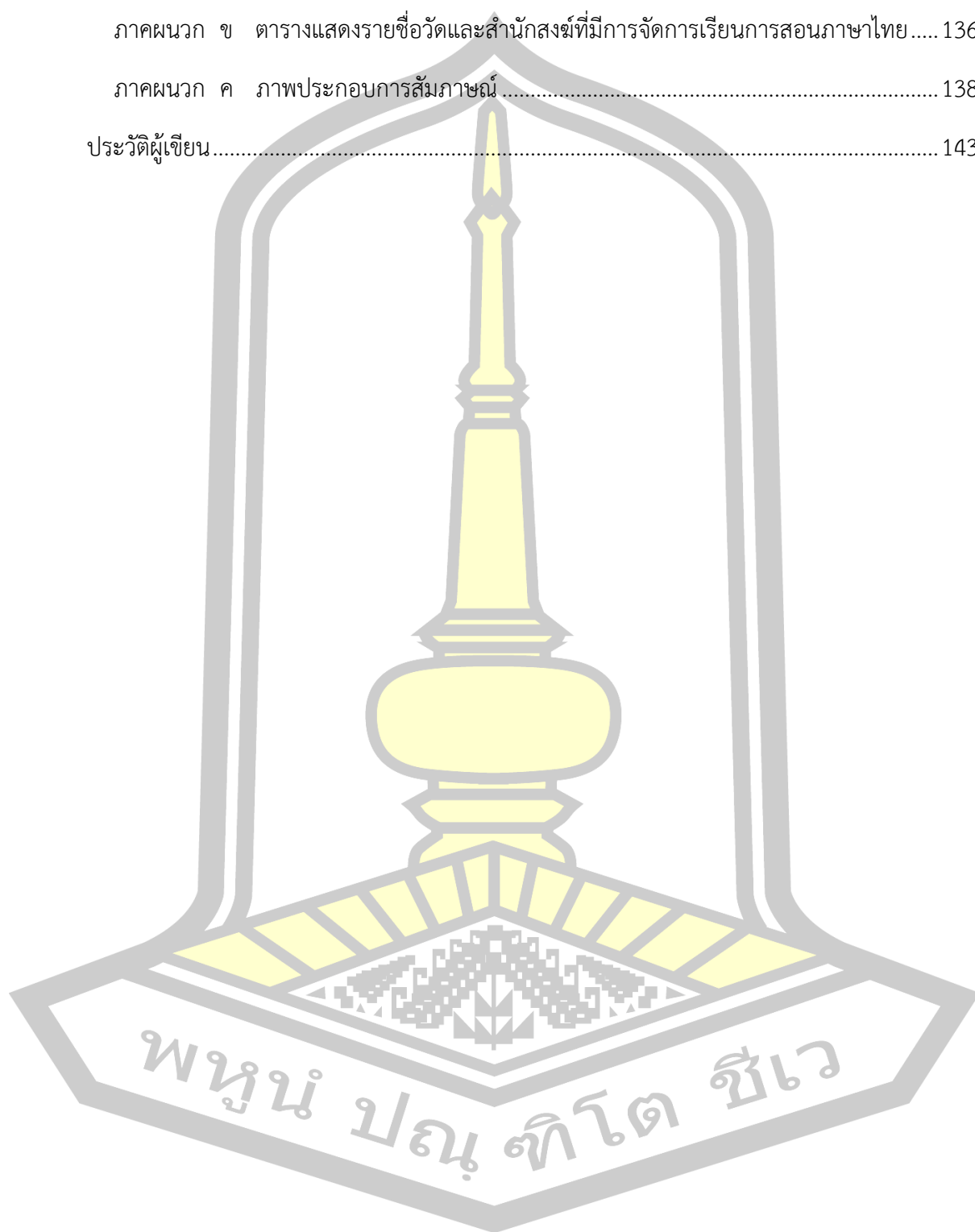

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ทฤษฎีประกอบสร้างอัตลักษณ์.....	7
ความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือพหุวัฒนธรรม.....	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
ขอบเขตของการวิจัย.....	21
วิธีดำเนินการวิจัย.....	22
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	23
บทที่ 2 ชุมชนชาวมลายูเชื้อสายไทยรัฐเคดาห์ : ความเชื่อและวัฒนธรรม.....	24
ประวัติศาสตร์ชาวมลายูเชื้อสายไทยของความหลากหลายของชาติพันธุ์.....	24
ประวัติศาสตร์ชาวมลายูเชื้อสายไทย.....	32
ความหลากหลายของชาติพันธุ์.....	35
ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านไม้สน ความเชื่อและพิธีกรรม.....	43
ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านไม้สน.....	43

อาณาจักรติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียง	51
ความเชื่อและพิธีกรรม	51
บทสรุป	57
บทที่ 3 ชุมชนบ้านไม้สน : อัตลักษณ์ทางพุทธศาสนา	60
พุทธศาสนาในบ้านไม้สน	60
ประเพณี/พิธีกรรม	69
ประเพณีการบวช	70
บุญผะเหวด	75
บุญสงฆ์หรือประเพณีสงกรานต์	79
วันวิสาขบูชา	82
วันเข้าพรรษา	84
บุญออกพรรษา	88
ประเพณีทอดกฐิน	89
บทสรุป	90
บทที่ 4 อัตลักษณ์พุทธศาสนาของชุมชนบ้านไม้สน ที่สัมพันธ์กับความเป็นไทยในบริบทรัฐชาติ	92
ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์พุทธศาสนาที่แสดงความเป็นไทย	92
องค์การสงฆ์กับการเชื่อมโยงความเป็นไทย	105
บทสรุป	113
บทที่ 5 สรุปลักษณะผล และข้อเสนอแนะ	115
สรุปลักษณะผล	115
ข้อเสนอแนะ	123
บรรณานุกรม	124
ภาคผนวก	128

ภาคผนวก ก	รายนามผู้ให้สัมภาษณ์.....	129
ภาคผนวก ข	ตารางแสดงรายชื่อวัดและสำนักสงฆ์ที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย.....	136
ภาคผนวก ค	ภาพประกอบการสัมภาษณ์.....	138
ประวัติผู้เขียน.....		143

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนที่แสดงอำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย.....	25
ภาพที่ 2 แผนที่แสดงหมู่บ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย.....	44
ภาพที่ 3 ผู้วิจัยได้มีโอกาสสอนนักเรียนบ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย.....	47
ภาพที่ 4 นักเรียนบ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย	48
ภาพที่ 5 บุตรหลานพาผู้ป่วยกลับมาพักรักษาตัวที่บ้าน	65
ภาพที่ 6 ผู้วิจัยเทศนาธรรมให้ผู้ป่วยฟัง	66
ภาพที่ 7 ประเพณีบุญบวชนาคบ้านไม้สน.....	71
ภาพที่ 8 ประเพณีบุญบวชนาคบ้านไม้สน.....	73
ภาพที่ 9 นาคมีการขมาต่อหน้าพระสงฆ์ ในวัดบ้านไม้สน	74
ภาพที่ 10 ผู้วิจัยแสดงธรรมเทศนาให้ประชาชน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์	77
ภาพที่ 11 บุญสงฆ์หรือประเพณีสงกรานต์บ้านไม้สน.....	81
ภาพที่ 12 การเวียนเทียนในบุญวันวิสาขบูชาบ้านไม้สน.....	83
ภาพที่ 13 แห่เทียนก่อนเข้าพรรษาบ้านไม้สน.....	85
ภาพที่ 14 ประเพณีบุญวันเข้าพรรษาบ้านไม้สน.....	87
ภาพที่ 15 การทำบุญตักบาตรเทโวในบุญออกพรรษา.....	89
ภาพที่ 16 งานในวันแม่วันที่ 12 สิงหาคม นักเรียนนำพวงมาลัยกราบเท้าแม่.....	96
ภาพที่ 17 กิจกรรมการเล่นชิงช้าอ้อและดึงเชือกในประเพณีสงกรานต์บ้านไม้สน	102
ภาพที่ 18 กิจกรรมการแข่งขันฟุตบอลในประเพณีสงกรานต์บ้านไม้สน.....	102
ภาพที่ 19 พิธีการโกนผมนาค.....	104
ภาพที่ 20 วัดเทพบัณฑิต ซึ่งเป็นวัดในบ้านไม้สน.....	111

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

นอกเหนือจากประเทศไทยที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อาศัยอยู่ในประเทศเป็นจำนวนมากแล้ว ประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความใกล้ชิดกันและเป็นประเทศที่ถือได้ว่ามีนัยสำคัญกับประเทศไทยมาแต่อดีตก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ประกอบไปด้วยชนหลายชาติพันธุ์เช่นเดียวกับไทย ดังที่ประเทศมาเลเซียได้แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชาติผ่านการสื่อสารในโครงการรณรงค์การท่องเที่ยวของประเทศ โดยนำเสนออัตลักษณ์ของชาติอย่างโดดเด่นในด้านความหลากหลายของเชื้อชาติ ด้วยแนวคิดหลัก Malaysia, Truly Asia (ศิริพร วุฒิกุล, 2549: 6) ซึ่งในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและวิถีชีวิตวัฒนธรรม ก็คือคนไทยในมาเลเซียเป็นกลุ่มชนที่อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินบางส่วนบนคาบสมุทรมาลายูของไทย ก่อนที่ไทยต้องสูญเสียผืนแผ่นดินเหล่านั้นให้รัฐบาลอังกฤษปกครองนับตั้งแต่ พ.ศ. 2452 และถูกถ่ายโอนให้อยู่ในปกครองของสหพันธรัฐมลายูในเวลาต่อมา ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาคนไทยเหล่านั้นจึงถือเป็นชนติดแผ่นดินที่ถูกถ่ายโอนไปเป็นพลเมืองภายใต้กฎหมายและระบบการเมืองการปกครองของประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีความหลากหลายของเชื้อชาติ มีทั้งพลเมืองดั้งเดิมที่เรียกว่า อะบอริจิน (Aborigines) ซึ่งแยกเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อีกมากมาย เช่น ชาวมาเลย์ เจ้าของถิ่นแท้ ชาวจีนที่อพยพไปจากเมืองแม่ตั้งแต่ยุคโบราณเรื่อยๆ มาจนถึงยุคตั้งประเทศ รวมถึงชาวอินเดีย ปากีสถานและลังกาซึ่งอพยพตามอังกฤษเข้าไปอยู่ในมาเลเซียสมัยเมื่ออังกฤษเข้าปกครอง อย่างไรก็ตาม จำนวนพลเมืองของมาเลเซียทั้งหมดนี้เมื่อแยกเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ๆ แล้ว จะมีชนพื้นเมืองที่ยังคงรักษาขนบประเพณี ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแบบของตนและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ โดยประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์มาเลย์ ประมาณร้อยละ 46.22 กลุ่มชาติพันธุ์จีน ร้อยละ 42.20 อินเดียและปากีสถาน ประมาณร้อยละ 9 และกลุ่มชาติพันธุ์ไทย ประมาณร้อยละ 4 แต่ทุกชนกลุ่มชาติพันธุ์ก็มีฐานะเป็นพลเมืองของประเทศโดยถูกต้องตามกฎหมายทั้งสิ้น (ธารรงค์ดี อายุวัฒน์, 2547: 9) กล่าวโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ไทยกลุ่มหนึ่งนั้นได้กลายเป็นพลเมืองมาเลย์ในฐานะคนพลัดถิ่นพร้อมกับการกำหนดเส้นเขตแดนในบริบทการสร้างรัฐชาติสมัยใหม่ของมาเลย์ คนไทยกลุ่มนี้กระจ่ายตัวอยู่เป็นชุมชนไม่ห่างจากเส้นเขตแดนมาก โดยประวัติศาสตร์พวกเขาเชื่อมโยงตัวเองกับความเป็นไทยผ่านวัฒนธรรมในหลายมิติ เป็นต้นว่า ภาษาไทย และพุทธศาสนา ซึ่งมีประสบการณ์

ทางประวัติศาสตร์ของประเทศในแต่ละช่วงที่แตกต่างกันออกไป ประเทศมาเลเซียและประเทศไทยนั้นมีความสัมพันธ์กันในเชิงพื้นที่ ดังที่ปรากฏในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงว่า “เบื้องหัวนอนรอดคุณทีพระบางแพรก สุพรรณภูมิ ราชบุรี เพชรบุรี นครศรีธรรมราช ผิงทะเลสมุทรเป็นที่แล้ว” (วสันต์ ชีวะสารณ์, 2540: 2) จึงสันนิษฐานว่าขอบเขตอาณาจักรสุโขทัยจากนครศรีธรรมราชลงไปได้สุดถึงเมืองมะละกา ซึ่งเป็นพื้นที่บางส่วนของประเทศมาเลเซีย เช่น รัฐเคดาห์ จึงเคยเป็นประเทศราชเมืองขึ้นของไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ ผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวก็มีวิถีการดำรงชีวิตแบบไทย ยึดถือในขนบธรรมเนียมประเพณีเช่นเดียวกับผู้คนในประเทศไทย แม้ว่าปัจจุบันจะตกอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศมาเลเซียก็ตาม และจากประวัติศาสตร์ในการเป็นพลเมืองของประเทศ เช่น การเรียกร้องเอกราชร่วมกับชาวมลายู การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกับชาวมลายูเชื้อชาติอื่นที่เป็นพลเมืองของประเทศ ซึ่งถึงแม้ว่าการกำหนดนโยบายของรัฐบาลในช่วงแรกๆ นั้น รัฐบาลได้กำหนดนโยบายที่เอื้อประโยชน์ให้กับชาวมลายูเชื้อชาติมลายูหรือที่เรียกว่า ภูมิบุตร (Bumiputera) เป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิทธิในการถือสัญชาติ การใช้ภาษา ศาสนา สิทธิในการถือครองที่ดิน การให้ทุนในการศึกษา และสงวนการดำรงตำแหน่งราชการบางตำแหน่งให้แก่ชาวมลายู แต่อย่างไรก็ตาม คนไทยในมาเลเซียบางส่วนยังมีสถานภาพเป็นภูมิบุตร (Bumiputera) เช่นเดียวกับชาวมลายู คือการได้สิทธิอันชอบธรรมในการถือครองหรือกระทำการใดๆ เช่นเดียวกับชนพื้นเมืองมลายู (Orang Melayu) อาทิ ชาวไทยในมาเลเซียสามารถลงหุ้นเกี่ยวกับทุนภูมิบุตรของรัฐบาลและสามารถกู้ยืมได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพิจารณาของทางการมาเลเซีย ชาวไทยในมาเลเซียมีสิทธิในการจับจองและถือโฉนดที่ดิน และสามารถซื้อขายที่ดินระหว่างชาวไทยด้วยกันได้ แต่ไม่มีสิทธิ์ซื้อที่ดินจากชาวมลายู

รัฐเคดาห์หรือไทรบุรี ได้ชื่อว่าเป็นรัฐที่มีคนไทยอาศัยอยู่มากที่สุดและอยู่มานานนับเป็นเวลา 500 ปีเศษมาแล้ว ซึ่งคำว่า ไทรบุรี นั้นเป็นคำไทยแท้ๆ และเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น เคดาห์ หรือเกตะห์ (Kedah) เป็นคำอาหรับ แปลว่า จานดอกไม้ จากข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคนไทยในมาเลเซียระหว่างปี พ.ศ. 2500 -2540 ซึ่งในจำนวนนี้นับเป็นคนไทยในท้องที่อำเภอเป็นดัง (Pendang) จำนวน 6 หมู่บ้าน มี 1,050 ครัวเรือน จำนวนคนโดยประมาณ 4,600 คนและมีวัดอยู่ในพื้นที่จำนวน 6 วัด โดยท้องที่อำเภอเป็นดังของรัฐไทรบุรีเป็นอำเภอที่ถือได้ว่าอยู่ในพื้นที่ส่วนกลางของรัฐเคดาห์ มีเขตติดต่อกับอัลอร์สตาร์ (Alor Star) เมืองหลวงของรัฐ และจัดว่าเป็นพื้นที่ที่มีคนไทยอาศัยมาแต่เก่าแก่โบราณ เป็นจำนวนมากหลายหมู่บ้าน (วสันต์ ชีวะสารณ์, 2540) มีทั้งคนไทยประจำถิ่นที่อาศัยอยู่มานานและคนไทยที่ทางการมลายูของอังกฤษให้อพยพโยกย้ายมาจากที่อื่น ในช่วงเวลาที่มีการปราบปรามผู้ก่อการร้ายโจรเงินคอมมิวนิสต์ เมื่อ พ.ศ. 2495 จึงทำให้อำเภอเป็นดัง (Pendang) ถือเป็นศูนย์รวมคนไทยในมาเลเซียที่มีความหนาแน่นและใหญ่ที่สุดในรัฐเคดาห์ โดยในพื้นที่อำเภอนี้มีหมู่บ้านคนไทยที่เก่าแก่และใหญ่ที่สุด คือ บ้านไม้สน ซึ่งมีการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาไทยในวัดและสืบทอดภูมิปัญญาศาสนาในพิธีกรรมต่างๆ ตามขนบประเพณีศาสนาพุทธอย่างครบถ้วน คนไทย

ในมาเลเซียมีวิถีชีวิตที่ใกล้ชิดกับวัดและมีความเลื่อมใสในพุทธศาสนาเหมือนคนไทย พระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในการเชื่อมร้อยคนในชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในประเพณีและพิธีกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพุทธศาสนาต่างๆ เพื่อรักษาวัฒนธรรมไทยไว้ให้คงอยู่ต่อไป ซึ่งคนไทยในมาเลเซียส่วนใหญ่มักตั้งถิ่นฐานอยู่รายรอบบริเวณวัดและใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานประเพณีต่างๆ เพื่อพบปะและแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกัน และเนื่องจากในมาเลเซียมีวัดอยู่เป็นจำนวนมาก ในแต่ละรัฐจึงมีรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ที่เป็นทางการ โดยคณะสงฆ์ไทยในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียจะอยู่ภายใต้การปกครองขององค์กรทางพระพุทธศาสนา มาเลเซีย-ไทย หรือ อ.พ.ม.ท. (The Malaysian-Thai Buddhist Organization) โดยใช้ดวงตราธรรมจักรเป็นเครื่องหมายขององค์กร ภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อความสามัคคี และความเป็นปึกแผ่นของพุทธบริษัทในประเทศมาเลเซีย ส่งเสริมการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมถึงเป็นศูนย์กลางการประสานงานของพระพุทธรักษา ระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการสงฆ์ควบคุมและส่งเสริมกิจกรรมพระพุทธรักษา ระหว่างประเทศไทย-มาเลเซีย หรือ ก.ส.ท.ม. ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างคณะสงฆ์ไทยและคณะสงฆ์ ในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย ที่ประกอบด้วย คณะกรรมการฝ่ายประเทศไทย ที่เป็นเจ้าคณะภาค 18 เป็นการแบ่งเขตการปกครองของคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาคของไทยโดยภาค 18 ประกอบไปด้วย 6 จังหวัด คือ สงขลา พัทลุง สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เพื่อควบคุมพฤติกรรมของพระภิกษุ สามเณร ของทั้งสองประเทศ และยังส่งเสริมให้พระภิกษุ สามเณร ออกไปปฏิบัติศาสนกิจ ณ ประเทศมาเลเซีย เพื่อให้เกิดความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาของทั้งสองประเทศ จากการเก็บข้อมูล พ.ศ. 2559 จำนวนวัดและสำนักสงฆ์ในรัฐเคดาห์เพิ่มขึ้นเป็น 46 วัด โดยมีเจ้าคณะรัฐเคดาห์ พระราชาธรรมธาดา เจ้าอาวาสวัดบ้านไม้สน เป็นผู้ดูแลพระสงฆ์ในรัฐเคดาห์ร่วมกับไทยเจ้าคณะภาค 18 ดูแลร่วมกันหรือ ถ้าพระสงฆ์ในหมู่บ้านไม้สนจะขอสมณศักดิ์หรือพระสงฆ์ทั้งหมดในรัฐเคดาห์ ก็จะนำเสนอกับองค์กรสององค์กรเพื่อพิจารณาแต่งตั้งสมณศักดิ์

จะเห็นได้ว่า วัดเป็นพื้นที่ทางสังคมของคนไทยในประเทศมาเลเซีย ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่คือตัววัดและผู้คนที่มีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ซึ่งจะมีทั้งพระภิกษุและญาติโยมในชุมชนต่างๆ รอบวัด และผู้คนจากที่อื่นโดยแสดงบทบาทหน้าที่ที่หลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์และการยึดโยงกลุ่มชาติพันธุ์เข้ากับมาตุภูมิ รัฐเคดาห์จึงเป็นพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สามารถพบเห็นคนไทยได้อาศัยอยู่มากที่สุด รวมทั้งการเป็นศูนย์กลางที่คนไทยในมาเลเซียสามารถแสดงออกถึงตัวตนของตัวเองได้อย่างเต็มที่ โดยมีต้องคำนึงถึงความรู้สึกของคนรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอาหาร เครื่องแต่งกาย ภาษา ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้คนไทยในมาเลเซียรู้สึกผูกพันและยึดมั่น กลมเกลียว การมีตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองต่อชาติพันธุ์อื่นนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม คนไทยอาศัยที่อาศัยอยู่ในรัฐเคดาห์ แม้จะมีสัญชาติมาเลเซียมาเป็นเวลานานแล้วก็ตามยังผูกพันกับมาตุภูมิคือประเทศไทย และมีความสนใจในความเป็นไปที่เกิดขึ้นบนแผ่นดินมาตุภูมิของตนเอง ในท่ามกลางสภาพแวดล้อมและของวัฒนธรรมอื่น การติดต่อสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ตลอดจนการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ชาวมลายูเชื้อชาติไทยกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ในขณะที่รูปแบบการปกครองในชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทยมีผู้ใหญ่นบ้านซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากราชการให้ทำหน้าที่ปกครองหมู่บ้านติดต่อประสานกับหน่วยงานราชการ ทั้งในเรื่องของบุคคล เอกสาร ข้อมูล และสวัสดิการต่างๆ เช่น การรักษาพยาบาล การศึกษา การช่วยเหลือทุนในการเพาะปลูก รวมทั้งเป็นผู้รับเอานโยบายของรัฐบาลมาใช้ในการบริหารจัดการหมู่บ้าน ภายใต้กฎหมายของรัฐบาลกลางและกฎหมายของแต่ละรัฐควบคู่กันไป

สำหรับหมู่บ้านไม้สนเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ของคนมาเลเซียเชื้อสายไทย ใช้ชื่อเป็นภาษาไทยว่า “บ้านไม้สน” แต่ทางการมาเลเซียเรียกว่า หมู่บ้านปายามะอินสัน (Pa ya Mak in son) ตั้งอยู่ในตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะ (Ayer Puteh) แปลว่า ตำบลน้ำขาว (คำว่า อาเยอร์ แปลว่า น้ำ ส่วนคำว่า ปูเต๊ะ แปลว่า ชาว) เมื่อหมู่บ้านใหญ่ขึ้นจึงมีการสร้างวัดประจำหมู่บ้าน เดิมใช้ชื่อว่า สำนักป่าช้าศาลานุประดิษฐ์ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น วัดเทพบัณฑิต (วัดไม้สน) มีอุโบสถที่สร้างโดยรัฐบาลประเทศมาเลเซียแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2500 และสร้างโรงเรียนสอนภาษาไทยขึ้นในบริเวณของวัด โดยข้อมูลประชากรคนมาเลเซียเชื้อสายไทยของนายบ้านเมื่อ พ.ศ. 2559 หมู่บ้านไม้สนเป็นหมู่บ้านที่มีแต่คนมาเลเซียเชื้อสายไทยอาศัยอยู่ ซึ่งไม่ปรากฏคนเชื้อสายอื่นอาศัยอยู่ด้วย มีครอบครัวคนมาเลเซียเชื้อสายไทยประมาณ 140-150 ครอบครัว คิดเป็นจำนวนคนประมาณ 1,150 คน ส่วนมากประกอบอาชีพทำนา ทำสวนยางพารา ในด้านการปกครองมีหัวหน้าคนมาเลเซียเชื้อสายไทยที่ได้รับการยกย่องซึ่งมีตำแหน่งเป็นนายวัดและนายบ้าน วิธีการดำรงชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีที่เหมือนกับของคนไทย เช่น วันมาฆบูชาในเดือนมีนาคมของทุกปี ชาวบ้านไม้สนได้รวมตัวกันออกมาทำบุญตักบาตรและฟังเทศน์เพื่อระลึกถึงองค์สัมมาสัมพุทธเจ้า และตอนเย็นจะมีการเวียนเทียนที่วัด ต่อมาประเพณีสงกรานต์ จะจัดขึ้นตรงกับเดือนเมษายนของทุกปี สถานที่จัดงานสงกรานต์จะถูกจัดขึ้นภายในวัดประจำหมู่บ้าน โดยมีการรดน้ำดำหัวคนเฒ่าคนแก่ และจัดกิจกรรมแข่งขันกีฬาฟุตบอลและดึงเชือกช่วงค่ำก็มีการแสดงรำวงส่วนเทศกาลโนราโรงครู เป็นประเพณีของชาวมลายูเชื้อสายไทยในหมู่บ้านไม้สนและหมู่บ้านอื่นเป็นการสืบสานวัฒนธรรมการรำโนรา ซึ่งผู้ที่รำโนราได้นั้นจะต้องเข้าพิธีโรงครู หรือการไหว้ครู จะจัดขึ้นในเดือนมิถุนายนของทุกปี โดยจะมีการนิมนต์พระสงฆ์ไปที่บ้านงานที่จัดงานโนราโรงครูเพื่อเป็นสิริมงคล ต่อมาในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึง กันยายนของทุกปี เป็นการสืบทอดประเพณีงานบุญถวายผลไม้แต่พระสงฆ์ ซึ่งเป็นการนำผลผลิตทางการเกษตรที่ชาวมลายูเชื้อสายไทย ในหมู่บ้านไม้สนนำมาถวายแต่พระสงฆ์ในวัด เพราะมีความเชื่อว่าถ้านำมาถวายพระสงฆ์แล้วผลผลิตจะได้เพิ่มมากขึ้นและจำหน่ายได้มากขึ้น ต่อเนื่องปลายเดือนกันยายนก็จะมีประเพณีบุญข้าวประดับดินหรือการทำบุญ

อุทิศส่วนกุศลให้กับญาติ พี่น้องที่ได้เสียชีวิตไปแล้ว ก็จะมีการจัดอาหารคาวและหวานไปถวายแด่พระสงฆ์ โดยจะมีการจัดอาหารใส่กระตุงใบตองอย่างละหนึ่งอย่างละหนึ่งเพื่อไปวางไว้หน้าอัฐิของผู้ตาย นอกจากนี้วิถีชีวิตของคนมาเลเซียเชื้อสายไทยในชุมชนบ้านไม้สน ยังคงมีความผูกพันอยู่กับความเชื่อและพิธีกรรมดั้งเดิม ทั้งความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติและอำนาจไสยศาสตร์รั้นลับ ผสมผสานกับความเชื่อทางศาสนา และยังพบว่าในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี คนมาเลเซียเชื้อสายไทยมักจะนัดหมายกันพาลูกหลานที่มีอายุครบบวช มาเข้าร่วมประเพณีการบวชเป็นพระภิกษุที่วัดพระบรมธาตุธรรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีญาติพี่น้องมาร่วมงานและแสวงบุญเสมือนเป็นงานประจำปีของหมู่บ้าน อันแสดงให้เห็นถึงการทำหน้าที่ของสถาบันศาสนาต่อศาสนิกชนคนมาเลเซียเชื้อสายไทยกับคนไทยในประเทศไทยยังยึดถือกันอย่างเหนียวแน่นว่า ลูกผู้ชายต้องบวชเรียนก่อนแต่งงาน เพราะการบวชเรียนนอกจากจะเป็นการสร้างผลบุญและตอบแทนพระคุณของบิดามารดาแล้ว ยังทำให้ผู้บวชเรียนถูกเรียกว่า “เป็นคนเต็มคนและเป็นคนไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง”

อย่างไรก็ตาม หมู่บ้านไม้สนถือได้ว่าเป็นผู้ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา และนิยมประกอบพิธีกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด โดยได้นำวันสำคัญ เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา นอกจากนี้ หมู่บ้านไม้สนยังได้นำขนบธรรมเนียมประเพณีไทยก็ยังคงยึดถือปฏิบัติอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยได้นำประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีวันว่าง ประเพณีบุญเดือนสิบ ประเพณีวันลอยกระทง รวมถึงประเพณีการบวชที่คนไทยเชื้อสายมาเลเซียนิยมปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง และการมีระบบการอยู่ร่วมกันเป็นสิ่งดี มีภาษา ศาสนา ประเพณี เป็นเอกลักษณ์เป็นของตนเองของชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยจนถึงปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ว่า สังคมหมู่บ้านไม้สนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีโครงสร้างทางสังคม ความเชื่อ ภาษา และวัฒนธรรมเป็นของตัวเอง แยกความแตกต่างจากคนกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เมื่อเข้ามาอยู่ภายใต้รัฐชาติได้ปฏิสัมพันธ์กับอำนาจ การครอบงำ และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทำให้อัตลักษณ์ของคนหมู่บ้านไม้สนมีความเป็นพลวัต เกิดจากการที่ต้องปรับตัวต่อหรือมีกลยุทธ์ปฏิบัติการในชีวิตประจำวันต่างๆ กับอำนาจรัฐ การครอบงำและความเจริญต่างๆ ที่เข้ามา หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การปรับตัวและต่อรองต่างๆ นั้นมีผลไม่เพียงแค่การดำเนินชีวิตที่มีรูปแบบใหม่ๆ แต่อัตลักษณ์ของคนหมู่บ้านไม้สนก็ถูกปรับเปลี่ยนเลื่อนไหลไปด้วย มีความเป็นคนในหมู่บ้านไม้สน และความเป็นคนมาเลเซียไปพร้อมกันด้วย

ปัจจุบันชุมชนบ้านไม้สน ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไทยไว้อย่างเหนียวแน่น ถึงแม้ว่าสังคมปัจจุบันจะมีความเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่อย่างน้อยค่านิยมเหล่านั้นก็ยังส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิดและจิตสำนึกของคนรุ่นหลังได้ ประเพณีการบวชที่บ้านไม้สน มีการจัดขึ้นตั้งแต่อดีต

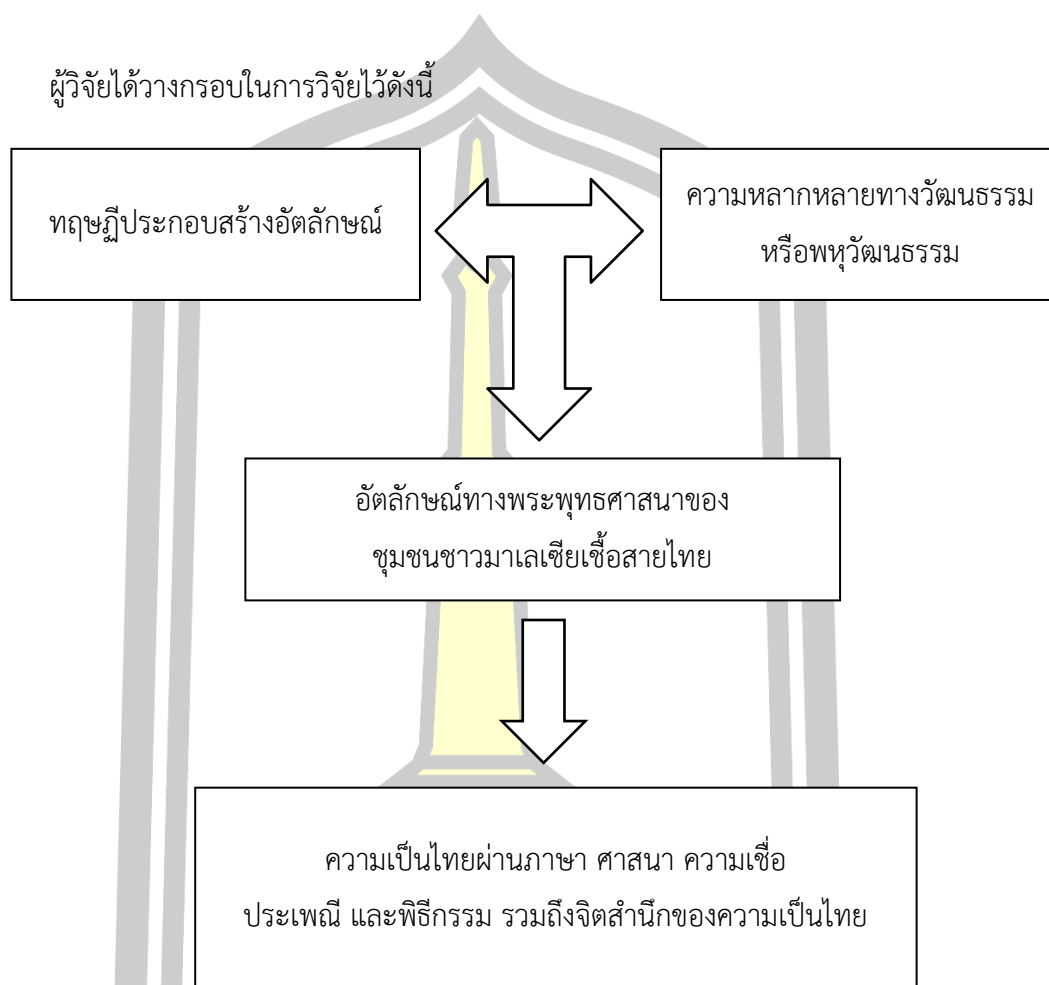
ถึงปัจจุบันซึ่งยังคงรักษาขั้นตอนวิถีปฏิบัติสืบทอดกันมานาน ขั้นตอนการการปฏิบัติยังคงไว้เหมือนเช่นอดีตที่เคยปฏิบัติกันมา ซึ่งลูกหลานของชาวบ้านไม้สนในช่วงเดือน 7 (เดือนมิถุนายน) พออายุครบบวช พ่อแม่ก็จะนำลูกชาย ลูกหญิงมาทำพิธีการมอบนาคให้อยู่ในความดูแลของท่านหลวงพ่อ พระราชธรรมธาดา เพราะชาวบ้านไม้สนมีความเชื่อว่าเมื่อผู้ใดที่จะทำการบวช ห้ามไม่ให้ไปทำการงานใดหรือรับจ้างใดๆ เพราะกลัวว่าจะเกิดอันตรายถึงชีวิต จึงพากันนำลูกหลานมาทำพิธีการมอบนาคไว้ในวัดเป็นเวลา 1-3 เดือน ก่อนการบวช และต้องท่องนาคให้ได้โดยมีพระไทยเป็นผู้สอนหนังสือให้นาค สำหรับผู้ที่เข้าพิธีนาคจะต้องเอาผ้าถุงแม่มาใส่ พิธีการบวชนี้สามารถบวชแฉะและบวชชีร่วมกัน ซึ่งจะมีการปลงผมปลงคิ้ว เหมือนกันกับบวชพระ แต่รักษาศีลอุโบสถ และศีล 8 เพียงเท่านั้น ลูกหญิงที่จะทำการบวชต้องอายุครบ 20 ปี โดยเชื่อว่าถ้าได้บวชชีแล้วก็สามารถตอบแทนค่าน้ำนมแม่ได้ เหมือนกับการบวชลูกชาย บางครอบครัวไม่มีลูกชายจึงต้องบวชลูกหญิงแทน การบวชลูกหญิงนี้มีเงื่อนไขว่าจะต้องบริสุทธิ์ ยังไม่แต่งงาน สำหรับผู้ที่มีความประสงค์อยากจะบวชพระก็สามารถท่องบทสวดมนต์เข้าสู่พิธีกรรมทางศาสนาได้ โดยมีความเป็นลักษณะเฉพาะที่สามารถบวชได้โดยไม่จำกัดเพศและอายุ ซึ่งพิธีกรรมดังกล่าวก็จะแบ่งเป็นการบวชพระสงฆ์และบวชชีไว้อย่างชัดเจนที่บ้านไม้สนยังรักษาประเพณีอื่นๆ อีก เช่น การทำบุญตักบาตร ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทงและการมีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรมเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น ซึ่งการมีส่วนร่วมในประเพณีและพิธีกรรมดังกล่าวถือได้ว่าเป็นพื้นที่ในการติดต่อสื่อสารของคนในชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น และยังทำให้ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยได้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจในบริบทชุมชนของตนเองผ่านการสืบทอดขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อและพิธีกรรม จากข้อมูลทีกล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่าพุทธศาสนาของชุมชนบ้านไม้สนยังแสดงอัตลักษณ์ของชุมชนภายใต้เส้นพรมแดนที่แยกออกเป็นสองรัฐชาติไทย-มาเลย์ และยังสัมพันธ์กับความเป็นไทยท่ามกลางการล้อมรอบด้วยชุมชนมุสลิมที่เป็นประชากรหลักของประเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาอัตลักษณ์ประเพณีทางพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในหมู่บ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอัตลักษณ์พุทธศาสนาของชุมชนบ้านไม้สนที่สัมพันธ์กับความเป็นไทยในบริบทรัฐชาติ

กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้วางกรอบในการวิจัยไว้ดังนี้

ทฤษฎีประกอบสร้างอัตลักษณ์

มนุษย์ได้สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่างๆ เพื่อให้การดำเนินชีวิตในสังคมเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคม ทำให้เกิดการหล่อหลอมให้สมาชิกในสังคมมีทัศนคติความเชื่อ ความสนใจ ความคิดสร้างสรรค์ไปในทางเดียวกัน ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือการนิยามตัวตนหรือบอกว่าตนเป็นใครตรงกับศัพท์ทางวิชาการด้านมานุษยวิทยาที่ว่า “อัตลักษณ์” (ดำรง ฐานดี, 2546: 73)

อัตลักษณ์ (Identity) คือ การสร้างความหมายเชิงวัฒนธรรมให้แก่ตัวตนของปัจเจกหรือกลุ่มชน เพื่อตระหนักในคุณค่าของชีวิตตน ตามความหมายที่ตนเองได้นิยามไว้ให้แก่ตัวเอง โดยทั่วไปแล้วอัตลักษณ์มี 3 ประเภทคือ

1. อัตลักษณ์ที่ชนชั้นปกครองหรือชนชั้นนำยึดเหนี่ยวและปลูกฝังให้แก่ประชาชน (Legitimizing Identity) เพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่ระบบที่พวกเขาครอบงำอยู่ อัตลักษณ์ประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับความเป็นชาติหรือความเป็นไทย

2. อัตลักษณ์ที่ยืนยันความเป็นตัวตนของตนด้วยการออกมาประท้วงและต่อต้าน (Resistance Identity) ซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องจำกัดเฉพาะแค่ คนชายขอบ เสมอไป โดยปกติแล้ว อัตลักษณ์ประเภทที่สองนี้ ทรงพลังกว่าอัตลักษณ์ประเภทแรก เพราะมีลักษณะ “ขบถ” ขณะที่อัตลักษณ์ประเภทแรกจะมีลักษณะที่ “เชื่องกว่า”

3. อัตลักษณ์ที่พุ่งเป้าไปที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตัวตนของตนต้องการจะเป็นหรือต้องการจะสังกัด (Project Identity) อัตลักษณ์ประเภทที่สามนี้จึงทรงพลัง และมีพลังกว่าประเภทที่สอง เพราะอัตลักษณ์ประเภทนี้สามารถยอมรับความเปลี่ยนแปลงได้ และเต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยพุ่งเป้าไปในทิศทางที่ตัวตนของตนตั้งเป้าว่าจะไปได้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2548: 5)

อัตลักษณ์ ประกอบด้วยคำว่า อัต กับคำว่า ลักษณะ อัต มาจากคำว่า อุตต แปลว่า ตนตัวเอง อัตลักษณ์ จึงแปลว่า ลักษณะของตนเอง ลักษณะของตัวเอง เป็นศัพท์ที่คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ของราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติให้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Identity (เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล) ซึ่งรวมสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติที่แสดงออกเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลนั้น แต่ปัจจุบันมีการนำคำว่าอัตลักษณ์ไปใช้แทนคำว่า ตน ตัว เช่น หนังสือเรื่องนี้ปรากฏอัตลักษณ์ของนักเขียนแจ่มแจ้งทีเดียว ครูควรช่วยนักเรียนให้พัฒนาอัตลักษณ์ของเขาได้อย่างเหมาะสม หรือใช้อัตลักษณ์เพื่อแทนคำว่า เอกลักษณ์ คำทั้งสองคำนี้อาจจะดูมีความหมายใกล้เคียงกันมาก แต่มีลักษณะเน้นต่างกัน อัตลักษณ์เน้นลักษณะทั้งหมดของบุคคล โดยไม่ได้เปรียบเทียบกับใคร ส่วนเอกลักษณ์เน้นลักษณะที่เป็นหนึ่ง ลักษณะที่โดดเด่นซึ่งเป็นส่วนที่แยกบุคคลนั้นออกจากบุคคลอื่น (กาญจนา นาคสกุล, 2547: 25)

การศึกษาเรื่องตัวตน (อัตลักษณ์) ตามทฤษฎีของนักสังคมวิทยายุคสมัยใหม่ (Modernism) มีหลายทัศนะและหลากหลายมุมมอง Emile Durkheim มองว่า อัตลักษณ์ร่วมของสังคมไม่ใช่ผลรวมของอัตลักษณ์ของปัจเจก ทั้งนี้เพราะทุกๆ สังคมล้วนมี “คุณภาพใหม่” ในตัวเอง การที่จะเชื่อมโยงปัจเจกเข้ากับอัตลักษณ์ร่วมของสังคม จึงต้องอาศัยพลังของพิธีกรรมซึ่งปัจเจกต้องร่วมกันสร้างและผลิตซ้ำ พิธีกรรมจึงเป็นเสมือนภาษาสัญลักษณ์ที่สื่อผ่านการปลูกเร้าอารมณ์ร่วมในบรรยากาศอันศักดิ์สิทธิ์ ขณะที่คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) มองว่ามโนทัศน์ชนชั้น (Class) คือสิ่งที่กำหนดอัตลักษณ์ปัจเจกและเป็นตัวเชื่อมปัจเจกเข้ากับโครงสร้างมนุษย์จะกลายเป็นผู้กระทำที่มีความหมาย ก็เพียงเมื่อเขาตระหนักถึงอัตลักษณ์ทางชนชั้นของตนเท่านั้น (สุเทพ สุนทรเกสัช, 2548: 7)

Charles Cooley มองว่าอัตลักษณ์คือสิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้งนี้เพราะสังคมและปัจเจกบุคคลเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ สังคมเกิดจากการผสมผสานของตัวตนเชิงจิต (Mental Selves) ของคนหลาย ๆ คนที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเราที่เรียกว่า “ตัวตน” จึงประกอบด้วยภาพลักษณ์ที่มีต่อตัวเราเอง รวมทั้งจินตนาการของผู้อื่นที่มีต่อภาพลักษณ์นั้นๆ ส่วน George Herbert Mead มองว่า กลไกสำคัญของการสร้างตัวตนคือ การเรียนรู้ที่จะสวมบทบาท (Role-Taking) ของผู้อื่นและหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ก็คือภาษาซึ่งเป็นช่องทางถ่ายทอดระบบสัญลักษณ์และกฎเกณฑ์ร่วมของสังคม ซึ่งในวัยเด็กการเรียนรู้ดังกล่าวเกิดจากการเลียนแบบบทบาทผู้ใหญ่ แต่เมื่อโตขึ้นความสามารถในการสวมบทบาทจะขยายขอบเขตกว้างขึ้นเมื่อมองว่าตัวตนมีสองด้านและจะปะทะสังสรรค์กันเองตลอดเวลา ด้านหนึ่งคือ “me” เป็นตัวตนที่เกิดจากความเห็นและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น อีกด้านหนึ่งคือ “I” เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง ทั้ง me และ I ต่างก็สัมพันธ์กับโลกภายนอก เพียงแต่ me เป็นผลจากการประเมินและซึมซับทัศนคติผู้อื่น ขณะที่ I เป็นคำตอบและเป็นความพยายามที่จะประสาน “me” ที่หลากหลายเข้าด้วยกัน “I” จึงเป็น ศักยภาพของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การให้พื้นที่แก่ “I” จึงเท่ากับเป็นการสงวนรักษาอิสรภาพในระดับหนึ่งของปัจเจก เป็นการเชื่อว่าตัวตนมิใช่หุ่นเชิดของสังคม อัตลักษณ์ของปัจเจกบุคคลในทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ จึงมิใช่ภาพที่มีความต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เนื่องจากปัจเจกชนมองว่าความรู้สึกเป็น “ตัวเรา” เป็นผลจากการที่คนเรามีประสบการณ์ต่อร่างกายตนเองในฐานะที่เป็นองค์ประกอบที่เป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน เป็นหน่วยทางกายภาพที่เป็นฐานของความรู้สึกรับรู้ทั้งหมด รวมทั้งความรู้สึกที่ ตัวเราไปสัมพันธ์กับสิ่งอื่นด้วย ขอบเขตของความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงขึ้นอยู่กับตัวแปรต่างๆ ที่สำคัญทางสังคม เช่น กลุ่มอายุ เพศ อาชีพ ชนชั้นทางสังคม กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น ตัวแปรเหล่านี้คือมิติที่ปัจเจกใช้นิยาม อัตลักษณ์ของตนเองในกระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Shibutani Tamotsu, 1961: 67)

ขณะที่นักมานุษยวิทยาอย่าง Clifford Geertz มองว่า การแปรเปลี่ยนอัตลักษณ์ของคนตามบริบทนั้นไม่รู้จักจบ ทั้งนี้เพราะอัตลักษณ์เป็นคุณสมบัติที่คนหยิบยืมและสร้างขึ้นตามสถานการณ์เฉพาะหน้า และคงจะเป็นการยากหรือเสี่ยงสำหรับกลุ่มชนในรัฐที่เกิดใหม่ ที่จะยอมลดความสำคัญของ อัตลักษณ์ที่มีลักษณะเฉพาะหรือที่ตนมีความคุ้นเคย โดยการหันไปให้ความสำคัญแก่ความผูกพัน ที่มีลักษณะทั่วไปที่มีอิทธิพลครอบงำและออกจะเป็นสิ่งแปลกปลอมของความเป็นพลเมือง (สุเทพ สุนทรภัสส์, 2548: 9)

อัตลักษณ์ในแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) เป็นทัศนคติของกลุ่มหลังโครงสร้างนิยม (Post-structuralism) นักคิดในกลุ่มนี้มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการรื้อถอนมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับปัจเจกภาพ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแนวการศึกษาวิจัยในเรื่องอัตลักษณ์ เนื่องจากมีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงระหว่างอุดมคติกับความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ นักคิดในกลุ่มหลังโครงสร้างนิยม

มองว่า การศึกษาเรื่องของอัตลักษณ์ควรดึงความเป็นศูนย์กลางออกจากปัจเจก โดยทะลายมายาคติที่ว่าคนเราน่าจะเป็นเจ้าของหรือควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ออกไปและให้เน้นลักษณะปัจเจกที่เป็นผลผลิตของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยแทน แนวคิดนี้เป็นผลของกระบวนการต่อรองเชิงอำนาจในความสัมพันธ์ทางสังคมหลายระดับ ตั้งแต่ระดับจุลภาค เช่นในครอบครัวไปจนถึงระดับมหัพภาค ทั้งนี้เพราะปัจเจกภาพเป็นเรื่องของกระบวนการสร้างความหมายทางสังคมให้แก่อัตลักษณ์อย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นอัตลักษณ์ของปัจเจกหรือของกลุ่ม ดังนั้น ความเป็นปัจเจกจึงถูกเน้นในฐานะที่เป็น “กระบวนการทางสังคมของการสร้างอัตลักษณ์” มากกว่าแก่นแกนของคุณสมบัติบางอย่างที่มีลักษณะตายตัว (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2543: 38)

นักคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) อย่าง Stuart Hall จึงมองว่า ความเป็นตัวตนเป็นเพียงชิ้นส่วนหลายๆ ชิ้นที่ถูกประกอบรวมกันขึ้นมาในบริบทของสถานการณ์อย่างหนึ่ง ซึ่งอาจมีการเชื่อมต่อ “ชิ้นส่วน” ต่างๆ และการแสดงออกของปัจเจกในลักษณะหนึ่ง แต่ภายใต้บริบทที่เปลี่ยนไปอาจมีรูปแบบการ “เชื่อมต่อ” และการแสดงออกของปัจเจกอีกรูปแบบหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้เพราะมนุษย์คนหนึ่งๆ เป็นผลรวมของวาทกรรมหลากหลายชุดที่อาจขัดแย้งหรือส่งเสริมกัน ลักษณะเฉพาะตัวของคนแต่ละคนจึงเกิดจากการผสมผสานองค์ประกอบของวาทกรรมเหล่านั้นไปในทิศทางที่แตกต่างกัน คนเราจึงสามารถสร้างอัตลักษณ์ที่หลากหลายได้ในสถานการณ์ต่างๆ สิ่งสำคัญที่ทำให้การนิยามอัตลักษณ์ในสถานการณ์เฉพาะมีความเคลื่อนไหวยืดหยุ่นได้สูงก็คือ การที่องค์ประกอบต่างๆ ของวาทกรรมนั้นๆ ไม่มีความจำเป็นเชิงตรรกะที่ต้องเชื่อมต่อกันเสมอไป นั่นหมายถึงว่า สิ่งที่เราเห็นเป็นเอกภาพที่มีความต่อเนื่องของอัตลักษณ์ แท้จริงแล้วเป็นเพียงการเชื่อมร้อยองค์ประกอบของวาทกรรมในสถานการณ์เฉพาะหนึ่งๆ เท่านั้น

การศึกษาทางมานุษยวิทยาตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมาของ ออร์ทเนอร์ นักมานุษยวิทยาอเมริกันผู้ทรงอิทธิพลในปัจจุบัน แสดงให้เห็นแนวโน้มทางทฤษฎีที่เริ่มก่อตัวขึ้นตั้งแต่ทศวรรษ 1960 ว่ามีพัฒนาการใหม่ๆ ของการศึกษาทางมานุษยวิทยาอย่างไร ที่สำคัญคือการก่อตัวของแนวคิดที่ออร์ทเนอร์เรียกว่า “theory of practice” หรือทฤษฎีแห่งปฏิบัติการ ออร์ทเนอร์ชี้ให้เห็นว่าทฤษฎีนี้มีข้อเสนอใหม่ๆ ที่สำคัญ การเสนอให้ศึกษาวัฒนธรรมทั้งในระดับของโครงสร้างทั่วไปและระดับของการปฏิบัติการของปัจเจกบุคคลในโครงสร้างนั้น ผู้กระทำการในสังคมและวัฒนธรรม (หรือที่เรียกกันในภาษาอังกฤษว่า human agency) มีความสำคัญในการก่อร่างสร้างวัฒนธรรมขึ้นมาอย่างไร หรืออย่างน้อยที่สุด โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมแสดงตนผ่านผู้ปฏิบัติการทางสังคมอย่างไร

อย่างไรก็ตาม แนวคิดที่ว่าด้วยอัตลักษณ์เองก็มีการเปลี่ยนแปลงไปไม่น้อยเช่นกัน ในการศึกษาทางมานุษยวิทยาในอดีต การศึกษาอัตลักษณ์มักจำกัดอยู่ในการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ การศึกษาอัตลักษณ์ชาติพันธุ์เป็นแนวทางหนึ่งในการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ เดิมการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์

มักเป็นการค้นหาลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากอดีตโดยที่กลุ่มชนนั้นเองไม่รู้ตัว ตัวแทนของผู้สนับสนุนแนวคิดในลักษณะนี้ได้แก่ คลิฟฟอร์ด เกียร์ซ (Clifford Geertz, 1963: 5) ที่เสนอสิ่งที่เรียกว่า “primordial ties” (ข้อผูกมัดแต่ดั้งเดิม) ว่าความเป็นชาติพันธุ์สืบทอดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตของสังคมนั้นการศึกษาของนักมานุษยวิทยาจึงเป็นการค้นหาลักษณะเฉพาะดังกล่าวนั้นในทำนองเดียวกัน นักมานุษยวิทยาอย่าง แอนโทนี สมิธ (Anthony Smith) ที่กล่าวถึง “the ethnic origin of nations” ว่าความเป็นชาติ (nation) เป็นสิ่งที่สืบทอดมายาวนานและมีพื้นฐานดั้งเดิมจากการสังสมทางชาติพันธุ์ หาใช้สิ่งที่เพิ่งเกิดใหม่ สำหรับ Smith (1986: 6) ความคิดต่ออัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในลักษณะนี้ไม่ได้มีเฉพาะในการศึกษาทางมานุษยวิทยาหรือการศึกษาทางสังคมศาสตร์เท่านั้น แต่ยังเป็นความคิดที่อยู่ในอุดมการณ์ทางการเมือง ทั้งในกลุ่มนักชาตินิยม (nationalists) และนักชนชาตินิยม (ethno-nationalists) จนกระทั่งคนในวัฒนธรรมนั้นเอง และคนนอกวัฒนธรรมนั้นพลอยหลงเชื่อไปว่า พฤติกรรมความคิด ความเชื่อบางอย่าง ซึ่งอันที่จริงเป็นสิ่งสร้างและเป็นผลมาจากการปลูกฝังทางวัฒนธรรมนั้น เป็นสิ่งที่สืบทอดทางเชื้อสาย ทางพันธุกรรม เป็นธรรมชาติ ในส่วนของยุคตี มุกดาวิจิตร (2555: 5) ค้นหา “ข้อเท็จจริงทางวัฒนธรรม” ไปสู่การศึกษา “กระบวนการก่อร่างสร้างวัฒนธรรม” ทำให้พิจารณาวัฒนธรรมในฐานะผลผลิตของประดิษฐ์กรรมทางอุดมการณ์และปฏิบัติการมากกว่าจะเป็นระบบความคิด ความเชื่อ และแนวทางปฏิบัติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะอันแน่นอนตายตัว สืบทอดกันมาในท้องถิ่นหรือสังคมใดสังคมหนึ่ง เนื่องจากสังคมไม่เคยหยุดนิ่ง สังคมไม่เคยกลมกลืนสืบเนื่องไปอย่างไม่มีความแตกต่างและความขัดแย้ง

ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเช่นกัน ตามกรอบความคิดดังกล่าว ภาพตัวแทนอัตลักษณ์ที่แสดงออกในสื่อทัศนวิทัศน์ในฐานะที่เป็นส่วนเสี้ยวหนึ่งของกระบวนการทางวัฒนธรรมจึงไม่หยุดนิ่งตายตัว สิ่งที่น่าสนใจกว่าการค้นหาภาพตัวแทนอัตลักษณ์ที่แท้จริงของสังคมใดสังคมหนึ่งจึงได้แก่ การศึกษากระบวนการของการสร้างภาพตัวแทนอัตลักษณ์ ซึ่งนอกจากจะทำให้เราเข้าใจการก่อสร้างภาพตัวแทนขึ้นมาแล้วยังจะช่วยให้เราเข้าใจกระบวนการทางสังคมหรือความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่มีส่วนในการสร้างและต่อรองเพื่อที่จะนำเสนอภาพตัวแทนอัตลักษณ์ของตน การศึกษากระบวนการดังกล่าวจึงต้องเป็นการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ไปพร้อมๆ กับการศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา หรือ “วิธีวิทยาหรือสร้างอัตลักษณ์”

อย่างไรก็ตาม การศึกษาประกอบสร้างอัตลักษณ์ ความเป็นชาติพันธุ์นั้นเปลี่ยนแปลงได้และสร้างขึ้นมาใหม่ได้ โดยความตั้งใจของทั้งคนในสังคมนั้นเองและโดยคนนอกสังคมนั้นสร้างให้ไม่ว่าการสร้างนั้นจะเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในเชิงการแสดงออกของตัวตนหรือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจที่สืบเนื่องมาจากการมีอัตลักษณ์แบบใดที่คนในสังคมนั้นเลือก จากที่เคยมองว่าอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่เฉพาะเจาะจง เป็นวัตถุวิสัย ตายตัวแน่นอน หากแต่ปัจจุบันการประกอบสร้างอัตลักษณ์

ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะกระบวนการทางประวัติศาสตร์ของอัตลักษณ์และการแสดงออกทางวัฒนธรรมจึงเป็นการแสดงออกที่วางอยู่บนสำนึกต่อตัวตนของผู้กระทำทางวัฒนธรรมหรือกระบวนการทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมหนีไม่พ้นกระบวนการประกอบสร้างอัตลักษณ์ไปพร้อมๆ กัน อัตลักษณ์จึงเปลี่ยนแปลงไปโดยสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคม

แนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมานี้ น่าจะมีส่วนเป็นกรอบการมองและวิเคราะห์ให้เห็นว่าตัวตนหรืออัตลักษณ์ของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยมีความนิยมทางวัฒนธรรมแบบเดียวกัน ประชาชนที่อยู่ในประเทศเหล่านั้นก็จะมีพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกันหรือเหมือนๆ กัน เมื่อมาอยู่รวมกลุ่มเป็นพวกเดียวกันก็ย่อมจะมีความเป็นอยู่ที่เหมือนกัน จนกลายเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์เดียวกัน ดังนั้น อัตลักษณ์วัฒนธรรมพุทธศาสนาที่ได้รับการช่วยเหลือจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในการสร้างและทำนุบำรุงและค่อนข้างเคร่งครัดในการปฏิบัติธรรม ขณะเดียวกันก็ยังคงไว้ซึ่งสถาปัตยกรรมต่างๆ ที่บ่งบอกถึงความไทยได้เด่นชัด ถึงมีการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์มาเป็นแบบผสมผสาน มีวัฒนธรรมหลากหลายเข้ามาเจือปนที่มีความเป็นไทยอยู่แต่มีเจดีย์ศิลปะแบบจีนและฮินดูเข้าไปผสมผสาน ที่ปรากฏรูปปั้นของเหล่าเทพเจ้าต่างๆ ตามคติความเชื่อของคนจีน ทั้งนี้ อัตลักษณ์มีการปรับเปลี่ยนมาเป็นแบบผสมผสานและเปิดรับวัฒนธรรมอื่นๆ เข้ามา ในการปรับตัว ต่อรอง ซึ่งจะนำมาสู่การปรับเปลี่ยนหรือสร้างอัตลักษณ์ที่สัมพันธ์ตามเงื่อนไขและสถานการณ์ร่วมสมัยเป็นกระบวนการพลวัตชาติพันธุ์ตามที่งานวิจัยตั้งสมมติฐานไว้

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือพหุวัฒนธรรม

นักวิชาการสำคัญทางด้านพหุวัฒนธรรมนิยมอย่าง Will Kymlicka เห็นว่า พหุวัฒนธรรมนิยม เป็นพัฒนาการหนึ่งของแนวคิดเสรีนิยม สำหรับ Kymlicka (2007) มองว่าสิทธิทางวัฒนธรรมเป็นส่วนขยายของสิทธิมนุษยชนสากล การให้สิทธิพิเศษแก่ชนกลุ่มน้อยและกลุ่มวัฒนธรรมรองในรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้อัตลักษณ์ของวัฒนธรรมรองดำรงอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีโดยไม่ถูกคุกคามและกลืนกลายจากวัฒนธรรมหลักของรัฐ หัวใจสำคัญของพหุวัฒนธรรมนิยมคือ การเรียกร้องให้มีการยอมรับอัตลักษณ์ ที่ถูกเบียดขับโดยเฉพาะอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม การเรียกร้องและการให้สิทธิทางวัฒนธรรมในหลายประเทศในตะวันตกเกิดจากการยอมรับว่าอัตลักษณ์เป็นสิ่งสำคัญยิ่งยวดสำหรับบุคคล และบุคคลจะทนทุกข์หากอัตลักษณ์ต้องสูญเสียไปหรือไม่ได้รับการยอมรับ เช่นเดียวกับ Taylor (1994) กล่าวอีกประการหนึ่งก็คือ บุคคลมีสิทธิที่จะเป็นตัวของตัวเองและรู้สึกดีกับการเป็นตัวของตัวเอง อัตลักษณ์คือสิ่งที่บุคคลยึดถือร่วมกับคนอื่นๆ ในกลุ่ม ดังนั้น สิทธิทางวัฒนธรรมจึงเป็นสิทธิของกลุ่มเสมอ

อย่างไรก็ตาม ความคิดที่ว่าศักดิ์ศรีเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถมีได้เท่าเทียมกันเป็นความคิดที่พัฒนาขึ้นและได้รับการยอมรับในประเทศตะวันตกภายใต้บริบทเฉพาะ และแนวคิดเสรี

นิยมว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนสากลก็แตกต่างจากความคิดก่อนสมัยใหม่ ที่มีสิทธิหลายชุดสำหรับคนที่มีสถานะทางสังคมต่างกันภายใต้ความสัมพันธ์แบบลำดับชั้น เช่น ในระบบศักดินาขุนนางและไพร่อยู่ภายใต้ชุดของข้อปฏิบัติและการควบคุมที่แตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตาม บริบททางสังคมที่เอื้อให้มีการก่อตัวของแนวคิดเรื่องสิทธิทางวัฒนธรรมในประเทศตะวันตก อาจมีความสำคัญน้อยกว่าบริบททางภูมิศาสตร์การเมืองหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ที่ทำให้รัฐในโลกตะวันตกรู้สึกปลอดภัยพอที่จะให้สิทธิพิเศษกับชนกลุ่มน้อยและสนับสนุนความหลากหลายในรัฐ ข้อนี้เห็นได้จากการเปลี่ยนท่าทีของหลายประเทศในตะวันตกต่อพหุวัฒนธรรมนิยมหลังการก่อการร้ายในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 (Kymlicka, 2007) ที่ก่อให้เกิดการเผาระวังภัยก่อการร้ายทั่วโลก พร้อมกับกระแสความหวาดระแวงชาวมุสลิมในโลกตะวันตก โดยชาวมุสลิมถูกมองว่ามีแนวโน้มเป็นผู้ก่อการร้ายที่ต่อต้านความคิดเสรีนิยมตะวันตกและโลกสมัยใหม่ กระแสนี้มีผลสะท้อนต่อมุมมองและการปฏิบัติในชีวิตประจำวันต่อชุมชนผู้ย้ายถิ่นชาวมุสลิมในโลกตะวันตก รวมไปถึงการต่อต้านและวิพากษ์วิจารณ์นโยบายพหุวัฒนธรรมนิยมของรัฐโดยฝ่ายอนุรักษ์นิยม

Multiculturalism หรือที่แปลเป็นภาษาไทยว่า พหุวัฒนธรรมนิยม มีความหมายและประวัติความเป็นมาค่อนข้างซับซ้อน พหุวัฒนธรรมนิยมในฐานะจุดยืนทางศีลธรรมและการเมืองและนโยบายของรัฐต่อความหลากหลายพัฒนาขึ้นมาในประเทศตะวันตกเป็นหลักบนพื้นฐานความคิดที่ว่า กลุ่มวัฒนธรรมรองในรัฐมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับและดำรงรักษาให้คงอยู่ไปโดยไม่ต้องถูกกลืนเข้ากับวัฒนธรรมหลักปัจจุบัน multiculturalism ได้กลายเป็นวาทกรรมโลก และทวีความซับซ้อนมากขึ้นจากการที่มีการใช้คำนี้อย่างแพร่หลายในวงการต่างๆ ในหลายระดับและหลายบริบทด้วยเหตุนี้ นักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่าปัจจุบัน multiculturalism แทบจะกลายเป็นคำที่มีความหมายกลวงเปล่า (empty signifier) (Gunew, 2001) เนื่องจากมีการตีความไปหลายทิศทางและถูกนำไปใช้ในหลากหลายความหมาย

ในทำนองเดียวกัน Gunew (2001) ได้แยกความแตกต่างระหว่างพหุวัฒนธรรมโดยรัฐ (state multiculturalism) และพหุวัฒนธรรมเชิงวิพากษ์ (critical multiculturalism) พหุวัฒนธรรม โดยรัฐหมายถึงนโยบายของรัฐที่ใช้จัดการกับความหลากหลายภายในรัฐชาติ ซึ่งนักวิจารณ์หลายฝ่ายมองว่าเป็นการที่รัฐเข้าไปควบคุมตรวจสอบและจัดระเบียบความแตกต่างเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของรัฐเอง พหุวัฒนธรรมโดยรัฐซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนแนวคิดเสรีนิยม แผงไว้ด้วยความเชื่อเรื่องการผสมผสาน (assimilation) และการผนวกรวมความหลากหลาย (integration) ไว้ภายใต้อำนาจหลัก เพราะสุดท้ายแล้ว ผู้อพยพต้องเรียนรู้อาษาอังกฤษและกฎหมายต่างๆ ของประเทศก่อนจะได้รับสถานะพลเมือง เป็นต้น ส่วนพหุวัฒนธรรมเชิงวิพากษ์เป็นเครื่องมือที่สมาชิกของชุมชนที่เป็นชนกลุ่มน้อยใช้ในการเรียกร้องการมีส่วนร่วมในพื้นที่สาธารณะบนพื้นฐานความแตกต่างของตน นอกจากนี้ ยังมีความเข้าใจพหุวัฒนธรรมไปในทางที่เป็นการต่อต้านความเป็นเอกภาพของรัฐ ซึ่งใน

ความหมายนี้ พหุวัฒนธรรมมีความหมายบางประการร่วมกับแนวคิดหลังอาณานิคม (ศิริจิต สุนันต์๊ะ, 2556: 5-30) คาดว่ากระแสความตื่นตัวเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมในประเทศไทยน่าจะเข้าข่ายแนวคิดนี้ เนื่องจากที่ผ่านมาประเทศไทยไม่เคยมีนโยบายพหุวัฒนธรรมนิยมอย่างเป็นทางการ ตรงกันข้ามรัฐไทยซึ่งเน้นความเป็นหนึ่งเดียวของเชื้อชาติและชนชาติและการทำให้ทุกคนเป็นคนไทย กระแสความตื่นตัวเรื่องพหุวัฒนธรรมในสังคมไทยเป็นการต่อต้านจินตภาพเรื่องความเป็นเอกภาพของรัฐไทยอันประกอบด้วยประชากรส่วนใหญ่ที่เป็นคนไทย

จะเห็นได้ว่า พหุวัฒนธรรมนิยมเป็นการเรียกร้องให้มีการยอมรับอัตลักษณ์ที่ถูกเบียดขับโดยเฉพาะอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม บุคคลมีสิทธิที่จะเป็นตัวของตัวเองและรู้สึกดีกับการเป็นตัวของตัวเองอัตลักษณ์คือสิ่งที่บุคคลยึดถือร่วมกับคนอื่นๆ ในกลุ่ม สิทธิทางวัฒนธรรมจึงเป็นสิทธิของกลุ่มเสมอ ในทำนองเดียวกันความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเป็นความเชื่อที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ที่แตกต่างหลากหลาย และบ่อยครั้งที่ต้องประสบกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากภัยพิบัติร้ายแรงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ ทั้งในระดับพื้นถิ่นและระดับทั่วโลกแต่ในความหมายของวัฒนธรรมที่รู้หรือยอมรับกันในระดับหนึ่งกับวัฒนธรรมที่มีอยู่หลายๆ ระดับและหลากหลายสัมพันธ์ภาพ มนุษย์จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลง แลกเปลี่ยนและมีทางเลือกตลอดเวลา สังคมใดที่ขาดความหลากหลายทางวัฒนธรรม อาจจะไม่สามารถที่จะเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้ แล้วจะต้องล่มสลายไปในที่สุด หรือไม่ก็จะต้องไปเลือกซึ่งไม่เหมาะสมกับสังคมตนเองมาใช้ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมไม่ได้หมายถึงการมีเสรีภาพเต็มที่ที่จะประพฤติปฏิบัติตามใจตนเอง จนส่งผลให้เกิดปัญหาการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างขาดความสมดุล แต่หมายถึง การยอมรับและอยู่ร่วมกันบนพื้นที่แห่งความหลากหลายทางความคิดและการดำรงชีวิต (livelihood)

อย่างไรก็ตามทั้ง Kymlicka และ Taylor ต่างก็มองเห็นเหมือนกันว่า พหุวัฒนธรรมนิยมที่มองถึงอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมของคนกลุ่มน้อยอยู่ได้เพื่อให้เกิดศักดิ์ศรีของตนเอง โดยไม่มีการคุกคามและปรับเปลี่ยนจากวัฒนธรรมของรัฐที่เป็นผู้มีอำนาจทำให้คนกลุ่มน้อยมีความสำคัญกับอัตลักษณ์ของตนเอง เพื่อให้อัตลักษณ์มีความเป็นพหุวัฒนธรรมนิยม มีความหมายถึงกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันกับรัฐ สำหรับ Taylor มองว่าสิทธิทางวัฒนธรรมของคนในชุมชนมีความเป็นอัตลักษณ์ที่เป็นสิทธิของกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ของตนเองเสมอ ส่วน Kymlicka และ Gunew รวมทั้งศิริจิต สุนันต์๊ะ ต่างก็มองเห็นเหมือนกันว่า แนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมานี้น่าจะมีส่วนเป็นกรอบการมองและวิเคราะห์ให้เห็นว่า พหุวัฒนธรรมนิยมของรัฐโดยฝ่ายอนุรักษ์นิยมเป็นการสร้างความหวาดกลัวที่เกิดจากชาวมุสลิมในโลกตะวันตกที่จะทำให้เกิดการต่อต้านความคิดเสรีนิยมตะวันตกและโลกสมัยใหม่ อันก่อให้เกิดการปะทะ และต่อต้านเกิดขึ้นได้ ในขณะที่ Gunew มองว่ารัฐเป็นผู้กำหนดความหลากหลาย และควบคุมตรวจสอบ มีการจัดระเบียบพหุวัฒนธรรมที่แฝงไว้ด้วย

ความเชื่อเรื่องการผสมผสานความหลากหลายภายใต้อำนาจหลัก สำหรับศิริจิต สุนันตะ ได้มองว่า การเป็นหนึ่งในเดียวของเชื้อชาติและชนชาติที่ทำให้พหุวัฒนธรรมในสังคมไทยเป็นเอกภาพของรัฐไทย ที่ส่วนใหญ่เป็นคนไทย

แนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมานี้น่าจะมีส่วนเป็นกรอบการมองและวิเคราะห์ให้เห็นว่า หมูบ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ในฐานะกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในมาเลเซียได้มีพหุวัฒนธรรมนิยมมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา ด้วยอำนาจต่างๆ จากการเมืองและนโยบายรัฐ รวมไปถึงกับความเป็นพหุวัฒนธรรมนิยมของหมูบ้านไม้สน ที่กำลังถูกปรับความหมายความเป็นคนไทยในมาเลเซีย ซึ่งเป็นพหุวัฒนธรรมนิยมที่ใหญ่กว่าและมีพลังร่ายล้อมดูดซับพวกอยู่ ด้วยเงื่อนไขต่างๆ นี้ มีการปะทะปฏิสัมพันธ์ระหว่างการครอบงำและการต่อต้าน ต่อรอง โดยหมูบ้านไม้สนมีการใช้กลยุทธ์ในปฏิบัติการชีวิตประจำวันอย่างไร ในการปรับตัว ต่อรอง ซึ่งจะนำมาสู่การปรับเปลี่ยนหรือก่อร่างสร้างอัตลักษณ์ หมูบ้านไม้สนที่สัมพันธ์ตามเงื่อนไขและสถานการณ์สมัยใหม่ เป็นแนวคิดชาติพันธุ์ตามทีมงานวิจัย ตั้งสมมติฐานไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรชัย นาคสีทอง (2559: 25-58) ศึกษาเรื่อง “ประวัติศาสตร์” “ความทรงจำ” และ “อัตลักษณ์ไทย (พุทธ) สยาม” ในมาเลเซีย : กรณีชุมชนบางแซะ (TereseK) รัฐกลันตัน ผลการศึกษาพบว่า การแสดงออกและขับเคลื่อนซึ่งอัตลักษณ์ไทย (พุทธ) สยามด้านภาษา ศาสนา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และการละเล่น ตลอดจนถึงที่ปรากฏในโบราณศาสนสถาน และพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของชุมชนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีปกติประจำวันและสังคมพหุวัฒนธรรมมาเลเซีย ของชุมชนบางแซะ (TereseK) เป็นผลมาจากประวัติศาสตร์ความทรงจำและสำนึกร่วมของผู้คนในชุมชนแห่งนี้ การอธิบายและทำความเข้าใจพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ประสบการณ์ ความทรงจำและสำนึกร่วมทางวัฒนธรรมของผู้คนต่างชาติพันธุ์จึงอาจเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะนำไปสู่ประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน ด้วยเหตุว่าโดยถ่วงแท้ของประชาชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และประเพณีที่สำคัญผู้คนในภูมิภาคนี้มีความรู้สึกและสำนึกถึงความเป็นชาติเข้มขันการลดทอนความรู้สึกดังกล่าวนี้ให้หมดไปนั้นดังกรณีของไทย (พุทธ) สยามในชุมชนบางแซะที่แสดงให้เห็นว่าแม้ชุมชนจะตั้งอยู่ในรัฐ ที่เน้นแนวคิดทางการเมืองแบบศาสนานิยมหรือภายใต้กระแสอิสลามานุวัตร (Islamization) แวดล้อมด้วยชุมชนมุสลิมและมีฐานะเป็นพลเมืองของสหพันธรัฐมาเลเซียแต่สามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้ภายใต้ความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และประเพณี รวมถึงการเคารพกฎเกณฑ์และเงื่อนไขของสังคม

พิทยา บุขรรัตน์ และอารยา ดำเรือง (2557: 33) การที่คนไทยในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซียยังคงดำรงและสืบสานความเป็นไทยไว้ได้จนปัจจุบัน แม้ว่าจะเป็นเพียงคนกลุ่มน้อย

ของประเทศ และอาศัยอยู่ท่ามกลางสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือที่เรียกว่า สังคมพหุวัฒนธรรม แต่คนไทยยังคงอัตลักษณ์ความเป็นไทย นับถือศาสนาพุทธ พุทธศาสนาท้องถิ่นไทยได้มีประเพณี พิธีกรรมตามแบบคนไทยภาคใต้ การแต่งกาย อาหารการกิน มีลักษณะแบบเดียวกัน หรือใกล้เคียงกับคนไทยภาคใต้ และเหนือสิ่งอื่นใดคนไทยในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซียยังคงจงรักภักดีและเทิดทูนต่อองค์พระมหากษัตริย์ไทยไว้เหนือเกล้า ซึ่งสิ่งที่อธิบายถึงความเป็นไทยเหล่านี้ได้อย่างชัดเจนที่สุดก็คือ แนวคิดในการศึกษาเรื่องชาติพันธุ์สัมพันธ์ เพราะชาติพันธุ์เป็นเรื่องของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา หรือการมีภาษาร่วมกัน รวมทั้งมีกระบวนการในการสร้างความสำนึกร่วมกันในทางชาติพันธุ์ ในเรื่องการกำเนิดและการสืบเชื้อสายร่วมกันการมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน และการมีสำนึกเป็นหนึ่งเดียวกัน สิ่งเหล่านี้เป็นภาพปรากฏที่เกิดขึ้นในสังคมคนไทยในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีวัฒนธรรมและบุคลิกภาพ (Culture and Personality) ที่กล่าวถึงบุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากการปลูกฝังอบรมสั่งสอนให้รู้จักกฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ ตั้งแต่วัยเยาว์ และหล่อหลอมจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพตามวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ เช่นเดียวกับคนไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย เมื่อได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยมาตั้งแต่วัยเยาว์ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็สะท้อนบุคลิกภาพ ค่านิยม ทักษะคิด ความเชื่อตามแบบวิถีไทยที่ได้รับการปลูกฝังมาเช่นกัน

ณรงค์ อางสมิติ (2555) ศึกษาเรื่อง รัชชาติ ชาติพันธุ์ และอัตลักษณ์ไทดำ ผลการศึกษาพบว่า ชาวไทดำก็เป็นเช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่ถูกอิทธิพลของรัชชาติและวาทกรรมความทันสมัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของตน อัตลักษณ์ไทดำมีการช่วงชิงการสร้างความหมายจากคนหลายฝ่ายในบริบทและช่วงเวลาที่แตกต่างกันไป การที่เป็นคนลาวตามถิ่นกำเนิด การถูกทำให้เป็นคนไทยในบริบทของรัชชาติ หรือการถูกสร้างให้เป็นคนไทยที่ต้องแสดงอัตลักษณ์ไทดำ การช่วงชิงการสร้างความหมายนี้ ในอดีตไทดำเป็นแต่เพียง “ถูกกำหนดให้เป็น” หากแต่ในปัจจุบันกลับกลายเป็น “ชาวไทดำเลือกที่จะเป็น” การจับเคี้ยวช่วงชิงความหมายกันไปมาของฝ่ายผู้มีอำนาจและชาวไทดำนี้คงยังต้องดำเนินกันต่อไป นั่นก็หมายความว่า การต้องแสดงออกทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ที่แปรเปลี่ยนไปมาก็ยังต้องดำเนินการไปเช่นเดียวกัน ไม่มีใครสามารถกำหนดได้ว่า การช่วงชิงความหมายนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อใด แต่สิ่งที่น่าคิดมากกว่านั้นคือ กรอบของการต่อสู้ช่วงชิงความหมาย ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะการช่วงชิงความหมายจะมีความรุนแรงและเข้มข้นเพียงใด เป็นการต่อสู้ในระดับใด หากแต่คงอยู่ในการกรอบของสถาบันหลักของชาติ ไม่ว่าจะ เป็นชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คุณอยากจะเป็นอะไรก็แล้วแต่ อยากจะแสดงออกอะไรก็แล้วแต่ แต่ต้องอยู่ภายใต้สถาบันเดียวกัน นั่นเอง

ทัศนาวดี แก้วสนิท (2552) ศึกษาเรื่อง “การสื่อสารเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทยใน รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย” ผลการวิจัย พบว่า 1. รูปแบบ

การสื่อสารเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน ประกอบด้วย การสื่อสารเพื่อเรียนรู้ และถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ที่เป็นการสื่อสารแบบปากต่อปาก ซึ่งสื่อสารผ่านสื่อบุคคล สื่อพื้นบ้าน สื่อมวลชนและเครือข่ายการสื่อสาร การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่เป็นการสื่อสารแบบเห็นหน้าค่าตาในรูปแบบการเคาะประตูบ้าน และการประชุมแบบปรึกษาหารือ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ซึ่งมีทิศทางการไหลของข่าวสารแบบสองทางในแนวระนาบ โดยสื่อสารผ่านพื้นที่สาธารณะ และสื่อเฉพาะกิจ และการสื่อสารเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ศักดิ์ศรีของชุมชน ที่เป็นการสื่อสารแบบวงจรมวลชนและอวงจรมวลชน ซึ่งสื่อสารผ่านวัฒนธรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์และสื่อสารผ่านสื่อประเภทต่างๆ 2. สื่อบุคคลในชุมชนใช้การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสาร กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อบริหารจัดการ กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อระดมพลังความคิด กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างความศรัทธา กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อเจรจาต่อรอง โดยมีทักษะทางการสื่อสารที่เด่นชัด 3 ลักษณะ คือ ทักษะการให้คำแนะนำ ทักษะการโน้มน้าวใจและทักษะการบริหารจัดการ รวมถึงมีบทบาทอันหลากหลาย ได้แก่ บทบาทของครูผู้สอนและให้ความรู้ บทบาทในการให้คำปรึกษา บทบาทในการบริหารจัดการ บทบาทในการจัดการความขัดแย้ง บทบาทในฐานะผู้ประสานงาน/ตัวแทนชุมชน และบทบาทในการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ 3. ชุมชนยังคงยึดถือในพิธีกรรมการบวชและบุญเดือนสิบ โดยมีพิธีกรรมที่เคร่งครัดเช่นเดิม โดยพบว่าสื่อ พิธีกรรมการบวชมีบทบาทระดับตัวบุคคล คือ อบรมบ่มเพาะคุณธรรม/จริยธรรม เป็นเครื่องมือให้การศึกษา ระดับเครือญาติ คือ ยกระดับคุณค่าทางจิตวิญญาณ สืบสานและสร้างความเข้มแข็งแก่สถาบันสงฆ์ และระดับชุมชน คือ สร้างปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ สร้างความสามัคคีเป็นปึกแผ่นของชุมชน ส่วน สื่อพิธีกรรมบุญเดือนสิบมีบทบาทระดับตัวบุคคล คือ สืบรากเหง้า การสืบต่อความเชื่อด้านวิญญาณ สะท้อนภาพ ในจินตนาการ ระดับเครือญาติ คือ การเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม เป็นพื้นที่สังสรรค์ของเครือญาติ และ ระดับชุมชน คือ สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดมพลังชุมชน สร้างความทรงจำร่วมกัน สร้างอัตลักษณ์ศักดิ์ศรีแก่ชุมชน ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของสถานภาพของสื่อพิธีกรรม ได้แก่ ความเชื่อ ผู้นำชุมชน ระบบเครือญาติ นโยบายของภาครัฐและอิทธิพลของสื่อมวลชน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของสื่อพิธีกรรม ได้แก่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี/การสื่อสาร และการศึกษาในระบบ

นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต (2550) ศึกษาเรื่อง ตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะที่ยังคงอยู่ การปรับเปลี่ยนหรือการสูญสลายของตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียขึ้นขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย 3 ประการ ประการแรก คือ ปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในแต่ละเวลาที่คนไทยเหล่านี้เคยอยู่ภายใต้การปกครองของราชอาณาจักรสยาม ประเทศอังกฤษ ประเทศญี่ปุ่น และสหพันธ์มลายู จนถึงประเทศไทยในปัจจุบัน ปัจจัยที่สอง คือ ปัจจัยภายในขององค์กรหรือของชุมชนเอง

ได้แก่ ระบบสังคม ระบบเศรษฐกิจหรือระบบวัฒนธรรมและปัจจัยสุดท้าย คือปัจจัยจากภายนอกชุมชน ได้แก่ นโยบายของรัฐในแต่ละรัฐความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยด้วยกันหรือกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ คนไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย มีลักษณะจำเพาะของตัวตนทางวัฒนธรรมอยู่หลายลักษณะดังนี้ ลักษณะจำเพาะที่เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรม ยังมีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เชื่อในเรื่องผี โชคลาง ครุหม่อพิธี เชื่อในเรื่องของธาตุทั้ง 4 อันได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ และเรื่องของไสยศาสตร์ ลักษณะจำเพาะที่เกี่ยวกับระบบการผลิต ยังเป็นระบบการผลิตเพื่อการเลี้ยงชีพ มีอาชีพหลักในการทำนา ทำสวนผลไม้ ทำสวนยางพารา และการปลูกผักขาย ลักษณะจำเพาะที่เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในสังคม ยังเป็นครอบครัวแบบขยาย มีวัดเป็นศูนย์รวมทางวัฒนธรรมของหมู่บ้าน รวมทั้งเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจและพิธีกรรมต่างๆ ส่วนในด้านการปรับตัวและการสร้างตัวตนทางวัฒนธรรมขึ้นมาใหม่ ใช้วิธีสร้างความร่วมมือในลักษณะของเครือข่ายทางสังคม เช่น เครือข่ายภาษาไทย เครือข่ายวัดไทย เครือข่ายในการประกอบอาชีพ เครือข่ายขนบธรรมเนียมประเพณี และเครือข่ายการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การสร้างความเป็นเอกภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ การรวมพลังเพื่อความมั่นคงและเพื่อประโยชน์ในการต่อรองกับกลุ่มที่มีอำนาจเหนือกว่า ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมานฉันท์บนความหลากหลายทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ ผลกระทบแนวโน้มด้านตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย มีผลกระทบอยู่หลายด้าน เช่น ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนภาษาไทยให้แก่เยาวชนไทยในมาเลเซีย เนื่องจากไม่มีพระหรือครูที่มีความรู้ความสามารถด้านการสอนภาษาไทยโดยตรง ค่านิยมเรื่องการบวชเรียนเริ่มลดน้อยลง เพราะส่วนใหญ่มักบวชเรียนตามธรรมเนียมปฏิบัติมากกว่าความศรัทธา นิยมประกอบอาชีพใหม่ๆ ในเมืองแทนอาชีพเกษตรกรรมแบบเก่า รวมทั้งมีแนวโน้มที่จะแต่งงานกับคนเชื้อชาติอื่นๆ มากขึ้น โดยเฉพาะการแต่งงานกับคนเชื้อชาติจีนหรือเชื้อชาติมลายู

สุธานี เพ็ชรทอง (2547) ศึกษาเรื่อง ประเพณีทำบุญเดือนสิบของชาวมลายูเชื้อสายไทยในอำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษา พบว่า ขั้นตอนและการปฏิบัติในประเพณีทำบุญเดือนสิบมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนและการปฏิบัติในวันประเพณี ซึ่งมี 2 ส่วน คือ ขั้นตอนและการปฏิบัติก่อนวันประเพณี ซึ่งมี 2 ส่วน คือ การเตรียมการของทางวัดและการเตรียมการของชาวบ้าน ส่วนขั้นตอนที่ 2 คือ ขั้นตอนและการปฏิบัติในวันประเพณี ซึ่งมีขั้นตอนปฏิบัติตามลำดับ คือ การสระเปรต พิธีสงฆ์ และการตั้งเปรต-ชิงเปรต ส่วนวัฒนธรรมที่ปรากฏในประเพณีเดือนสิบนั้นวัฒนธรรมที่ปรากฏเด่นชัด คือ วัฒนธรรมด้านอาหาร ซึ่งมีอาหารหลักในประเพณีและอาหารประกอบในประเพณี วัฒนธรรมด้านสังคมสัมพันธ์ ซึ่งมีการชุมนุมญาติพี่น้องและสังคมสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านและคนต่างถิ่น วัฒนธรรมด้านความเชื่อ คือ ความเชื่อเรื่องวิญญาณ ความเชื่อเรื่องกรรมและกฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องชาติ-ภพ ความเชื่อเรื่องผลทาน และความเชื่อเรื่องอานิสงส์แห่งความกตัญญูทเวทวิ วัฒนธรรมด้านศิลปกรรม โดยภาพรวมประเพณีทำบุญเดือนสิบของชาวมลายูเชื้อสายไทย ในอำเภอตุ้มปัด

รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ยังถือปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด และเป็นแบบดั้งเดิม ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงและคลี่คลายแต่อย่างใด

คำนวน นวลสนอง (2546) ศึกษาเรื่อง พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย ผลการศึกษา พบว่า พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของชนชาติไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียได้แบ่งช่วงประวัติศาสตร์เป็น 5 ช่วง คือ ชนชาติไทยยุคเริ่มแรกในมาเลเซีย จนถึงสมัยกรุงธนบุรี สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นถึงรัชกาลที่ 5 ไทยเสียดินแดนรัฐตอนเหนือของมาเลเซียให้อังกฤษและชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยกับการเป็นพลเมืองของมาเลเซีย โดยความต่อเนื่องของพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาการจัดตั้งองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง การสืบทอดวัฒนธรรมไทย การใช้ชื่อและนามสกุลที่เป็นภาษาไทยและผสมผสานระหว่างชาติพันธุ์

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ศาสนา พิธีกรรม วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และภาษา จากงานวิจัยของพิทยา บุขรารัตน์ และอารยา ดำเรือง (2557: 33) การที่คนไทยในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซียยังคงดำรงและสืบสานความเป็นไทยไว้ได้จนปัจจุบัน แม้ว่าจะเป็นเพียงคนกลุ่มน้อยของประเทศ และอาศัยอยู่ท่ามกลางสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือที่เรียกว่า สังคมพหุวัฒนธรรม แต่คนไทยยังคงอัตลักษณ์ความเป็นไทย นับถือศาสนาพุทธ พูดภาษาท้องถิ่นไทยได้ มีประเพณี พิธีกรรมตามแบบคนไทยภาคใต้ การแต่งกาย อาหารการกิน มีลักษณะแบบเดียวกันหรือใกล้เคียงกับคนไทยภาคใต้ และเหนือสิ่งอื่นใดคนไทยในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซียยังคงจงรักภักดีและเทิดทูนต่อองค์พระมหากษัตริย์ไทยไว้เหนือเกล้า ซึ่งสิ่งที่อธิบายถึงความคนไทยเหล่านี้ได้อย่างชัดเจนที่สุดก็คือ แนวคิดในการศึกษาเรื่องชาติพันธุ์สัมพันธ์ เพราะชาติพันธุ์เป็นเรื่องของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา หรือการมีภาษาร่วมกัน รวมทั้งมีกระบวนการในการสร้างความสำนึกร่วมกันในทางชาติพันธุ์ ในเรื่องการกำเนิดและการสืบเชื้อสายร่วมกัน การมีประวัติศาสตร์ร่วมกันและการมีสำนึกเป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต (2550) ศึกษาเรื่อง ตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย พบว่า ปัจจัยที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะที่ยังคงอยู่ การปรับเปลี่ยนหรือการสูญสลายของตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียขึ้นขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย 3 ประการ ประการแรก คือ ปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในแต่ช่วงเวลาที่คนไทยเหล่านี้เคยอยู่ภายใต้การปกครองของราชอาณาจักรสยาม ปัจจัยที่สอง คือ ปัจจัยภายในขององค์กรหรือของชุมชนเอง ได้แก่ ระบบสังคม ระบบเศรษฐกิจหรือระบบวัฒนธรรมและปัจจัยสุดท้าย คือปัจจัยจากภายนอก ลักษณะจำเพาะที่เกี่ยวกับความเชื่อ และพิธีกรรม ยังมีความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เชื่อในเรื่องผี โขกลาง ครุหม่อพิธิ เชื่อในเรื่องของธาตุทั้ง 4 อันได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ และเรื่องของไสยศาสตร์ ลักษณะจำเพาะที่เกี่ยวกับระบบ

การผลิต ยังเป็นระบบการผลิตเพื่อการเลี้ยงชีพ มีอาชีพหลักในการทำนา ทำสวนผลไม้ ทำสวนยางพารา และการปลูกผักขาย

ในทำนองเดียวกันสุธานี เพ็ชรทอง (2547) ศึกษาเรื่อง ประเพณีทำบุญเดือนสิบของชาวมลายูเชื้อสายไทยในอำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย พบว่า ขั้นตอนและการปฏิบัติในประเพณีทำบุญเดือนสิบมี 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 คือขั้นตอนและการปฏิบัติก่อนวันประเพณี คือ การเตรียมการของทางวัดและการเตรียมการของชาวบ้าน ส่วนขั้นตอนที่ 2 คือ ขั้นตอนและการปฏิบัติในวันประเพณี คือ การสระเปรต พิธีสงฆ์ และการตั้งเปรต-ชิงเปรต ส่วนวัฒนธรรมที่ปรากฏในประเพณีเดือนสิบนั้นวัฒนธรรมที่ปรากฏเด่นชัด คือ วัฒนธรรมด้านอาหาร ซึ่งมีอาหารหลักในประเพณีและอาหารประกอบในประเพณี วัฒนธรรมด้านสังคมสัมพันธ์ ซึ่งมีการชุมนุมญาติพี่น้องและสังคมสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านและคนต่างถิ่น วัฒนธรรมด้านความเชื่อ คือความเชื่อเรื่องวิญญาณ ความเชื่อเรื่องกรรมและกฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องชาติ-ภพ ความเชื่อเรื่องผลทาน และความเชื่อเรื่องอานิสงส์แห่งความกตัญญูกตเวทิต

จากข้อมูลดังกล่าวมานี้ผู้วิจัยเห็นว่า อัตลักษณ์ทางประเพณีพุทธศาสนาของชุมชนบ้านไม้สนที่ยังมีการหยิบยกประกอบสร้างควมมีตัวตนผสมผสานกับความเป็นไทยอยู่ภายใต้เส้นพรมแดนที่แยกออกเป็นสองรัฐชาติไทย-มาเลย์ ชุมชนมาเลย์เชื้อสายไทยของสังคม จึงต้องอาศัยพลังของพิธีกรรมซึ่งปัจเจกต้องร่วมกันสร้างและผลิตซ้ำ พิธีกรรมจึงเป็นเสมือนภาษาสัญลักษณ์ที่สื่อผ่านสังคมเกิดจากการผสมผสานของตัวตนเชิงจิต (Mental Selves) ของคนหลายๆ คนที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเราที่เรียกว่า “ตัวตน” จึงประกอบด้วยภาพลักษณ์ที่มีต่อตัวเราเองรวมทั้งจินตนาการของผู้อื่นที่มีต่อภาพลักษณ์นั้นๆ ส่วน George Herbert Mead มองว่า กลไกสำคัญของการสร้างตัวตนคือ การเรียนรู้ที่จะสวมบทบาท (Role-Taking) ของผู้อื่นและหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ก็คือภาษาซึ่งเป็นมานุษยวิทยา Clifford Geertz มองว่าการแปรเปลี่ยนอัตลักษณ์ของคนตามบริบทนั้นไม่รู้จบ ทั้งนี้เพราะอัตลักษณ์เป็นคุณสมบัติที่คนหยิบยืมและสร้างขึ้นตามสถานการณ์เฉพาะหน้า และคงจะเป็นอัตลักษณ์ในแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) เป็นที่ชนะของกลุ่มหลังโครงสร้างนิยม (Post-structuralism) นักคิดในกลุ่มนี้มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการรื้อถอนมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับปัจเจกภาพ เพราะปัจเจกภาพเป็นเรื่องของกระบวนการสร้างความหมายทางสังคมให้แก่ อัตลักษณ์อย่างหนึ่ง ความเป็นตัวตนเป็นเพียงชิ้นส่วนหลายๆ ชิ้นที่ถูกประกอบรวมกันขึ้นมาในบริบทของสถานการณ์อย่างสิ่งที่เห็นเป็นเอกภาพซึ่งมีความต่อเนื่องของอัตลักษณ์

ผู้วิจัยเห็นว่า ด้วยแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องอัตลักษณ์มีคุณลักษณะสำคัญในหมู่บ้านไม้สน ที่มีอัตลักษณ์หลากหลายและมีพลวัต ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวไปตามสภาพการณ์และบริบทแวดล้อม อัตลักษณ์ชาติพันธ์ชาวมลายูเชื้อสายไทยเกิดขึ้นจากการประกอบสร้างอย่างเป็นพลวัต ดังนั้น อัตลักษณ์จึงมีคุณลักษณะต่างๆ และมีกระบวนการก่อร่างสร้างรูป

การดำรงรักษา การต่อรองทำทาย และการสูญสลายหายไปภายใต้บริบทรัฐชาติมาเลเซีย โดยอาศัยรูปแบบการสื่อสารในการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ รวมถึงการรับรู้ความหมายและคุณค่าของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของคนในกลุ่มและต่างกลุ่มวัฒนธรรม ภายใต้แนวคิดเบื้องต้นที่ว่า พหุวัฒนธรรมไม่ใช่เพียงการยอมรับความแตกต่างของหน่วยทางวัฒนธรรม หากแต่อยู่ที่การเพิ่มพื้นที่ทางสังคมให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ สามารถแสดงอัตลักษณ์ของตนเองได้อย่างหลากหลาย ลื่นไหล และสลับซับซ้อนมากขึ้นต่างหาก ชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทยจึงสามารถอยู่ร่วมกับชนต่างชาติพันธุ์ในประเทศมาเลเซียได้ด้วยความสมานฉันท์และมีประเพณีพุทธศาสนาในหมู่บ้านไม้สนของความเชื่อ พิธีกรรม วัฒนธรรม ที่สืบทอดกันมา

อย่างไรก็ตาม จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วยประเด็นบทบาทของบุคคลและพิธีกรรมที่แสดงความเป็นตัวตน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชาวมลายูเชื้อสายไทย ในเรื่องของความเชื่อ พิธีกรรม วัฒนธรรม และประเพณี ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ให้ทราบถึงรูปแบบการรักษาอัตลักษณ์ทางประเพณีพุทธศาสนาของชุมชนชาวมลายูเชื้อสายไทยในหมู่บ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง ประเทศมาเลเซีย ศักยภาพและบทบาทของบุคคลในชุมชน รวมถึงสถานภาพและบทบาทของพิธีกรรมในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของพิธีกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหาการวิจัย คือ ประเพณีทางพุทธศาสนา รวมถึงความเชื่อ วิถีชีวิต การใช้ภาษา ลักษณะความเป็นไทยของชุมชนชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

2. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ประชาชนชาวมลายูเชื้อสายไทยที่อาศัยอยู่บ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีครอบครัวคนไทย 200 ครอบครัว คิดเป็นจำนวนคนประมาณ 1,300 คน และกลุ่มเป้าหมาย คือ ชาวมลายูเชื้อสายไทยที่อาศัยอยู่บ้านไม้สน ซึ่งผู้วิจัยต้องทำการสัมภาษณ์ โดยใช้การกำหนดช่วงอายุเป็นเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มเป้าหมาย แบ่งออกได้ดังนี้

2.1 อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 32 คน แบ่งเป็นชาย 17 คน หญิง 15 คน กลุ่มบุคคลนี้ที่ถือเป็นกลุ่มคนรุ่นอาวุโส ที่ตั้งบ้านเรือนในบ้านไม้สน ตั้งแต่ไทยเสียดินแดน ให้อังกฤษเมื่อปี พ.ศ. 2452 ก่อนจะถูกถ่ายโอนไปเป็นของประเทศมาเลเซีย ในปี พ.ศ. 2500

2.2 อายุ 30 - 59 ปี จำนวน 40 คน แบ่งเป็นชาย 20 คน หญิง 20 คน เป็นกลุ่มคนที่มีความเชื่อชีวิตอยู่ระหว่างคนรุ่นแรกซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ยังคงยึดมั่นในวัฒนธรรมไทย และเป็นกลุ่มคนที่ถูกคาดหวังว่าจะเป็นผู้สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมพุทธศาสนาของไทย

2.3 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 40 คน แบ่งเป็นชาย 20 คน หญิง 20 คน ซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่อยู่ในฐานะผู้ถูกคาดหวังในการทำหน้าที่สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมทางพุทธศาสนาของไทยให้ดำรงอยู่สืบไป

3. พื้นที่ทำการวิจัย

บ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

4. ระยะเวลาการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาร่วมชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่บ้านไม้สน ระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2559 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือวิจัยโดยการทบทวนเอกสารจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมประกอบด้วย

1.1 แบบสัมภาษณ์ (In-depth Interview) ใช้การสัมภาษณ์ผู้นำที่เป็นทางการและไม่ใช่ทางการของชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในหมู่บ้านไม้สน ซึ่งเป็นบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีทางพุทธศาสนาของไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน อันเป็นที่ยอมรับและนับถือจากคนในชุมชน และชาวบ้านไม้สนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีทางพุทธศาสนาของไทย ตามประเด็นข้อมูลที่ต้องการทราบและทำการจดบันทึกข้อมูลด้วยตัวเอง เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์

1.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยได้เข้าร่วมในกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทยและวิถีชีวิตประจำวันของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย เพื่อสังเกตพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงรูปแบบการรักษาอัตลักษณ์ประเพณีทางพุทธศาสนาของชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในบ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย ศักยภาพและบทบาทของบุคคลในชุมชน รวมถึงสถานภาพและบทบาทของวัฒนธรรมประเพณีทางพุทธศาสนา ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อ

การดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของวัฒนธรรมประเพณีทางพุทธศาสนา โดยในการเก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้เข้าร่วมในพิธีกรรมทางพุทธศาสนาเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันมาฆบูชา วันสงกรานต์ วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ประเพณีการบวชบุญเดือนสิบ บุญจุน ลอยกระทง เป็นต้น และได้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการควบคู่กันไปด้วย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเน้นการออกแบบการวิจัยอย่างผสมผสาน ทั้งจากการสัมภาษณ์แบบเจาะจงและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากการเก็บบันทึกรวบรวมจากภาคสนาม ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย มาทำการจำแนกข้อมูลจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแต่ละประเภท ตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งประเด็นไว้ และตรวจสอบดูอีกครั้งหนึ่งว่าข้อมูลที่ได้มา มีความเชื่อถือได้และมีความครบถ้วนเพียงพอหรือไม่ โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า (Techniques Triangulation) เพื่อให้ได้ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไป หลังจากนั้น นำข้อมูลทั้งหมดที่วิเคราะห์และสรุปเสร็จเรียบร้อยแล้ว มาจัดเรียงเรียงและพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อตอบความมุ่งหมายของการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ในประเด็นที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาอัตลักษณ์พุทธศาสนาของชุมชนที่สัมพันธ์กับความเป็นไทยในบริบทรัฐชาติ แล้วนำเสนอข้อมูลที่ได้มาสรุปอภิปรายผลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

อัตลักษณ์ หมายถึง การประกอบสร้างความหมายเชิงวัฒนธรรมให้แก่ตัวตนของปัจเจกหรือกลุ่มชนบ้านไม้สน

ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยหมู่บ้านไม้สน หมายถึง บุคคลที่มีเชื้อสายอาศัยอยู่ในบ้านไม้สนรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

พิธีกรรม หมายถึง พิธีกรรมทางพุทธศาสนาที่บุคคลในบ้านไม้สนสร้างสรรค์ขึ้นและสั่งสมมาตั้งแต่อดีต จนได้รับการยอมรับและยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องมา

บทที่ 2

ชุมชนชาวมลายูเชื้อสายไทยรัฐเคดาห์ : ความเชื่อและวัฒนธรรม

ประวัติศาสตร์ชาวมลายูเชื้อสายไทยของความหลากหลายของชาติพันธุ์

ประเทศมาเลเซีย (Malaysia) มีพื้นที่แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ มาเลเซียตะวันตกและมาเลเซียตะวันออก โดยมีทะเลจีนใต้กั้นตรงกลาง มาเลเซียตะวันตกตั้งอยู่บนคาบสมุทรมาเลเซียหรือคาบสมุทรมาลายู (Peninsular Malaysia) ทิศเหนือติดกับไทย ทิศใต้ติดกับช่องแคบยะโฮร์ ที่กั้นระหว่างมาเลเซียกับสิงคโปร์ ทิศตะวันออกติดกับทะเลจีนใต้ และทิศตะวันตกติดกับทะเลอันดามันและช่องแคบมะละกา

มาเลเซียตะวันตกมีพื้นที่ประมาณ 130,000 ตารางกิโลเมตร มาเลเซียตะวันออกมีพื้นที่ประมาณ 195,000 ตารางกิโลเมตร รวมพื้นที่แล้วมีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 5 ของประเทศสมาชิกอาเซียน มาเลเซียตะวันออก (East Malaysia) ตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียว ห่างจากมาเลเซียตะวันตกประมาณ 644 กิโลเมตร มีพรมแดนติดกับอินโดนีเซียทางทิศใต้ ประกอบด้วยหลายกลุ่มชาติพันธุ์และหลายวัฒนธรรม ที่เรียกว่า “พหุสังคม” (multiracial society) กลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม ได้แก่ ชาวโอรังอัสลี หรือที่เรียกรู้จักในอีกชื่อว่า ซาไก ส่วนใหญ่มีอาชีพเก็บของป่า ล่าสัตว์ และกลุ่มที่ถูกจัดให้มีความสำคัญมากที่สุด คือ ภูมิบุตร หรือชาวมลายูท้องถิ่น ซึ่งมีจำนวนมากว่าครึ่งของประเทศ เป็นกลุ่มที่ได้รับสวัสดิการพิเศษจากรัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และอาชีพ ขณะที่ประชากรส่วนที่เหลืออีกหลายกลุ่มไม่ได้รับสิทธิพิเศษ แต่มีสิทธิในฐานะพลเมืองของมาเลเซียตามกฎหมาย ได้แก่ ชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ในยุคทำเหมืองดีบุก และยังมีวัฒนธรรมประเพณีแบบจีนแท้เอาไว้ ชาวอินเดียที่ส่วนหนึ่งสืบเชื้อสายดั้งเดิมของพ่อค้าอินเดียที่เข้ามาตั้งแต่เกือบพันปีก่อน และอีกส่วนหนึ่งเป็นชาวมุสลิมอินเดียที่ถูกประเทศอาณานิคมเกณฑ์มาใช้แรงงานในสวนยางพาราและเหมืองแร่ดีบุก นอกจากนี้ยังมีชาวยูเรเชียที่สืบเชื้อสายโปรตุเกสรวมอยู่ด้วย (ภาพที่ 1)

ชุมชน วัฒนธรรม ชีว

ที่มา : <https://www.google.com/maps/place> ค้นหาวินาที 6 กรกฎาคม 2561

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงอำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

ชาติพันธุ์ในประเทศมาเลเซียเป็นประเด็นทางวิชาการที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางจากนักวิชาการหลากหลายสาขา ซึ่งเหตุผลส่วนหนึ่งเนื่องมาจากประเทศมาเลเซียเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมหรือพหุวัฒนธรรม หมายถึงสังคมที่มีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรม โดยกลุ่มผู้คนเหล่านี้ได้มาอยู่อาศัยร่วมกัน ซึ่งปัจจุบันประเทศมาเลเซียประกอบด้วยกลุ่มเชื้อชาติหลัก 3 กลุ่มในลักษณะสามเหลี่ยมที่ถูกแบ่งเป็นลำดับขั้นคือ เชื้อชาติมลายู เชื้อชาติจีน และเชื้อชาติอินเดีย โดยประชากรมีเชื้อชาติมลายูเป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศ กลุ่มเชื้อชาติจีนรองลงมา เชื้อชาติอินเดีย และเชื้อชาติอื่นๆ 30 เชื้อชาติ ซึ่งรวมถึงกลุ่มคนไทยหรือชาวมาเลเซียเชื้อสายสยามด้วย

และเมื่อก้าวถึงชนกลุ่มน้อยในมาเลเซียคนสยามนับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในชนกลุ่มน้อยกลุ่มเล็กในประเทศมาเลเซีย เพราะนอกเหนือจากชนกลุ่มน้อยที่เป็นชนกลุ่มใหญ่แล้วคนสยามยังเป็นกลุ่มย่อยลงมาอีกในยุคที่จักรวรรดินิยมอังกฤษได้เข้ามามีอิทธิพลและอำนาจเหนือดินแดนในคาบสมุทรมลายู ซึ่งตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5 ของไทยเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขตนั้น อังกฤษนับเป็นภัยคุกคามต่อเอกราชของไทยเป็นอย่างมาก แม้อังกฤษจะไม่ได้เข้ามาปกครองโดยตรงแต่ก็เสมือนว่าไทยได้กลายเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษโดยนัยยะกล่าวคือศาลไทยไม่มีอำนาจใดๆ ต่อคนของอังกฤษ จนกระทั่งในที่สุดรัชกาลที่ 5 จำต้องได้จัดทำสนธิสัญญาใหม่ซึ่งเรียกว่าสัญญากรุงเทพ (Bangkok Treaty) ใน ค.ศ. 1909 เพื่อยกดินแดนทางตอนใต้บางส่วนของไทยแลกกับสิทธิสภาพนอกอาณาเขต โดยให้คนของอังกฤษต้องขึ้นกับศาลไทยหากทำผิดขึ้นในอาณาเขตและในการปลดแอกเกี่ยวกับสิทธิสภาพนอกอาณาเขตนี้ประเทศไทยจำต้องสละ 4 รัฐมลายู ได้แก่ รัฐปะลิส, รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี), รัฐกลันตัน และรัฐตรังกานู ให้อังกฤษเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนซึ่งทำให้ดินแดนทั้ง 4 รัฐมลายูดังกล่าวและหมู่เกาะใกล้เคียงต้องตกไปอยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของอังกฤษโดยสิ้นเชิง (ธารงศักดิ์ อายุวัฒนะ, 2547: 35)

อย่างไรก็ตาม การที่รัฐมลายูทั้ง 4 ตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษทำให้คนไทยส่วนหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณรัฐดังกล่าวต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ ซึ่งต่อมาใน ค.ศ. 1957 สหพันธรัฐมาลายาได้รับเอกราชกลุ่มคนเหล่านี้จึงกลายเป็นชาวมาเลเซียไปโดยปริยาย คนเชื้อสายไทยเป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในบริเวณรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วย รัฐปะลิส, รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี), รัฐเประ, รัฐกลันตัน, และรัฐตรังกานู ทั้งนี้ในบรรดา รัฐต่างๆ ของมาเลเซีย รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) เป็นรัฐที่มีชาวมาเลเซียเชื้อไทยมีการอาศัยอยู่มากที่สุด ซึ่งพื้นที่เหล่านี้เป็นพื้นที่ที่มีความเกี่ยวพันทางประวัติศาสตร์กับไทยมาอย่างยาวนานโดยเฉพาะพื้นที่แถบชายแดนทางภาคใต้ของไทย

ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยกับชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายู แม้ว่าชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตันจะเป็นชนส่วนน้อยของสังคมมาเลเซีย และแม้ว่าจะไม่สามารถระบุได้ว่าชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยอาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่เมื่อไร แต่ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยส่วนใหญ่ยังคงภูมิใจในความเป็นคนดั้งเดิมของตนและยืนยันในการดำรงของตนที่มีความยาวนาน เก่าแก่กว่าชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายูในพื้นที่ ซึ่งให้เห็นว่าลักษณะการตั้งบ้านเรือนของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยแสดงให้เห็นถึงการเข้ามาอยู่ในพื้นที่ก่อนชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายู เนื่องจากบ้านเรือนของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยจะอยู่ในบริเวณที่ใกล้สายน้ำมากกว่าชาวมลายู แต่ถ้าพูดถึงความเป็นอยู่

คือ strategy ที่เราอยู่นี้ว่าง่ายๆ นี้ กลัมนั่นคือคนไทยจะอยู่ก่อนมลายูอีก เพราะอาศัยที่ว่าอยู่ส่วนนี้ ส่วนมากคนที่อยู่นี้จะมาทาสายน้ำ เสร็จแล้วคนไทยก็จะมาเลือกที่อยู่ก่อนจะออกมาจากสายน้ำ แล้วคนที่มาอยู่ที่หลังนี้หมายความว่าคนมาก่อนนี้ชาวมลายูจะเข้ามาอยู่ข้างในจนเต็มแล้วก็เข้าไปไม่ได้ เพราะมีคนอยู่ก่อนแล้วต้องไปอยู่ข้างนอก คือมลายูนี้จะอยู่รอบนอกใกล้ๆ ชายทะเล ส่วนคนไทยจะเข้ามาอยู่ข้างในๆ เพราะชาวมลายูเชื้อสายไทยเข้ามาอยู่ในพื้นที่ก่อนชาวมลายูเชื้อสายมลายู ระบุว่าชาวไทยได้อาศัยอยู่ในดินแดนมลายูก่อนที่ชาวมลายูจะมาถึงดินแดนแห่งนี้ ไม่เฉพาะเพียงบอกกล่าวของชาวไทย ยังมีหนังสือและประวัติศาสตร์เก่าแก่ที่เกี่ยวข้องกับดินแดนมลายูจะระบุไว้เช่นกันว่า ชาวไทยเป็นกลุ่มคนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานก่อนชาวมลายูหรือมาเลย์ แม้นักวิจัยชาวมลายูอย่าง Ismail ยังยอมรับว่าชาวมลายูเชื้อสายไทยได้เข้ามาอาศัยอยู่ก่อนชาวมลายูเชื้อสายมลายูเสียอีก แม้ชาวมลายูเชื้อสายไทยจะมองว่าตนเองเป็นกลุ่มคนที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่ก่อน ขณะเดียวกัน ชาวมลายูส่วนหนึ่งก็ยอมรับในข้อมูลดังกล่าวหรืออย่างน้อยก็ยอมรับกลุ่มคนที่อยู่มานานแล้ว

อย่างไรก็ตาม ในรัฐธรรมนูญของมาเลเซียมิได้มีการระบุว่ามิชนชาติพันธุ์ไทยรวมอยู่ใน ชาวมลายูด้วย ดังนั้นแม้ชาวมลายูเชื้อสายไทยจะเป็นชนดั้งเดิม แต่สิทธิต่างๆ ก็ยังไม่ได้รับ ครบถ้วนเฉกเช่นคนดั้งเดิม จึงต้องมีการเรียกร้องให้รัฐบาลมาเลเซียให้สิทธิชาวมลายูเชื้อสายไทย เช่นเดียวกับชนดั้งเดิม หรือ “บุมิปุตรา” ซึ่งจะได้รับสิทธิต่างๆ เช่นเดียวกับชาวมลายูเชื้อสายมลายู แต่การเรียกร้องดังกล่าวก็ดำเนินไปอย่างค่อนข้างประนีประนอมอย่างยิ่ง และประวัติศาสตร์ความเป็นมา ในอดีตก็มีส่วนอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมเรียกร้องดังกล่าวสิทธิของชาวมลายูเชื้อสายไทยซึ่งเป็น ชนชาติดั้งเดิมในพื้นที่ควรมีสถานะเช่นเดียวกับชนกลุ่มอื่นที่เป็นบุมิปุตรา แต่เนื่องจากเป็นความผิดพลาด ของชาวไทยเองที่ไม่ไปแสดงตัวในวันประกาศเอกราชจึงไม่ได้รับการบรรจุว่าเป็นชนชาติหนึ่งของมาเลเซีย ซึ่งชาวมลายูเชื้อสายไทยส่วนใหญ่ก็รับรู้และยอมรับในเนื้อหาของประวัติศาสตร์ดังกล่าวด้วย

จะเห็นได้ว่า จากการศึกษาแทบไม่มีประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ในลักษณะความขัดแย้ง รุนแรงเกิดขึ้นระหว่างชาวมลายูเชื้อสายไทยกับชาวมลายูเชื้อสายมลายูเลย เรื่องราวของ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนที่เกิดขึ้นในมาเลเซียที่รุนแรงที่สุดและเป็นครั้งที่ชาวมลายูทุกคนนำมา จดจำเป็นบทเรียนนั่นคือ ความขัดแย้งระหว่างชาวมลายูเชื้อสายมลายูและชาวมลายูเชื้อสายจีน ในมาเลเซีย ที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 1969 หรือที่จดจำกันในนาม “13 May” ว่าใน ครั้งนั้นมีชาวมลายูเชื้อสายไทยบางคนอยู่ในเหตุการณ์ด้วย แต่ก็ไม่ได้มีความขัดแย้งที่เกิดขึ้น กับทั้งชาวมลายูเชื้อสายจีนและชาวมลายูเชื้อสายมลายูจากเหตุการณ์ดังกล่าวแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่าประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียเชื้อสายมลายูกับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยจะมีแต่ด้านดีเพียงอย่างเดียว จากคำบอกเล่าของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยเองยังระบุว่าในอดีตก็เคยมีการแสดงออกในลักษณะดูถูกกันให้เห็น เช่น การทำท่าปิดจมูกเมื่อเห็นพระเดินผ่านหมู่บ้านของชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายู เพื่อแสดงออกให้เห็นว่าไม่ชอบไม่ต้องการหรือกล่าวได้ว่ารังเกียจ แต่เหตุการณ์ดังกล่าวก็มักเกิดขึ้นกับหมู่บ้านที่ไกลจากหมู่บ้านชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยและไม่เคยสัมผัสกับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย เมื่อพิจารณาข้อมูลดังกล่าวแล้วจะมีลักษณะที่เป็นการแสดงออกถึงการดูถูกแต่ก็ไม่ได้ก่อให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งรุนแรงจนเข้าไปอยู่ในความทรงจำของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ดังนั้น ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยกับชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่เกิดขึ้นในเชิงบวกที่ทั้งสองฝ่ายต่างพึงพาวอาศัยกันและเคารพนับถือกันมากกว่าที่จะเป็นการแบ่งเขาแบ่งเราและทะเลาะกันด้วยความโกรธแค้น

ข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่าแม้ประวัติศาสตร์แห่งชาติมาเลเซียจะไม่ได้ระบุว่าชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยเป็นชนชาติดั้งเดิมหรือบุมีบุตรของประเศมาเลเซียแต่ประวัติศาสตร์ในความทรงจำของชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายูบางส่วนและของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยได้ชี้ให้เห็นว่าแท้จริงแล้วชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยก็เป็นชนชาติดั้งเดิมเช่นกัน แม้ข้อมูลระหว่างประวัติศาสตร์แห่งชาติกับประวัติศาสตร์ในความทรงจำจะไม่ลงรอยกันมากเท่าไรนัก แต่เหตุผลแห่งการไม่ลงรอยก็เป็นที่เข้าใจกันดีสำหรับทั้งชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายูและชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยว่าเป็นเรื่องของสิ่งที่ไม่ได้ไปแสดงตัวในวันประกาศเอกราช จะเห็นได้ว่า เมื่อมีการรับรู้ที่แท้จริงชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยเป็นชนชาติดั้งเดิมเช่นกัน ชาวมาเลเซียก็ยังได้แสดงการยอมรับในข้อเท็จจริงดังกล่าวแม้ว่าจะไม่เป็นทางการก็ตาม สิ่งนี้น่าจะเป็นเหตุผลว่าเหตุใดประวัติศาสตร์ที่ไม่ลงรอยกันของชาวมาเลเซียจึงไม่ได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชน ยิ่งไปกว่านั้นระบบการศึกษาในประเทศมาเลเซียยังเป็นหลักฐานอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ประวัติศาสตร์เพื่อสร้างความปรองดองระหว่างกลุ่มชนแทนที่จะแบ่งเขาแบ่งเราและก่อให้เกิดการดูถูกเหยียดหยามกัน ที่กล่าวทั้งหมดนี้เป็นสิ่งยืนยันอย่างดีว่าประวัติศาสตร์ความเป็นมาและการนำประวัติศาสตร์มาปรับใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมในปัจจุบันมีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมและการสื่อสารของกลุ่มชนที่มีต่อกันอย่างน่าตระหนกและไม่ควรมองข้ามเป็นอย่างยิ่ง

ความหลากหลายชาติพันธุ์ในรัฐกลันตันมาเลเซียยังมีเชื้อสายไทยมีลักษณะหนึ่งที่แตกต่างจากประวัติศาสตร์ของชาวไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ค่อนข้างชัด นั่นคือแทบไม่มี

ข้อมูลประวัติศาสตร์ที่บันทึกไว้เลย โดยเฉพาะหลักฐานที่เขียนโดยชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยเอง ดังนั้นหลักฐานส่วนใหญ่จึงเป็นตำนานเล่าขานของคนในพื้นที่จากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งหรือเป็นการพิจารณาโบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีอยู่เพื่อประมาณการอายุของการก่อสร้างชุมชนเพื่อที่จะประมาณการความยาวนานของการเข้ามาตั้งรกรากของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย พบว่าชาวไทยจากประเทศไทยที่ได้เดินทางไปศึกษาชาวไทยในมาเลเซียทั้งในกัลันตันและรัฐอื่นของประเทศมาเลเซีย แม้จะไม่ใช้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์จากพระราชพงศาวดารจดหมายเหตุ ชาวไทยมาตั้งถิ่นฐานในกัลันตันไม่น้อยกว่า 200-400 ปีมาแล้ว โดยในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 มีชาวไทยอาศัยอยู่ในรัฐกัลันตันแล้ว (ธารรงค์ดี อายุวัฒนะ) คือระหว่างปี ค.ศ. 1973-1974 เป็นจุดเริ่มต้นของการตั้งบ้านเรือนของหมู่บ้านไทยในรัฐกัลันตันนั้นมียุคประมาณหนึ่งร้อยปีหรือมากกว่า 150 ปีแล้ว โดยมีหลักฐานอย่างหนึ่งคือในวัดโบราณชื่อวัดมฆิมมาวาส ในอำเภอตุมปัต มีโบสถ์เก่าแก่อยู่หลังหนึ่งซึ่งคนมาเลเซียเชื้อสายไทยได้อาศัยอยู่ในพื้นที่รัฐกัลันตันมาอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 300 ปี

อย่างไรก็ตาม คนมาเลเซียเชื้อสายไทยได้อาศัยอยู่ในพื้นที่รัฐกัลันตันมีการประมาณว่าต้องมาอยู่ที่ในกัลันตันเป็นร้อยๆ ปีมาแล้ว หรือสองหรือสามร้อยปีมาแล้ว เนื่องจากภาษาใช้เป็นภาษาที่มีความสอดคล้องกับการใช้หลักการสื่อสารของกษัตริย์เป็นภาษาวัง โดยยังมีวัดที่เก่าแก่ในรัฐกัลันตันคือวัดสุโขทัย ซึ่งปัจจุบันไม่มีแล้ว พื้นที่วัดเดิมถูกปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียน แต่ยังพบลูกนิมิตซึ่งวัดแห่งนี้สร้างประมาณ 400 ปีมาแล้ว จะเห็นได้ว่ายังมีหลักฐานที่มีทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนคำบอกเล่าจากคนรุ่นก่อนยังคงเป็นข้อมูลว่าชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยตั้งบ้านเรือนบนผืนดินมาเลเซียตั้งแต่ 100-400 ปี

จะเห็นได้ว่า ในประเทศมาเลเซียยังมีคนมาเลเซียเชื้อสายไทยนับถือศาสนาพุทธซึ่งแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ของประเทศโดยมีวัดเป็นศาสนสถานและศูนย์รวมจิตใจของคนในพื้นที่ รัฐตรังกานู รัฐไทรบุรี หรือรัฐเคดาห์ในปัจจุบัน รัฐกัลันตัน รัฐปะลิส รวมถึงรัฐปีนัง แต่เมื่อศึกษาในรายละเอียดพบว่าคนไทยแต่ละรัฐมีความแตกต่างกันในรายละเอียดปลีกย่อยทั้งในด้านภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ขนบธรรมเนียมประเพณีหรือแม้กระทั่งภาษาไทยที่เป็นภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของคนไทย อย่างไรก็ตามหากมองด้วยลักษณะทางภาษาศาสตร์จะพบว่ารัฐเคดาห์และรัฐปะลิสนั้นมีความใกล้ชิดกับคนไทยมากกว่าคนไทยในรัฐอื่นๆ ที่ถูกห้อมล้อมด้วยกลุ่มคนมลายู หากมองด้วยบริบททางประวัติศาสตร์ก็จะพบอีกว่ารัฐทั้งสองเคยถูกปกครองอย่างเด็ดขาดด้วยข้าราชการที่ส่งมาจากไทยซึ่งต่างจากรัฐอื่นๆ ที่มีสุลต่านของรัฐปกครองเสมอมาแม้ในช่วงที่ตกเป็นหัวเมืองประเทศราชของไทยก็ตาม ทั้งนี้หากสืบ

เชื้อสายดูจะพบว่าคนไทยในรัฐเคดาห์และรัฐปะลิสันนั้น เครื่องญาติจำนวนมากอยู่ทางฝั่งไทยและมีการสานสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องเพราะคนไทยในทั้งสองรัฐส่วนใหญ่เป็นผู้อพยพที่ขยายตัวไปหาที่ทำการก่อน ที่จะมีการแบ่งพรมแดนที่ชัดเจนระหว่างสยามกับอังกฤษในปี 1909 ในขณะที่รัฐกลันตันและตรังกานูนนี้ คนไทยเป็นผู้อยู่อาศัยดั้งเดิมของพื้นที่มาได้อพยพมาจากพื้นที่อื่นๆ (ปัญญา จินดาเพชร, 2561: 33)

อย่างไรก็ตาม ในมาเลเซียยังพบกลุ่มเชื้อชาติจีนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความสำคัญในประเทศมาเลเซียเป็นอย่างยิ่ง โดยชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ในยุคท่าเหมืองติบุกและยังยึดวัฒนธรรมประเพณีแบบจีนแท้เอาไว้ ส่วนชาวอินเดีย ที่ส่วนหนึ่งสืบเชื้อสายดั้งเดิมของพ่อค้าอินเดียที่เข้ามาตั้งแต่เกือบพันปีก่อน และอีกส่วน หนึ่งเป็นชาวทมิฬอินเดียที่ถูกประเทศอาณานิคมเกณฑ์มาใช้แรงงานในสวนยางพาราและเหมืองแร่ติบุก นอกจากนี้ยังมีชาวยูเรเชียที่สืบเชื้อสายโปรตุเกสรวมอยู่ด้วย

จะเห็นได้ว่า มาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษเมื่อ ค.ศ.1957 ขณะนั้นมีเขตแดนเพียงคาบสมุทรมลายู ต่อมาปี ค.ศ. 1963 รวมตัวกับซาบาห์ ซาราวัก และสิงคโปร์ จากนั้นเปลี่ยนชื่อเป็นมาเลเซีย ภายหลังสิงคโปร์แยกตัวออกไปเมื่อปี ค.ศ.1965 มาเลเซียในปัจจุบันจึงมีเขตแดนเพียงคาบสมุทรมลายูหรือมาเลเซียตะวันตก กับรัฐซาบาห์และซาราวัก บนเกาะบอร์เนียวเหนือที่เรียกว่ามาเลเซียตะวันออก ประชากรส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลัก 3 กลุ่มได้แก่ มลายู จีน และอินเดีย ประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์มลายู หรือ “ภูมิบุดร” แปลว่า “บุตรของแผ่นดิน” รองลงมาคือกลุ่มชาติพันธุ์จีน สุดท้ายคือกลุ่มชาติพันธุ์อินเดีย

ชาวมลายูเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หลักที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในประเทศ ใช้ภาษามลายูในการสื่อสารและนับถือศาสนาอิสลาม ทั้งยังเป็นมุสลิมที่มีความผูกพันกับชุมชนของตนอย่างมาก มีสำนึกในการเป็นมลายูผ่านสำนึกการนับถือศาสนาอิสลาม ส่วนมากอาศัยในชนบทประกอบอาชีพเกษตรกรรม หากอาศัยในเขตเมืองมักจะได้รับราชการ ชาวมลายูทุกคนได้รับสิทธิพิเศษเหนือกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในฐานะเป็นเจ้าของแผ่นดินหรือ “ภูมิบุดร” เช่น การถือครองที่ดินและการรับราชการ หากเป็นปัญญาชนจะเป็นผู้กุมอำนาจทางการเมืองและการบริหาร ส่วนชาวจีนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีจำนวนมารองจากกลุ่มมลายู ใช้ภาษาจีนและนับถือศาสนาพุทธ ขงจื้อและเต๋า เป็นชนชั้นกลางของสังคมมีบทบาทและกุมอำนาจในการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจ ส่วนมากเป็นพ่อค้าคนกลางเจ้าของกิจการร้านค้าเล็กๆ ที่กระจายอยู่ทั่วไป ทั้งยังประกอบกิจการธนาคาร บริษัทประกันภัยบริษัทขนส่งทางทะเล เหมืองแร่ และสวนยาง ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานโดยแยกตามสำเนียงภาษาอยู่

ทางภาคตะวันตกของคาบสมุทรมลายูเพราะมีทรัพยากรทางธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากมีศาสนาภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ทำให้ชาวจีนเป็นผู้ที่ยึดติดกับกลุ่มของตนและรักษาเอกลักษณ์ดังกล่าวไว้อย่างเหนียวแน่น สำหรับชาวอินเดีย มีจำนวนประชากรรองจากชาวมลายูและจีน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาฮินดูและใช้ภาษาฮินดี มักเป็นผู้ใช้แรงงานตามสวนยางพาราซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่ทำรายได้ให้กับมาเลเซีย การประกอบอาชีพ ธุรกิจสิ่งทอ แพทย์ นักกฎหมาย และการนำเงินมาปล่อยกู้ให้กับชาวอินเดียด้วยกัน

ข้อมูลทางชาติพันธุ์และพหุวัฒนธรรม เนื่องจากมาเลเซียมีกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ที่มีวัฒนธรรมต่างกันถึง 3 กลุ่ม ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์เป็นผลสืบเนื่องจากสมัยอาณานิคมที่มาเลเซียถูกปกครองโดยอังกฤษ กล่าวคือ กลุ่มชาติพันธุ์หลักทั้ง 3 กลุ่ม มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม ภาษาและศาสนา มีปฏิสัมพันธ์และการปรับตัวเข้าหากันน้อยต่างคนต่างอยู่ในกลุ่มชนที่เป็นชาติพันธุ์เดียวกัน โดยมีอังกฤษเป็นตัวกลางติดต่อในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อังกฤษปกครองด้วยวิธีการ “แบ่งแยกและปกครอง” มีการนำเข้าชาวจีนมาเป็นแรงงานในเหมืองแร่ดีบุกเพื่อรองรับอุตสาหกรรมในประเทศแม่ ส่วนชาวอินเดียถูกนำมาเป็นแรงงานในสวนยางพารา ขณะที่ชาวมลายูยังคงอยู่ในภาคเกษตรกรรมผลิตเพื่อส่งออกเท่านั้น เป็นที่สังเกตได้ว่าอังกฤษมีการนำเข้าชาวจีนและอินเดียมาเป็นแรงงานเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ส่วนชาวมลายูนั้นยังคงถูกกีดกันให้อยู่ในภาคการเกษตรต่อไป ทั้งนี้อาจเนื่องเพราะอังกฤษหวั่นเกรงว่าหากชาวมลายูมีโอกาสในการครอบครองพื้นที่ทางเศรษฐกิจ จะก่อให้เกิดการต่อต้านขัดขืนการปกครองของตน ดังนั้นจึงส่งผลให้ชาวจีนและอินเดียมีฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าชาวมลายู

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองในปีดังกล่าวจึงเกิดขึ้นจากความต้องการในสิ่งที่ตนไม่มีของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ แม้ว่านโยบายเศรษฐกิจใหม่จะสร้างงานสร้างรายได้จากการนำมาตรการต่างๆ ไปปฏิบัติทางเศรษฐกิจสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พัฒนาประเทศให้มีโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรไปสู่โครงสร้างพื้นฐานทางอุตสาหกรรมมากขึ้น เพื่อเกิดการจ้างงานและอาชีพใหม่ๆ แต่ยังไม่สามารถสร้างเอกภาพระหว่างประชากรกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อย่างมั่นคงได้ เนื่องจากยังคงมีปัจจัยหลายประการที่สามารถก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ได้ในสังคมมาเลเซีย แม้ว่ามาเลเซียจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาความแตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ แต่สิ่งที่รัฐบาลมาเลเซียทำและประสบความสำเร็จคือการผลักดันนโยบายทางเศรษฐกิจที่ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน นอกจากนี้สิ่งสำคัญควบคู่ไปกับนโยบายเศรษฐกิจคือพรรคการเมืองต่างๆ ใน

ประเทศมาเลเซียที่มีฐานะเป็นตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ มีการดำเนินนโยบายที่ตอบสนองต่อกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อเป็นการลดแรงปะทะโดยตรงของประชาชนเพื่อไม่ให้มีความรุนแรงเกิดขึ้นมาอีก

ประวัติศาสตร์ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย

รัฐเคดาห์หรือไทรบุรี ได้ชื่อว่าเป็นรัฐที่มีคนไทยอาศัยอยู่มากที่สุดและอยู่มานานนับเป็นเวลา 500 ปีเศษมาแล้ว ซึ่งคำว่า ไทรบุรี นั้นเป็นคำไทยแท้ๆ และเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น เคดาห์ หรือเกดะห์ (Kedah) เป็นคำอาหรับ แปลว่า จานดอกไม้ รัฐเคดาห์ประกอบด้วย 11 อำเภอ คือ โกตาสตาร์ (Kota Setar) เป็นดั่ง (Pendang) เกาะลังกาวิ (Palau Langkawi) กูบังปาสุ (Kubang Pasu) ปาดังเตอราบ (Padang Terap) เซะ (Sik) ยัน (Yan) กัวลาลูดา (Kuala Muda) บาลิง (Baling) กูลิม (Kulim) บันดาบารู (Badar Baru) และมือลอร์สตาร์ (Alor Star) เป็นเมืองหลวงของรัฐ โดยรัฐเคดาห์มีอาณาเขตติดต่อกับรัฐใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับจังหวัดสงขลาและจังหวัดยะลา ประเทศไทย

ทิศใต้ ติดกับรัฐเประและรัฐปีนัง

ทิศตะวันออก ติดกับรัฐเประ

ทิศตะวันตก ติดกับรัฐเปอร์ลิส

รัฐเคดาห์หรือไทรบุรี ถือเป็นรัฐที่มีที่ดินอุดมสมบูรณ์ที่สุด มีสินค้าส่งออกที่สำคัญ คือ ข้าว ดีบุก และยางพารา มีการเก็บเกี่ยวปีละสองครั้ง โดยมีโครงการชลประทาน ครอบคลุมพื้นที่ 127,000 เฮกตาร์ (จงจิต อรรถยุกติ, 2547: 47) ซึ่งรัฐเคดาห์ (ไทรบุรี) ได้รับการขนานนามว่าเป็นอู่ข้าวของประเทศไทย (The Rice Bowl of Malaysia) พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียมีอย่างต่อเนื่องและยาวนาน โดยเมื่อนำเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นจากอดีตจนถึงปัจจุบันมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา สามารถแบ่งพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ได้เป็น 5 ช่วง (ค่านวน นวลสนอง, 2546: 46) ดังนี้

ชนชาติไทยยุคเริ่มแรกในมาเลเซียจนถึงสมัยกรุงธนบุรี ความสัมพันธ์ระหว่างหัวเมืองมลายูกับเมืองในราชอาณาจักรไทย ปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อเมืองนครศรีธรรมราช มีความเจริญรุ่งเรือง ได้จัดการปกครองหัวเมืองขึ้นแบบหนึ่งเรียกว่า “เมือง 12 นักษัตร” ซึ่งมีเมืองกัณฑ์ตัน ปะหัง และเมืองไทรบุรีเป็นหัวเมืองอยู่ด้วย ต่อมาสมัยพ่อขุนรามคำแหงแห่งอาณาจักรสุโขทัย ได้ขยายอาณาเขตลงไปยังคาบสมุทรมลายูและได้อาณาจักรนครศรีธรรมราชเมื่อปี พ.ศ. 1838 และคงได้หัวเมืองมลายู

ไว้ในเขตของพระองค์ด้วย แต่ในช่วงใดที่อยู่ยาอ่อนแอ หัวเมืองมลายูก็ตั้งตนเป็นอิสระ และเมื่อปี พ.ศ. 2510 กรุงศรีอยุธยาได้เสียแก่พม่า ต่อจากนั้นอีก 6 เดือน พระเจ้ากรุงธนบุรีก็สามารถกู้อิสรภาพจากพม่าได้ และหัวเมืองมลายูก็ได้ตั้งตัวเป็นอิสระเรื่อยมาตลอดรัชสมัยของพระองค์

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นถึงรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2310 – 2452) ในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ใน ปี พ.ศ. 2328 ได้มีการเกิดศึก พระเจ้าปะดุง แห่งพม่ายกทัพใหญ่เข้ามาตีเมืองไทยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มีรับสั่งให้กรมพระราชวังบวรสุรสีหนาทยกทัพไปตีทัพหลวงพม่าทางภาคใต้ เมื่อเสร็จศึกพม่าแล้วกรมพระราชวังบวรสุรสีหนาทเสด็จยกทัพไปจัดการปกครองหัวเมืองปักษ์ใต้ และเสด็จไปประทับอยู่ที่เมืองสงขลา ให้ข้าหลวงเชิญกระแสรีบส่งออกไปถึงพระยาปัตตานี พระยาไทรบุรี และพระยาตรังกานู ให้ยอมมาเป็นเมืองขึ้นดังแก่ก่อน พระยาปัตตานีไม่ยอม จึงรับสั่งให้กองทัพไทยไปตีได้เมืองปัตตานี ส่วนพระยาไทรบุรีและพระยาตรังกานูเมื่อทราบข่าวกองทัพไทยตีได้เมืองปัตตานีแล้ว จึงยอมเข้ามาขึ้นต่อกรุงเทพฯ แต่อย่างไรก็ตามในช่วงนี้มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นหลายประการ อาทิ เมืองนครศรีธรรมราชต้องยกทัพไปปราบปรามเหตุการณ์ไม่สงบซึ่งเกิดขึ้นที่เมืองไทรบุรีถึง 4 ครั้ง รัฐบาลอังกฤษที่สิงคโปร์ระดมยิงเมืองตรังกานู ในสมัยรัชกาลที่ 4 เมืองไทรบุรีและเปอร์ลิสส่งกำลังไปช่วยปราบกบฏอั้งยี่ที่เมืองภูเก็ต เป็นต้น

ต่อมาไทยเสียดินแดนในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียให้แก่อังกฤษ ซึ่งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น บริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษได้ให้ความสนใจในดินแดนชายตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น และต้องการฐานทัพเรือเพื่อคุ้มครองการค้าด้านตะวันออก โดยเฉพาะการค้ากับจีน และยังต้องการขยายพื้นที่การค้าในหมู่เกาะมลายู ดังนั้น ด้วยเหตุผลเพื่อความอยู่รอดของประเทศไทยจึงต้องเสียดินแดนในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียให้แก่อังกฤษ ได้แก่ เสียเกาะปีนัง หรือเกาะหมาก พ.ศ. 2328 เสียรัฐประะในปี พ.ศ. 2369 และเสียรัฐเคดาห์ หรือไทรบุรี เปอร์ลิส กลันตัน และตรังกานู ปี พ.ศ. 2452

อย่างไรก็ตาม เมื่อไทยได้ทำสัญญายกดินแดนให้แก่อังกฤษ เขตแดนระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศไทยจึงถูกกำหนดขึ้นตามเส้นที่เป็นแนวแบ่งเขตในปัจจุบัน และคนในสยามเองถ้ามีความประสงค์จะเป็นคนสังกัดชาติไทยก็ต้องย้ายถิ่นฐานเข้ามาตั้งบ้านเรือนในประเทศไทย แต่ถ้ายังอยู่ในภูมิภาคเดิมนั้นก็ต้องเป็นคนที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษทั้งหมด ซึ่งมีคนไทยบางส่วนได้อพยพโยกย้ายเข้ามาตั้งบ้านเรือนในประเทศไทย แต่ส่วนใหญ่ยินยอมอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษเนื่องจากเขาเหล่านั้นถือกำเนิดและมีบรรพบุรุษอาศัยอยู่ในดินแดนแห่งนั้น ต่อมา ในปี พ.ศ. 2484 เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นยึดได้มาเลเซีย ซึ่งไทยต้องยินยอมให้ญี่ปุ่นเดินทางผ่านประเทศไทย

และมีความจำเป็นต้องทำสัญญาร่วมกับญี่ปุ่น ครั้นถึงวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2486 ญี่ปุ่นจึงได้มอบดินแดนเคดาห์ (ไทรบุรี) เปรลิส กลันตัน และตรังกานู ครั้นถึงวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2488 ญี่ปุ่นประกาศแพ้สงครามอย่างไม่มีเงื่อนไข รัฐบาลไทยจึงต้องคืนดินแดนส่วนนี้ให้แก่อังกฤษดังเดิม และในปี พ.ศ. 2491 รัฐบาลอังกฤษในสหพันธมลายูได้ประกาศภาวะฉุกเฉินเพื่อต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายพรรคคอมมิวนิสต์มลายู และได้ยกเลิกประกาศภาวะฉุกเฉินในปี พ.ศ. 2503 ซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่วิถีอาราม และที่ดินทำกินของชาวมลายูเชื้อสายไทยเป็นอันมาก เนื่องจากต้องอพยพที่อยู่อาศัยไปยังพื้นที่ที่รัฐบาลได้จัดไว้ให้และต้องใช้เวลาระยะหนึ่งกว่าที่ชาวมลายูเชื้อสายไทยจะร่วมกันฟื้นฟูวัดและหมู่บ้านให้กลับเป็นเช่นเดิมได้

เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2500 รัฐบาลอังกฤษได้มอบเอกราชให้กับมาเลเซีย รัฐธรรมนูญของมาเลเซียฉบับปี พ.ศ. 2500 ได้รับรองสิทธิชาวมลายูในฐานะเจ้าของแผ่นดิน (Sons of the soil) หรือภูมิบุตร (Bumiputera) ซึ่งมีสาระสำคัญคือ สงวนที่ดินบางส่วนไว้สำหรับชาวมลายู สงวนตำแหน่งข้าราชการบางตำแหน่งให้แก่ชาวมลายูเท่านั้น จำกัดโควตาการออกใบอนุญาตและใบทะเบียนเกี่ยวกับถนนและคมนาคมให้แก่ชาวมลายู จำกัดโควตาให้ทุนช่วยเหลือการศึกษา ให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ และใช้ภาษามลายูเป็นภาษาประจำชาติ (Bahasa Melayu) ดังนั้น ชาวมลายูเชื้อสายไทยในปัจจุบัน จึงเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีสิทธิและเสรีภาพบางประการน้อยกว่ากลุ่มที่เป็นภูมิบุตร แต่ในขณะเดียวกันก็มีสถานภาพที่สูงกว่าชาวจีนและชาวอินเดียในมาเลเซีย

จะเห็นได้ว่า รัฐเคดาห์กับสยามประเทศนั้นเป็นบ้านที่เมืองน้องกันมาช้านาน เนื่องจากเมืองไทรบุรีนั้นเคยเป็นเมืองขึ้นของไทยมาแต่ดึกดำบรรพ์ ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ พระบิดาแห่งประวัติศาสตร์ไทย ได้ทรงกล่าวไว้ในอธิบายเรื่องพงศาวดาร อันเป็นมูลเหตุแห่งจดหมายเหตุสมสมัยว่า “เมืองไทรบุรี เมืองปัตตานี เป็นเมืองขึ้นของไทยมาแต่ดึกดำบรรพ์ แต่เมืองตรังกานูเพิ่งตั้งขึ้นเมื่อครั้งกรุงธนบุรี และมายอมเป็นเมืองประเทศราชขึ้นกรุงเทพมหานคร เมื่อในรัชกาลที่ 1 กรุงรัตนโกสินทร์นี้ ส่วนเมืองกลันตันนั้น เดิมเป็นเมืองขึ้นเมืองปัตตานีต่อมาเมืองตรังกานูได้ไปเป็นเมืองขึ้น พึงแยกออกเป็นประเทศราชขึ้นกรุงเทพมหานครเมื่อในรัชกาลที่ 2” โดยรัฐเคดาห์ นอกจากจะได้ชื่อว่าเป็นรัฐที่มีความเก่าแก่และมีคนไทยอาศัยอยู่มากที่สุด คนสำคัญชั้นเจ้าผู้ครองนครรัฐก็เคยมีความสัมพันธ์สนทนากับไทยมาช้านานเช่นเดียวกัน แม้แต่ชื่อบ้านนามเมืองหลายแห่งหลายทีในไทรบุรีก็มีนามเป็นภาษาไทย และก็มีคนไทยอาศัยอยู่กระจัดกระจายกันทั่วไปหลายตำบลหลายอำเภอ และหลายเมืองเล็กเมืองน้อย จนวิถีอาราม

ของคนไทยมากที่สุด ซึ่งจากข้อมูลประชากรในรัฐเคดาห์มีกระจายทั่วไปในรัฐทั้ง 7 อำเภอ มีหมู่บ้านคนไทยอยู่ 53 หมู่บ้าน มีวัด 34 วัด มีสำนักสงฆ์อยู่ 8 สำนัก และมีคนไทยอาศัยอยู่ไม่ต่ำกว่า 30,000 (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2560: 1) คนในมาเลเซีย โดยเฉพาะท้องที่อำเภอเป็นดังของรัฐไทรบุรีเป็นอำเภอที่ถือได้ว่าอยู่ในพื้นที่ส่วนกลางของรัฐเคดาห์ มีเขตติดต่อกับอัลอร์สตาร์ (Alor Star) เมืองหลวงของรัฐ และจัดว่าเป็นพื้นที่ที่มีคนไทยอาศัยมาแต่เก่าแก่โบราณ เป็นจำนวนมากมายหลายหมู่บ้าน มีทั้งคนไทยประจำถิ่นที่อาศัยอยู่มาเนิ่นนานและคนไทยที่ทางการมลายูของอังกฤษให้อพยพโยกย้ายมาจากที่อื่น ในช่วงเวลาที่มีการปราบปรามผู้ก่อการร้ายโจรเงินคอมมิวนิสต์ เมื่อ พ.ศ. 2495 (วสันต์ ชิวะสาธน์, 2540)

จากข้อมูล จึงทำให้เป็นดัง (Pendang) ถือเป็นศูนย์รวมคนไทยในมาเลเซียที่มีความหนาแน่นและใหญ่ที่สุดในรัฐเคดาห์ โดยในพื้นที่เมืองนี้มีหมู่บ้านคนไทยที่เก่าแก่และใหญ่ที่สุด คือ หมู่บ้านไม้สน ซึ่งมีการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาไทยในวัดและสืบทอดภูมิปัญญาศาสนาในพิธีกรรมต่างๆ ตามขนบประเพณีศาสนาพุทธ นับถือพระพุทธศาสนา ก็มีส่วนหนึ่งที่ดำรงสถานะเป็นพระภิกษุเป็นที่พึ่งทางจิตใจของเหล่าชาวพุทธ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน และยังคงธำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนที่เด่นชัด ในรูปแบบของการใช้ภาษา พิธีกรรมทางศาสนาและรูปแบบวิถีชีวิตในท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรม และมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยที่ชาวมาเลเซียต่างขนานนามดินแดนแห่งนี้ว่าถิ่นที่อยู่แห่งสันติภาพ

ความหลากหลายของชาติพันธุ์

ศาสนาอิสลามได้เผยแพร่เข้ามาในแหลมมลายู และหมู่เกาะใกล้เคียงเมื่อประมาณกลางคริสต์ศตวรรษที่ 12 โดยเข้ามาทางฝั่งทะเลแถบเหนือ ตามด้วยฝั่งตะวันตก จนถึงใต้ของเกาะสุมาตรา และแผ่ไปทั่วเกาะสุมาตรา เมื่อประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 14 เมื่อประมาณปี พ.ศ. 1943 เกิดอาณาจักรมะละกาขึ้น มีความเจริญมากกลายเป็นศูนย์กลางการค้า และการเดินทางทางทะเล การเผยแพร่ศาสนาอิสลาม ที่มาจากพ่อค้าชาวอาหรับ ได้แพร่ไปทั่วดินแดนแถบนี้ เช่น รัฐปาหัง เคดาห์ ปัตตานี กลันตัน ตรังกานู เซลังงอร์ ยะโฮร์ และเปรัก จากประวัติศาสตร์ปรากฏว่า เจ้าผู้ครองนครได้เปลี่ยนจากการนับถือพุทธศาสนา มานับถือศาสนาอิสลาม ได้แก่ เจ้าชายปรเมศวร ที่ได้ลี้ภัยจากเกาะสุมาตรา มาอยู่ที่มะละกา ศาสนาประจำชาติมาเลเซียคือ ศาสนาอิสลาม ชาวมาเลย์ที่นับถือศาสนาอิสลาม

มีประมาณร้อยละ 53 นับถือศาสนาพุทธประมาณร้อยละ 17 นับถือลัทธิเต๋า ประมาณร้อยละ 12 นับถือศาสนาคริสต์ ประมาณร้อยละ 8 นับถือศาสนาฮินดู ประมาณร้อยละ 8 และอื่นๆ ประมาณร้อยละ 2

ประเทศมาเลเซีย ได้มีการนำหลักการของคัมภีร์กูรานในศาสนาอิสลาม เข้ามามีส่วนในการปกครอง เช่น ประมุขหรือสุลต่านแห่งรัฐต้องเป็นอิสลามิกชน ถือว่าฐานะของสุลต่านอยู่สูงทั้งทางศาสนาและทางการเมือง การปกครอง สุลต่านจะแต่งตั้งผู้พิพากษาทางศาสนา ซึ่งจะพิจารณาแต่คดีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม และกฎหมายพิเศษในเรื่องที่เกี่ยวข้องทางด้านศาสนาซึ่งขึ้นอยู่กับกรมกิจการศาสนา อิสลามในมาเลเซีย มีทฤษฎะที่ว่าจะเป็นอิสลามที่สมบูรณ์แบบ มีความพอเพียงในตนเอง โดยยึดหลักการของศาสนาอิสลามไว้กับชีวิตปัจจุบัน แต่ได้รับความเจริญและวิทยาการสมัยใหม่ไปประยุกต์ใช้ โดยไม่ขัดต่อหลักการอิสลาม ปฏิเสธลัทธิต่าง ๆ ของชาวตะวันตก ปัจจุบันมาเลเซีย มีแนวคิดที่จะเป็นประเทศอิสลามที่พัฒนาแล้วในปี ค.ศ. 2020 โดยมีจุดมุ่งหมายที่อารยธรรมอิสลาม (Civilization Islam) หรือที่เรียกว่าอิสลามหะฎอริยี่ ซึ่งเป็นแนวคิดในการพัฒนามนุษย์ที่ดีกว่า

อย่างไรก็ตาม ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่อาศัยในประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่จะนับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบเดียวกับไทย แม้ว่าในวัดไทยบางแห่งจะมีเทพเจ้าจีนที่ผู้มีศรัทธาชาวจีนมาประดิษฐานไว้ก็ตาม คนไทยที่ไทรบุรียังเชื่อในเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติ และอำนาจไสยศาสตร์เร้นลับ ผสมผสานกับความเชื่อทางพุทธศาสนา และฮินดูสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของคนไทย เหตุนี้ชาวมาเลเซียที่เป็นชนกลุ่มใหญ่มักเกรงกลัวชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย เพราะคิดว่าชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยมีคาถาอาคม สามารถดลบันดาลสิ่งต่างๆ ได้อย่างน่ามหัศจรรย์ เช่น มีพิธีกรรมรับ-ส่งเทวดา (เทียมดา) พิธีกรรมในงานศพ ดนตรีกาหลอ พิธีกรรมโนราโรงครู เป็นต้น ในช่วงเดือนเมษายนของทุกๆ ปี ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยเหล่านี้ จะนัดหมายกันพาลูกหลานที่มีอายุครบขวบมาบวชเป็นพระภิกษุที่วัดพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช ซึ่งแต่ละปีจะมีมาบวชกันหลายสิบลูป และมีญาติพี่น้องยกขบวนกันมาร่วมงาน มาแสวงบุญนมัสการพระมหาธาตุกันโดยใช้รถบัส 10-20 คัน นับพันๆ คน ซึ่งชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยนั้นมีความเคารพศรัทธาและความผูกพันกับพระบรมธาตุที่นครศรีธรรมราชมาช้านานหลายชั่วอายุคนแล้ว ซึ่งในอดีตอันยาวนานนับตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ 17-18 เมืองนครศรีธรรมราชหรือตามพรลิงก์ เป็นแคว้นใหญ่ที่เจริญรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่นเป็นเมืองศูนย์กลางในแหลมมลายูมีเมืองบริวารถึง 12 เมืองเรียกว่าเมือง 12 นักษัตริ และไทรบุรีหรือเกอดะฮ์แห่งนี้เป็นหนึ่งใน 12 เมืองบริวาร โดยถือตรงมะโรงหรืองูใหญ่เป็นตราสัญลักษณ์ ประกอบกับทั้งเมืองนครศรีธรรมราชที่ตั้งอยู่ริมฝั่งอ่าวไทย ในขณะที่รัฐไทรบุรีเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ริมฝั่งมหาสมุทรอินเดีย

จึงเป็นเส้นทางค้าขายที่สำคัญต่อกัน ผู้คนพลเมืองเดินทางไปมาหาสู่กันเหมือนบ้านพี่เมืองน้องจนมีคำกล่าวที่ติดปากกันสืบมาว่า "กินเมืองคอน นอนเมืองไทร" อันเป็นคำกล่าวที่แสดงถึงความผูกพันระหว่างสองเมืองได้เป็นอย่างดี และความผูกพันเช่นนี้ก็ยังสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน บรรยากาศของความเคารพความศรัทธาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่มีต่อพระบรมธาตุ ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในไทรบุรีมีคติความเชื่อสืบต่อกันมาแต่ครั้งโบราณว่า หากใครมีโอกาสเดินทางมานมัสการพระบรมธาตุที่นครศรีธรรมราช ก็จะได้บุญกุศลมากมายยิ่ง เพราะได้มาถึงศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาที่เจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีต อีกทั้งยังเป็นการเดินทางที่ยาวไกลและสมบุกสมบันทุรกันดารยิ่งนัก คนที่เดินทางมาถึงได้ต้องมีศรัทธาอย่างแรงกล้าในจิตใจ ใครได้มาถึงและกลับไปนับว่าเป็นยอดคนยิ่งได้มาบวชหรือผู้ปกครอง ญาติพี่น้องที่พาบุตรหลานมาบวชก็จะยิ่งได้กุศลยิ่งๆ ขึ้นไปอีก แม้ปัจจุบันการเดินทางจะสะดวกสบาย ด้วยการเดินทางทางรถยนต์ราว 3-4 ชั่วโมง แต่ศรัทธาของพวกเขา ก็ยังคงอยู่และสืบทอดมายังคนรุ่นหลัง จะเห็นได้ว่า สมาคมสยามเกอดะฮ์-ปะลิสที่พยายามต่อสู้เพื่อคงไว้ซึ่งภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยในมาเลเซีย มีการเปิดโรงเรียนสอนภาษาไทยและมีการสอนให้รักชาติไทย รักศาสนาพุทธเทิดทูลพระมหากษัตริย์ไทยองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีการยกธงชาติไทยควบคู่กับธงชาติมาเลเซีย แต่จะไม่มีขบวนการที่เคลื่อนไหวนอกระบบหรือวิธีการที่รุนแรง

จากการศึกษาพบว่า ในอดีตชาวไทยมีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน เมื่อบวชเรียนหรือเป็นโยมวัด โดยเรียนหนังสือกับพระสงฆ์ ต่อมาเมื่อมีการตั้งโรงเรียนสอนภาษาไทยขึ้นในวัดของชุมชน โดยมีพระสงฆ์หรือครูอาสาสมัครมาเป็นผู้สอน จึงทำให้ชาวไทยได้เรียนได้เขียนภาษาไทยมากขึ้น ทั้งนี้ พื้นฐานความศรัทธาที่ชาวไทยต่อสถาบันศาสนา ทำให้พระสงฆ์ในชุมชนถือเป็นผู้นำทางธรรม คนเฒ่าคนแก่ในชุมชนได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำทางโลก มีผู้นำทางจิตวิญญาณ เช่น ครูหมอ และศิลปินพื้นบ้าน และมีผู้นำอย่างเป็นทางการคือ ผู้ใหญ่บ้าน ทั้งนี้ วิถีชีวิตของชาวไทยยังคงมีความผูกพันอยู่กับความเชื่อและพิธีกรรมดั้งเดิม ทั้งความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติและอำนาจไสยศาสตร์ ไร้ลับผสมผสานกับความเชื่อทางศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพราหมณ์ ศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธ โดยพิธีกรรมส่วนใหญ่ของชาวไทยมีรากฐานมาจากพุทธศาสนาและผูกติดอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติ

สิ่งที่น่าสนใจงานวิจัยของหอมรดกไทย กล่าวไว้ว่า สังคมของมาเลเซียมีลักษณะเป็นพหุสังคม (Multi - Racial Society) ประกอบด้วยประชากรแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ได้แก่

เชื้อชาติมลายู เชื้อชาติจีน และเชื้อชาติอินเดีย แต่ละเชื้อชาติมีความแตกต่างกันทางภาษา ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ก่อนอังกฤษเข้ามามีอำนาจในแหลมมลายู ปัญหาความแตกต่างทางเชื้อชาติในสังคมยังไม่เด่นชัด แม้ว่าจะมีชาวต่างชาติเช่น ชาวจีน เข้ามาทำการค้ากับชาวพื้นเมืองมานานแล้วก็ตาม บรรดาชาวจีนดังกล่าวมีทั้งเข้ามาค้าขาย และตั้งหลักแหล่งในแหลมมลายูตามเมืองท่า และเกาะต่าง ๆ ในช่องแคบมะละกามาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 12-13 แล้วชุมชนชาวจีนในยุคดังกล่าวจะปรับตัวเข้ากับสังคมชาวพื้นเมืองโดยพูดภาษา แต่งกายและแต่งงานกับชาวพื้นเมือง ทำให้เกิดความกลมกลืนทางวัฒนธรรมกับชาวพื้นเมืองภายหลังที่บริษัทอินเดียตะวันตกของอังกฤษ ได้เข้ามามีอำนาจ และบทบาทในแหลมมลายู ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ก็เกิดมีเพิ่มขึ้น ชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวจีน และชาวอินเดียที่เข้ามาเป็นแรงงานในเมืองแร่ดีบุก และในไร่การเพาะปลูกขนาดใหญ่ของอังกฤษ ได้รวมกลุ่มกันตามเชื้อชาติ รัฐบาลอังกฤษให้ความคุ้มครองแรงงานดังกล่าว ในขณะที่ชาวมลายูในการปกครองของสุลต่านของแต่ละรัฐดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิม ส่วนใหญ่เป็นชาวนาและชาวประมง

จะเห็นได้ว่า สังคมและประชากรของประเทศมาเลเซียนั้นมีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต แต่ปัญหาความแตกต่างทางเชื้อชาติในสังคมไม่เด่นมาก เพราะการปรับตัวของชุมชนทำให้เกิดความกลมกลืนทางวัฒนธรรม ซึ่งได้แก่

ชาวจีนส่วนใหญ่ทำมาหากินจนร่ำรวย และคุมเศรษฐกิจส่วนใหญ่ไว้ ชาวจีนเริ่มเข้ามาค้าขายตามเกาะต่างๆ ในแหลมมลายู และหมู่เกาะชวา ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 13 จนถึงสมัยราชวงศ์แมนจู ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ได้มีการห้ามชาวจีนออกนอกประเทศแต่ก็มีชาวจีนหนีออกมา และมาอยู่ในแหลมมลายูเป็นจำนวนมาก โดยเข้ามาทำงานในเมืองดีบุก ทำถนนและทางรถไฟ ในการนี้ได้้นำการสูบฝิ่นและบ่อนการพนันเข้ามาด้วย ชุมชนชาวจีน ไม่ยอมรับนับถือวัฒนธรรมมาเลย์ แต่ได้นำประเพณีของตนเข้ามาใช้ตามกฎหมายแล้ว ชาวจีนทุกคนต้องเรียนภาษามลายู แต่เมื่ออยู่บ้านก็มักจะพูดภาษาจีนกลาง หรือภาษาท้องถิ่น ชาวจีนยึดมั่นในการพึ่งตนเอง และความขยันขันแข็งให้ความสำคัญต่อครอบครัว และความผูกพันในพวกพ้อง คนจีนในมาเลเซียนับถือสามศาสนา คือ พุทธ เต๋า และขงจื้อปรานากัน วัฒนธรรมปรานากันถือกำเนิดขึ้นเมื่อก่อนพ่อค้าชาวจีนจัดตั้งท่าเรือขึ้นที่มะละกา ตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 15 เกิดการแต่งงานระหว่างพ่อค้าจีนและหญิงมาเลย์ในท้องถิ่น รวมทั้งสัมพันธ์ไมตรีระหว่างจักรพรรดิราชวงศ์หมิงกับสุลต่านแห่งมะละกา ในปี ค.ศ. 1460 สุลต่านมันโชร ซาห์ ทรงอภิเษกกับเจ้าหญิงฮังลิโป แห่งราชวงศ์หมิง และมาประทับอยู่ที่บูกิต จีนา (ภูเขากัน)

พร้อมเชื้อพระวงศ์ที่ยังเยาว์อีก 500 องค์ กับนางกำนัลอีกมากชาวจีนมาเลย์ รุ่นต่อมาจึงได้ชื่อว่า ชาวจีนช่องแคบ หรือปรานากัน ในภาษามลายู แปลว่า เกิดที่นี่ เมื่อชาวดัชต์ เข้ามาในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18 ก็มีชาวจีนอพยพเข้ามามากขึ้น ทำให้สายเลือดของพวกเขา ปรานากัน จางลงแทบจะเป็นจีนเต็มตัว แต่เอกลักษณ์ของปรานากันซึ่งรวมเอาส่วนดีของวัฒนธรรมมาเลย์ และจีนเข้าด้วยกัน ยังคงมีให้เห็นในเครื่องแต่งกายมาเลย์ เช่น ซารุง กาบายา อาหารแบบเฉพาะตัว วัฒนธรรมปรานากัน รุ่งเรืองสูงสุดในคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีศูนย์กลางอยู่ที่มะละกานอกจากนั้นก็มียูที่ปีนัง และสิงคโปร์

เมื่อพิจารณาถึงสภาพชาวโอรัง อัสลี คำว่าโอรัง อัสลี เป็นภาษามลายู หมายถึงชนชาติดั้งเดิม ประกอบด้วยกลุ่มใหญ่สามกลุ่มและเผ่าเล็กเผ่าน้อยอีกกว่า 20 เผ่า ประมาณร้อยละ 90 อาศัยอยู่ในชนบท อีกส่วนหนึ่งอาศัยอยู่ตามชานเมือง กลุ่มโอรังอัสลีมีชื่อเรียกว่า ซาไกหรือทาสซัดดอก ชนกลุ่มเก่าแก่ที่สุดบนแหลมมลายูคือพวกเนกริโต ซึ่งเข้ามาในแหลมมลายูเมื่อประมาณ 10,000 ปีมาแล้ว เป็นโอรังอัสลีกลุ่มใหญ่ที่สุด โดยมากพวกนี้จะมีผิวคล้ำและผมหยิกผอย มีรูปร่างหน้าตาเฉพาะตัว คล้ายชาวปาปัวนิวกินี หรือแอฟริกาตะวันออก ส่วนใหญ่จะอยู่ในแถบตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันตกเฉียงเหนือของแหลมมลายู และเป็นโอรังอัสลีเพียงกลุ่มเดียวที่เป็นชนเร่ร่อนมีการทำการเพาะปลูกน้อยมาก ชอบย้ายหลักแหล่ง ชนกลุ่มใหญ่รองลงมาคือ พวกเซนอย เชื่อกันว่า มีบรรพบุรุษร่วมกับชาวเขาทางเหนือของกัมพูชาและเวียดนาม เข้ามาอยู่ในแหลมมลายู เมื่อประมาณ 6,000-8,000 ปีมาแล้ว ส่วนใหญ่จะทำไร่เลื่อนลอย เมื่อดินจืดก็ย้ายหลักแหล่ง มีอยู่เป็นจำนวนมากในที่ราบสูงคาเมรอน กลายเป็นแรงงานรับจ้างในไร่ชา ชนอีกกลุ่มหนึ่งคือ โปโรโตมาเลย์ อพยพมาจากเกาะสุมาตราของอินโดนีเซีย เข้ามายังแหลมมลายูเมื่อประมาณ 4,000 ปีก่อน ชาวมาเลย์รุ่นใหม่ มีบรรพบุรุษร่วมกับชนกลุ่มนี้อยู่ไม่น้อย

ชาวมาเลย์ ผูกพันกับแผ่นดินจนเรียกตนเองว่า ภูมิบุดรา หรือบุตรของแผ่นดิน เป็นคนใจกว้าง เอื้อเฟื้อ ยิ้มง่ายและมีอารมณ์ขัน ชาวมาเลย์ในชนบทจะใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ทำไร่ทำนา และรักใคร่กันในหมู่บ้านเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ชาวมาเลย์ในเมืองจะแตกต่างจากในชนบทมาก จะมีวิถีชีวิตบางอย่าง เช่น การแต่งกายแบบชาวตะวันตก แต่ชาวมาเลย์ก็ยังคงมีน้ำใจเดียวกัน เพราะมีความเชื่อในศาสนาเดียวกัน หลักอิสลามทำให้ชาวมาเลย์แตกต่างจากคนมาเลย์เชื้ออื่น ๆ ไม่มีการแต่งงานข้ามชาติมากนักแม้จะยอมรับมุสลิมชาติอื่น ๆ ก็ตาม ทำให้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวมาเลย์มุสลิม ยังคงโดดเด่นไม่เหมือนใคร สภาพความเป็นอยู่ของประชากรในเมืองและชนบท ชาวมาเลย์ ภูมิบุดรา หรือชาวมาเลย์มุสลิม คือผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม พูดภาษามลายู ซึ่งถือว่าเป็นภาษาประจำชาติ

และปฏิบัติตามกฎธรรมเนียมของชาวมาเลย์ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 160) ชาวมาเลย์มีนิสัยสันโดษ รักสงบ ไม่ชอบการแข่งขันและค้าขาย ส่วนใหญ่เป็นชาวลาว ไชยา อยู่ตามชนบท ทำให้มีฐานะยากจน และล้าหลังกว่าชาวจีน แต่รัฐบาลมาเลเซียได้จัดโครงการช่วยเหลือให้ได้รับสิทธิพิเศษต่างๆ เหนือ ชาวมาเลย์เชื้อสายอื่นๆ ทำให้ชาวภูมิบุตรมีโอกาสได้รับคัดเลือกเข้ารับราชการมากกว่าชาวมาเลเซียเชื้อสายอื่น ชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเมือง มีนิสัยขยันขันแข็ง ประกอบอาชีพธุรกิจ การค้าเป็นส่วนใหญ่ เป็นพ่อค้า นักธุรกิจ บางส่วนทำงานในเมือง หรือสวนยาง มีฐานะร่ำรวยกว่าชาวมาเลย์ เป็นผู้นำทางเศรษฐกิจและสังคม พยายามแสวงหาอำนาจทางการเมือง และต่อสู้เรียกร้องสิทธิต่างๆ ให้เท่าเทียมกับชาวมาเลย์ ชาวมาเลย์เชื้อสายอินเดีย ประกอบอาชีพพ่อค้า ทำงานในโรงแรม ตลอดจนงานด้านบริการในเมือง มีความขยันขันแข็ง สภาพความเป็นอยู่ปานกลาง มีอำนาจต่อรองทางการเมือง เศรษฐกิจ และการเมือง รองลงมาจากกลุ่มแรก

อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยกับชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายู หรือชาวโอรังอัสลี ที่มีต่อกันบนเงื่อนไขของศาสนาที่แตกต่างกันนั้นมิใช่ว่าจะต้องแยกออกจากกันจนไม่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้เลย การศึกษาครั้งนี้พบว่าทั้งชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยและชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายูหรือชาวโอรังอัสลี ยังได้นำความแตกต่างทางศาสนามาใช้ในเชิงบวก เช่น การที่ชาวมาเลเซียเชื้อสายโอรังอัสลียอมรับความเคร่งครัดในศาสนาพุทธของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยว่ามีสถานะดีกว่ากลุ่มชนที่ไม่มีศาสนา ขณะเดียวกันผู้ปกครองชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายูที่เป็นผู้นำที่เคร่งครัดศาสนาอย่าง ต่วน ฮัจยี นิก อับดุลอาซิส นิกมัด มุขมนตรีรัฐกลันตัน ยังได้ขอความร่วมมือจากพระสงฆ์ให้ร่วมดูแลชุมชน ชาวพุทธเมื่อมีปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านในชุมชน ขณะเดียวกันพระสงฆ์ไทยบางรูปยังระบุว่าหากชาวพุทธปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาพุทธชาวมุสลิมปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอิสลาม ปัญหาต่างๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น เนื่องจากทั้งคู่ต่างพยายามกระทำความดี ที่กล่าวมาชี้ให้เห็นว่า แม้ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยกับชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายูจะนับถือศาสนาต่างกันจะแยกตัวออกจากกันในเรื่องศาสนา แต่การแยกตัวดังกล่าวมิได้ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกัน ในทางตรงกันข้ามระยะห่างที่เกิดขึ้นโดยเงื่อนไขทางศาสนาถูกนำมาเป็นข้อดีในการให้เกียรติซึ่งกันและร่วมกันสร้างสังคมที่สงบสุข ด้วยการใช้ตัวแทนทางศาสนจักรเป็นจักรกลขับเคลื่อนชุมชนไปในแนวทางที่ดี แม้จะมีความแตกต่างกันทางศาสนาก็ตาม

เมื่อพิจารณาถึงสภาพของชาวอินเดีย คนอินเดียเข้ามาในแหลมมลายูเมื่อประมาณ 1,000 ปีมาแล้ว แต่ชาวอินเดียเริ่มเข้ามาอยู่กันเป็นจำนวนมาก ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ส่วนใหญ่

มาจากอินเดียตอนใต้ ประมาณร้อยละ 80 เป็นชาวทมิฬ ที่เหลือเป็นชาวซิกข์ เบรกาลี เกราลัน เตลูกู และปาร์ซี มักมีอาชีพกรีดยาง หรือเป็นคนงานในไร่ ปัจจุบันชาวอินเดีย ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรัฐเซลังงอร์ เปร์ค และปีนัง มีอยู่ประมาณร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด ชาวอินเดียประมาณร้อยละ 80 เป็นชาวทมิฬ ยังคงเป็นแรงงานในไร่ ซึ่งได้เป็นมาตั้งแต่สมัยที่มาเลเซีย ยังเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ชาวอินเดียได้นำวัฒนธรรมหลายประการมาสู่มาเลเซีย เช่น เครื่องแต่งกายที่เป็นสำหรับไหมสีสด อาหารอินเดียรสจัด การร้องรำทำเพลงในฉากต่างๆ ของภาพยนตร์ รวมทั้งหลักศาสนาฮินดู

จะเห็นได้ว่า ซึ่งความแตกต่างจากชาวมาเลเซียเชื้อสายอินเดียที่อพยพเข้ามาที่หลัง ยังต้องเป็นแรงงานของชาวมาเลเซีย แม้จะมีความไม่ลงรอยกันในเรื่องการระบุตัวตนของชาวมาเลเซียเชื้อสายอินเดีย แต่ก็ไม่ใช่เรื่องร้ายแรงจนสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้น ขณะเดียวกันชาวมาเลเซียเชื้อสายอินเดียก็ได้แสดงให้เห็นว่าสิ่งนี้ไม่ใช่ปัญหา เนื่องจากเมื่อต้องการติดต่อกับชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายูก็มักจะใช้คำเรียกชื่อกลุ่มชนของตนในลักษณะที่ชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายูต้องการ คือ “Siam Kelantan” สิ่งนี้ชี้ให้เห็นสองประเด็นด้วยกันคือ ประเด็นแรกใช้ระบุเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ของชาวมาเลเซียเชื้อสายอินเดียไม่ใช่สิ่งสถิตคงที่แต่จะเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมรอบข้าง ประเด็นที่สองก็คือ ชาวมาเลเซียเชื้อสายอินเดียใช้เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนในเชิงบวกคือเป็นการแสดงการให้เกียรติชนกลุ่มอื่นในการสร้างทัศนคติที่ดีของชนกลุ่มอื่นและทำให้ชนกลุ่มอื่นเกิดการยอมรับชนกลุ่มตน

เมื่อพิจารณาถึงสภาพชาวยุโรปในมาเลเซีย เมื่อชาวโปรตุเกสล้ม ระบบสุลต่านของมะละกาสำเร็จในปี ค.ศ. 1511 (พ.ศ. 2154) ผู้ปกครองคนใหม่พยายามเข้าควบคุม โดยสนับสนุนให้ชาวโปรตุเกส แต่งงานกับหญิงชาวพื้นเมือง ชุมชนลูกครึ่งเติบโตขึ้นมาด้วยสำนึกในชาติโปรตุเกส และคริสตศาสนา และรักษาประเพณีตามเชื้อสายยุโรป โดยสืบทอดตำราอาหาร บางคนยังพูดภาษาคริสเตา ซึ่งเป็นภาษาถิ่นทางตะวันออกเฉียงใต้ของโปรตุเกส สมัยกลางในยุโรปซึ่งเลิกใช้แล้ว แต่ยังคงใช้กันอยู่ในบางส่วนของมาเลเซีย ซาราวักและซาบาห์ เป็นประชากรที่มีเชื้อสายหลากหลายที่สุดในมาเลเซีย ส่วนใหญ่เป็นชาวมองโกลลอยด์ที่อพยพมาจากกาลิมันตัน ประเทศอินโดนีเซีย

ด้วยเหตุนี้ ชาวยุโรปเมื่ออพยพเข้ามาในมาเลเซีย ถือว่าได้เข้ามาอยู่ภายใต้อำนาจรัฐ จึงถูกปรับเปลี่ยนและหลอมรวมไปสู่ความเป็นระบบสุลต่านของมะละกาทั้งภาษา ศาสนาทางการและนโยบายชาติพันธุ์ อีกทั้งนโยบายการจัดการและควบคุมพื้นที่ให้เชื้อสายยุโรปและชาวมองโกลลอยด์ที่อพยพมาจากกาลิมันตัน ประเทศอินโดนีเซีย ให้มีการยกเลิกใช้ไปแล้วแต่ยังคงใช้กันอยู่ในบางส่วนของ

มาเลเซีย ให้เกิดการปรับตัวต่อรองรับในรูปแบบต่างๆ ทั้งเพื่อการดำรงชีวิต การทำกินและการอยู่อาศัย การปรับตัวกับเงื่อนไขเหล่านี้ก็มีผลให้ได้ปรับอัตลักษณ์ตนเองให้ยืดหยุ่นและมีความสอดคล้องกับชาวมาเลเซียขึ้น

อย่างไรก็ตาม ชนเผ่าน้อยในรัฐซาบะฮ์และซาราวัก ทำให้เกิดเป็นชาติพันธุ์ลูกครึ่งเชื้อชาติต่างๆ มาก ชนกลุ่มแรกในแหลมมลายูได้แก่ ชาวโอรัง อัสลี ตามมาด้วยชาวมาเลย์ ส่งผลให้มีขนบธรรมเนียมประเพณีมากมาย และหลากหลายทางวัฒนธรรม

เมื่อพิจารณาสภาพของความหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์นั้น รัฐมาเลเซียก็ได้ออกข้อห้ามปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันของประชาชน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการโต้แย้ง รัฐธรรมนูญของรัฐเคดาห์ ห้ามนำเอาประเด็นที่อ่อนไหว เช่น สิทธิในกฎหมายเชื้อชาติมาถกเถียงกันในที่สาธารณะหรือในรัฐสภา เช่นการเป็นพลเมือง การเข้าศึกษา การเข้ารับราชการ ซึ่งต้องเป็นคนเชื้อสายมลายูเท่านั้น สิทธิในการใช้ภาษา และสิทธิในพระราชอำนาจพิเศษของประมุข

ต้องยอมรับว่า รัฐธรรมนูญมอบให้รัฐต่างๆ เป็นฝ่ายดูแลออกกฎหมายเกือบทั้งหมดเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม เช่น กฎหมายมรดก การหมั้น การแต่งงาน ที่ห้ามแต่งงานกับคนต่างศาสนา ชายหญิงมลายูจะต้องมีจิตสำนึกในการแต่งกายตามประเพณี โดยเฉพาะผู้หญิงวัยผู้ใหญ่จะสวมฮิญาบถึงร้อยละ 70 และให้ผู้หญิงมีบทบาทในที่สาธารณะน้อยลง เพราะถือว่าหน้าที่แรกคือ การเป็นภรรยาและมารดาเท่านั้น ห้ามการเผยแพร่ศาสนาอื่นๆ ให้แก่ชาวมุสลิม จึงทำให้สังคมมีโครงสร้าง ความเชื่อ ภาษา และวัฒนธรรมเป็นของตัวเอง แบ่งแยกความแตกต่างจากคนกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เมื่อเข้ามาอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญมอบให้รัฐมีอำนาจกับการครอบงำ และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทำให้อัตลักษณ์ของคนมาเลเซียมีในบริบทของความสัมพันธ์เชิงอำนาจฝ่ายเดียว

โดยสรุปข้อมูลจากการตรวจสอบ ประเทศมาเลเซียประกอบด้วยหลายกลุ่มชาติพันธุ์ และหลายวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม ได้แก่ ชาวโอรังอัสลี หรือที่เรียกรู้จักใน อีกชื่อว่า ซาไก และกลุ่มที่ถูกจัดให้มีความสำคัญมากที่สุดคือ ภูมิบุดร หรือชาวมลายูท้องถิ่น ซึ่งมีจำนวนมากว่าครึ่งของประเทศ เป็นกลุ่มที่ได้รับสวัสดิการพิเศษจากรัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และอาชีพ ขณะที่ประชากรส่วนที่เหลืออีกหลายกลุ่มไม่ได้รับสิทธิพิเศษ แต่มีสิทธิในฐานะพลเมืองของมาเลเซียตามกฎหมาย ได้แก่ ชาวจีน ที่อพยพเข้ามาอยู่ในยุคทำเหมืองดีบุก และยังมีวัฒนธรรมประเพณีแบบจีนแท้เอาไว้ ชาวอินเดีย ที่ส่วนหนึ่งสืบเชื้อสายดั้งเดิมของพ่อค้าอินเดียที่เข้ามาตั้งแต่เกือบพันปีก่อน และอีกส่วนหนึ่งเป็นชาวทมิฬอินเดียที่ถูกประเทศอาณานิคมเกณฑ์มาใช้แรงงาน ยังมีชาวยูเรเชียที่

สืบเชื้อสายโปรตุเกสรวมอยู่ด้วย แม้ว่ามาลาญจะมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป แต่สิ่งที่ยังรวมกันไว้คือ วัฒนธรรมและภาษามลายู อีกทั้งความสัมพันธ์ทางศาสนาอิสลามผ่านการค้าการแต่งงานของผู้ปกครองต่างๆ และการอพยพโยกย้ายของพลเมืองของผู้คนในดินแดนมาลาญมีการเคลื่อนย้ายภายในสูงมาก หากมองในประวัติศาสตร์สมัยใหม่ยังคงเห็นการเคลื่อนย้ายกันอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้สิ่งที่ผูกพันคนเหล่านี้ไว้ด้วยคำว่า “วัฒนธรรมมลายู” พัฒนาการของรัฐมลายูต่างๆ ในทางประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับรัฐภายนอกจึงทำให้แต่ละรัฐของมาลาญมีความแตกต่างกันมากการใช้วัฒนธรรมมาลาญปาดานีนี้อยู่หมายถึงว่ามีความแตกต่างเฉพาะระหว่างวัฒนธรรมมาลาญปาดานีนีกับวัฒนธรรมมาลาญมาเลเซีย และแตกต่างหลากหลายตามท้องถิ่น และภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ อาจจะมีรากเหง้าจากพื้นที่อื่นอันเนื่องจากการอพยพกว่าที่จะหมายถึงดินแดนที่เป็นแหลมมาลาญในปัจจุบันด้วย

ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านไม้สน ความเชื่อและพิธีกรรม

ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านไม้สน

บ้านไม้สนเดิมเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ของคนไทย ในครั้งที่มีการปราบปรามโจรจีนคอมมิวนิสต์ได้เคยถูกอพยพโยกย้ายไปอยู่ที่หมู่บ้านทุ่งวัว ตำบลรั่มใบ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์เป็นเวลาประมาณ 3 ปี ภายหลังจากเหตุการณ์สงบลงจึงได้ย้ายกลับมาอยู่ที่เดิม จากการเก็บข้อมูลประชากรคนไทยในมาเลเซียระหว่างปี พ.ศ. 2500-2543 พบว่า มีชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้านนี้ประมาณ 100 ครัวเรือน คิดเป็นจำนวนคนประมาณ 500 คน ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2555 ในหมู่บ้านแห่งนี้มีครอบครัวชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยประมาณ 140-150 ครัวเรือน คิดเป็นจำนวนคนประมาณ 1,150 คน ข้อมูลเพิ่มเติม พ.ศ. 2561 มีครอบครัวชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยประมาณ 200 ครัวเรือน คิดเป็นจำนวนคนประมาณ 1,300 คน ส่วนมากประกอบอาชีพทำนา ทำสวนยางพารา และมีหัวหน้าชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยยกย่อง ซึ่งมีตำแหน่งเป็นนายวัดและนายบ้าน ในชีวิตประจำวันชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยส่วนมาก ทำนา ทำสวนยางพารา และพูดภาษาไทยถิ่นใต้สำเนียงถิ่นของไทรบุรี ที่ใกล้เคียงสำเนียงนครศรีธรรมราชและสงขลา สماعกับชาวจีน ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยด้วยกันก็จะใช้ภาษาฮกเกี้ยนและภาษาจีน สماعกับชาวมาเลเซียจะใช้ภาษามลายู ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยเรียนหนังสือไทยจากวัด มีพระภิกษุหรือคนไทยอาสาสมัครเป็นผู้สอน

พอให้อ่านและเขียนภาษาไทยได้ บ้านไม้สน ตำบลน้ำขาว อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย เป็นหมู่บ้านที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกยางพาราและผลไม้ส่งออกขาย ปลูกข้าวเอาไว้เฉพาะกินไม่ค่อยนิยมทำเป็นอาชีพ (ภาพที่ 2)

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงหมู่บ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

โดยมีวัดเทพบัณฑิตเป็นที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชาวบ้าน ซึ่งเป็นวัดประจำหมู่บ้าน โดยมีหลวงพ่อบุญธรรมธาดา เป็นเจ้าอาวาส ซึ่งหลวงพ่อบุญธรรมธาดาได้กล่าวไว้ด้วยว่า “บ้านไม้สนเป็นที่ราบเชิงเขา สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย มีคลองและเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญสำหรับการบริโภค

และการเกษตรกรรม ทรัพยากรส่วนใหญ่อยู่บนภูเขาไม่ว่าจะเป็นสัตว์ป่าหรือผลิตผลจากป่า เนื่องจากเป็นเขตป่าสงวนจึงมีความอุดมสมบูรณ์” (พระราชธรรมธาดา, 2559: สัมภาษณ์)

อย่างไรก็ตาม ในความหลากหลายของอาชีพและทางชาติพันธุ์ของกลุ่มชนในรัฐเคะห์ นั้น กลุ่มชาติพันธุ์ไทยหรือชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยก็เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่ดำรงวิถีชีวิตอยู่ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำกล่าวของพระราชธรรมธาดา กล่าวไว้ว่า รัฐเคะห์ (ไทรบุรี) ประเทศมาเลเซีย เป็นรัฐที่อยู่ทางตอนเหนือของประเทศ มีกลุ่มชนหลากหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ กลุ่มชนเชื้อชาติไทย ก็เป็นชนกลุ่มน้อยเชื้อชาติหนึ่งที่ได้ตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่มาช้านาน และเป็นพื้นที่ที่มีความเกี่ยวพันทางประวัติศาสตร์กับดินแดนไทย โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทยปัจจุบัน อีกทั้งเคยอยู่ภายใต้อำนาจและอิทธิพลของอาณาจักรไทยในอดีต ดังนั้น ประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยและประชาชนในรัฐมาลายูทางตอนเหนือของมาเลเซีย จึงมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด มีความผูกพันทางประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ วิถีชีวิตและวัฒนธรรม มีการโยกย้ายถิ่นฐานหรือไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ

จะเห็นได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในรัฐเคะห์ เป็นการนับถือพระพุทธศาสนาก็มีส่วนหนึ่งที่ดำรงสถานะเป็นพระภิกษุเป็นที่พึ่งทางจิตใจของเหล่าชาวพุทธ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน และยังคงดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์และชาติพันธุ์ความเป็นตัวตนที่เด่นชัดในรูปแบบของการใช้ภาษา พิธีกรรมทางศาสนาและรูปแบบวิถีชีวิตในท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรม

จ้อย เปรมสุทนต์ ให้ข้อมูลอีกว่า “คนเฒ่าคนแก่แต่ก่อนบอกว่า มีป่าต้นสนใหญ่อยู่แถวป่าช้า ตั้งเกิดมาก็ได้พบต้นสนจนถึงปัจจุบันนี้ ชาวบ้านเลยเรียกบ้านนี้ว่าบ้านไม้สน ตั้งแต่นั้นมาแล้ว พ่อแม่เขาก็บอกมาอย่างนี้เช่นเดียวกัน” (จ้อย เปรมสุทนต์, 2561: สัมภาษณ์) ยังมีผู้อาวุโส เจียม เทพมณี เล่าในทำนองเดียวกันเพิ่มอีกว่า

“หมู่บ้านได้มีต้นสนต้นใหญ่มากต้นเดียว เลยชื่อบ้านไม้สน ตอนเกิดมาจำความได้ก็ไม่เคยเห็นต้นสนต้นนี้หรอก พ่อแม่ได้บอกว่าแต่ก่อนมีต้นสนต้นเดียวที่ท้ายหมู่บ้าน” (เจียม เทพมณี, 2561: สัมภาษณ์) ยังมี อารมณ ศรีสุวรรณ ได้อธิบายถึงนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยปัตตานีว่า

“ในปี 2006 มีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยปัตตานี ลงพื้นที่สัมภาษณ์ชาวบ้านไม้สน เพื่อนำไปสู่ผลการวิจัยเหมือนกัน มีการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติบ้านไม้สน ประเพณีต่างๆ ที่จัดขึ้นทุกปี สำหรับเหตุที่ได้ใช้ชื่อว่าบ้านไม้สนมีอยู่ 2 ส่วน ส่วนหนึ่ง ที่ได้ชื่อของต้นสนที่ป่าช้าเป็นต้นสนขนาดใหญ่ จึงได้ชื่อว่าบ้านไม้สน ส่วนในอีกแห่งหนึ่งที่เล่าสืบๆ กันมาว่า มียายคนหนึ่งชื่อสนเป็นคนแขก

มาทำสวนปลูกอยู่ใกล้หนองน้ำ ต่อมาขายได้เสียชีวิตลง ชาวบ้านและใครๆ ก็เรียกหนองน้ำนั้นว่า ปายามะอินสน ปายา แปลว่าหนองน้ำหรือพุ่ม ะ แปลว่าแม่ สน แปลว่าชื่อยายสน หลังจากรัฐบาล เข้ามาตั้งให้เป็นหมู่บ้านแล้วหมู่บ้านนี้ชื่ออะไร บ้านนั้นชื่ออะไรแล้วนั้น ตรงนั้นชื่อว่า ปายามะอินสน แต่ได้ชื่อนี้เพราะเป็นเรื่องของยาย ทางการก็เลยใส่ชื่อของท่านเต็มว่า ปายามะอินสน ถ้าแปลเป็น ภาษาไทยก็คือ แม่อินสน นั้นเอง แต่หมู่บ้านปายามะอินสนนี้จะมีบริเวณที่กว้าง มีหมู่บ้านคนไทยอยู่ หนึ่งหมู่บ้าน คือบ้านไม้สนนี้ก็เป็นหมู่บ้านไทยแห่งเดียว ไม่รวมหมู่บ้านอิสลามข้างๆ ที่เข้ามาตั้ง บ้านเรือนเป็นตระกูลของหลวงพ่อพระราชาธรรมธาดารูปปัจจุบัน แต่ไม่ได้มาตระกูลเดียวมาเป็นหมู่ 3-5 ครัวเรือนที่เข้ามาตั้งอยู่แต่ตระกูลของหลวงพ่อเป็นหัวหน้าแต่มาเป็นกลุ่ม วัดเทพบัณฑิต หลวงพ่อธรรมธาดา เป็นผู้สร้างวัด หลวงท่าเจ้าคุณวัดกาไหล เป็นคนตั้งชื่อวัดให้ ปัจจุบัน หลวงพ่อพระราชาธรรมธาดา อายุ 91 ปี พรรษา 71 บวชมาตั้งแต่เป็นเณรตั้งแต่อายุเพียง 13 ปี” (อารมณฺ์ ศรีสุวรรณ, 2561: สัมภาษณ์)

อย่างไรก็ตาม บ้านไม้สนเป็นเพียงการเล่าจากคนเฒ่าคนแก่ที่มาอาศัยอยู่มาก่อน รวมไปถึง ถึงตระกูลของหลวงพ่อพระราชาธรรมธาดา เจ้าอาวาสในปัจจุบัน ก็มีส่วนในการรักษาชื่อหมู่บ้านไม้สน ให้เป็นอัตลักษณ์และชาติพันธุ์ของคนมาเลเซียเชื้อสายไทยอย่างมั่นคง บ้านไม้สนจึงเป็นที่รู้จักยอมรับ จากสังคมภายนอกได้อย่างภาคภูมิใจของคนในชุมชน ถ้านำเอางานที่นักศึกษาจากมหาวิทยาลัย ปัตตานี ลงพื้นที่สัมภาษณ์ชาวบ้านไม้สน จะเห็นได้ว่า ผลการศึกษามีความเป็นไปได้ว่าชื่อของหมู่บ้าน อาจเป็นชื่อปายามะอินสน จึงทำให้คนมาเลเซียเชื้อสายไทยไม่คุ้นเคยชื่อนี้ จึงไม่สอดคล้องกับคนเฒ่า คนแก่ได้เล่าให้ฟังและความคุ้นเคยในการเรียนบ้านนั้นคนในชุมชนต้องการที่จะเรียกบ้านไม้สน มากกว่า เพราะอาจจะแสดงออกถึงความเป็นชาติพันธุ์ของคนมาเลเซียเชื้อสายไทยเท่านั้น

ปัจจุบันบ้านไม้สน ตำบลน้ำขาว อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย เป็นหมู่บ้าน ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกยางพารา และผลไม้ส่งออกขาย ปลูกข้าวเอาไว้เฉพาะกิน ไม่ค่อย นิยมทำเป็นอาชีพ มีวัดเทพบัณฑิตเป็นที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชาวบ้าน ซึ่งเป็นวัดประจำ หมู่บ้าน โดยมีหลวงพ่อพระราชาธรรมธาดา เป็นเจ้าอาวาส หลวงพ่ของท่านเป็นคนสัญชาติมาเลเซียเชื้อสายไทย บวชมาตั้งแต่เป็นสามเณร จนถึงปัจจุบันอายุ 91 ปี 70 พรรษา พระราชาธรรมธาดา ใฝ่ศึกษาพระไตรปิฎก ท่านเป็นพระผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ โดยเฉพาะเรื่องราวของขลัง คนหลายเชื้อชาติต่างต้องการวัตถุมงคลของท่าน แม้น้ำมนต์คนอิสลามยังแอบมาขอบูชาไปอาบ ภายในวัดพระราชาธรรมธาดาจัดให้มีการเรียนการสอนแบบเรียนภาษาไทย เริ่มตั้งแต่ออนุบาล 1-2 จนถึง ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง

ประถมศึกษาปีที่ 4 และให้สอนนักเรียน ตรี, โท, และเอก มีพระไทยเป็นผู้สอนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) จึงทำให้บุคคลทุกเพศทุกวัยสามารถเข้ามาเรียนได้ ไม่จำกัดอายุเรียนเพื่ออ่านออกเขียนได้ (ภาพที่ 3)

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 3 ผู้วิจัยได้มีโอกาสสอนนักเรียนบ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

อย่างไรก็ตาม พระราชาธรรมธาดาจะเน้นกับชาวบ้านไม้สนว่า เราเป็นคนไทยเราจะต้องเรียนภาษาไทย เพราะปู่ย่าตายาย เราเป็นเชื้อสายไทย เราต้องเรียนและถือประเพณีไทยเป็นแบบอย่าง และอีกอย่างหนึ่งสำหรับชายหญิงเมื่อถึงเวลาบวชจะได้อ่านหนังสือสวดมนต์พิธีได้ ดังนั้น พระราชาธรรมธาดาถือว่าเป็นบุคคลสำคัญในการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาไทยขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนจากสถานกงสุลใหญ่ไทยปีนัง เป็นหนังสือและเครื่องเขียนต่างๆ ให้ทุกๆ ปี ทุกวันหยุดพระไทยจะสอนให้นักเรียนทำกิจกรรม ทำความสะอาดภายในโรงเรียน และทำวัตรเย็น นั่งสมาธิก่อนเข้าเรียน เพื่อฝึกให้นักเรียนมี

สติ ปัญญา สมาธิ ในการเรียนหนังสือ พระไทยได้นำเอาวัฒนธรรมไทยเข้าไปอบรม สั่งสอน จึงทำให้นักเรียนบ้านไม้สนเป็นคนพูดจาไพเราะ อ่อนหวาน รู้จักวัฒนธรรมไทยและภาษาไทย (ภาพที่ 4)

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 4 นักเรียนบ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

เมื่อพิจารณาจากการศึกษา พระราชธรรมธาดา ซึ่งเป็นเจ้าอาวาส โดยหลวงพ่อท่านเป็นคนสัญชาติมาเลเซียเชื้อสายไทย ที่ได้บวชมาจนถึงปัจจุบัน มีอายุ 91 ปี 70 พรรษา ได้มองเห็นถึงความเป็นชาติพันธุ์และอัตลักษณ์ที่คนไทยได้นับถือปฏิบัติกันมา มีความสนใจที่จะนำวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม และประเพณีของไทยมาสั่งสอน อบรม คนในชุมชนให้รู้จักความเป็นชาติพันธุ์ไทย ในมาเลเซีย บ้านไม้สน ได้นำแนวปฏิบัติที่หลวงพ่อได้ศึกษาเล่าเรียนมาจนถึงอายุ 91 ปี ย่อมทำให้คนในมาเลเซียเชื้อสายไทยได้เอาวัฒนธรรมไทยมาศึกษาปฏิบัติตามแนวทางของหลวงพ่อต่อไป

จะเห็นได้ว่า ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนมักอยู่อาศัยแบบครอบครัวขยาย ผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัว ในครอบครัวจะมีสมาชิกโดยเฉลี่ย 3-5 คน และโดยทั่วไปแล้วคนมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนนิยมปลูกฝังให้ลูกหลานแต่งงานกับคนมาเลเซียเชื้อสายไทยด้วยตนเอง จึงมีความเป็น

เครือญาติกันเกือบทั้งชุมชนหรือมีต้นตระกูลเดียวกัน รวมถึงมีความผูกพันในระบบอุปถัมภ์ มีการนับถือกันเสมือนญาติโดยสายโลหิต บ้านเรือนที่อยู่อาศัยของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้มักตั้งอยู่กระจายไปตามเรือกสวนไร่นา และไม่นิยมทำรั้วบ้าน ทำให้แต่ละครอบครัวภายในชุมชนจะมีความใกล้ชิดผูกพันและรู้จักกันเป็นอย่างดี มีความสามัคคี คอยช่วยเหลือและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน อยู่เสมอ โดยเฉพาะในรูปแบบของการ “กินงาน” ไม่ว่าจะเป็นงานแต่งงาน งานบวช งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น หากมีการจัดงานขึ้นในบ้านของครอบครัวใดชาวบ้านไม้สนโดยส่วนใหญ่จะพากันไปร่วมงานและช่วยงานบ้านนั้น ในชีวิตประจำวันหลังจากกรีดยางพาราเสร็จในตอนเช้ามีดของทุกวัน ชาวบ้านที่ทำสวนยางพารามักจะมีการพบปะกันในสถานที่ต่างๆ เช่น ร้านน้ำชา กาแฟ ร้านอาหาร ลานวัด เพื่อพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารหรือไต่ถามสารทุกข์ดิบกัน

ความใกล้ชิดสนิทสนมและความผูกพันของคนในชุมชนยังก่อให้เกิดความร่วมมือในการบริหารจัดการชุมชนโดยการสร้างระบบสวัสดิการของชุมชนขึ้น เพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีหลักประกันในชีวิตเมื่อประสบปัญหา และเป็นระบบความช่วยเหลือเกื้อกูล และพึ่งพิงกันที่ทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความมั่นคงในการดำรงชีวิตมากขึ้น เช่น การจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจศพประจำหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือญาติของผู้ตายในการจัดพิธีศพตามประเพณีไทย หรือการจัดเวรทำอาหารถวายพระในกรณีที่สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยางพาราและต้องออกไปทำงานตั้งแต่เช้ามีด ทำให้ไม่มีเวลาจัดเตรียมอาหารเพื่อตักบาตรและถวายพระ แต่ด้วยความสำนึกในจิตวิญญาณของการเป็นพุทธศาสนิกชนที่ไม่อาจละเลยต่อการทำนุบำรุงสถาบันศาสนา สมาชิกในชุมชนจึงมีข้อตกลงร่วมกันให้มีการจัดเวรทำอาหารถวายพระทุกวัน ซึ่งสมาชิกในชุมชนทุกครัวเรือนก็สามารถทำตามข้อตกลงได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง และถึงแม้ว่าในวันพระจะไม่ได้มีการจัดเวรทำอาหาร แต่ก็ยังได้เห็นสมาชิกในชุมชนแต่ละครัวเรือนต่างจัดอาหารมาถวายพระร่วมกันอันสะท้อนให้เห็นถึงความศรัทธาที่มีต่อพุทธศาสนา

อย่างไรก็ตาม ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนมักอยู่อาศัยแบบครอบครัวใหญ่ที่เป็นครอบครัวของประเทศไทย ซึ่งในครอบครัวผู้นำครอบครัวต้องเป็นผู้ชายที่ต้องทำงานหาอยู่หากินมาเลี้ยงครอบครัว ที่มองได้ชัดเจนคือการมีประเพณีที่ยังคงปฏิบัติและสืบสานก็คือพิธีทางศาสนาไม่ว่างานแต่ง งานบวช งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นผลจากที่พระราชธรรมธาดา ซึ่งเป็นเจ้าอาวาส ได้ให้ชุมชนบ้านไม้สนสืบสานปฏิบัติตามหลักของพระพุทธศาสนา และทำให้ประเพณีเหล่านี้ได้มีการสืบสานมาจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นที่น่าสนใจที่หมู่บ้านไม้สนที่ได้หลวงพ่อด่านคอยสั่งสอนอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้ว่า

ชาวมลายูเชื้อชาติไทยต้องอาศัยอยู่ร่วมกับชนต่างเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ ที่อาจเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งทำให้ชาวมลายูเชื้อชาติไทย ในหมู่บ้านไม้สนเหล่านี้ละทิ้งรากเหง้าวัฒนธรรมอันเป็นทั้งระบบคุณค่าและความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์เดิมของตนเองไป

เมื่อพิจารณาถึงผลการศึกษา รูปแบบจัดการปกครองในชุมชนชาวมลายูเชื้อสายไทย มีผู้ใหญ่บ้านซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากราชการให้ทำหน้าที่ปกครองหมู่บ้าน ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการ ทั้งเรื่องของบุคคล เอกสารข้อมูล และสวัสดิการต่างๆ เช่น การรักษาพยาบาล การศึกษา การช่วยเหลือทุนในการเพาะปลูก เป็นต้น รวมทั้งเป็นผู้รับเอานโยบายของรัฐบาลมาใช้ในการบริหารจัดการหมู่บ้านภายใต้กฎหมายของรัฐบาลกลางและกฎหมายของแต่ละรัฐควบคู่กันไป และในขณะเดียวกันชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้ก็มีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนและมีพระสงฆ์เป็นผู้นำทางธรรม ซึ่งสมาชิกในชุมชนให้ความเคารพนับถือและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ นอกจากนี้ยังมีกรรมการวัดที่ถูกแต่งตั้งขึ้นจากสมาชิกในชุมชนโดยเจ้าอาวาส เพื่อเป็นตัวแทนในการดูแลจัดการงานที่มีความเกี่ยวข้องกับวัด พระสงฆ์ รวมถึงพิธีกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น

สำหรับชาวมลายูเชื้อสายไทยที่บ้านไม้สนมักใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในชีวิตประจำวัน ทั้งในการพูดคุยเจรจา การจดบันทึกต่างๆ ในป้ายประกาศหรือป้ายประชาสัมพันธ์ ตลอดจนบันทึกหรือจารึกบนข้าวของเครื่องใช้ภายในวัด แต่หากติดต่อสื่อสารกับชนชาติอื่น เช่น ชาวมลายู ก็จะใช้ภาษามลายูหรือภาษาบาฮาซา (Bahasa Melayu) หรือกับชาวจีน ก็จะใช้ภาษาจีน แต่สำหรับการติดต่อสื่อสารระหว่างชาวมลายูเชื้อสายไทยด้วยกัน จะใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ในการพูดคุย ดังนั้น ชาวมลายูเชื้อสายไทยที่นี่จึงสามารถพูดคุยได้หลายภาษา

อย่างไรก็ตาม ชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สนยังนิยมตั้งชื่อและนามสกุลตามธรรมเนียมไทย ซึ่งได้ถูกระบุไว้ในบัตรประชาชนของประเทศมาเลเซียอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้น สำหรับชาวมลายูเชื้อสายไทยในมาเลเซีย ภาษาไทยจึงถือเป็นสิ่งแสดงความเป็นไทยที่บรรพชนชาวมลายูเชื้อสายไทยได้สร้างและกำหนดขึ้น เพื่อสื่อความหมายและสร้างความเข้าใจระหว่างกันซึ่งทำให้ภาษาไทยถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการบันทึกและถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยอันเป็นมรดกตกทอดจากรุ่นสู่รุ่นมาหลายต่อหลายช่วงอายุคน

จะเห็นได้ว่า ท่ามกลางสภาพแวดล้อมและบริบทของวัฒนธรรมอื่น การติดต่อสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ตลอดจนการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์

ชาวมลายูเชื้อชาติไทยกับกลุ่มชาติพันธุ์มลายูเซีย สามารถสะท้อนให้เห็นตัวตนทางวัฒนธรรมและ
 อัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างเด่นชัด ทั้งนี้เพราะการสื่อสารของบ้านไม้สนเกิดขึ้นภายใต้
 ขอบเขตของวัฒนธรรม ในขณะที่เดียวกันวัฒนธรรมก็มีอิทธิพลต่อการสื่อสาร รวมถึงเป็นตัวกำหนด
 พฤติกรรมการสื่อสารของสมาชิกในสังคม ดังนั้น การสื่อสารจึงเป็นเครื่องมือในการทำวัฒนธรรม
 ของไทยมีการดำรงอยู่รวมถึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสื่อความหมายและสร้างความเข้าใจ ซึ่งทำให้
 ภาษาไทยถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยอันเป็นมรดกตกทอดจากรุ่นสู่รุ่นมา
 หลายต่อหลายช่วงอายุคน รวมถึงการเป็นการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ชาวมลายูเชื้อชาติไทย
 ภายใต้สังคมของประเทศมาเลเซียที่เป็นตัวกำหนดอยู่ รวมทั้งการเป็นแหล่งความรู้โดยการเป็นศูนย์
 ศึกษาภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยโดยการเป็นสถานศึกษาถือเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่ง
 ในอดีตกาลวัดต่างๆ จะทำหน้าที่เป็นโรงเรียนสำหรับกุลบุตรในวิชาความรู้ ต่างๆ อันสมควรหรือวิชา
 ความรู้ตามที่พระภิกษุณัด แม้ยุคสมัยที่เปลี่ยนไปจะทำให้หน้าที่ในการเป็นโรงเรียนของวัดลดน้อย
 ถอยลงไป แต่ในหลายๆ วัดยังคงดำรงหน้าที่เช่นนี้อยู่ โดยเฉพาะกลุ่มวัดเทพบัณฑิต รัฐเคดาห์ ซึ่งเป็น
 หนึ่งในวัดในประเทศมาเลเซียที่มีความโดดเด่นด้านการศึกษา เนื่องจากเป็นวัดที่ตั้งของศูนย์การศึกษา
 พุทธศาสนาภาษาและวัฒนธรรมไทย ที่มีการเรียนรู้ภาษาไทยที่สำคัญในพื้นที่อีกด้วย

อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียง

หมู่บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอดัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
 มีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับบ้านสูงเียงากุง ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอดัง รัฐเคดาห์
ทิศใต้	ติดกับบ้านบาโล๊ะ ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอดัง รัฐเคดาห์
ทิศตะวันออก	ติดกับบ้านบากาอารัง ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอดัง รัฐเคดาห์
ทิศตะวันตก	ติดกับบ้านบูกิตเกนติง ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอดัง รัฐเคดาห์

ความเชื่อและพิธีกรรม

ชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สน อำเภอดัง มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อและ
 พิธีกรรมที่หลากหลาย ความเชื่อในภาพรวมที่ทุกคนให้ความเคารพนับถือ เช่น ความเชื่อเรื่องพุทธศาสนา
 วัด พระพุทธรูป พระสงฆ์ ทวดปู่โละ เป็นต้น ส่วนความเชื่อเป็นผลมาจากการคิดที่ว่าสิ่งเหล่านั้นอาจให้

คุณให้โทษได้หากประพุดหรือปฏิบัติไม่ถูกต้อง หรือปฏิบัติแล้วทำให้เกิดสิริมงคล เกิดความสบายใจ เช่น เชื่อในเรื่องของหมอลงศพว่าเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องของวิญญาณและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ตาย การทำพิธีโนราศักดิ์สิทธิ์ เพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตการบูชาตายศักดิ์สิทธิ์ เพื่อให้ช่วยคุ้มครองและปกป้องรักษาครอบครัว เป็นต้น อย่างไรก็ตามหากพิจารณาความเชื่อแล้วอาจจำแนกได้ดังนี้

1. ความเชื่อในเรื่องของการทำเสน่ห์ การทำคุณไสย หมอผี หรือหมอลงศพที่ทำหน้าแทนพระสงฆ์และสัปเหร่อ รวมทั้งความเชื่อในเรื่องการใช้ผีทำร้ายคนอื่น (เลี้ยงผีให้กินเพื่อน) เป็นต้น ความเชื่อเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นค่านิยมเฉพาะในกลุ่มชาวมลายูเชื้อสายไทย แต่ยังแพร่หลายไปสู่ชาวมลายูเชื้อชาติอื่นๆ ที่ต้องมาว่าจ้างหรือขอให้ชาวมลายูเชื้อสายไทยเป็นผู้ทำพิธีให้ หมอทำพิธีจึงกลายเป็นลักษณะจำเพาะทางวัฒนธรรมของชาวมลายูเชื้อสายไทย ดังคำบอกเล่าของ ศรีนวล ไชยมณี ซึ่งเป็นคนในบ้านไม้สนเล่าให้ฟังว่า

“การทรงเจ้าเข้าผี คนมลายูเชื้อสายไทยที่นี่ยังเชื่ออยู่ พวกแขก จีน และอินเดียไม่ค่อยมีเรื่องกับคนมลายูเชื้อสายไทย เพราะเขากลัวเรื่องครุหมอ ครุหมอที่นี้ทำไสยศาสตร์ ทำน้ำเคราะห์ ใครมีเคราะห์ประพรมให้หาย สาวแขก (กลุ่มมลายู) ชอบมาทำเสน่ห์เพื่อให้ผิวหลง พวกแขกเชื่อในเรื่องนี้มาก เพราะเขาได้ผลประโยชน์ แต่เขาไม่เชื่อในแง่ศาสนา เวลาทำพิธีก็เริ่มตั้ง โนม” (ศรีนวล ไชยมณี, 2559: สัมภาษณ์)

ส่วนชาวจีนมักให้หมอทำนายดวงชะตา มาดูฤกษ์ยาม หรือให้ทำนายเรื่องการค้า ของหาย การเจ็บไข้ได้ป่วยและสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น สำหรับชาวมลายูเชื้อสายไทยไม่ค่อยทำเรื่องเสน่ห์ แต่จะมาสะเดาะเคราะห์เพื่อให้หายเจ็บป่วย หรือชนะความเกี่ยวกับเรื่องของการเชื่อ นอกจากจะเห็นได้จากพฤติกรรมของชาวมลายูเชื้อสายไทยโดยทั่วไปแล้ว อัตลักษณ์หรือตัวตนของชาวมลายูเชื้อสายไทยในด้านนี้จะปรากฏให้เห็นเด่นชัดเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับชาติพันธุ์อื่น (ชาติพันธุ์สัมพันธ์) เพราะทุกครั้งที่มีการจัดงานหรือจัดพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของพิธีกรรมหรือไสยศาสตร์ ชาวมลายูเชื้อสายอื่นๆ เช่น จีน อินเดียหรือมลายูมักจะเข้ามาทำพิธีกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้านชาวมลายูเชื้อสายไทย โดยมีชาวมลายูเชื้อสายไทยเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมดังกล่าวให้ อย่างเช่น การทำนายโชคชะตา การทำพิธีสะเดาะเคราะห์ การทรงเจ้าเข้าผีการรักษาโรคแผนโบราณ การดูฤกษ์ยามเพื่อธุรกิจการค้า หรือแม้แต่การทำเสน่ห์ที่นิยมกันมากในกลุ่มผู้หญิงมลายู

อย่างไรก็ตาม คนมลายูเชื้อสายไทยตามความเชื่ออย่างที่ศรีนวลเล่าให้ฟังนั้นเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวกับพราหมณ์ที่ในไทยก็มีเช่นกัน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งเหนือธรรมชาติที่ให้ผลต่อผู้ที่มีความเชื่อเช่นกัน ดังนั้นจะเป็นจีนหรืออินเดียก็มีความเชื่อในเรื่องของไสยศาสตร์ที่คนจีนและอินเดียก็มีเช่นกันกับคนมลายูเชื้อสายไทย ความแตกต่างอาจจะอยู่ที่ความเป็นคนเชื้อชาติต่างกัน

2. ความเชื่อเกี่ยวกับพลังอำนาจศักดิ์สิทธิ์ผสมผสานกับพุทธศาสนา เป็นผลสืบเนื่องมาจาก ลัทธิศาสนาและค่านิยม ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในบ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง เชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าอวาสวัตถ์ถ้าศิวิวงศ์ ถ้าอยากได้อะไรไปขอแล้วจะได้สมประสงค์หรือเชื่อว่าถ้าลูกเจ็บป่วยให้ท่านเจ้าอวาสเวียบจะช่วยให้หายจากโรคภัยไข้เจ็บได้ นอกจากนี้ยังเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของพระที่มีชื่อเสียงอีกด้วยซึ่งเจียม เทพมณี ซึ่งเป็นคนเก่าคนแก่เล่าให้ฟังว่า

“คนมาเลเซียเชื้อสายไทยที่รู้จักพระที่มีชื่อและให้ความเคารพอย่าง เช่น หลวงพ่อทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) พ่อท่านคล้าย (วาจาสิทธิ์) เรื่องของหลวงพ่อทวดนั้นปู่เคยเล่าให้ฟังว่าท่านมาสิ้นบุญ (ขามิมาติ) ที่รัฐเปเรและเคลื่อนศพผ่าน (ขามิฮูยัน) ไปที่คลองซ่างหรือควนพระ (บูเกตขามิ) รัฐเคดาห์ เคลื่อนผ่านบ้านปาดังแปลง บ้านทุ่งควาย บ้านลำปา บ้านปลักคล้า (นาซา) บ้านคลองประดู่ เรือโยไปจนถึงปัตตานีและยะลา เรื่องนี้เกิดขึ้นเมื่อ 200 กว่าปีมาแล้ว”(เจียม เทพมณี, 2559: สัมภาษณ์) ในด้านพลังเหนือธรรมชาติ (ผี) ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย บ้านไม้สน ยังเชื่อว่ามีผีร้ายที่จะมากินรกของเด็กทารกแรกเกิด จึงต้องหากิ่งไม้ที่มีหนาม อย่างเช่น กิ่งพุทรามาสุมไว้ใต้ถุนบ้านเมื่อมีคนคลอด ขณะที่คนบ้านปลายระไม รัฐเคดาห์ เชื่อว่ามีผีพรายอยู่ในแม่น้ำลำคลอง ใครลงไปอาบน้ำไม่ระวังอาจถูกยึดตัวหรือถูกดึงให้จมน้ำ เชื่อว่าที่ต้นไม้ใหญ่มีผีอาศัยอยู่ เวลาฟ้าผ่า ฟ้าผ่าผีดังนั้น ถ้าเกิดฟ้าผ่าลงที่บ้านใครต้องให้หมอมาทำพิธีบูชาเทวดา เพื่อไล่ผีนั้นออกไป ดังคำบอกเล่าของ ศรีนวล หนูประเสริฐ ซึ่งเป็นชาวบ้านในชุมชนได้เล่าเพิ่มอีกว่า

“ที่นี้ฝนตกบ่อยๆ ปีหนึ่งเกือบ 8 เดือน เวลาฝนตก ถ้าฟ้าผ่าในบ้านใครต้องหาหมอมาทำพิธีบวงสรวงเทวดา เพราะเชื่อว่าผีมาขอข้าวกิน ต้องหาหมอบาห้ว (หมอมผี) มาทำพิธีเพื่อไล่ผี ค่าทำประมาณ 100-200 ริงกิต ทำเพื่อปัดเป่าสิ่งเลวร้ายและเพื่อบวงสรวงบูชาเทวดา” (ศรีนวล หนูประเสริฐ, 2559: สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่า ความเชื่อของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย บ้านไม้สน มีความเชื่อเรื่องของหลวงพ่อทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) ซึ่งเป็นหลวงปู่ที่คนไทยเคารพและศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ และความปาฏิหาริย์ที่สามารถเหยียบน้ำทะเลให้เป็นน้ำจืดทำให้คนที่ไปกับท่านรอดตาย รวมทั้งอำนาจเหนือธรรมชาติหรือผี ล้วนแต่เกิดขึ้นในประเทศไทยเช่นกัน ซึ่งความเชื่อเหล่านี้เป็นความเชื่อที่คนไทยยังมีความยึดถือปฏิบัติกันมาจนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าหลวงพ่อทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) และสิ่งเหนือธรรมชาติหรือผีก็เป็นส่วนหนึ่งของในชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย บ้านไม้สน ได้พากันปฏิบัติตามคนเฒ่าคนแก่อย่างอย่างศรัทธาร่วมกัน

3. ความเชื่อเรื่องหมอสิหลาด หมอโนรา หมอปลงศพว่าคนเหล่านี้ล้วนมีวิชาความรู้ มีคาถาอาคม สามารถที่จะสะกด ขจัด หรือแก้เคล็ดแก้อาถรรพณ์ต่างๆ ให้ร้ายกลายเป็นดีได้ และยังเชื่อเรื่องลูกเกราะ (เด็กเกิดแล้วตาย) ว่าอาจให้คุณให้โทษได้ ถ้าไม่รู้จักรักษาเลี้ยงดู ความเชื่อเกี่ยวกับ

ผีดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แม้ส่วนใหญ่จะเป็นความเชื่อเฉพาะบุคคล แต่ก็ส่งผลต่อระบบคิดและก่อให้เกิดค่านิยมที่ต้องปฏิบัติสืบทอดกันมา ด้วยเกรงว่าถ้าไม่ประพฤติปฏิบัติตามอาจทำให้เกิดเหตุเภทภัยทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัวและต่อญาติพี่น้องได้ ในทางตรงกันข้ามความเชื่อและความกลัวเรื่องผีทำให้ผู้คนที่อยู่ที่บ้านไม้สนในปัจจุบัน ไม่กล้ากระทำการใดโดยประมาท แต่รู้จักคิดไตร่ตรองและรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์จนทำให้ความกลัวกลายเป็นความกล้า

สำหรับโนราโรงครู หรือประเพณีไหว้ครู โนราโรงครูที่บ้านไม้สนปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่ความเชื่อเรื่องครูหมอโนราคงจะเข้ามาพร้อมกับผู้คนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่นี่เมื่อร้อยกว่าปีก่อน เนื่องจากผู้คนที่อพยพมาส่วนใหญ่เป็นชาวดัตช์ที่มีความเชื่อเรื่องโนราและครูหมอโนราเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ผู้อาวุโสในหมู่บ้านต่างเล่าเหมือนกันว่าโนราเริ่มมาตั้งแต่สมัยปู่ทวด ลวดลา เกิดมาก็เห็นว่ามีกรำโนราอยู่แล้ว โนราโรงครูที่บ้านไม้สนจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ ประการแรก เพื่อแก้บน เรื่องที่บน เช่น ขอให้หายจากอาการเจ็บไข้ ซึ่งส่วนใหญ่เชื่อว่าครูหมอบันดาลให้เจ็บไข้ บนขอให้ทำอะไรได้เหมือนใจ หรือบางคนอาจจะต้องคดี ก็จะบนไม่ให้ติดคุก เป็นต้น อีกประการหนึ่งคือ เพื่อตัดจุกโนรา หรือที่ทางภาคใต้เรียกว่า พิธีครอบเทริด ซึ่งเป็น การเปลี่ยนสถานภาพให้ผู้ฝึกหัดโนราเป็นโนราที่สมบูรณ์ สามารถประกอบพิธีกรรมโนราโรงครูต่อไปได้โนราโรงครูที่บ้านไม้สนจัดขึ้นในช่วงเดือน 6-7 ซึ่งมีผู้เรียนโนราวิชิต ที่อาศัยอยู่ในบ้านไม้สนเล่าให้ฟังว่า

“สมัยเด็กๆ พวกเรากลัวผีเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ในหมู่บ้านไม้สนเป็นป่า ถนนหนทางยังเป็นทางเดินแคบๆ เดินทางไม่สะดวก ตกค่ำคูมิดนากแล้วไม่มีไฟฟ้าใช้เหมือนปัจจุบัน การเดินทางไปไหนมาไหนจึงต้องระวังโดยเฉพาะพวกสัตว์ร้าย ตอนนี้น้ำไฟสะดวกขึ้น ความเชื่อเรื่องผีก็เริ่มน้อยลง เด็กๆ เดียวนี้ไม่ค่อยกลัวผีเพราะไม่ค่อยจะได้ยินเรื่องเล่าเหล่านี้ ประการสำคัญเราเชื่อว่าเรามีคนเก่งอยู่ในหมู่บ้าน ดังนั้น “อย่ากลัวผี ครูหมอเรายัง” ความเชื่อเรื่องผีส่งผลต่ออาชีพของครูหมอหลายคนในหมู่บ้านไม่ว่าจะเป็นครูหมอโนรา ครูหมอสิหลาด ครูหมอปลงศพหรือแม้แต่ครูหมอตายาย ซึ่งถือเป็นพิธีกรรมที่ทำเพื่อแก้คนที่ถูกคุณไสย โดยตา-ยายจะมาเข้าทรงในร่างครูหมอและบอกถึงสาเหตุของความเจ็บไข้ได้ป่วยมักเป็นพิธีที่ทำในเดือน 4 ครูหมอโนรา พิธีกรรมที่เชื่อว่าจะทำให้ช่วยปกป้องลูกหลาน นิยมทำพิธีในเดือน 6 หรือ ครูหมอสิหลาด การร่ายรำทำนองแขกมลายูเพื่อแก้บนและรักษาอาการเจ็บป่วยเป็นพิธีกรรมที่ทำในเดือน 6 เป็นต้น” (วิจิตร ไม่มีนามสกุล, 2559: สัมภาษณ์)

อย่างไรก็ตาม ความเชื่อเรื่องหมอสิหลาด หมอโนรา หมอปลงศพ ซึ่งก็เป็นความเชื่อที่ยึดติดมาตั้งแต่สมัยที่ยังเป็นคนที่อาศัยมาก่อนและเมื่อได้พบเห็นจึงทำให้เกิดความกลัว แต่ก็ส่งผลต่อ

ระบบคิดและก่อให้เกิดค่านิยมที่ต้องปฏิบัติสืบทอดกันมา รวมทั้งการอพยพของชาวไทย ย่อมส่งผลที่น่าเอาความเชื่อเรื่องครุหมอโนราคงจะเข้ามาพร้อมกับผู้คนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่นี่เมื่อ ร้อยกว่าปีก่อน จนเกิดพิธีกรรมโนราโรงครูที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี นั้นยอมแสดงให้เห็นว่า ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย บ้านไม้สน มีพิธีกรรมที่สำคัญที่ได้ทำอย่างต่อเนื่องทุกๆ ปี

4. ความเชื่อเกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 อัน ได้แก่ ดิน น้ำ ลม และไฟ โดยเชื่อว่าใครเกิดในธาตุใด ก็จะส่งผลถึงชะตาชีวิตของคนๆ นั้น ซึ่งได้ฟังความบอกเล่าของบัว สุขุมวิทยา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่อง ของธาตุเล่าให้ฟังว่า

“คนที่นี่เขาเชื่อเรื่องธาตุทั้ง 4 เขาว่าธาตุน้ำเป็นคนเย็น ธาตุไฟอารมณ์ร้อน ธาตุลมจิตใจไม่แน่นอน หรือธาตุดินคืออยู่เย็นเป็นสุข คนจะคบจะหากันต้องดูว่ามีธาตุ สมพงศ์กันหรือไม่อย่างไร หรือถ้าจะมีเรื่องต้องดูว่าธาตุเข้ากันได้หรือไม่ ไม่เช่นนั้น จะทำให้ชีวิตไม่เป็นสุข เมื่อก่อนเชื่อเรื่องนี้กันมากเดี๋ยวนี้ก็ยังเชื่อ สิ่งเหล่านี้เขาบอก เล่าต่อๆ กันมาในหนังสือพรหมชาติก็พูดถึงเรื่องเหล่านี้” (บัว สุขุมวิทยา, 2559: สัมภาษณ์)

ธาตุจึงเป็นสิ่งที่ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย บ้านไม้สน มีความเชื่อว่าการที่คนที่ได้มารู้จัก กันต้องมีความเชื่อเรื่องธาตุที่ตรงกัน ซึ่งยอมแสดงให้เห็นว่าคนเหล่านี้ต้องการที่จะทำให้คนที่มา อยู่ร่วมกันเกิดความสมดุลในเรื่องของธาตุที่จะนำไปสู่ความสุขในชีวิตและในอนาคตที่ดีต่อไป

5. ความเชื่อที่ว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์สถิตอยู่ในป่า ในภูเขา ในเนินดิน ในแม่น้ำ ลำคลอง หรือในต้นไม้ขนาดใหญ่ อย่างเช่น ความเชื่อเรื่องทวดปู่โละที่บ้านไม้สน ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นที่สถิตของ ทวดปู่โละที่เป็นผู้รักษาหมู่บ้าน ช่วยอำนวยความสะดวกสมบูรณ์และคุ้มครองชีวิตผู้คนให้อยู่เย็นเป็นสุข จึงต้องทำพิธีบูชาเพื่อความเป็นสิริมงคลในเดือน 6 ของทุกๆ ปี จากคำบอกเล่าของพระราชธรรมธาดา อายุ 89 ปี ที่เป็นเจ้าอาวาสวัดในบ้านไม้สนเล่าให้ฟังว่า

“เนื่องจากมีความอุดมสมบูรณ์ ผู้คนไปทำสวนใกล้ควนแต่ไม่มีใครกล้าบุกรุก เพราะเกรงกลัวและเคารพทวดปู่โละ มีการไหว้ทวดปู่โละทุกๆ ปีในวันพฤหัสบดี เดือน 6 (วันไหว้ทวด) ชาวบ้านจะยกส้ารับไปบูชา เขาไหว้กันทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ เพราะเชื่อกันว่าทวดปู่โละสามารถแก้ปัญหา แก้บ่นไม่ให้เจ็บไข้ เขาจะแก้บ่น โดยการชนไก่ สมัยญี่ปุ่นปกครอง ชาวบ้านบนบานไม่ให้ญี่ปุ่นมาก่อความเดือดร้อน ไม่ให้เกิดเรื่องร้ายกับหมู่บ้าน” (พระราชธรรมธาดา, 2559: สัมภาษณ์)

อย่างไรก็ตาม ทวดปู่โละเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนบ้านไม้สนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้คนมีความสุขตามที่ต้องการ มีการเลี้ยงทวดปู่โละด้วยการชนไก่ ก็เพื่อการชนไก่ เป็นที่ชอบของทวดปู่โละนั่นเอง คนบ้านไม้สนจึงต้องทำให้ทวดปู่โละมีความสุขเมื่อได้ตามที่ต้องการแล้ว

6. ความเชื่อในเรื่องต้นไม้มงคล ซึ่งถือเป็นค่านิยมของชาวมลายูเชื้อสายไทยในบ้านไม้สานที่ยังคงยึดถือกันอย่างเชื่อมั่นว่า ถ้าได้ปลูกต้นไม้เหล่านี้ไว้ในบริเวณบ้านแล้ว จะทำให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ครอบครัว เช่น การปลูกต้นมะยมไว้หน้าบ้านเพื่อให้ตนเองเป็นที่นิยมชมชอบของคนอื่นๆ ปลูกต้นขนุนไว้หลังบ้านเพื่อให้มีคนสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ปลูกต้นมะขามเพื่อให้คนยำเกรง ปลูกต้นรักเพื่อให้ครอบครัวมีความรักใคร่ซึ่งกันและกัน หรือนิยมปลูกต้นไผ่ ต้นพุทรา เพื่อไว้ป้องกันสัตว์ร้ายและภูตผีต่างๆ เป็นต้น ความเชื่อเหล่านี้แม้ดูว่าจะคลายความนิยมไปบ้างในกลุ่มเยาวชนในปัจจุบัน แต่สำหรับผู้คนที่อยู่ในวัย 40 ปีขึ้นไปแล้ว ความเชื่อในเรื่องนี้ยังคงมีอยู่ในจิตใจของชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สานตลอดมา

จากที่ได้สังเกตการณ์การปลูกต้นไม้ในบ้านไม้สานไม่ใช้ปลูกเพื่อความสวยงามร่มรื่นหรือกินผลแล้วก็ตาม มีหลายต้นและชนิดของต้นไม้เหล่านั้นหลายบ้านมีการปลูกไว้เกือบเหมือนกันทุกครอบครัว ที่เห็นได้มากก็คือต้นขนุนที่ได้ปลูกกันมากในแต่ละครอบครัว จากการพูดคุยด้วยทุกคนทุกครัวเรือนชอบรับประทานขนุนทั้งเป็นอาหารและผลไม้ รวมทั้งเป็นต้นไม้ที่มีความหมายที่สนับสนุนค้าจูงใจให้ประสบความสำเร็จทุกๆ ด้านของชีวิตในครอบครัวของตนเองด้วย

7. ความเชื่อเรื่องเจ้าที่และเทพารักษ์ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาชีพการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำนา แม้ว่าสภาพการณ์ในปัจจุบันรัฐบาลมาเลเซียจะส่งเสริมอาชีพการทำนาโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ๆ แทนการใช้แรงงานคนและสัตว์ แต่ชาวมลายูเชื้อสายไทยที่บ้านไม้สานยังคงมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องของเจ้าที่เจ้าทาง ดังนั้นก่อนลงมือทำนาหรือก่อนถึงเวลาเก็บเกี่ยวจึงต้องมีพิธีกรรมต่างๆ เป็นการเช่นไหว้ เช่น การไหว้เจ้าที่เพื่อขอให้ช่วยรักษาผลผลิตและให้ได้ข้าวดีหรือการตัดบาตรนา เพื่อขอบคุณเจ้าที่ โดยนิมนต์พระสงฆ์ไปทำพิธีหลังจากเสร็จสิ้นฤดูเก็บเกี่ยวตามคำบอกเล่าของเจียม เทพมณี ซึ่งเป็นคนในบ้านไม้สานเล่าว่า

“สมัยก่อนเก็บข้าวกับแกะ ก่อนเก็บทำขนมโค เล็ก-ใหญ่ ข้าวเหนียวขาว-เหลือง เช่นโก้ไหว้เจ้าที่ เดียวนี้ก็ยังทำกันอยู่ แต่ทำกันค่อนข้างน้อยเพราะเขาใช้รถเก็บเกี่ยวแทน บางบ้านเขาก็ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีเข้ามาช่วยล้มการเช่นไหว้เลย เพราะเขารีบทำกัน” (เจียม เทพมณี, 2559: สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ในการสร้างบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย ชาวมลายูเชื้อสายไทยที่บ้านไม้สานยังมีพิธีกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องฤกษ์ยาม และการไหว้เจ้าที่เพื่อขอให้เกิดความเป็นสิริมงคล ซึ่งแนบ ถิ่นจะนะ ได้เล่าให้ฟังถึงเรื่องนี้ว่า

“การสร้างบ้านก่อนลงมือต้องดูฤกษ์ยาม ไหว้เจ้าที่ ตั้งเสาภูมิ คาดผ้า 3 สี โดยมี สีแดง เหลือง เขียว คาคมะพร้าววางอก เดียวนี้ก็ยังทำกันอยู่” (แนบ ถิ่นจะนะ, 2559: สัมภาษณ์)

อย่างไรก็ตาม ความเชื่อเรื่องเจ้าที่และเทพารักษ์ มีความคล้ายกับคนไทยอีสานคือ การเลี้ยงผีตาแสด ซึ่งก่อนการลงทำนาจะต้องมีการนำข้าวปลาอาหารมาเลี้ยง เพื่อให้ข้าวปลาอาหาร สมบูรณ์ ซึ่งชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่บ้านไม้สนก็มีความเชื่อแบบนี้เช่นกัน และในส่วนของ การสร้าง บ้านเรือนก็มีความสำคัญของฤกษ์ยามและความเหมาะสมก็เพื่อให้เกิดความอยู่ดีมีสุขเหมือนกัน ทุกครอบครัว

บทสรุป

ประเทศมาเลเซียเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมหรือพหุวัฒนธรรม หมายถึงสังคมที่มีผู้คนหลากหลาย เชื้อชาติศาสนาและวัฒนธรรม โดยกลุ่มผู้คนเหล่านี้ได้มาอยู่อาศัยร่วมกันซึ่งปัจจุบันประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วยกลุ่มเชื้อชาติหลัก 3 กลุ่มในลักษณะสามเหลี่ยมที่ถูกแบ่งเป็นลำดับชั้นคือ เชื้อชาติมลายู เชื้อชาติจีน และเชื้อชาติอินเดีย โดยมีเชื้อชาติมลายูเป็นชนส่วนใหญ่ รองมากลุ่มเชื้อชาติจีน และเชื้อชาติอินเดีย ตามลำดับ ส่วนที่เหลือเชื้อชาติอื่นๆ อีก 30 เชื้อชาติ ซึ่งรวมถึงกลุ่มคนไทยหรือ ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย

อย่างไรก็ตาม รัฐมลายูทั้ง 4 ภายใต้การปกครองของอังกฤษทำให้คนไทยส่วนหนึ่ง กลายเป็นชาวมาเลเซียไปด้วย ส่วนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยเป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในบริเวณ รัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วย รัฐปะลิส รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) รัฐเประ รัฐกลันตัน และรัฐตรังกานู โดยเฉพาะรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) เป็นรัฐที่มีชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยอาศัยอยู่มากที่สุด

จะเห็นได้ว่า พื้นที่เหล่านี้เป็นพื้นที่ที่มีความเกี่ยวพันทางประวัติศาสตร์กับไทยมาอย่าง ยาวนานโดยเฉพาะพื้นที่แถบชายแดนทางภาคใต้ของไทย ดังนั้นคนในพื้นที่ทางภาคใต้ตอนล่างและ คนในรัฐมลายูทางตอนเหนือจึงมีความสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนานในด้านประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ วิถีชีวิตขนบธรรมเนียม ประเพณีและศาสนา โดยมีวัดเป็นศาสนสถานและศูนย์รวมจิตใจของคน ในพื้นที่ โดยเฉพาะรัฐไทรบุรีหรือรัฐเคดาหิในปัจจุบัน

ความเชื่อที่ผสมผสานอยู่ด้วยกันทั้งผีและพุทธศาสนา คู่มิความกลมกลืนในวิถีชีวิตของ ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยหมู่บ้านไม้สน มีการจัดความสำคัญและหน้าที่ของคนในการปฏิบัติ มีหอมธรรม หมอส่อง หมอสิหลาด หมอโนรา หมอปลงศพ มีพระสงฆ์ทำพิธีกรรมทางพุทธศาสนา แสดงให้เห็น การผสมผสานระหว่างความเชื่อพุทธและสิ่งเหนือธรรมชาติ (ผี) เช่น เรื่องเจ้าที่และเทพารักษ์ ในการ สร้างบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย มีพิธีซึ่งพระสงฆ์และชาวบ้านทำร่วมกัน ซึ่งโดยปกติแล้ว พระสงฆ์จะไม่

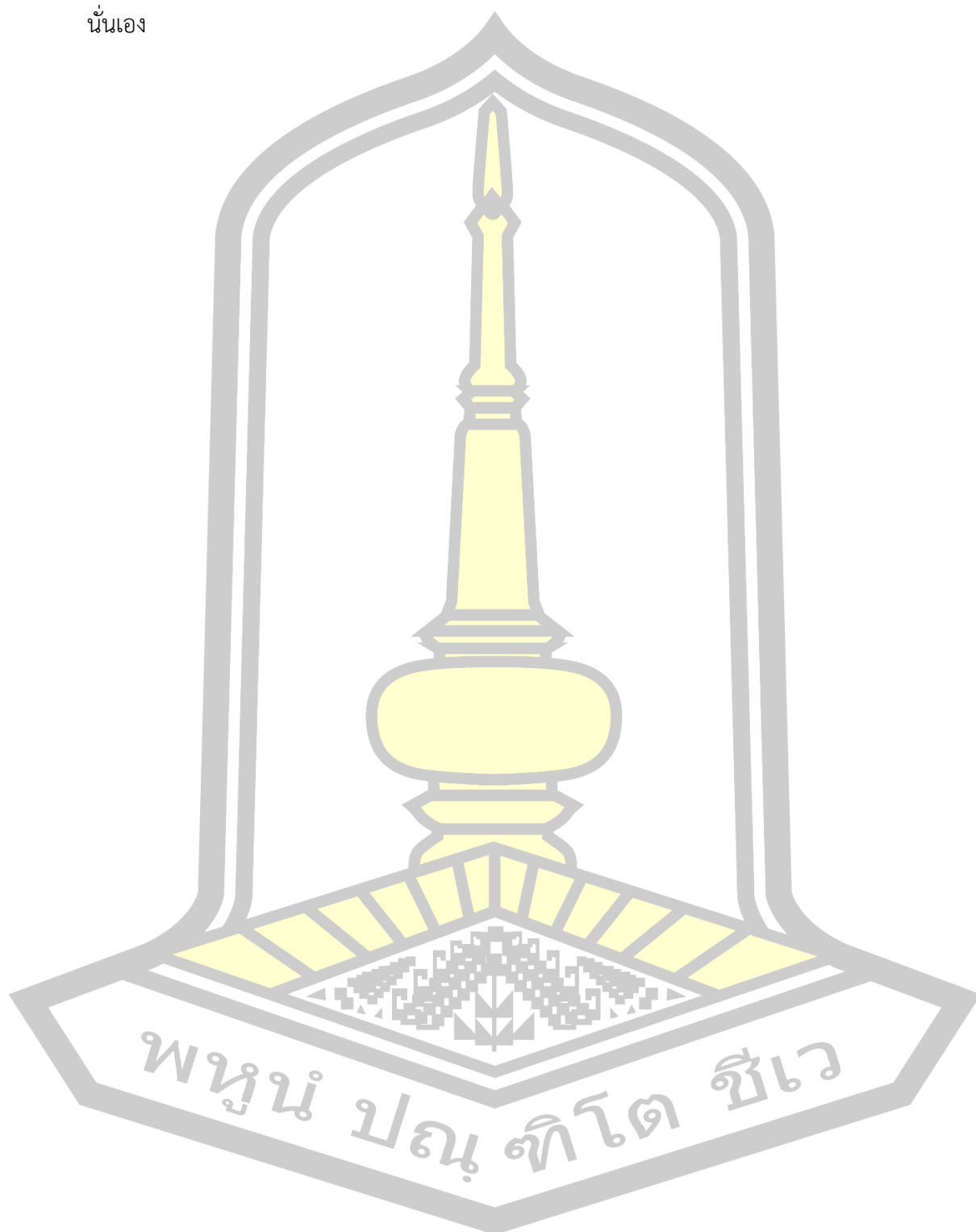
ร่วมพิธีกรรมเกี่ยวกับผี แต่มีหลายหมู่บ้านที่มีเรือนผีและศาลพระภูมิในบริเวณวัดแต่อยู่นอกอุโบสถ ซึ่งถือว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์สูงสุดทางพุทธศาสนา ซึ่งความเชื่อเป็นการยอมรับนับถือหรือยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกที่มีต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ ทั้งที่มีตัวตนหรือไม่มีตัวตนว่าเป็นความจริงหรือมีอยู่จริง การยอมรับนับถือในพลังอำนาจเหนือธรรมชาตินั้น อาจจะมีหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้หรืออาจจะไม่มีก็ได้ และความเชื่อมีคำที่ใช้คือ ศรัทธาและสัทธา ซึ่งเป็นความเชื่อในทางธรรม อันหมายถึงความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล ความเชื่อความเลื่อมใสในพระธรรม ความมั่นใจในความจริงและคุณงามความดี ความเชื่อดังกล่าวมีทั้งในส่วนที่เป็นความเชื่อโดยภาพรวมและความเชื่อเฉพาะบุคคล เช่น พุทธศาสนา พระสงฆ์ หลวงพ่อทวด ทวดปู่โละ ความเชื่อที่กล่าวมาข้างต้นจะมีหน้าที่แตกต่างกันไป ชาวบ้านไปทำบุญที่วัดไปฟังเทศน์ฟังธรรม และร่วมพิธีกรรมทางศาสนาแต่เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยก็หาหมอธรรม หมอส่อง หมอสิหลาด หมอโนรา ซึ่งทำหน้าที่สัมพันธ์กับผี

อย่างไรก็ตาม ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม คนมาเลเซียเชื้อสายไทยมีความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมส่วนใหญ่เหมือนกับคนไทยในภาคใต้ กล่าวคือมีความเชื่อเกี่ยวกับผีบรรพบุรุษหรือความเชื่อเกี่ยวกับความเชื่อทางพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์อื่นๆ เช่น การทำเสน่ห์ การทำคุณไสย หมอผี หรือหมอปลงศพ ยังมีความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าอาวาสวัด ถ้ำศิริงศ์ ความเชื่อเรื่องหมอสิหลาด หมอโนรา ความเชื่อเกี่ยวกับธาตุทั้ง 4 ความเชื่อเรื่องทวดปู่โละ ความเชื่อในเรื่องต้นไม้มงคล และความเชื่อเรื่องเจ้าที่และเทพารักษ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นความเชื่อและประเพณีและพิธีกรรมเหล่านี้ที่คนมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนร่วมกันจัดขึ้นในหมู่บ้านของตน จนกลายเป็นลักษณะเฉพาะของชาติพันธุ์ ซึ่งทำให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สร้างให้เกิดความรู้สึกและความสำคัญในบ้านไม้สน จึงเป็นความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อกระบวนการทางสังคมเพื่อให้เกิดการธำรงและสืบสานความเป็นคนมาเลเซียเชื้อสายไทย บ้านไม้สนที่ยังคงยึดถือปฏิบัติกันมาจนปัจจุบัน

เป็นที่สังเกตว่า คนมาเลเซียเชื้อสายไทย บ้านไม้สน คนเหล่านี้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข ไม่เคยก่อความวุ่นวายให้กับชุมชนและสังคมของประเทศมาเลเซียเชื้อสายอื่นซึ่งอาจมาจากนิสัยของคนไทยที่รักความสงบ เรียบง่าย และไม่ชอบการทะเลาะวิวาทหรือสร้างความขัดแย้งใดๆ มีสิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีวิตตามแบบที่เป็นอยู่ได้ รวมทั้งในการจัดกิจกรรมตามแบบวิถีไทย ปัญหาต่างๆ จึงไม่เกิดขึ้น คนบ้านไม้สนจึงใช้ชีวิตอย่างปกติสุขในชุมชนในสังคมมาเลเซียในฐานะ

คนมาเลเซียเชื้อสายไทยหรือมีนัยสำคัญคือคนที่เหมือนภูมิบุตรของแผ่นดินประเทศมาเลเซีย
นั่นเอง

บทที่ 3

ชุมชนบ้านไม้สน : อัตลักษณ์ทางพุทธศาสนา

พุทธศาสนาในบ้านไม้สน

พระพุทธศาสนาได้มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยในมาเลเซีย ซึ่งชาติไทยได้มีความเจริญมั่นคง ดำรงเอกราชอธิปไตยสืบต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาลจวบจนปัจจุบันก็ด้วยคนไทยทั้งชาติยึดมั่นในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีความเคารพบูชาในพระรัตนตรัยเป็นสรณะ พระพุทธศาสนาก็มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อชีวิตของคนไทย โดยมีส่วนเสริมสร้างอุปนิสัยของคนให้รักความสงบ มีความเสียสละ แกล้วกล้า อาจหาญ รื้อรอบ รื้อฐานะ มีความรักและยึดมั่นอยู่ในสามัคคีธรรม (พิฑูร มลิวัด, 2527: 1-4) จะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นส่วนที่ทำให้คนไทยในมาเลเซียมีนิสัยยึดหยุ่น แสดงพฤติกรรมออกมาที่ไม่ก้าวร้าว มั่นคงในอารมณ์ อยู่ที่ไหนก็เป็นมิตรกับทุกคน การดำเนินชีวิตเรียบง่าย อ่อนน้อมถ่อมตน สังคมไทยจึงอบอุ่น จิตใจของคนไทยจึงอ่อนโยน มีความเมตตา ทรงความยุติธรรม ไม่เห็นแก่ตัวและไม่นิยมความรุนแรงในการแก้ปัญหา (เดือน คำดี, 2534: 1-2) มองว่าทั้งหมดนี้พระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของประชาชนในบ้านไม้สน ส่วนในการศึกษานั้นมีการสอนการศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษาภายในวัด มีคำสอนและข้อปฏิบัติที่คัดสรรมาจากคำสอนพระพุทธองค์ ซึ่งนำเสนอในลำดับที่จัดเรียงไว้อย่างดี ดังนั้น หลักสูตรภายในวัดได้ปลูกฝังค่านิยม ศีลธรรม สำหรับเด็กและเยาวชนไทย ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของการเล่าเรียนหนังสือทีเดียว พิธีพุทธศาสนามีความสำคัญต่อชีวิตชาวไทยบ้านไม้สนผูกพันอย่างลึกซึ้งตามแนวคิดในเชิงปรัชญาและหลักจิตวิทยาแบบพื้นบ้านบ้านไม้สน

ปัจจุบันหมู่บ้านไม้สน เป็นหมู่บ้านเก่าแก่ของคนไทย ใช้ชื่อเป็นภาษาไทย แต่ทางการมาเลเซียเรียกว่า หมู่บ้านปายามะอินซอน (Paya Mak Inson) ตั้งอยู่ใน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ (Ayer Puteh) แปลว่า ตำบลน้ำขาว (คำว่า อาเยอร์ แปลว่า น้ำ ส่วนคำว่า ปุเต๊ะห์ แปลว่า ชาว) เมื่อหมู่บ้านใหญ่ขึ้นจึงมีการสร้างวัดประจำหมู่บ้าน เดิมใช้ชื่อว่า สำนักป่าช้าศาลานุประดิษฐ์ ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น วัดเทพบัณฑิต (วัดไม้สน) มีอุโบสถที่สร้างโดยรัฐบาลประเทศมาเลเซียแล้วเสร็จ เมื่อ พ.ศ. 2500 และสร้างโรงเรียนสอนภาษาไทยขึ้นในบริเวณของวัด นอกจากนี้ ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในบ้านไม้สน อำเภอดังยังมีอัตลักษณ์ทางพุทธศาสนาที่ค่อนข้างโดดเด่น เห็นได้จากการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน

คณะกรรมการประสานงานชาวมลายูเชื้อสายไทยในเขตอำเภอเป็นดัง ซึ่งเป็นคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางรัฐบาลมาเลเซีย มีโรงเรียนสอนภาษาไทยและสอนธรรมศึกษา ที่ได้รับงบประมาณในการก่อสร้างอาคารเรียนจากรัฐบาลเป็นแห่งแรก ชาวมลายูเชื้อสายไทย ในอำเภอเป็นดังเป็นกลุ่มคนไทยที่มีแนวคิดก้าวหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวมลายูเชื้อสายไทย บ้านไม้สน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีชุมชนเข้มแข็งและเป็นชุมชนเก่าแก่ของชาวมลายูเชื้อสายไทยที่เข้ามา ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ในดินแดนแถบนี้เป็นเวลาต่อเนื่องหลายร้อยปีมาแล้วก่อนต้นสมัยรัชกาลที่ 5 ปัจจุบันบ้านไม้สนมีชาวมลายูเชื้อสายไทยอาศัยอยู่ประมาณ 200 ครัวเรือน จำนวน 1,300 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้ ทำนาและรับจ้างทั่วไป มีวัด 1 วัด คือ วัดเทพบัณฑิต เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจชาวบ้าน

จากข้อมูลหนังสือที่ระลึกเนื่องในงานฉลองอุโบสถ วัดเทพบัณฑิต (2549) ระบุไว้ว่า วัดเทพบัณฑิต แต่เดิมเป็นสำนักสงฆ์ป่าช้าศาลานุประดิษฐ์ ได้ถูกก่อตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นสถานที่ทำบุญ ของชาวบ้านไม้สน เมื่อพระครูปฏิภาณธรรมคุณสร้างสำนักสงฆ์ป่าช้าศาลานุประดิษฐ์แล้ว ได้จัดให้มีการเรียนการสอนธรรมวินัย มีพระภิกษุสามเณรได้เข้าศึกษาเล่าเรียนธรรมวินัย ณ ที่สำนักป่าช้า ศาลานุประดิษฐ์นี้ และในปีนั้นทางคณะสงฆ์ได้ทำการเปิดสนามสอนธรรมขึ้นที่วัดโสมสรราชานุประดิษฐ์

อย่างไรก็ตาม ในอดีตจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เชื่อกันว่าพระพุทธศาสนาได้แผ่สู่มลายูตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 3 โดยนิกายเถรวาทซึ่งไม่แพร่หลายเท่าใดนัก ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 12 อิทธิพลของอาณาจักรศรีวิชัยจึงได้มีพุทธศาสนาแบบมหายานแผ่ขยายมาถึงมาเลเซีย ในปี พ.ศ. 1837 ภายใต้การปกครองของอาณาจักรสุโขทัยสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ซึ่งแผ่อำนาจลงทางคาบสมุทรมลายู และได้นครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางอำนาจหัวเมืองมลายูทั้งหลาย แต่เนื่องจากประชาชนในแถบนี้ นับถือพุทธศาสนาแบบมหายานมาหลายร้อยปีแล้ว พุทธศาสนาแบบเถรวาทจึงไม่ค่อยมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเชื่อของคนบริเวณนี้มากนัก ซึ่งจะปรากฏแต่รูปพระโพธิสัตว์ หรือรูปเคารพตามแบบมหายานโดยมาก ความรุ่งเรืองของพุทธศาสนาในมาเลเซียเริ่มขึ้นได้ไม่นาน พระเจ้าปรเมศวร แห่งอาณาจักรมะละกา ทรงอภิเษกกับเจ้าหญิงแห่งปาไซ ที่เป็นมุสลิม พระองค์จึงละทิ้งศาสนาฮินดู-พุทธ และเข้ารับศาสนาอิสลาม ในขณะที่ประชาชนเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอยู่ ต่อมาในรัชกาลของสุลต่านมัลโจร์ซาร์ห์ ซึ่งทรงมีความเลื่อมใสในศาสนาอิสลาม ทำให้ราษฎรเข้ารับศาสนาอิสลามตามพระองค์ (ในประเทศมาเลเซีย)

จึงเป็นไปได้ว่า มีชาวเมเลเชียเชื้อสายไทยที่อาศัยอยู่ในสามรัฐทางภาคเหนือของมาเลเซีย ได้แก่ รัฐเกดะห์ รัฐกลันตัน และรัฐปะลิส เป็นเวลายาวนาน จนได้รับรองสถานะเทียบเท่าชาวมาเลย์ แต่ชนชาวไทยจะแสดงถึงความเป็นไทยคือ ความเป็นพุทธเถรวาท ซึ่งมีพิธีกรรม และสถาปัตยกรรมทางศาสนาเหมือนกันกับชาวพุทธในประเทศไทย โดยมีชาวจีนให้ความอุปถัมภ์วัดทางการเงิน และช่วยเหลืองานต่างๆ ช่วงเทศกาลงานบุญ แต่ชาวไทยพุทธมีบทบาทในการดูแลศาสนามากกว่า เช่น การบวชของชาวไทยจะยาวนานกว่าชาวจีน จนสามารถแยกได้ว่า กลุ่มใดเป็นกลุ่มชาวไทย และชาวจีนในมาเลเซีย ส่วนวัดวาอารามของชาวสยามจะอยู่แถบชนบท มีสถาปัตยกรรมเป็นแบบไทย พิธีกรรมเป็นแบบชาวไทย คือเน้นการทำบุญเป็นหลัก ซึ่งผู้ที่จะบริจาคให้วัดจะเป็นชาวจีนโดยมาก ดังนั้น วัดไทยหลายๆ วัดที่มีชาวจีนอุปถัมภ์จะมีรูปเคารพเจ้าแม่กวนอิม หรือเทพเจ้าจีน ไว้เป็นที่ยึดเหนี่ยวศรัทธาของชาวจีน ในแต่ละชุมชนจะมีสำนักสงฆ์ไว้ เพื่อให้เป็นที่พำนักของพระสงฆ์ที่หมุนเวียนกันมาจำพรรษาโปรดญาติโยม แต่ที่วัดใหญ่จะมีพระสงฆ์ไม่ต่ำกว่า 5 รูป โดยพระสงฆ์ที่บวชนานๆ และพระสงฆ์ที่บวชระยะสั้นๆ อยู่จำพรรษาในวัดนั้นๆ ชาวจีนส่วนมาก จะให้ความนับถือพระที่เก่งทางไสยศาสตร์และสมุนไพร บางครั้งก็นิมนต์ไปประกอบพิธีทางศาสนาที่บ้านของตน

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการนับถือพระพุทธศาสนาในมาเลเซียมีอยู่เฉพาะในบรรดาผู้ที่รับเชื้อสายมาจาก ชาวจีน ลังกา พม่า และชาวไทยและมีวัดและสำนักสงฆ์ตั้งอยู่ในบางแห่ง เช่น ที่เมืองกัวลาลัมเปอร์และรัฐปีนัง มีวัดไทยตั้งอยู่และมีพระสงฆ์ไทยไปจำพรรษาอยู่ที่นั่น วัดไทยที่กัวลาลัมเปอร์สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2503 ด้วยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลมาเลเซีย เรียกชื่อว่า วัดเซตวัน สร้างเป็นสถาปัตยกรรมแบบไทยสวยงาม วัดไทยที่ปีนัง ชื่อ วัดชัยมงคลาราม เป็นวัดไทยที่เก่าแก่ ยังไม่ทราบปีที่สร้างแน่นอน วัดนี้มีปูชนียสถานสำคัญ เช่น พระพุทธไสยาสน์ และวิหารพระพุทธเจดีย์ ซึ่งถือว่าเป็นใหญ่ที่สุดในเกาะปีนัง และวัดบุปผาราม เป็นวัดไทย เบื้องต้นวัดนี้ถูกชาวบ้านยึดครองนานถึง 11 ปี 6 เดือน มีพระเถระสู้คดีจนได้กลับเป็นวัดไทยทุกวันนี้ วัดพม่าเป็นวัดเก่าแก่ที่สุดของเถรวาท คือสร้างมานานกว่า 120 ปี มีพระพม่าอยู่ประจำ มีวัดศรีลังกาอยู่ตรงข้ามเดิมเป็นวัดเดียวกัน ภายหลังถนนตัดแบ่งกลาง และวัดเกาะกิโลละก็ซี บนเขาอาเยร์ฮิตัม เป็นวัดจีนแบบมหายาน ไม่ห่างจากเขาปีนังมากมีธรรมชาติสวยงาม และเป็นที่ท่องเที่ยวที่นิยมมากในปีนัง ส่วนพระพุทธรูปปางไสยาสน์ที่ยาวที่สุดในประเทศมาเลเซียอยู่ที่ วัดโพธิวิหาร ในกลันตัน และยังมีวัดพุทธไทย คือวัดเทพบัณฑิต (วัดไม้สน) ตั้งอยู่ในตำบลอาเยร์ปูเต๊ะห์ รัฐเคดาห์ และวัดอีกจำนวน

มากระหว่างตุ้มปัดกับปาสีร์มัส และบางหมู่บ้านก็จัดงานฉลองเทศกาลต่างๆ ของไทย เช่น วันสงกรานต์ และในรัฐกลันตันนี้ ชาวมาเลย์มุสลิมและชาวไทยพุทธก็อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข

ในปี พ.ศ. 2496 (ค.ศ.1953) ทางการได้ปราบปรามผู้ก่อการร้ายโจรจีนคอมมิวนิสต์มาลาเย ซึ่งเกิดขึ้นแต่ปี พ.ศ. 2491-2492 ให้คนไทยและสำนักสงฆ์ป่าช้าอพยพย้ายไปอยู่บ้านทุ่งวัว 3 ปี วัด สำนัก ปุชเนียสถาน ปุชเนียวัตถุ ถูกพวกโจรทำลายเสียหาย วัด - สำนักสงฆ์ของหมู่บ้านคนไทย ถูกทำลายเสียหาย บางหมู่บ้านพอย้ายคนไทยออกไป พวกที่ไม่ต้องย้ายออกไปซึ่งไม่ใช่คนไทย ก็เข้ายึดครอบครองที่ดินของคนไทย หลังจากการปราบปรามโจรจีนคอมมิวนิสต์สงบลง ทางการได้ให้ ย้ายกลับจากบ้านทุ่งวัว โดยรัฐบาลให้เริ่มก่อสร้างวัดบนพื้นที่ดินใหม่จำนวน 4 เอเคอร์ ในปี พ.ศ. 2499 (ค.ศ. 1956) ทางการได้จัดสรรที่ดินใหม่ให้จำนวน 4 เอเคอร์ ณ ที่บ้านไม้สนปัจจุบัน และทางวัด ได้ซื้อเพิ่มต่ออีกครั้งหลังรวมเป็นที่ดินประมาณ 8 ไร่ เมื่อหมู่บ้านใหญ่ขึ้นก็ได้สร้างวัดประจำหมู่บ้าน ขึ้นซึ่งเดิมชื่อป่าช้าศาลานุประดิษฐ์ เปลี่ยนเป็นชื่อวัดเทพบัณฑิต (วัดไม้สน) ก่อสร้างยุคแรกนั้น เป็นแบบชั่วคราวมีอาคารสถานที่เป็นเรือนไม้ ทั้งอุโบสถ วิหารหลังแรก ศาลาการเปรียญ กุฏิและ โรงหอดฉัน ยังไม่มีโรงเรียนสอนภาษาไทย

ในปัจจุบันคณะรัฐบาลช่วยสร้างให้เป็นอุโบสถไม้ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2499 (ค.ศ. 1956) ตรงกับวันแรม 14 ค่ำ เดือน 7 ปีวอก สร้างเสร็จ พ.ศ. 2500 ผูกพัทธสีมา ปี พ.ศ. 2502 ใช้ทำสังฆกรรมมาจนถึง ปี พ.ศ. 2533 ในปี พ.ศ. 2533 ได้สร้างอุโบสถหลังใหม่คอนกรีต เสริมเหล็ก กว้าง 30 ฟุต ยาว 70 ฟุต เริ่มสร้าง 4 มกราคม พ.ศ. 2533 สร้างเสร็จปี พ.ศ. 2533 สร้างกุฏิเจ้าอาวาส สร้างเมื่อ ปี พ.ศ. 2500 ซ่อมและต่อเติม พ.ศ. 2541 และสร้างหอดฉัน-โรงเรียน 1 หลัง พ.ศ. 2503 ซ่อมแซม ปี พ.ศ. 2546 กุฏิสงฆ์ หลังยาว 2 ชั้น 1 หลัง ปีพ.ศ. 2541 สร้างศาลาการเปรียญ 1 หลัง ปี พ.ศ. 2521 โดยใช้ของคณะสงฆ์ไทย-มาเลเซีย ทอดกฐิน ปี พ.ศ. 2521 สร้างพร้อมกับกุฏิสงฆ์ สร้างโรงเรียนภาษาไทย 1 หลัง เริ่มสร้างปี พ.ศ. 2543 ยาว 53 ศอก กว้าง 12 ศอก ปัจจุบันสิ่งต่างๆ ที่ก่อสร้างภายในวัดเทพบัณฑิต มีความบริบูรณ์ทุกอย่าง โดยเฉพาะอุโบสถได้เสร็จเรียบร้อยด้วยดี ซึ่งเป็นหลักของวัดและพระพุทธศาสนา อันเป็นเขตพุทธาวาส ซึ่งพระเดชพระคุณเจ้าคุณอาจารย์ พระนิโครธธรรมธาดาได้เป็นผู้นำพาญาติโยมพุทธบริษัท ร่วมกันก่อสร้างเป็นสถานลานบุญเขต ไร่ให้แก่ผู้แสวงบุญกุศลทั้งหลาย ในประเทศนี้ ท่านอาจารย์ จึงเป็นตัวอย่างของพุทธบุตรพุทธชินโรส ที่คอยแนะนำพาทำ พร่ำสอน ช่วยชี้ทางธรรม

อย่างไรก็ตาม พุทธศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ในสภาพการณ์ปัจจุบันการรักษา วัฒนธรรมประเพณีของชาวมลายูเชื้อสายไทยยังนับว่ามีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมที่ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชน ซึ่งจะเห็นได้จากการที่เด็กชาวมลายูเชื้อ สายไทยทั้งชายและหญิงในหมู่บ้านมีความรู้เรื่องธรรมศึกษา และสามารถสอบผ่านนักธรรมตรี นักธรรมโทหรือนักธรรมเอกได้ นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนา เช่น กิจกรรม ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา หรือวันอาสาฬหบูชา ชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สน ให้ความสนใจ และประพฤติปฏิบัติเป็นอย่างดี แม้ว่าจะมีประเพณีและพิธีกรรมบางอย่างกำลังจะสูญหายไปด้วย เหตุผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของช่วงเวลา

ในอดีตประเพณีที่จัดขึ้นที่บ้านไม้สน ชาวมลายูเชื้อสายไทยมาทำบุญในวัดเทพบัณฑิต (วัดไม้สน) เป็นเวลานานมาแล้วตั้งแต่ที่มีบ้านไม้สน ในปี พ.ศ. 2367 มาแล้ว ถ้าวัดไม่มีบ้านก็อยู่ไม่ได้ เพราะวัดคือที่ทำบุญเป็นที่พึ่งพาอาศัยด้านจิตใจ ซึ่งก็คือธรรมะ วัดอบรมดีพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีก็จะ ทำให้คนมีศีลธรรม ชาวมลายูเชื้อสายไทยและชาวไทยจะเข้าวัดในวันพระ วันสำคัญทางศาสนา หรือวันงานประเพณีต่างๆ เท่านั้น วัดยังบทบาทหน้าที่เป็นสถาบันเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคม สงเคราะห์ที่สำคัญ อีกทั้งวัดยังเป็นสถานที่ที่ใช้ในการประชุมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนบ้านไม้สน การให้การสงเคราะห์ประชาชนในเรื่องต่างๆ เช่น ทุนการศึกษา การสงเคราะห์คนยากจน การรักษาพยาบาล หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาชุมชน และสังคมสงเคราะห์ที่เกิดขึ้นจะอยู่ในรูปของการจัดงานทอดผ้าป่าหรือการขออนุเคราะห์เงินทุน จากพระภิกษุ เพื่อสมทบทุนสร้างถาวรวัตถุต่างๆ ของชุมชน รวมถึงวัดต่างๆ ในประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้แล้ววัดยังเป็นพื้นที่ในการแสดงมโหรีสพต่างๆ ที่เป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ของคนไทยปักษ์ใต้ เช่น การแสดงมโนราห์ ซึ่งจะฝึกฝนให้นักเรียนชาวมลายูเชื้อสายไทยใช้เวลา ว่างให้เกิดประโยชน์ โดยมีแสดงในโอกาสสำคัญต่างๆ ของวัด เช่น การต้อนรับแขกผู้มาเยือนวัด ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ตั้งแต่อดีตมาวัดถือเป็นสถานที่เพื่อการพัฒนาชุมชนและเป็น ศูนย์กลางทางศาสนาที่ทำให้ชุมชนนั้นเกิดความสามัคคีปรองดองกัน เป็นศูนย์รวมทางจิตใจแก่คน ในชุมชนเป็นอย่างมาก

ในปัจจุบันประเพณีที่จัดขึ้นที่บ้านไม้สน จะมีพระสงฆ์เข้าไปร่วมพิธีกรรมตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น เมื่อมีการเกิด ชาวบ้านจะนำบุตรไปให้พระสงฆ์ตั้งชื่อ ผูกแขน และพอมมยาก็ให้พระสงฆ์โกนจุก พอวัยเรียนก็มาเรียนที่วัดภาษาไทย พอวัยแต่งงานพระสงฆ์หาฤกษ์ยามยามดีให้ พอถึงวันแต่งงาน

จะนิมนต์ไปเจริญพระพุทธมนต์ ให้หลักคำสอนการในการครองคู่ว่าจะต้องทำตัวอย่างไรให้ครอบครัวมีความสุข พอเจ็บไข้ได้ป่วยนิมนต์พระสงฆ์เข้าไปเทศน์นาถึงเตียงนอน พอตายก็นิมนต์พระไปมาตีกาบังสุกุลให้ พุดถึงเกี่ยวกับการป่วยของคนเฒ่าคนแก่บ้านไม้สน เมื่อบ้านหลังใดมีคนเฒ่าคนแก่เจ็บไข้ได้ป่วย พาไปหาหมอวินิจฉัยแล้วก็ไม่หายและอายุก็มาก หมอจะบอกให้ญาติทำใจนอนรอวันตายอย่างเดียว ผู้เป็นบุตรหลานก็จะพากลับมาพักรักษาตัวที่บ้าน (ภาพที่ 5) แล้วจะนิมนต์พระสงฆ์ให้มาไหว้พระรับศีลจนกว่าจะหายหรือเสียชีวิต เช่น คุณตาของครอบครัวหนึ่งที่อาศัยอยู่บ้านไม้สนป่วยด้วยโรคชราได้นิมนต์พระมาให้ศีลและเทศน์เป็นเวลา 2 เดือน ผู้วิจัยได้มีโอกาสไปให้ศีลและเทศน์ให้ฟังอยู่ถึง 2 เดือน คุณตาจึงเสียชีวิตด้วยความสงบ กรณีเช่นนี้ ชาวบ้านจะนิมนต์พระมาที่บ้านโดยจัดหาขันหมากมาให้เคี้ยวก่อน มีบุหรีใบตองหมากพลู ตามด้วยน้ำชากาแฟ ตามแต่เจ้าบ้านจะจัดเตรียมไว้ถวาย เมื่อพระมาถึงบ้านก็ไหว้พระรับศีลเมื่อเสร็จแล้วพระก็จะเทศน์ เรื่อง ความแก่ ความเจ็บและความตายให้ผู้ป่วยเข้าใจถึงการพลัดพรากจากของอันเป็นที่รัก เพื่อให้จิตใจของผู้ป่วยยอมรับความเป็นจริง (ภาพที่ 6)

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 5 บุตรหลานพาผู้ป่วยกลับมาพักรักษาตัวที่บ้าน

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 6 ผู้วิจัยเทศนาธรรมให้ผู้ป่วยฟัง

อย่างไรก็ตาม หากมีคนเจ็บไข้ได้ป่วยหลายราย พระสงฆ์จะผลัดเปลี่ยนกันไปให้ศีลอยู่จนกว่าจะหายหรือเสียชีวิต ถ้าเสียชีวิตจะไม่มีกรจุดประทัดจะทำเพียงเข้าไปตีกลองแทน ถ้าเสียชีวิตตอนกลางคืนจะตีกลองตอนเช้า ถ้าเสียชีวิตตอนเช้าจะตีกลองตอนประมาณบ่าย โดยหลายคนป่วยชอบฟังพระสงฆ์ไทยเทศน์เพราะเทศน์ให้หลักธรรมดี ตลอดมีเรื่องดีๆ ไปเล่าให้ผู้ป่วยฟัง ชาวบ้านไม่สนใจว่าถ้าพ่อแม่หรือคนในครอบครัวที่ป่วยได้ฟังเทศน์ฟังธรรมก่อนจะตายจะไม่ตกนรกเพราะได้ฟังธรรมและรักษาศีลจนวินาทีสุดท้ายของผู้ป่วย

พิธีกรรมอุปนิทศพนั้น ชาวบ้านไม่สนใจจะนิมนต์พระสงฆ์มาทั้งอำเภอเพื่อสวดมาติกา พระสงฆ์จะสวดเป็นเวลา 5-7 วัน ตามฐานะของเจ้าภาพ ในวันเผาพระสงฆ์จะถูกนิมนต์มาทั้งอำเภอเช่นกัน แตกต่างจากประเพณีการตายของชาวจีนที่จะนิมนต์พระสงฆ์สวดมาติกาครั้งเดียวเท่านั้น ต่อจากนั้นจะนิมนต์พระจีนสวดต่อและนำไปฝัง แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะกลุ่มชาติพันธุ์ใดตายลงในเขตของอำเภอเป็นตั้ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย พระสงฆ์จะต้องได้เข้าไปมีส่วนร่วมแทบจะทุกครั้ง ยกเว้นแต่พิธีกรรมของคนอิสลาม

จะเห็นได้ว่า วัดและพระสงฆ์มีความสำคัญกับชาวบ้านบ้านไม้สนเป็นอย่างมากตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เห็นได้จากการร่วมทำบุญประเพณีที่จัดขึ้นภายในวัดที่มีชาวบ้านมาร่วมงานกันอย่างปกติ และร่วมกันทำบุญประเพณีที่ยังคงสืบสานอนุรักษ์ไว้ ทั้งนี้เพราะพระสงฆ์และเจ้าอาวาสได้ทำหน้าที่สำคัญในการสั่งสอนเผยแผ่และจัดการศึกษาให้กับชาวบ้านไม้สนได้เป็นประจำ จึงทำให้ยังคงดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน ส่วนการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของประเพณีและพิธีกรรมยังไม่มี การปรับเปลี่ยนในด้านใด เพราะยังเป็นความต้องการของชาวบ้านไม้สนในการนับถือและปฏิบัติร่วมกันกับทางวัดเป็นสำคัญ

ในการจัดประเพณีแต่งงานจะจัดอยู่ในช่วงเดือนหกเดือนเจ็ด ถ้าบ้านหลังใดจะมีการแต่งงานเส้นทางเข้าไปหาเจ้าสาวจะมีการก่อเจดีย์ทรายเหมือนกับก่อเจดีย์ทรายในเทศกาลสงกรานต์ของไทย เอาไว้เส้นทางแยกเข้าไปบ้านเจ้าสาว เจดีย์ทรายนั้นจะประดับประดาไปด้วยธงทิวหลากหลายสีอย่างสวยงาม เป็นสัญลักษณ์บอกว่าภายใน 7 วันจะมีการแต่งงานเกิดขึ้นในบ้านนี้หรือชอยนี้ ครั้นวันแต่งงานมาถึงชาวบ้านจะตื่นตั้งแต่เช้าออกมาช่วยกันทำอาหารหวานคาวไว้ต้อนรับพระสงฆ์องค์เณร ตลอดญาติพี่น้อง ทางเจ้าบ่าวและเจ้าสาวที่จะร่วมพิธีกันในวันแต่งงาน ชาวบ้านไม้สนนิยมให้บุตรหลานแต่งงานกับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยด้วยกัน หรืออาจจะแต่งงานกับชาวจีนก็ได้ แต่ไม่นิยมให้แต่งงานกับชาวมลายู เนื่องจากมีข้อบังคับทางศาสนาเมื่อแต่งงานแล้วต้องเปลี่ยนศาสนาไปนับถือศาสนาอิสลาม ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของครอบครัวเหมือนเช่นเดิมได้ เท่ากับสูญเสียสมาชิกในครอบครัวไป

วันจัดงานจะเริ่มเวลาประมาณ 10.30 น. เจ้าภาพนิมนต์พระสงฆ์ไปเจริญพระพุทธมนต์ภายในห้องนอนของเจ้าบ่าวสาว พอเจริญพระพุทธมนต์เสร็จ พระสงฆ์หว่านข้าวสาร มะลิ และดอกไม้ของหอมใส่ตัวบ่าวสาวและที่นอนของบ่าวสาวจนเต็มไปด้วยดอกไม้ของหอมหลากหลายสี จากนั้นจะให้พระสงฆ์แสดงธรรมให้บ่าวสาวฟัง 1 กัณฑ์ ว่าด้วยการมีชีวิตคู่จะมีความยุ่งยากลำบาก หรือมีสุขอย่างไร อย่างเช่น เรื่องการรักษาศีล 5 และขรवासธรรม ธรรมสำหรับขรवासผู้ครองเรือน และสุดท้ายได้เทศน์สอนการครองเรือนของสามีและภรรยาด้วยบทกลอนที่ว่า อันเมียดีสี่อย่างช่างดีแท้ดีเหมือนแม่รักลูกเต้าเจ้าจอมขวัญ ดีเหมือนเพื่อนยอมตายถวายชีวิต ดีเหมือนน้องคอยป้องกันให้พี่ชาย ดีเหมือนทาสผู้ภักดีมีความสัตย์ สารพัดเอาใจไม่ขาดสาย และสอนเจ้าบ่าวในบทกลอนที่ว่า สามีดีมีห้าทำทานว่าไว้ หนึ่งใส่ใจยกย่องประคองขวัญ สองไม่ดูถูกภรรยาให้จาบัลย์ สามผูกพันไม่นอกใจ จนวนวายวาง สีมอบความเป็นใหญ่ให้เสร็จสรรพ ทำให้เครื่องประดับสำหรับร่าง สมบัติห้ามีครบจบไม่จาง

เป็นเหยียงอย่างยอดสามีนักแล เสร็จแล้วญาติพี่น้องและเจ้าภาพก็ถวายภัตตาหารจตุปัจจัย เป็นเสร็จพิธี เจ้าบ่าวถือตาลปัตร เจ้าสาวอุ้มบาตร ส่งพระกลับวัด โดยเชื่อว่าถ้าเจ้าบ่าวถือตาลปัตร ลูกเกิดมาก็จะได้เป็นผู้มีศถาบรราดาศักดิ์หรือหน้าที่การงานดี ส่วนเจ้าสาวจะอุ้มบาตรโดยเชื่อว่า ครอบครัวยจะมี ข้าวน้ำโภชนาอาหารอย่างไม่อดไม่ยาก และเมื่อตั้งท้องลูกเกิดมาก็จะเลี้ยงง่ายเป็นเด็กที่ฉลาด เมื่อพระกลับแล้วก็ถือเป็นผู้เสร็จพิธีเข้า ส่วนตอนกลางคืนก็จะมีการฉลองกันอย่างสนุกสนาน

อย่างไรก็ตาม แสดงให้เห็นว่าวัดมีอิทธิพลต่อคนในชุมชนเป็นอย่างมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเป็นศูนย์กลางของคนในชุมชนในการเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ แต่ทั้งนี้ทางพุทธศาสนาของบ้านไม้สนที่ไม่สนับสนุนให้แต่งงานกับคนของศาสนาอิสลาม ซึ่งทำให้คนจำนวนหนึ่งเกิดการกลืนกลายทางศาสนา จนทำให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมและก่อให้เกิดความรุนแรงขึ้นมาซึ่งส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนบ้านไม้สนเป็นอย่างมาก เพราะการแต่งงานที่ผู้ที่แต่งงานกับคนที่นับถือศาสนาอิสลามจะต้องเปลี่ยนศาสนาไปนับถือศาสนาอิสลามด้วย การเปลี่ยนศาสนานี้สร้างความขัดแย้งขึ้นโดยเฉพาะในระดับครอบครัว โดยผู้ที่เปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลามจะไม่ได้รับการยอมรับอีกจากคนในชุมชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เกิดการหย่าร้างกันหลังการแต่งงาน ผู้หญิงหรือผู้ชายที่เปลี่ยนศาสนาไปแล้วนั้นจะถูกเปียดขับออกจากสังคมของบ้านไม้สน ทั้งนี้เพราะถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามต่อความเชื่อและอาจทำให้คนบ้านไม้สนเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลามได้ ดังนั้นการแต่งงานกับศาสนาอื่นทางศาสนาพุทธถือเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งของคนในชุมชนและปัญหาต่างๆ ที่ตามมาอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

จึงพออธิบายได้ว่า ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่บ้านไม้สนมีความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า จึงมีวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมจิตใจของสมาชิกในชุมชน ซึ่งนอกเหนือจากวัดจะเป็นสถานที่ในการประกอบศาสนพิธีและงานประเพณีแล้ว วัดยังถือเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน จึงถือเป็นองค์กรหลักที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างและอนุรักษ์ความเป็นไทยให้คงอยู่ ประเพณีที่จัดขึ้นมีพระสงฆ์เข้าร่วมในพิธีต่างๆ เช่น ประเพณีแต่ง ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ พระสงฆ์หาฤกษ์ยามยามดีให้ วันแต่งงานก็นิมนต์ไปเจริญพระพุทธมนต์ ในขณะที่พระสงฆ์นอกจากการทำหน้าที่สืบทอดพระพุทธศาสนาและดำรงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะที่เป็นบรรพชิตแล้ว พระสงฆ์ยังคงอยู่ในฐานะของครูผู้สอนและให้ความรู้และยังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของคนในชุมชนบ้านไม้สน เนื่องจากในสมัยก่อนคนอ่านหนังสือไม่ออก ไม่มีโรงเรียนในชุมชน การคมนาคมก็ไม่สะดวก คนสมัยก่อนจึงอาศัยการศึกษาเล่าเรียนจากพระสงฆ์และอาศัยการฟังเทศน์เพื่อการเรียนรู้

เป็นสิ่งสำคัญ จึงทำให้บทบาทของพระสงฆ์ได้รับการยอมรับนับถือเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ในส่วนลักษณะของการดำรงวัฒนธรรมพุทธศาสนา นอกจากจะมีการทำทะนุบำรุงรักษาวัฒนธรรมด้วยการติดตามดูแลถึงความเปลี่ยนแปลง และพยายามที่จะรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ แล้วมีการถ่ายทอดสืบสานประเพณี วัฒนธรรมอย่างมีกระบวนการและขั้นตอน มีการปรับปรุงและเผยแพร่งานทางวัฒนธรรมพุทธศาสนาให้หลายวิธี เพื่อให้พุทธศาสนายืนในความศรัทธาสืบไป ส่วนสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นการปรับเปลี่ยนจากความสัมพันธ์ภายในกลุ่มคน การเปลี่ยนแปลงของตัวตน หรืออัตลักษณ์ การปฏิสัมพันธ์ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่เริ่มเข้าไปในชุมชนบ้านไม้สน

ประเพณี/พิธีกรรม

ประเพณี หมายถึงระเบียบปฏิบัติในโอกาสต่างๆ ที่มีพิธีการ ซึ่งเคยยึดถือกระทำกันมาแต่โบราณกาล เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอันเป็นแบบแผนของความประพฤติ หรือการปฏิบัติที่คนในสังคมเดียวกันยึดถือเป็นหลักปฏิบัติกิจการต่างๆ กลุ่มคนแต่ละชาติ แต่ละภาษา แต่ละศาสนา จะมีประเพณีประจำ กลุ่มของตนซึ่งแตกต่างกันไป แบ่งได้เป็น 3 ชนิด ได้แก่ ประเพณีที่เกี่ยวกับชีวิต ประเพณีที่เกี่ยวกับสถาบันทางสังคม และประเพณีเบ็ดเตล็ด ประเพณีใดที่กฎหมายเข้ามาแทนที่วางเป็นกฎข้อบังคับ ประเพณีนั้นเป็นที่มาของกฎหมาย ประเพณีนิยม หมายถึง ทักษะคติหรือปรัชญาที่ยอมรับ หรือเทิดทูนสิ่งที่ปฏิบัติมาแล้ว ตั้งแต่อดีตว่าปฏิบัติถูกต้องแล้วหรือพึงปฏิบัติ โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลหรือความถูกต้อง (อุทัย หิรัญโต, 2526: 2640265) จะเห็นได้ว่า เป็นการกระทำที่คนเราสมมติขึ้นเป็นขั้นเป็นตอนมีระเบียบวิธี เพื่อให้เป็นสื่อหรือหนทางที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวังไว้ ซึ่งทำให้เกิดความสบายใจ และมีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไป เช่น พิธีกรรมทางศาสนาพุทธก็มีพุทธบริษัทเป็นผู้ร่วมประกอบพิธี โดยแฝงไว้เป็นหลักธรรมของพิธีกรรมนั้นด้วย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้รู้หลักธรรมโดยไม่รู้ตัว ลักษณะของพิธีกรรมเป็นสื่อสัญลักษณ์แสดงถึงความเป็นจริง เช่น การกราบ การไหว้ เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความเคารพ พิธีกรรมจึงเป็นเหมือนเครื่องหมายของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่ง เป็นสัญลักษณ์ช่วยแผ่ขยายพฤติกรรมทางจิตใจ ทำให้เกิดความสบายใจ เกิดกำลังใจ แบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ พิธีกรรมตามปฏิทิน พิธีกรรมหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต และพิธีกรรมพิเศษ (สุเมธ เมธาวิทยานุกูล, 2532: 1-3) อย่างไรก็ตาม ประเพณีและพิธีกรรม เป็นสิ่งอันแสดงถึงลักษณะของความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของคนไทย มีศีลธรรม

อันดีงามของประชาชน และวิถีชีวิตของชุมชน รวมถึงภาษา ศิลปะ ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ระเบียบแบบแผนการดำเนินชีวิตที่สังคมยอมรับ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ตลอดจนทั้งแนวคิดและอุดมคติ

วิถีชีวิตของชาวบ้านไม้สนยังมีประเพณีที่เป็นอัตลักษณ์ทางพุทธศาสนาซึ่งมีเกี่ยวข้องกับ การดำเนินชีวิตที่โดดเด่นด้วย เช่น ประเพณีบวชนาค บุญผะเหวด บุญสงฆ์ วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ประเพณีทอดกฐิน ซึ่งถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาหลายนับร้อยปี จนถึงปัจจุบัน แต่ละประเพณีมีลักษณะโดดเด่นของอัตลักษณ์ทางประเพณีของชาวบ้านไม้สนไว้ด้วย ดังนี้

ประเพณีการบวช

การบวชของชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สนนั้น นิยมบวชลูกหลานที่อยู่ในช่วงวัยเดียวกันพร้อมกันทั้งหมดบ้านในช่วงก่อนวันเข้าพรรษา โดยจัดรวมกันทั้งหมดบ้าน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมใจของสมาชิกในชุมชน พิธีนี้จะเตรียมตัวแค่เดือน 7-8 ชาวบ้านจะปรึกษาหารือกันวันจัดพิธีทำขวัญนาคและการบรรพชา อุปสมบทพิธีนี้ถูกปฏิบัติต่อเนื่องเป็นประจำมานานนับ 100 ปี ไม่ว่าจะเป็นการบรรพชาหรืออุปสมบทจะมีการฝากนาคให้มาอยู่ที่วัดก่อนประมาณเกือบเดือน เพื่อให้มาศึกษาพระธรรมและฝึกท่องบทสวดมนต์ให้หัวใจพระ ลูกหลานที่เป็นคนไทยและพร้อมจะบวชเรียนต้องเข้ามาเรียนหนังสือและมาท่องบทสวดมนต์ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงประถมในโรงเรียนสอนภาษาไทยที่อยู่ในวัด จนกระทั่งอ่านออกเขียนได้ เพราะถ้าอ่านหนังสือไทยไม่ออกก็อ่านบทสวดมนต์ไม่ได้ การใช้ภาษาไทยและตัวหนังสือไทย เมื่ออายุครบ 20 ปีก็บวชตามพิธีกรรม เพราะฉะนั้นต้องรู้ภาษาไทยไม่อย่างนั้นก็ไม่ใช่ใจความหมายและไม่เข้าถึงพระธรรม เหตุนี้ภาษาไทยจึงถูกธำรงไว้

เมื่อถึงเวลาจัดบุญพิธีชาวบ้านไม้สนจะมีการประชุมกันที่วัด มีพระราชธรรมธาดาเป็นประธาน พระราชธรรมธาดาจะเป็นผู้หาฤกษ์ยามดีให้ว่า ปีนี้บวชชายกี่คนบวชหญิงกี่คน ซึ่งบุตรชาย บุตรหญิง ที่จะบวชได้ต้องอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ แต่ก็รู้อยู่แล้วว่าจะมีการบวชกี่คน เพราะชาวบ้านไม้สนแห่งนี้ก่อนจะมีการบวชต้องให้บุตรชาย บุตรหญิง มาศึกษาพระธรรมและฝึกท่องบทสวดมนต์ให้หัวใจอยู่ที่วัดก่อนอย่างน้อย 1 - 3 เดือน หรือชาวบ้านเรียกว่าการเข้านาค จนกว่าจะท่องนาคได้

อย่างไรก็ดี ในอดีตพระราชธรรมธาดาท่านจะให้เข้านาคก่อน 3 เดือนถึงจะบวชได้ และชาวบ้านมีความเชื่อว่าผู้ที่บวชห้ามให้ไปทำงานหรือทำการใดๆ เพราะกลัวว่าจะเกิดอันตราย จึงนำมาฝากไว้ในวัด ถ้าจะออกไปข้างนอกต้องบอกพระราชธรรมธาดาหรือพระสงฆ์ที่อยู่ในวัดหรือมี

พระสงฆ์ตามออกไปด้วย จึงจะอนุญาตให้ออกไปข้างนอกได้ ส่วนนาคหญิงจะให้ฝึกถ้องศีล 8 ให้ได้ก่อน และต้องนอนวัดเหมือนกันกับนาคชาย แต่จะจัดให้นอนคนละฝั่งกัน

ก่อนการเข้านาคนั้น ชาวบ้านไม้สนมีความเชื่อกันว่า จะต้องเอาผ้าถุงของแม่มาใส่ เพราะวันที่แม่คลอดเราออกมาก็ถุงผ้าถุงคลอดด้วยความทุกข์ยากลำบากเจ็บปวดมาก การบวชก็เชื่อว่าลำบากมาก ถ้าไม่มีบุญแล้วจะไม่ได้บวช เมื่อเวลาเข้านาคจึงเอาผ้าถุงแม่มาใส่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บุญคุณของแม่มากมายยิ่งใหญ่เพียงใด ฉะนั้น แล้วผู้เป็นลูกๆ จึงแสดงออกถึงความกตัญญู รู้คุณของแม่ แล้วก็มีผ้าผูกคอเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งเมืองไทยจะนิยมเป็นผ้าสไบพาดบ่าด้านซ้าย แต่นาคบ้านไม้สนเอาผ้ามาผูกที่คอแทน เมื่อนาคทุกคนท่องนาคหรือเรียกว่าขานนาค ซึ่งก่อนวันที่จะบวชในตอนกลางคืน จะมีญาติพี่น้องจากหมู่บ้านอื่นมาร่วมงานกันที่วัด เวลาประมาณ 20.00 น. จะมีการเจริญพระพุทธมนต์เสร็จแล้ว จะมีการแสดงรำโนราชลงไปจนถึงเที่ยงคืน เจ้าภาพผู้ที่บวชนาคก็จะเอาอาหารมาต้อนรับคนที่มาร่วมงานด้วย (ภาพที่ 7)

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 7 ประเพณีบุญบวชนาคบ้านไม้สน

จะเห็นได้ว่า การเอาผ้าขึ้นของแม่มาหุงต้มเพราะเป็นวันที่แม่คลอดบุตรออกมาด้วยความทุกข์ยาก ลำบาก เจ็บปวด ถูการบวชเป็นความลำบากมากเช่นกัน ประเพณีการบวชเกิดจากศรัทธายึดมั่นในคุณมารดา บิดา อย่างมั่นคง ซึ่งถือว่าการที่บุตรชายสามารถอุทิศตนบรรพชาอุปสมบทในพุทธศาสนาเป็นผู้มีบุญอันยิ่งใหญ่ เจ้าภาพจะยอมเสียสละสิ่งของ เงินทอง อันเป็นโลกีย์ทรัพย์ภายนอกเท่าไรก็ได้ เพื่อสนับสนุนให้บุตรได้มีโอกาสพบกับอริยทรัพย์ในทางพระพุทธศาสนาคือการบรรพชา เสียสละลาภยศ สรรเสริญ สุข มุ่งดำเนินตามอริยมรรคเส้นทางไปสู่พระนิพพาน ผู้ที่ได้บวชลักษณะนี้ จะได้รับการยกย่อง ยอมรับ นับถือในบ้านไม่สนเป็นอย่างมาก โดยจะได้รับการยกย่องจากคนในชุมชนบ้านไม่สนว่าเป็นผู้รู้คุณมารดา บิดา รู้ถึงความอยากลำบากเจ็บปวด เลี้ยงดูจนเติบโตใหญ่มาจนถึงวันบวชนี้ได้

อย่างไรก็ตาม การบวชที่นำเอาผ้าขึ้นของมารดา มุ่งต้มก่อนการทำพิธี เป็นการที่คนเฒ่าคนแก่บ้านไม่สน รวมทั้งเจ้าอาวาสวัดก็ได้ปฏิบัติมากร่วมๆ กับการตั้งหมู่บ้านไม่สนอาจเป็นการตีความหมายพุทธศาสนาเอง เป็นการประดิษฐ์เข้ามาให้สอดคล้องกับคุณมารดา บิดา ผู้ที่สร้างชีวิตมอบชีวิตมาให้เกิด ตั้งแต่อุ้มท้องในครรภ์ของมารดาเป็นเวลาถึง 9 เดือน ตลอดเวลามารดาเลี้ยงดูจนคลอดออกมา มารดาความทุกข์ยาก ลำบาก เจ็บปวดทั่วสรรพางค์กาย ออกมายังต้องเลี้ยงจนเติบโตใหญ่จนถึงวันบวช จึงได้นำผ้าขึ้นผ้าถุงของแม่มาหุงต้มเพื่อแสดงถึงความกตัญญูกตเวทิตาต่อคุณมารดา บิดา เพื่อให้ผู้ที่บวชได้ระลึกถึงความดีของแม่ตลอดไป

การดำเนินการจัดงาน พอถึงตอนเช้าชาวบ้านก็จะออกมาถวายอาหารแด่พระสงฆ์ หลังจากนั้นจะมีการปลงพมณาค เสร็จแล้วจะเป็นพิธีอาบน้ำมนต์ให้นาค พระสงฆ์สวดชัยันโตให้เป็นเสร็จพิธีในช่วงเช้า พิธีตอนบ่ายมีการแห่นาคล้อมรอบพระอุโบสถ พ่อแม่จะเอาผ้าไตรมาถวายให้นาค กล่าวคำอำนวยการให้บุตร ส่วนการบวชผู้หญิง คือบวชถือศีล 8 ประการ ผู้ที่จะบวชต้องมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ หรือพระราชธรรมาดา เจ้าอาวาสเห็นว่าเหมาะสม จึงจะให้บวชได้เพราะชาวบ้านไม่สนมีความเชื่อว่า ถ้าไม่ได้บวชบุตรชาย บางครอบครัวมีบุตรผู้หญิง การบวชบุตรหญิงก็สามารถทดแทนน้ำนมแม่ได้เหมือนกัน ในการลงพื้นที่วิจัย ผู้วิจัยพบว่ามีภรรยานำบุตรหญิง 2 คน มาบวชทั้งสองเป็นฝาแฝดกัน บ้านนี้ไม่มีบุตรชายจึงบวชบุตรหญิงแทน

การบวชนั้นจะกระทำภายในพระอุโบสถ โดยบวชพระเสร็จก็จะบวชชี ซึ่งพระอุปัชฌาย์ให้สัมมาทานศีล 8 ก็ถือว่าบวชชีแล้ว การบวชของบ้านไม่สน หลวงพ่อท่านจะให้บวชเข้าพรรษา แต่ก่อนการบวชจะต้องให้ผู้ที่เป็นบวชอยู่ให้ครบ 3 พรรษา ต้องสอบนักษัตร ตรี โท เอกได้ก่อนถึงจะให้สึก

แต่ปัจจุบัน 1 พรรษาก็ให้สึกได้ เพราะหน้าที่การงานหรือสึกออกไปแต่งงาน โดยมีคติความเชื่อในชุมชนว่าถ้าชายไต่ยังไม่บวช หญิงจะไม่แต่งงานด้วย พ่อแม่ฝ่ายเจ้าสาวจะไม่ยอมให้แต่งงานด้วย เพราะชายคนนั้นยังเป็นคนดิบอยู่ กลัวว่าจะพาลูกสาวไปตกกระกำลำบาก แต่ถ้าบวช จะถือว่าเป็นคนเต็มคน เป็นชายสมบูรณ์ มีเข็มทิศนำชีวิตไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นสูงขึ้น และไม่หลงตกไปสู่อบายมุข

การบวชชีผู้บวชจะต้องอยู่วัดอย่างน้อย 15 วันขึ้นไป ถึงจะสึกในพรรษาก็ได้ ไม่จำกัดว่าต้องอยู่ถึงพรรษาเพราะถือเพียงศีล 8 ซึ่งต่างจากชายที่บวชแล้วต้องเข้าพรรษาได้เรียนรู้ถึงหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บางท่านไม่สึกและได้เดินทางเข้ามาเรียนต่อที่เมืองไทย

อย่างไรก็ตาม นอกจากนี้ยังมีผู้เลื่อมใสศรัทธาที่ได้ยินได้ฟังเรื่องราวและวิถีชีวิตของชุมชนชาวบ้านไม้สนที่ยังมีประเพณีอันดีงามสืบไว้ให้หลากหลายเชื้อชาติก็ได้เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา เช่น คนจีน มาเลเซีย มอญ อินเดีย เป็นต้น แม้ท่านเหล่านี้จะอ่านภาษาไทยไม่ออกก็ยังสามารถบวชเป็นภาษาจีน หรือแปลเป็นภาษานั้นๆ จนทำให้สามารถท่องบทสวดมนต์ได้ มองในแง่นี้วัดไม้สนโดยมีพระราชธรรมธาดาเป็นพระสงฆ์สำคัญได้ทำให้หลายเชื้อชาติเข้ามาบวชในพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีพระไทยที่มีจิตอาสาที่ท่านสนับสนุนให้มาเป็นผู้บวชสั่งสอนแทนท่านเพราะท่านอายุมากแล้ว (ภาพที่ 8)

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 8 ประเพณีบุญบวชนาคบ้านไม้สน

ประเพณีบวชนาคของชาวบ้านไม้สนจัดขึ้นเพียงปีละครั้ง เชื่อกันว่าจะทำให้ชีวิตมีความเจริญรุ่งเรือง เจริญก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ มีโชคลาภและชีวิตครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข และยังถ้าไปเข้าพิธีบรรพชา อุปสมบท ต่อหน้าองค์พระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราชด้วยแล้ว ถือว่าได้กระทำในสิ่งที่เป็นมหามงคลแก่ชีวิต ได้มีโอกาสใกล้ชิดพระพุทธรองค์พระศาสดาแห่งพุทธศาสนา จะยิ่งได้บุญกุศลอย่างใหญ่หลวง การได้บวชต่อหน้าพระบรมธาตุเจดีย์เปรียบเสมือนได้บวชต่อหน้าพระพักตร์องค์สัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นสถานที่ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยเคารพนับถือ ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยจึงถือเป็นประเพณีที่บุตรหลานจะต้องเดินทางมาเข้าพิธีบรรพชา อุปสมบทที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และยึดถือปฏิบัติต่อเนื่องในช่วงหลังเทศกาลสงกรานต์มาเป็นประจำทุกปี โดยหลังจากบรรพชา อุปสมบทแล้วก็จะเดินทางกลับไปจำวัดที่วัดต่างๆ ในประเทศมาเลเซียต่อไป (ภาพที่ 9)

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 9 นาคมีการมาต่อหน้าพระสงฆ์ ในวัดบ้านไม้สน

จากการสัมภาษณ์อารมณ์ ศรีสุวรรณ เล่าให้ฟังถึงประเพณีบุญบวชนาคบ้านไม้สนว่า

“เดือนเจ็ดก็จะเป็นการบวชนาค ผากนาคหรือเข้านาค บวชชีในช่วงเดือนเจ็ด บ้านไม้สน 70 เปอร์เซ็นต์ ต้องบวชลูกชายและลูกหญิง ที่บวชชีมากเพราะส่วนมาก แล้วเกิดจากการเจ็บไข้ได้ป่วยเมื่อยังเป็นเด็ก พ่อแม่เห็นว่าลูกป่วยกะเซาะๆ ไม่หาย พ่อหรือแม่ก็จะบ่นว่าถ้าลูกหายจะพาไปบวชที่นครศรีธรรมราช บางคนลูกป่วยถึงกับ เข้าห้องไอซียู หมอบอกว่าไม่รอดแล้วทำใจนะ แต่พ่อหรือแม่ก็มีใส่หัวว่าถ้าหายจะ พาไปบวชที่นครศรีธรรมราชก็หายจริงๆ และการบวชเป็นประเพณีมาช้านานแล้ว ตั้งแต่บ้านไม้สนตั้งขึ้นมาก็มีชีบวชจนถึงตายในการบวชชีในบ้านไม้สนเลยก็มี เมื่อแม่ชีบวชสึกออกไปเขาก็จะเรียกว่าชีถ้าได้บวชแล้ว” (อารมณ์ ศรีสุวรรณ, 2561 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่า การบวชที่บ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย ถือเป็น ประเพณีสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ของพุทธศาสนาของบ้านไม้สนอย่างสำคัญที่เน้นให้บุตรหญิง บุตรชายเมื่ออายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ หรือพระราชธรรมธาดา เจ้าอาวาสเห็นว่าเหมาะสม แต่สิ่งหนึ่งที่ บ้านไม้สนมีประเพณีการบวชที่แตกต่างจากประเทศไทยคือการนำบุตรหญิงที่สามารถบวชได้ ที่วัดไม่ กำกัด้ว่าเป็นผู้หญิง นั้นยอมแสดงให้เห็นว่าความหมายทางพุทธศาสนาไม่มีการยกเว้นผู้หญิงให้ สามารถบวชได้ เป็นการประดิษฐ์เข้ามาของวัดบ้านไม้สน ที่เล็งเห็นความสำคัญของการบวชมากกว่า ที่ผู้หญิงไม่สามารถบวชได้ในวัดในประเทศไทย และการบวชนี้เป็นประเพณีมาช้านานแล้ว จึงเป็น การธำรงไว้เพื่อให้บุตรทั้งชายหญิงได้บวชตามประเพณีของวัดบ้านไม้สนสืบต่ออีกยาวนาน

บุญผะเหวด

บ้านไม้สนมีประเพณีเหมือนประเพณีไทย เช่น เดือน 4 บุญผะเหวด เป็นสำเนียง ชาวอีสานของประเทศไทยที่มาจากคำว่า “บุญพระเวส” หรือพระเวสสันดร หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า บุญเดือนสี่ หรือบุญมหาชาติ เป็นประเพณีบุญตามฮีตสิบสองของชาวอีสาน แต่ถ้าถือเป็นเรื่องทาน ก็เป็นประเพณีการบริจาคทานครั้งยิ่งใหญ่

บุญผะเหวด เป็นประเพณีหนึ่งที่ชาวมลายูเชื้อสายไทยนับถือสืบทอดกันมาจากอดีต จนถึงปัจจุบันเป็นเวลาหลายสิบปี เมื่อถึงเดือนสี่ชาวบ้านแต่ละหมู่บ้านจะประชุมกัน เพื่อกำหนด วันจัดงาน ตามความพร้อมของแต่ละหมู่บ้าน เมื่อกำหนดวันเรียบร้อยแล้วชาวบ้านจะบอกกล่าวญาติ

พี่น้อง และหมู่บ้านใกล้เคียงให้มาร่วมงานบุญและจะช่วยกันหาคอกไม้มาตากแห้งไว้ ช่วยกันผานคอกโน (ทำจากลำต้นหม่อน) งานนี้เป็นงานใหญ่ทำติดต่อกันสามวัน แต่บุญผะเหวดจะจัดขึ้นก็ต่อเมื่อ มีพระสงฆ์จากไทยเป็นผู้นำพาบุญประเพณีเข้าไปจัดขึ้นที่หมู่บ้าน ซึ่งเป็นประเพณีที่พระสงฆ์จากอีสาน ที่ไปจำพรรษาอยู่ที่นั่นนำไปเผยแพร่ ชาวบ้านเห็นชอบที่จะรับวัฒนธรรมนี้เข้ามาจัด โดยมีขั้นตอน การจัดงานในวัดดังต่อไปนี้

วันที่หนึ่ง ตามประเพณีดั้งเดิมนั้นจะเรียกว่า วันบิบบข้าวปุ้น หรือวันห่อข้าวต้ม ชาวบ้านจะเตรียมจัดทำอาหารคาวหวานไว้ต้อนรับญาติพี่น้อง หรือเพื่อนสนิท มิตรสหายที่จะมา ร่วมงานบุญ ซึ่งในงานประเพณีบุญผะเหวดบ้านไม้สน กำหนดให้วันแรกตอนบ่ายๆ เป็นวันแห่ พระอุปัชฌาย์รอบหมู่บ้าน ให้ประชาชนได้สักการบูชาแล้วนำไปประดิษฐานไว้ห่ออุปัชฌาย์ภายในบริเวณงาน เพราะเชื่อว่าเป็นพระเถระ ผู้มีฤทธิ์ นิรมิตกุฎิอยู่กลางแม่น้ำมหาสมุทร สามารถจัดเกณฑภัยทั้งมวลได้ และพระอุปัชฌาย์ปกป้องคุ้มครองมิให้เกิดเหตุเภทภัยอันตรายทั้งปวง และให้โชคลาภแก่พุทธศาสนิกชน ในการทำบุญมหาชาติ จึงมีการแห่พระอุปัชฌาย์ ซึ่งสมมุติว่าอัญเชิญมาจากสะดือทะเล

วันที่สอง ตามประเพณีดั้งเดิมถือว่าเป็นวันโสม (วันรวม) จะเป็นวันที่ญาติพี่น้อง ที่รู้ข่าวการทำบุญ มหาทานจะมาร่วมทำบุญโดยนำข้าวสาร อาหารแห้ง มาร่วมสมทบและร่วม รับประทานอาหารตลอดทั้งวัน พร้อมทั้งนำอาหารต่างๆ ไปฝากญาติพี่น้องคนอื่นๆ ด้วย

วันที่สาม เป็นวันแห่กัณฑ์จบกัณฑ์หลอน เริ่มตั้งแต่เช้ามืด ประมาณตีสี่ ชาวบ้าน จะนำข้าวเหนียวมาปั้นเป็นก้อนเท่าไข่ไก่ มาทำพิธีเพื่อเอาบูชากัณฑ์เทศน์คาถาพันก้อน หรือเรียกว่า “ข้าวพันก้อน” ชาวบ้านจะพากันแห่ข้าวพันก้อนรอบศาลาวัด มีผู้เฒ่าผู้แก่พากล่าวคำบูชา

ในวันนี้จะมีการแห่กัณฑ์หลอน คำว่า “หลอน” เป็นภาษาถิ่นไทยอีสาน แปลว่า “แอบมาหาหรือลักลอบไปหาโดยไม่บอกกล่าวล่วงหน้า” กัณฑ์หลอนคือ กัณฑ์เทศน์พิเศษนอกเหนือจาก กัณฑ์เทศน์ใน “บุญผะเหวด” ซึ่งมีเพียง 3 กัณฑ์ และแต่ละกัณฑ์จะมีเจ้าภาพเป็นเจ้าของกัณฑ์นั้นๆ อยู่แล้ว กัณฑ์หลอนจึงเป็นกัณฑ์เทศน์ที่ไม่ได้จองไว้ก่อน แต่จะเป็นกัณฑ์เทศน์ที่ชาวบ้านแต่ละคุ้ม ร่วมกันจัดขึ้นในวันที่มีการเทศน์ผะเหวดนั่นเอง โดยผู้มีศรัทธาจะตั้งกัณฑ์หลอนไว้ที่บ้านของตนแล้ว บอกกล่าวพี่น้องที่มีบ้านเรือนอยู่ในคุ้มนั้นๆ จัดหาปัจจัยไทยทานต่างๆ เท่าที่มีจิตศรัทธาหาได้ ซึ่งส่วนมากจะใช้กระบุงหรือกระจาดไม้ไผ่ หรืออาจจะเป็นถังน้ำพลาสติกใส่ข้าวสารลงไปประมาณ ครึ่งถัง แล้วหาดันกล้วยขนาดสูงประมาณ 1 เมตร ตั้งไว้กลางกระบุง กระจาด หรือถังน้ำนั้น แล้วนำ เงินชนิดต่างๆ เช่น ใบละ 20, 50, 100, 500 หรือ 1,000 บาท คีบด้วยไม้ไผ่แล้วนำไปเสียบไว้ที่ลำต้น

ของต้นกล้วย ส่วนที่โคนต้นกล้วยนั้นนอกจากข้าวสารแล้วอาจจะ นำปัจจัยอื่นๆ เช่น รูปเทียน ผงซักฟอก มะพร้าวอ่อน กล้วยสุก ยาสามัญประจำบ้าน ฯลฯ ใส่ไว้เป็นเครื่องไทยทาน

เมื่อได้เวลานัดหมาย คณะผู้มีศรัทธาจะพากันแห่กัณฑ์หลอนจากที่ตั้งโดยมีกลองยาว แคน ฉิ่ง ฉาบ ฯลฯ นำขบวน ผู้มีศรัทธาบางคนก็จะพากันพ้อนรำไปตามจังหวะเสียงกลอง อย่างสนุกสนาน พอถึงวัดจะแห่รอบศาลาโรงธรรมโดยเวียนขวา 3 รอบ แล้วนำกัณฑ์หลอนขึ้นบนศาลาถวายแต่ ภิกษุรูปที่กำลังเทศน์อยู่ขณะนั้น กัณฑ์หลอนสามารถนำไปทอดได้ตลอดวันจะมีการเทศน์มหาชาติ จนถึงตอนค่ำ ทั้งนี้อาจจะมีกัณฑ์หลอนจากหมู่บ้านอื่นแห่มาสมทบอีก ก็ได้โดยไม่จำกัดจำนวน ถือเป็นการสร้างความสามัคคีของคนระหว่างหมู่บ้านที่อยู่ในละแวกเดียวกัน (ภาพที่ 10)

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 10 ผู้วิจัยแสดงธรรมมาเทศนาให้ประชาชน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์

อย่างไรก็ตาม บุญผะเหวด หรืองานบุญมหาชาติ คืองานมหากุศลเป็นงานหนึ่งที่อยู่ในฮีตสิบสอง ซึ่งจัดในเดือนสี่ตามปฏิทินจันทรคติการจัดงานนั้นทำขึ้นเพื่อเป็นการรำลึกถึงการบำเพ็ญบุญและการสละความเห็นแก่ตัวตามชาดกเรื่องเวสสันดรชาดก ดังนั้นจึงถือเป็นเทศกาลที่ร่วมกระทำบำเพ็ญและได้อนุรักษ์สืบทอดเป็นวัฒนธรรมสืบมา โดยในงานนั้นจะทำกันตามวัดประจำชุมชนหรือหมู่บ้านต่างๆ มีการจัดแต่งสถานที่เพื่อต้อนรับพุทธศาสนิกชนที่เข้ามาฟังเทศน์มหาชาติมีการแห่พระอุปัชฌาย์ การฟังเทศน์มหาชาติ การแห่ขบวนต่างๆ การแห่ต้นกัณฑ์หรือต้นเงินบริจาคที่ประชาชนนั้นจะมีการรวบรวมเงินเพื่อไปถวายวัดและมีการให้อาหารตอบแทนในการทำบุญอย่างข้าวปุ้นหรือขนมจิ้นเป็นสิ่งตอบแทน งานบุญผะเหวดจึงถือได้ว่าเป็นงานมหากุศลครั้งใหญ่ของพุทธศาสนิกชนโดยเฉพาะชาวอีสานของประเทศไทยในการฟังเทศน์นั้น ชาวไทยพุทธที่ฟังภาษาไทยได้ก็แปลให้ชาวจีนหรือกลุ่มอื่นๆ ให้เข้าใจตรงกันและต่างให้ความสนใจฟังอย่างตั้งใจ ทั้งชาวไทย ชาวจีน ชาวมลายู ชาวมอญ ชาวอินเดีย และชาวลาวไทยพุทธ ต่างก็ร่วมในงานนี้เป็นประจำ

จะเห็นได้ว่า การที่พระไทยนำเอาประเพณีบุญผะเหวดไปจัดขึ้นที่มาเลเซีย ซึ่งเป็นประเพณีไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานของไทย ทำให้มองเห็นถึงแนวโน้มของการรับพิธีกรรมที่สัมพันธ์กับความเป็นไทยเชิงอัตลักษณ์ในท่ามกลางศาสนาอิสลามของชาวมลายูที่เป็นประชากรส่วนใหญ่ อารมณฺ์ ศรีสุวรรณ เป็นหนึ่งในงานนี้ เขาเล่าให้ฟังว่า

“ประเพณีในบ้านไม้สนแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ ทางพระพุทธศาสนาและประเพณีทางไทยหรือสยาม พอเดือน 3 จะเป็นวันมาฆบูชา ในวันนี้ก็จะมีชาวบ้านออกมาทำบุญในตอนเช้า ถวายสังฆทานประมาณ 2 ทุ่ม ชาวบ้านออกมาทำวัตรเย็นสวดมนต์มีไหว้พระรับศีล สวดมนต์แล้วก็เวียนเทียนเพื่อรำลึกถึงคุณพระรัตนตรัย เดือนสี่บุญผะเหวด ที่บางปีจัดขึ้นยิ่งใหญ่ มีคนจากที่อื่นเข้าร่วมกันเยอะ วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา แห่เทียนเข้าพรรษา วันพรรษา ส่วนที่ไม่ใช่ทางพระพุทธศาสนา พวกพิธีกรรมประเพณีก็จะมีประเพณีขึ้นบ้านใหม่ สงกรานต์ การบวช ลอยกระทง บุญกฐิน เดือนสิบ” (อารมณฺ์ ศรีสุวรรณ, 2561: สัมภาษณ์)

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่า ประเพณีในบ้านไม้สนแบ่งเป็น 2 ประเด็น ทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นวันมาฆบูชา หมายถึงการบูชาพระในวันเพ็ญกลางเดือนมาฆะตามปฏิทินของอินเดียหรือเดือน 3 ความสำคัญของวันมาฆบูชา คือเป็นวันที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง โอวาทปาติโมกข์แก่พระสงฆ์

เป็นครั้งแรก หลังจากตรัสรู้มาแล้วเป็นเวลา 9 เดือน ซึ่งหลักคำสอนนี้เป็นหลักการและวิธีการปฏิบัติต่างๆ หากสรุปเป็นใจความสำคัญจะมีเนื้อหาว่า ทำความดีละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ส่วนที่ไม่ใช่ทางพระพุทธศาสนา พวกพิธีกรรมประเพณีก็จะมีประเพณีขึ้นบ้านใหม่ สงกรานต์ การบวช ลอยกระทง บุญอุทิศ : ในชุมชนบ้านไม้สนถือว่าเป็นประเพณีที่ยังให้ความสำคัญเช่นกัน

บุญสงฆ์หรือประเพณีสงกรานต์

บุญสงฆ์ คือ การสงฆ์พระพุทธรูป พระสงฆ์และคนเฒ่าคนแก่ผู้หลักผู้ใหญ่ เรียก “สงฆ์” การทำบุญนี้มีการให้ทาน เป็นต้น การสงฆ์ เรียก บุญสงฆ์ อีกอย่างหนึ่งเรียก ตูรุษสงกรานต์ ตูรุษ คือ ลีน สงกรานต์ คือ การเคลื่อนย้าย ได้แก่ วันที่พระอาทิตย์เคลื่อนย้ายจากฤดูหนาว ก้าวขึ้นไปสู่ฤดูร้อน ในระยะนี้เรียก ตูรุษสงกรานต์ กำหนดเอาวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ชาวบ้านไม้สน อำเภอเป็นดัง รัฐเคดาห์ มีความเชื่อเหมือนกันกับไทย เมื่อฤดูเดือนเคลื่อนมาถึงเดือนห้า อากาศจะเริ่มร้อนมากและร้อนมากกว่าประเทศไทยอยู่บ้าง จึงเป็นการเริ่มต้นของการทำบุญตูรุษสงกรานต์หรือบุญเดือนห้า ซึ่งพิธีการทำบุญตูรุษสงกรานต์ นอกจากจะมีการสงฆ์พระแล้วยังมีการสงฆ์หรือรดน้ำดำหัวผู้หลักผู้ใหญ่ ผู้เป็นเจ้าบ้านเจ้าเมือง ผู้ที่เป็นผู้ที่สูงชาติกำเนิด ผู้ที่มีอุปการคุณ เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นการรดน้ำดำหัวเพื่อขอพรให้ลูกหลานได้อยู่ร่มกิณเณน นอกจากการสงฆ์พระและรดน้ำดำหัวผู้หลักผู้ใหญ่แล้ว ยังมีการสงฆ์เครื่องค้ำของคุณต่างๆ เช่น คุณ ขา นอ งา เข้วหมูตัน จันทาคาด เป็นต้น ซึ่งเป็นเครื่องค้ำของคุณเหล่านี้ ถ้ามีอยู่บ้านใดเรือนใด จะทำให้เจ้าของนั้นเรือนอุดมสมบูรณ์ด้วยข้าวของเงินทอง ในเทศกาลเช่นนี้ให้นำเอาเครื่องค้ำของคุณเหล่านั้นออกมาสงฆ์ จะทำให้ผู้ที่เป็นเจ้าของมีความสุขความเจริญสมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยข้าวของเงินทอง จากการบอกเล่าของอารมณ ศรีสวรรณ เล่าว่า

“วันสงกรานต์ก็เล่นเหมือนเมืองไทยแต่จะเล่นวันเดียว สำหรับบ้านไม้สนวันต่อๆ ไปก็จะไปเล่นบ้านอื่น การเล่นสงกรานต์ของบ้านไม้จะเล่นเฉพาะในวัด ห้ามไปเล่นข้างนอก เพราะรัฐเคดาห์มีหลากหลายเชื้อชาติ ถ้าเราออกไปเล่นข้างนอกบางที่คนที่ไม่ชอบเขาอาจออกไปทำงาน ถ้าเอาน้ำไปสาดเข้าอาจเป็นเรื่องก็ได้ จึงกำหนดเล่นเฉพาะในวัด ก็จะมีสงฆ์พระพุทธรูปแล้วสงฆ์หลวงพ่อพระราชธรรมธาดา เจ้าอาวาส แล้วก็สงฆ์คนเฒ่าคนแก่เหมือนเมืองไทยเราทุกประการ” (อารมณ ศรีสวรรณ, 2561: สัมภาษณ์)

วันงานเริ่มจากการสรงน้ำพระพุทธรูปในช่วงเช้าประมาณ 09.00 น. ชาวบ้านพากันเอาน้ำอบน้ำหอมไปสรงพระพุทธรูปเมื่อสรงพระพุทธรูปแล้วชาวบ้านมักเอาขันหรือภาชนะรองน้ำไว้เพื่อเอาน้ำที่สรงพระพุทธรูปกลับไปอาบที่บ้านถือว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์กันภูตผีปีศาจและแก้โรคร้ายไข้เจ็บได้ การแสดงออกถึงวัฒนธรรมอันดีงามมาแต่โบราณ ซึ่งบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ทางพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย การสรงน้ำพระสงฆ์ชาวบ้านจะนำน้ำฝนที่สะอาดๆ ไปสรงให้พระสงฆ์ จากนั้นมีการสรงน้ำหรือรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ผู้มีอายุสูงวัย แต่ที่บ้านไม้สนไม่มีการก่อเจดีย์ทรายเหมือนไทย ทำพิธีแค่วันเดียวคือ วันที่ 13 เมษายน ของทุกๆ ปี พอถึงวัน 13 เมษายน ชาวบ้านจะหยุดงาน คนเฒ่า คนแก่ หนุ่มๆ สาวๆ ต่างดีใจที่จะได้เล่นน้ำกันอย่างสนุกสนาน โดยงานจะจัดขึ้นภายในบริเวณวัด ทั้งกลางวันและกลางคืน สำหรับกลางวันตอนเช้ามีการทำบุญตักบาตรทุกวันคร่ำเรือพร้อมทั้งเตรียมดอกไม้ธูปเทียนออกมาสรงน้ำพระพุทธรูปด้วย ซึ่งพระสงฆ์ที่ประจำอยู่วัดก็จัดเตรียมน้ำอบน้ำหอมไว้สรงน้ำพระสงฆ์สามเณร โดยเฉพาะท่านพระราชาธรรมธาดา เจ้าอาวาสวัดเทพบัณฑิตที่เป็นที่เคารพนับถือจากชาวบ้าน พอทำพิธีสรงน้ำเสร็จต่อไปจะเป็นการเปิดงานกีฬาประจำหมู่บ้านเริ่มแข่งกีฬาหลายประเภท เช่น ฟุตบอล วอลเลย์บอล แย่งเก้าอี้ ดึงเชือก และอีกหลายๆ กิจกรรมที่จัดขึ้น รวมถึงประกวดร้องเพลงไทยชิงรางวัล จากหน่วยงานต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนในการแข่งขันในครั้งนี้ ในช่วงกลางคืนก็จะมีประกวดร้องเพลง ซึ่งชาวบ้านส่งชื่อบุตรหลานของตนเข้าประกวดร้องเพลง และยังมีรางวัลพื้นบ้านของชาวบ้านไม้สนด้วย โดยมีชาวจีน ชาวมอญ ชาวอินเดีย ฯลฯ เข้ามาร่วมงาน (ภาพที่ 11)

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 11 บุญสงฆ์หรือประเพณีสงกรานต์บ้านไม้สน

อย่างไรก็ตาม บุญประเพณีสงกรานต์บ้านไม้สน เป็นการแสดงออกถึงวัฒนธรรมอันดีงามมาแต่โบราณ ซึ่งบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ทางพุทธศาสนาของชาวมลายูเชื้อสายไทย โดยผู้ที่มาร่วมงานบุญภายในวัดเทพบัณฑิต มีความเคารพศรัทธาพระราชธรรมธาดา ซึ่งเป็นเจ้าอาวาส รวมทั้งคนเฒ่า คนแก่ หนุ่มๆ สาวๆ ได้นำดอกไม้ น้ำหอม มาสร้างเจ้าอาวาสและพระสงฆ์ภายในวัดกันอย่างสนุกสนาน ซึ่ซำกัยอย่างถ้วนหน้ากัน รวมทั้งจัดให้มีการแข่งขันกีฬาและกิจกรรมอื่นๆ ที่ชาวบ้านไม้สน รวมทั้งชาวจีน ชาวมอญ ชาวอินเดีย ฯลฯ เข้ามาร่วมงานบุญภายในวัดอย่างครึกครื้น

วันวิสาขบูชา

วันวิสาขบูชา ถือเป็นวันสำคัญยิ่งทางพระพุทธศาสนา เพราะเป็นวันที่เกิด 3 เหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวียนมาบรรจบกันในวันเพ็ญเดือน 6 แม้จะมีช่วงระยะเวลาห่างกันนับเวลาหลายสิบปี ซึ่งเหตุการณ์อัศจรรย์ 3 ประการ ได้แก่ ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ดังนั้นพุทธศาสนิกชนทั่วโลกจึงให้ความสำคัญกับวันวิสาขบูชานี้ เช่นเดียวกัน ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยพุทธบ้านไม้สนให้ความสำคัญเหมือนกับพุทธศาสนิกชนอื่น ปัจจุบันผู้ที่นับถือศาสนาพุทธพากันทำกรบูชาพระพุทธเจ้า ด้วยเครื่องสักการะมีดอกไม้ธูปเทียน เป็นต้น และปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้า กิจกรรมที่พุทธศาสนิกชนพึงปฏิบัติในวันวิสาขบูชา ได้แก่

1. ทำบุญใส่บาตร กรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ญาติที่ล่วงลับ และเจ้ากรรมนายเวร
2. จัดสำรับคาวหวานไปทำบุญถวายภัตตาหารที่วัด และปฏิบัติธรรม ฟังพระธรรมเทศนา
3. ปลอยนกปล่อยปลา เพื่อสร้างบุญสร้างกุศล
4. ร่วมเวียนเทียนรอบอุโบสถที่วัดในตอนค่ำ เพื่อรำลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
5. ร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญทางพุทธศาสนา
6. จัดแสดงนิทรรศการ ประวัตินิ หรือเรื่องราวความเป็นมาเกี่ยวกับวันวิสาขบูชาตามโรงเรียน หรือสถานที่ราชการต่างๆ เพื่อให้ความรู้และเป็นการร่วมรำลึกถึงความสำคัญของวันวิสาขบูชา
7. ประดับธงชาติตามอาคารบ้านเรือน วัดและสถานที่ราชการ
8. บำเพ็ญสาธารณประโยชน์

พอถึงตอนเย็นเวลาประมาณ 20.00 น. ชาวบ้านจะออกมาฟังพระสงฆ์เทศนาธรรม 1 กัณฑ์เกี่ยวกับวันสำคัญทางพุทธศาสนา และจะมีการกล่าวคำถวายกัณฑ์เทศนา แสดงธรรมและกล่าวบูชา คำถวายสักการะในวันวิสาขบูชา (ภาพที่ 12)

พูนุ ปณุ ทิโต ชีเว

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 12 การเวียนเทียนในบุญวันวิสาขบูชาบ้านไม้สน

นอกจากนี้ ชาวบ้านไม้สนยังจัดประเพณีบุญถวายพระเพลิง (อันเป็นลักษณะเฉพาะของหมู่บ้าน) ที่เชื่อมโยงกับวันวิสาขบูชาโดยถือว่า เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานในวันเพ็ญเดือน 6 แล้ว พระศพจะเก็บไว้ 7 วัน วันที่ 8 ก็จัดการถวายพระเพลิง เมื่อถึงวันแรม 8 ค่ำ เดือนหกของทุกปี ชาวบ้านไม้สน อำเภอบึงสามพัน รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย ตลอดพุทธศาสนิกชนทั่วไปก็จะพากันทำบุญตักบาตรตอนเช้า ตอนกลางคืนฟังเทศนาและเวียนเทียน ซึ่งคงรักษาอัตลักษณ์ประเพณีทางพุทธศาสนาไว้อย่างดี เป็นชาวพุทธกลุ่มน้อยๆ ที่อยู่ท่ามกลางคนหลายเชื้อชาติหลายศาสนา โดยเฉพาะแล้วซึ่งอยู่ในวงล้อมของศาสนาอิสลามที่เต็มไปด้วยมัสยิด แต่ชาวบ้านไม้สนยังอยู่ได้ด้วยวัฒนธรรมอันดีงามของชาวไทยพุทธบ้านไม้สนที่รักษาประเพณีอันดีงามมาจนถึงปัจจุบัน เป็นที่สังเกตว่าบางครั้งบุคคลที่นับถือศาสนาอิสลามยังเข้าร่วมฟังเทศนาและการเวียนเทียนกับชาวบ้านไม้สนด้วยอันสะท้อนให้เห็นความหลากหลายของคนหลายเชื้อชาติ หลายศาสนาที่อยู่ร่วมกัน

ผู้วิจัยยังสังเกตเห็นว่า ชาวบ้านไม้สนมีความโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน มีงานอะไรก็ช่วยเหลือกันอย่างขยันขันแข็ง อย่างเช่น งานเกิด งานตาย งานแต่งงาน งานบวชนาค งานทำบุญอุทิศไปให้ผู้ตาย หรืองานบุญเกี่ยวกับงานบุญทางวัด ผ้าป่า กฐิน บุญถวายผลไม้ หลากบุญที่ชาวหมู่บ้านไม้สนช่วยกัน ยิ่งถ้าเป็นการตายเกิดขึ้นที่บ้านใดชาวบ้านจะหยุดงานมาช่วยทั้งกลางวันและกลางคืน สลับผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนดูแลและช่วยกันจนกว่างานเสร็จ ทุกคนต่างให้ความเคารพนับถือพระสงฆ์และเคารพสถานที่อันเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับการบอกเล่าของคำ บุญสวัสดิ์ ที่เป็นคนที่อยู่ในงานนั้นเล่าว่า

“พิธีกรรมในทางพระพุทธศาสนาก็จะเห็นเหมือนกัน คือ วันวิสาขบูชากับ บุญถวายพระเพลิง จัดพร้อมกัน จะมีคนมาเวียนเทียนมาก ทั้งคนจีน คนอินเดีย คนฮินดู มาเวียนที่วัดบ้านไม้สนเป็นประจำ” (คำ บุญสวัสดิ์, 2561: สัมภาษณ์)

อย่างไรก็ตาม การเวียนเทียนเป็นการบูชาพระรัตนตรัยด้วยอามิสบูชาและปฏิบัติบูชา ซึ่งพุทธศาสนิกชนจะปฏิบัติในวันสำคัญทางศาสนา ที่เป็นพิธีกรรมที่มีความสำคัญ พุทธศาสนิกชนควรปฏิบัติด้วยความสำรวม เพื่อสร้างความเลื่อมใสศรัทธาให้เกิดแก่ผู้พบเห็น ทั้งชาวไทยที่นับถือศาสนาอื่น และคนจีน คนอินเดีย คนฮินดู ที่ให้ความสำคัญในและให้ความศรัทธาเจ้าอาวาสที่เป็นพระที่ทุกคนให้ความเคารพและศรัทธาตลอดมา

วันเข้าพรรษา

ก่อนเข้าพรรษานั้นคือเป็นวันอาสาฬหบูชา เป็นวันสำคัญทางศาสนาพุทธนิกายเถรวาท คำว่า อาสาฬหบูชา ย่อมาจาก “อาสาฬหปุณณมีบูชา” แปลว่า “การบูชาในวันเพ็ญเดือนอาสาฬหะ” อันเป็นเดือนที่สี่ตามปฏิทินของประเทศอินเดีย ตรงกับวันเพ็ญ เดือน 8 ตามปฏิทินจันทรคติของไทย ซึ่งมักจะตรงกับเดือนกรกฎาคมหรือเดือนสิงหาคม แต่ถ้าในปีใดมีเดือน 8 สองหน ก็ให้เลื่อนไปทำในวันเพ็ญเดือน 8 หลังแทน พุทธศาสนิกชนชาวบ้านไม้สนจึงพากันมาทำบุญที่วัดเป็นอย่างมาก หลากหลายเชื้อชาติ ไม่ว่าจะเป็นชาวจีน อินเดีย มอญ ไทยพุทธ ไทยพุทธเชื้อสายมาเลเซีย พอทำบุญตอนเช้าเสร็จตอนบ่ายๆ ก็จะมีการแห่ต้นเทียนรอบหมู่บ้าน ชาวบ้านไม้สนและหลายเชื้อชาติต่างออกมาแห่ต้นเทียนอย่างสนุกสนาน เมื่อแห่รอบหมู่บ้านแล้วก็แห่เข้ามาภายในวัดแห่รอบพระอุโบสถ 3 รอบ (ภาพที่ 13)

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 13 แห่เทียนก่อนเข้าพระราชำบ้านไม้สน

อย่างไรก็ดี วันเข้าพระราชำชาวบ้านไม้สนจะมีประเพณีการแห่เทียนเข้าพระราชำทุกๆ ปี รูป
 ต้นจะปั่นตามปีนักษัตรของปีนั้นๆ การแห่เทียนจะแห่รอบอุโบสถครบจำนวน 3 รอบแล้ว จะพากันนำ
 ต้นเทียนลงจากรถไปตั้งไว้ภายในศาลาวัด แล้วก็กลับบ้านแยกย้ายไปทำภารกิจของตน จนเวลาค่ำ
 ชาวบ้านไม้สนจะพามาไหว้พระรับศีลฟังเทศนา 1 กัณฑ์ว่าด้วยอานิสงส์แห่งการถวายเทียน ชาวบ้านที่
 เข้าร่วมงานมีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ หลังจากนั้นก็มีถวายเทียนพระราชำและผ้าอาบน้ำฝน ชาวบ้านที่
 เข้าร่วมงานต่างก็เอาต้นเทียนที่ถวายแล้วไปจุดพร้อมกัน เพราะชาวบ้านมีความเชื่อว่าได้จุดเทียนช่วง
 เทศกาลเข้าพระราชำจะมีความเจริญ ก็जारุ่งเรืองพบแสงสว่างแห่งชีวิตและมีหน้าที่การงานดีขึ้น
 กล่าวคำบูชาดอกไม้มารูปเทียนอีกครั้งแล้วจึงพากันลงจากศาลามาเวียนเทียนรอบพระอุโบสถอีก 3 รอบ
 ค่อยแยกย้ายกันกลับบ้าน ส่วนเทียนที่ชาวบ้านจุดไว้พระสงฆ์ที่อยู่ภายในวัดจะพากันดับและเก็บไว้
 เพื่อที่จะนำมาจุดต่ออีกเมื่อถึงเวลาทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็น จากการสัมภาษณ์สอดคล้องกับการบอกเล่า
 ของป้าอ๊อ ที่เป็นคนเข้าร่วมพิธีในครั้งนี้ว่า

“พิธีกรรมในทางพระพุทธศาสนาป่าวว่าวันสำคัญต่างๆ เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา ออกพรรษา ป่าประทับใจมากคือ วันแห่เทียนเข้าพรรษา เพราะมีหลากหลายเชื้อชาติเข้าร่วมพิธีกรรม มีทั้ง จีน แขก อินเดีย มอญ บังกลาเทศ ยกเว้น อิสลาม แต่เขาจะมาดูไม่เข้าร่วม ที่หมู่บ้านยังมี ประเพณีโนราโรงครุจัดเดือนหก”(อ๊อ ไม่มีนามสกุล, 2561: สัมภาษณ์)

และพรหม ประภากร เล่าเพิ่มให้ฟังอีกด้วยว่า

“วัฒนธรรมที่เป็นพิธีกรรมเป็นส่วนใหญ่ทางศาสนาในการทำบุญพิธีต่างๆ งานบวช งานแต่ง ขึ้นบ้านใหม่ และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา งานบวชลูกชายลูกหญิง แห่เทียนพรรษา ที่นี้ทำเทียนพรรษาตามปี นักษัตริที่มีอยู่ในบ้านไม้สนทุกๆ ปี จึงมีการเดินทางไปมาหาสู่กันอยู่ตลอด ในวันสำคัญที่วามา” (พรหม ประภากร, 2561: สัมภาษณ์)

ตอนเช้าชาวบ้านจะมาทำบุญตักบาตรตามปกติ สมาทานศีล 5 ผู้ชายบางคนจะมาแต่เช้า เพื่อมาสมาทานศีล 8 ก่อน ซึ่งเป็นการทำบุญให้ทานทุกครั้ง ทานจึงสอนให้รับศีลเสียก่อน เพื่อให้ตนเองบริสุทธิ์ทางกาย วาจา ใจ ทานที่ให้หรือบุญที่จะทำจะได้มีผลมีอานิสงส์เต็มเม็ดเต็มหน่วย ทานผู้ฉลาดในการทำบุญจึงได้ประสบผลบุญตามปรารถนาตลอดมา โดยเมื่อถึงคราวทำบุญก็ทำจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ รักษาปกติกาย วาจา ให้เรียบร้อยสมบูรณ์ โดยเวลารับศีลก็เต็มใจรับ รับด้วยความตั้งใจ เวลารักษาศีลก็ตั้งใจตั้งใจรักษา ไม่ยอมให้ศีลต่างพร้อยด้วยประการต่างๆ โดยเฉพาะ ในขณะที่ทำบุญจะประคองศีลของตนให้สะอาดบริสุทธิ์ยิ่งที่เดียว เพราะชาวบ้านไม้สนไม่มีการจำศีลที่วัดเหมือนไทย โดยมากจะมีแต่ผู้ชายมาสมาทานศีล 8 แล้วกลับไปรักษาศีลอยู่ที่บ้านแทน พอถึงตอนเช้าพวกเขาก็จะมาปลงศีลแปดที่วัด แล้วสมาทานศีล 5 กลับบ้าน (ภาพที่ 14)

พหุ นั ปณ ทั โต ชีเว

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 14 ประเพณีบุญวันเข้าพรรษาบ้านไม้สน

ในวันเดียวกันนี้ เมื่อถึงตอนค่ำ พระสงฆ์จะตีระฆังให้สัญญาณ เพื่อเข้าทำวัตรเย็น เมื่อพร้อมแล้วพระราชาธรรมธาดา เจ้าอาวาสวัดเทพบัณฑิต เป็นประธานนำพาทำวัตรเย็น และเจริญพระพุทธมนต์เย็น สวดธรรมจักร จนถึงเวลาประมาณ 20.00 น. เสร็จแล้วกล่าวคำอธิฐานเข้าพรรษา ท่านจะส่งให้พระสงฆ์จำพรรษาอยู่วัดว่าที่ละรูปตามพรรษา เสร็จแล้วท่านให้โอวาท ตักเตือน พระภิกษุสามเณร ให้ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ประพฤติปฏิบัติชอบให้เป็นที่น่าเลื่อมใสแก่ ศรัทธาญาติโยมที่มาทำบุญหลายกลุ่มหลายคณะ แก่พระสงฆ์ที่อยู่ภายในวัด ซึ่งมีพระจีน พระมอญ พระไทย พระมาเลเซียเชื้อสายไทย อยู่ร่วมกันภายในวัดตลอดทั้งพรรษา ชาวบ้านไม้สนและชาวจีน ตลอดทั้งกลุ่มอื่นๆ จะพากันมาฟังเทศนาในวันพระ ตลอดระยะเวลา 3 เดือน โดยจะมีแต่ละกลุ่มของหมู่บ้านไม้สนร่วมกันถวายภัตตาหาร

อย่างไรก็ตาม มีระเบียบปฏิบัติในการเข้าพรรษาของพระสงฆ์นั้นมีลักษณะเหมือนเมืองไทย เช่น ทุกวันพระ 15 ค่ำ 14 ค่ำ ตามเดือนขาดก็จะมีการสวดปาฏิโมกข์ เริ่มจากวัดเทพบัณฑิต บ้านไม้สนก่อน เพราะเป็นวัดใหญ่ซึ่งหลวงพ่อพระราชาธรรมธาดาเป็นเจ้าคณะรัฐนี้คือ รัฐเคดาห์

จากนั้นก็หมั้นเวียนกันไปตามวัดต่างๆ ทั่วทั้งอำเภอเป็นดัง รัฐเคดาห์ โดยพระไทยเป็นรูปที่สวดปาฏิโมกข์ พระสงฆ์ที่ไปลงทะเบียนฟังสวดปาฏิโมกข์ รวมประมาณ 70-80 รูปขึ้นไป ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นพระสงฆ์ที่มาจากประเทศไทย เพราะในอำเภอเป็นดังเป็นวัดที่ถูกต้องแล้วยังเป็นสำนักสงฆ์อยู่ก็มี ถ้าสถานที่ใดยังเป็นสำนักสงฆ์อยู่ มัคทายกของชาวบ้านจะเป็นผู้จัดหาพระที่ไปจากเมืองไทยไปอยู่ อย่างไรก็ตามอย่างไรก็ดี ผู้วิจัยพบว่าส่วนมากคนจีนชอบทำบุญกับพระไทยโดยเฉพาะพระสงฆ์ที่มีเครื่องรางของขลัง

บุญออกพรรษา

เป็นงานบุญที่จัดทำขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี ชาวบ้านไม้สน เรียกงานบุญนี้ว่า บุญเดือนสิบเอ็ดหรือบุญออกพรรษา พิธีในวันออกพรรษานี้ คือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ตั้งแต่ตอนเช้ามีตพระสงฆ์จะตีระฆังและไปรวมกันที่โบสถ์ แสดงอาบัติต่อกันทำวัตรเช้าเสร็จ จากนั้นก็ปวารณาแทนการสวดปาฏิโมกข์ พอจบคำปวารณา พระราชาธรรมธาดาจะให้โอวาทตักเตือนพระสงฆ์ ให้เล็งเห็นความสำคัญในการปวารณาว่า พระสงฆ์ต่างมีปฏิมาณะด้วยกันทั้งนั้น ถ้าไม่ปวารณาไว้ก่อนเวลาทำผิดพลาดจะไปตักเตือนว่ากล่าวก็จะถือว่าละลาบละล้วงล่วงเกินกัน ถ้าได้ปวารณากันไว้ว่ากล่าวตักเตือนกันได้ จบโอวาทแล้วก็ปวารณาเสร็จพิธีออกพรรษาปวารณา พระสงฆ์เตรียมออกมารับบิณฑบาตแต่เช้ามีต ซึ่งชาวบ้านไม้สนจะพากันมารอที่หน้าพระอุโบสถ เพื่อรอใส่บาตรพระสงฆ์ และก็จะถือวันนี้เป็นวันตักบาตรเทโวด้วย ซึ่งวันตักบาตรเทโวเป็นการทำบุญตักบาตร เนื่องในโอกาสที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลก การเสด็จลงมาของพระพุทธเจ้าจึงพากันทำบุญตักบาตรเป็นการใหญ่ เพราะไม่ได้เห็นพระพุทธเจ้ามาถึง 3 เดือน การทำบุญตักบาตรในวันนั้นจึงได้ชื่อว่า ตักบาตรเทโวโรหณะ ต่อมามีการเรียกกร่อนไปเหลือเพียงตักบาตรเทโว เพื่อระลึกถึงเหตุการณ์ในวันนั้น จึงนิยมตักบาตรเทโวกันจนเป็นประเพณีสืบมาของบ้านไม้สนตราบเท่าทุกวันนี้ (ภาพที่ 15)

พูนุ ปณุกิตโต ชิว

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 15 การทำบุญตักบาตรเทโวในบุญออกพรรษา

อย่างไรก็ตาม บ้านไม้สนโดยการนำพระราชธรรมชาดา เจ้าอาวาสวัดเทพบัณฑิต ยังเป็นแรงศรัทธาของประชาชนในการการทำบุญตักบาตรเทโวในบุญออกพรรษา ซึ่งมีผู้ที่มีมาร่วมงานทำบุญทั้งคนไทย คนจีน คนแขกอินเดีย คนมอญ คนบังกลาเทศ ยกเว้นคนอิสลาม จะเห็นได้ว่าการทำบุญตักบาตรเทโวในบุญออกพรรษาของบ้านไม้สนยังคงธำรงไว้ให้ลูกหลานได้ปฏิบัติตามหลักทางพุทธศาสนาต่อไป

ประเพณีทอดกฐิน

การทอดกฐินเป็นกาลทาน ตามพระวินัยกำหนดกาลไว้ คือ ตั้งแต่แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใส ใครจะทอดกฐิน ก็ให้ทอดได้ในระหว่างระยะเวลานี้จะทอดก่อนหรือทอดหลังกำหนดนี้ ก็ไม่เป็นการทอดกฐิน แต่มีข้อยกเว้นพิเศษว่า ถ้าทายกผู้จะทอดกฐินนั้น มีกิจจำเป็น เช่นจะต้องไปในทัพ ไม่สามารถจะอยู่ทอดกฐินตามกำหนดนั้นได้ จะทอดกฐินก่อนกำหนดดังกล่าวแล้วพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงอนุญาตให้พระภิกษุสงฆ์รับไว้ก่อนได้ การทอดกฐิน

คือ การนำผ้ากฐินไปวางไว้ต่อหน้าพระสงฆ์อย่างต่ำห้ารูป แล้วให้พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากคณะสงฆ์ทั้งนั้นเป็นเอกฉันท์ให้เป็นผู้รับกฐินนั้น ผ้ากฐิน โดยความหมายก็คือ ผ้าสำเร็จรูปโดยอาศัยไม้สะดึง นิยมเรียกกันจนปัจจุบันนี้

บุญกฐินของชาวบ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย จัดแบบเรียบง่าย คือผู้มีศรัทธาถวายกฐินกับหลวงพ่อบุญธรรมธาดาส่วนใหญ่จะเป็นคนจีน ผู้ที่มีธุรกิจมากมายมาจองกฐิน เมื่อออกพรรษาคณจีนจะมาบอกหลวงพ่อบุญธรรมธาดาว่าวันที่เท่าไรจะมาถวายกฐินเป็นที่รับทราบกัน จะไม่มีการเขียนฉลากมาติดไว้ที่ใด ๆ เพราะถือว่าได้บอกไว้แล้ว พอถึงวันนัดหมายชาวบ้านไม้สนจะพาหยุดงานมาคอยต้อนรับคณะกฐินของคนจีน โดยจัดเตรียมอาหารไว้ต้อนรับซึ่งกฐินของคนจีนที่จัดขึ้นไม่มีการตั้งกองกฐินไว้บ้าน เมื่อถึงวันกำหนดคนจีนจะรวมตัวกันแล้วแห่องค์กฐินมาที่ศาลาโรงธรรม โดยมีเครื่องกฐิน เช่น ผ้าไตร นอกนั้นเป็นของใช้ และจะไม่มีการขึ้นรูปภาพ เช่น ปลา เต่า จระเข้ นางมัจฉา ตะขาบ เหมือนประเทศไทย กฐินที่คนจีนนำมาถวายจะเป็นมหากฐิน คือ กฐินใหญ่ บริวารกฐิน หรือบริวารกฐิน เช่น บาตร ผ้าสังฆาฏิ ผ้าจีวร ผ้าสบง มีดโกน เข็ม ผ้าประคตเอว ผ้ากรองน้ำ ส่วนบริวารได้แก่เครื่องใช้สอย เช่น ผ้าปูนั่ง ผ้าอาบน้ำ ผ้าห่มหนาว พุกหมอน ถ้วย โถ จาน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การถวายผ้ากฐิน การถวายผ้ากฐินนั้น คือ เมื่อพระสงฆ์ประชุมพร้อมกันแล้วเจ้าภาพอุ้มผ้ากฐินนั่งหันหน้าตรงต่อพระประธาน ตั้งนะโม 3 จบ แล้วหันหน้ามาทางพระสงฆ์กล่าวคำถวายผ้ากฐิน 3 จบ แล้วหัวหน้านำว่าคำถวาย ครั้นจบแล้ว พระสงฆ์รับว่า สาธุ เจ้าภาพก็กระเคนผ้าไตรกฐินแก่ภิกษุผู้เถระ ครั้นแล้วกระเคนเครื่องบริวารอื่น ๆ เสร็จแล้ว พระสงฆ์ก็ทำพิธีมอบผ้าให้แก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง ซึ่งเป็นพระเถระ มีจีวรเก่า รัฐธรรมวินัย ครั้นเสร็จแล้ว พระสงฆ์อนุโมทนา เจ้าภาพกรวดน้ำรับพร ก็เป็นอันเสร็จพิธีการทอดกฐินเพียงนี้

บทสรุป

จากการศึกษาชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่บ้านไม้สนนับถือศาสนาพุทธ มีวิถีชีวิตสัมพันธ์กับพุทธศาสนาทั้งด้านวัฒนธรรมประเพณี พิธีกรรม และหลักปฏิบัติในสังคม พระสงฆ์และวัดเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจ มีการประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา บุญกฐิน สำหรับวันธรรมดาศา ชาวบ้านจะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันนำอาหารไปถวายพระสงฆ์ทั้งฉันเช้าและฉันเพล เนื่องจากพระสงฆ์ที่นี้จะ

ไม่เดินบิณฑบาตในตอนเช้า เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่ต้องออกไปกรีดยางแต่เช้ามีดและกลับมาบ้านช่วงสาย ๆ นอกจากนี้ ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่บ้านไม้สนยังคงยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีการบวชอย่างเคร่งครัด ชายและหญิงมาเลเซียเชื้อสายไทยที่อายุครบบวชจะต้องบวชเพื่อทดแทนคุณบิดามารดา และเพื่อเรียนรู้พระธรรมวินัย ในช่วงเข้าพรรษาชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบางครอบครัวยังนิยมเดินทางไปบวชที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร หรือวัดพระธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราชอีกด้วย

อัตลักษณ์พุทธศาสนาของบ้านไม้สนที่กล่าวมาข้างต้นมีความสัมพันธ์กับความเชื่อดั้งเดิมคือไสยศาสตร์และผีที่มีอยู่ในชุมชนมาช้านานซึ่งมีความสอดคล้องกับบทที่ 2 อย่างเช่น ความเชื่อเรื่องเจ้าที่และเทพารักษ์ ในการสร้างบ้านเรือนและที่อยู่อาศัย มีพิธีซึ่งพระสงฆ์ และชาวบ้านทำร่วมกัน ความเชื่อความเลื่อมใสในพระธรรม ความมั่นใจในความจริงและคุณงามความดี อย่างเช่น พระพุทธศาสนา วัด พระพุทธรูป พระสงฆ์ ความเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ทวดปู่โละ ความเชื่อเรื่องเทวดา ว่าเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองดูแลชุมชนและบ้านเรือนให้ปลอดภัย ความเชื่อเรื่องครุหมอโนรา โดยเชื่อว่าครุหมอโนราจะคอยช่วยเหลือลูกหลาน ดังนั้นเมื่อมีความเดือดร้อนใดๆ เกิดขึ้น ชาวบ้านก็มักจะบนบานให้ครุหมอโนราช่วยเหลือ และเมื่อความเดือดร้อนได้รับการปิดเป่าแล้วก็ต้องแก้บนโดยการจัดให้มีการเล่นโนราโรงครู ซึ่งจะจัดกันในเดือน 6-7 นอกจากนี้ชาวบ้านยังมีความเชื่อเรื่องการสะเดาะเคราะห์ ซึ่งจะทำเมื่อเจ้าตัวรู้สึกว่ามีเคราะห์ เช่น ถูกขโมยของบ่อยครั้ง และยังมีการสะเดาะเคราะห์เพื่อความเป็นสิริมงคลอีกด้วย

บทที่ 4

อัตลักษณ์พุทธศาสนาของชุมชนบ้านไม้สน ที่สัมพันธ์กับความเป็นไทยในบริบทรัฐชาติ

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์พุทธศาสนาที่แสดงความเป็นไทย

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ดินแดนแห่งพหุสังคม (Plural Society) ซึ่งมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา โดยแบ่งกลุ่มประเทศตามศาสนาที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศนับถือ ได้แก่ ประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามคือ บรูไน อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คือ กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม และประเทศไทย ส่วนในฟิลิปปินส์ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ นอกเหนือจากความแตกต่างทางศาสนาแล้ว ยังมีความแตกต่างด้านความเชื่อ วิถีชีวิต ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ที่เป็นอุปสรรคต่อการหลอมรวมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวทั้งในระดับปัจเจกรัฐและในระดับภูมิภาค (ธนวัฒน์ พิมลจินดา, 2552: 25) เพื่อเชื่อมโยงกับคำว่า “ชาติพันธุ์” ที่หมายถึงกลุ่มคนที่มีจุดกำเนิดของบรรพบุรุษรวมกัน มีขนบธรรมเนียม ประเพณีเป็นแบบแผนเดียวกัน รวมถึงมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ผู้คนที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน มักมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมพร้อมๆ กันไป โดยเป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ และในขณะเดียวกันก็สามารถเร้าอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์นั้นนับถือศาสนาเดียวกันหรือได้รับได้รับอิทธิพลจากกระบวนการกล่อมเกลางานสังคมแบบเดียวกัน (อมรา พงศาพิชญ์, 2543: 34)

อย่างไรก็ตาม ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องจากมีประชากรที่ประกอบด้วยกลุ่มชนหลายเชื้อชาติ หลายเผ่าพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกัน ชาวพุทธเชื้อสายไทยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะในรัฐเคดาห์ กลันตัน ปะลิส และตรังกานู ซึ่งเป็นดินแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยและเคยเป็นหัวเมืองในการปกครองของราชอาณาจักรสยามมาก่อน ชาวพุทธเชื้อสายไทยเหล่านี้ นับถือพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่มีอาชีพ

ทำนาและทำสวนยางพารา พูดภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ภาษาไทยถิ่นใต้สำเนียงนครศรีธรรมราช และสงขลา

จึงเห็นการดำเนินกิจกรรมของสมาคมชาวพุทธเชื้อสายไทยในตอนเหนือประเทศมาเลเซีย นั้นไม่เพียงดำเนินการทางด้านวัฒนธรรมอย่างเดียวแต่พยายามรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจทางการเมืองด้วยเช่นกัน เช่นข้อเรียกร้องที่เป็นประเด็นสำคัญๆ และนำเสนอผ่านสมาคมไทยกัณฑ์ และสมาคมสยามมาเลเซียมายังรัฐบาลก็คือ การขอมีสติเป็นบุมิปุเตอร่า การขอมิพระพุทธรูปที่ใหญ่ที่สุด การขอมิพระพุทธรูปที่ใหญ่ที่สุดให้เป็นที่สักการะของชาวพุทธจากทั่วโลก ก็ถือเป็นประเด็นสำคัญ ปัจจุบันนี้ ประเทศมาเลเซียมีพระพุทธรูปทรงนั่งที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับสองของโลกรองจากพระพุทธรูปทรงนั่งของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งพระพุทธรูปทรงนั่งในประเทศมาเลเซียจะประดิษฐานอยู่ที่วัดมัจฉิมาราม หมู่บ้านตือรือโอะ (Tereboh) อำเภอตุมปัต (Tumpat) รัฐกัณฑ์ (Kelantan) ผู้ที่เดินทางเข้าประเทศมาเลเซียจากฝั่งอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ก็จะพบเห็น พระพุทธรูปดังกล่าวทางด้านซ้ายมือห่างจากเบ็งกาลีกูโบร์ (Pengkalan Kubor) ริมฝั่งแม่น้ำตรงกันข้ามอำเภอตากใบประมาณ 5-8 กิโลเมตร) ให้เป็นที่สักการบูชาของชาวพุทธจากทั่วโลก การขอแก้ไขให้มีการระบุชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยในแบบฟอร์มการขอเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ การขอประกาศวัฒนธรรมไทยเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมแห่งชาติ การขอประกาศวันสงกรานต์เป็นวันหยุดราชการ การขอมีสติในกองทุนช่วยเหลือด้านการศึกษาและด้านการประกอบทางธุรกิจ ตลอดจนการขอมีสติเป็นสมาชิกของพรรคอัมโน (UMNO) สำหรับการขอประกาศวัฒนธรรมไทยเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมแห่งชาติ และการขอประกาศวันสงกรานต์เป็นวันหยุดราชการ ทั้งสองประเด็นดังกล่าวถือว่าสำคัญ เพราะการที่ไม่ได้แสดงออกซึ่งวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในชาตินั้น ส่อให้เห็นว่า วัฒนธรรมของชาวพุทธเชื้อสายไทย กำลังถูกกลืนจากกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ รัฐบาลมาเลเซียจึงประกาศให้วัฒนธรรมการละเล่นกลองยาว การฟ้อนรำไทย และประเพณีวันสงกรานต์เป็นวัฒนธรรมแห่งชาติ การขอมีสติในการกู้ยืมกองทุนช่วยเหลือด้านการศึกษาและด้านการประกอบทางธุรกิจ รัฐบาลมาเลเซียได้ให้สิทธิการขอทุนทั้งการศึกษาอย่างเช่น ทุน MARA ซึ่งเป็นทุนพิเศษสำหรับชาวมลายู และทุนการประกอบทางธุรกิจอย่าง เช่น ASB และ ASN ซึ่งเป็นกองทุนทางธุรกิจสำหรับชาวมลายูและพลเมืองแห่งชาติแก่ชาวพุทธเชื้อสายไทยเท่ากับชาวมลายูในมาเลเซียทุกประการ

จะเห็นได้ว่า ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐเคดาห์ (ไทรบุรี) ที่อาศัยอยู่ทางฝั่งทะเลตะวันตก ด้านมหาสมุทรอินเดียแล้ว ยังมีชุมชนไทยกลุ่มใหญ่ที่อาศัยอยู่ทางฝั่งตะวันออกด้านทะเลจีนใต้

หลายกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไทยในรัฐกลันตัน ซึ่งถือว่าเป็นรัฐที่มีคนไทยตั้งถิ่นฐานอยู่มากเป็นอันดับสองรองจากรัฐเคดาห์ ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยก็ยังคงมีสำนึกที่แสดงถึงความจงรักภักดีที่มีต่อสมเด็จพระเจ้าและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถมาโดยตลอด ดังคำบอกเล่าตอนหนึ่งว่า “ตอนที่มีการอพยพสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณมาอยู่ประเทศไทย พวกเราต่างชุดดำ เหมารถบัสหลายคันไปไหว้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่สนามหลวง ในวันแม่ 12 สิงหาคม ลูกๆ ก็ไหว้แม่ ชื่อของขวัญให้แม่เหมือนกับที่เมืองไทย เราทำเหมือนกันเพราะมีที่ไว้รับได้” (กลุ่มแม่บ้านชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สน, 2560: สัมภาษณ์) นอกจากนี้ความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและความจงรักภักดีที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในด้านโลกทัศน์และระบบคิดในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของคนไทยทั้งในรัฐเคดาห์ และรัฐกลันตัน ยังแสดงถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทยในอีกหลายแง่มุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดที่เกี่ยวกับการเลือกคู่ครองของบุตร ดังทัศนะของผู้ใหญ่บ้านและภรรยาบ้านทุ่งควายอำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ตอนหนึ่งว่า

“ลูกๆ เราทำอะไรก็ได้ ขอแต่อย่าล้มชาติ อยากให้ลูกๆ แต่งงานกับคนไทยด้วยกัน เพราะตายแล้วเราได้อยู่ร่วมเดียวกัน ถ้าไปแต่งงานกับแขกตายแล้วอยู่คนละฝ่าย โอกาสที่เราพบกันในชีวิตนี้หรือชาติหน้าก็ไม่มี ถ้าไปเป็นมาเลย์ฉันตายไม่ต้องมาดูศพ ถ้าไปแต่งกับแขกสังคมคนไทยไม่ชอบ เขาดูถูกและไม่ยอมรับเข้าสังคมกับใครไม่ได้ สู้ไปแต่งกับนิโกรเสียดีกว่า” (ประนอม แก้วสุนทร และมณี แก้วสุนทร, 2560: สัมภาษณ์)

โลกทัศน์และระบบคิดของคนมาเลเซียเชื้อสายไทยเหล่านี้ แม้จะยังคงยึดถือและปฏิบัติสืบต่อกันมาโดยตลอด แต่การเป็นชนกลุ่มน้อยที่อยู่ติดเขตชายแดนระหว่างมาเลเซียกับประเทศไทย การเป็นกลุ่มชนที่ถูกแยกดินแดนด้วยภาวะสงครามและภาวะทางการเมืองจากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่ง การมีวิถีชีวิตในท่ามกลางกระแสสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลายต่างกลุ่มต่างชาติพันธุ์ รวมทั้งการขาดความเท่าเทียมเนื่องจากถูกมองว่าไม่ได้เป็นผู้สืบเชื้อสายมาตั้งแต่เดิม ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามและไม่ได้พูดภาษามลายูมาตั้งแต่ต้น คนมาเลเซียเชื้อสายไทยเหล่านี้จึงไม่ใช่ภูมิบุตร (Son of the Soil หรือ Bumiputera) ดังนั้นจึงไม่มีสิทธิเท่าเทียมกับพลเมืองเจ้าของประเทศ ไม่มีสิทธิเรียกร้องหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศเหมือนเจ้าของแผ่นดินโดยตรง

อย่างไรก็ตาม แม้จะถูกกีดกันด้วยภาวะของเชื้อชาติ แต่ก็ยังมีผู้นำคนมาเลเซียเชื้อสายไทย อย่างเช่น คุณณญาณ อินทรชาติ พยายามที่จะต่อสู้และจัดตั้งสมาคมไทยในรัฐเคดาห์-ปะลิส ขึ้นเป็นผลสำเร็จใน พ.ศ. 2506 แต่ด้วยข้อจำกัดในด้านเศรษฐกิจ จึงทำให้การรวมตัวของคนไทยเป็นไปด้วย

ความยากลำบาก ในสถานการณ์ปัจจุบันแม้ว่าชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยจะจัดตั้งสมาคมคนไทย ในรัฐเคดาห์ และสมาคมคนไทยในรัฐกลันตันขึ้นถูกต้องตามกฎหมาย แต่บทบาทของทั้งสองสมาคม ก็เป็นเพียงการจัดตั้งเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่คนมาเลเซียเชื้อสายไทยเป็นหลัก มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ด้านการเมืองของประเทศ แต่อย่างไรก็ตามประการสำคัญ ความสนใจในด้านการเมืองของคนมาเลเซียเชื้อสายไทยในประเทศมาเลเซีย (ในฐานะชนกลุ่มน้อย) ก็ได้มีความเป็นเอกภาพ เนื่องจากการเข้า เป็นสมาชิกพรรคการเมืองของคนมาเลเซียเชื้อสายไทยในแต่ละรัฐมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ จำนวนร้อยละ 60 ของคนมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐกลันตัน ร้อยละ 80 ในรัฐเคดาห์ ร้อยละ 80 ในรัฐปะลิสและเประ เป็นสมาชิกของพรรคอัมโน (UMNO) ขณะที่คนมาเลเซียเชื้อสายไทยร้อยละ 90 ในรัฐตรังกานูเป็นสมาชิกพรรคพาส (PAS) ความไม่เป็นเอกภาพในด้านการเมืองถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ ส่งผลให้คนมาเลเซียเชื้อสายไทยในมาเลเซียขาดอำนาจในการต่อรองกับรัฐบาลมาเลเซีย ดังบทสรุป ในงานวิจัยของ อรุณ เอ/แอล บุญเที่ยง (Arun A/L Boontiang) คนมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านทุ่งควาย ตำบลทุ่งควาย อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์ตอนหนึ่งว่า

“ทางการมาเลเซียได้ให้การยอมรับว่า ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยเป็นชาวมาเลเซีย โดยถูกต้องตามกฎหมาย มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สัมครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เหมือน ชาวมาเลเซียโดยทั่วไป แต่เนื่องจากว่าการเมืองในมาเลเซีย แต่ละกลุ่มชนจะมีพรรคการเมืองเป็น ของตนเอง แต่กลุ่มคนมาเลเซียเชื้อสายไทยไม่มีพรรคการเมือง อาจเป็นเพราะมีฐานเสียงน้อยหรือมี ความสามารถไม่ถึงจึงไม่มีอำนาจต่อรอง “ไม่มีความแข็งแกร่งทางการเมือง” (ศิริทรัพย์, 2524: 25-28)

เนื่องจากชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนไม่มีการรวบรวมเอกสารทางวัฒนธรรม หรือเก็บบันทึกทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนจึงมี การเรียนรู้และถ่ายทอดทางวัฒนธรรมผ่านการอบรมสั่งสอนและการบอกเล่าของคนจากรุ่นสู่รุ่นแบบ ปากต่อปากเป็นสำคัญ และด้วยพื้นฐานการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวขยาย ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย จึงค่อนข้างมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด มีรูปแบบการอบรมสั่งสอนและการบอกเล่าแบบ “คนเฒ่า คนแก่รุ่นปู่-ย่า ตา-ยาย เขาสอนมา” หรือ “เขาทำกันมาตั้งแต่ไหนแต่ไร” ในวันที่มีการจัดงาน ประเพณีต่างๆ ขึ้นในวัด ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนจะพากันเข้าร่วมงานกันอย่างเนืองแน่น จนเรียกได้ว่ามากันทุกครอบครัวทุกคน บ้างก็หอบลูกหลานมาร่วมงาน และคอยบอกถึงความสำคัญ ของพิธีกรรมหรือประเพณีต่างๆ ให้ลูกหลานได้เห็นทุกขั้นตอนของพิธีกรรม รวมถึงพาไปร่วม ในพิธีกรรมนั้นหรือคนเฒ่าคนแก่ซึ่งไม่สามารถมาร่วมงานได้ก็จะไหว้วานให้ลูกหลานหอบหิ้วปิ่นโตมา

ให้เพื่อนำมาถวายพระสงฆ์ที่วัดแทน การทำลักษณะเช่นนี้ถือเป็นการปลูกฝังให้ลูกหลานได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยผ่านการปฏิบัติจริง จากคำบอกเล่าของจ้อย เปรมสุทน

“เกี่ยวกับประเพณีที่เราทำมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายายคนเฒ่าคนแก่แต่ก่อนเขาทำกันมา เดือนไหนมีงานอะไรบ้าง ทำอะไรบ้าง พาลูกหลานไปวัด ประเพณีที่นี้ก็เหมือนกับที่ประเทศไทยเพราะเราเป็นคนไทยเพียงแค่อู้อยู่ที่นี่ เดือน 5 ประเพณีวันว่าง (ไทยคือวันสงกรานต์) เดือน 6 เลี้ยงปู่ย่า ตายาย รำโนราโรงครุ มีทรงมีเจ้า เดือน 7 เดือน 8 ก็บวช มีทุกปี แล้วก็แห่เทียนเข้าพรรษา เดือน 11 ออกพรรษา เดือน 12 บุญกฐิน ยังรวมไปถึงวันที่ 12 สิงหาคม เป็นวันแม่ให้นักเรียนกราบเท้าแม่ในวันแม่ เช่นกัน” (จ้อย เปรมสุทน, 2561: สัมภาษณ์) (ภาพที่ 16)

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 16 งานในวันแม่วันที่ 12 สิงหาคม นักเรียนนำพวงมาลัยกราบเท้าแม่

อย่างไรก็ตาม พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เกิดขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทุกชั้นวรรณะ โดยมุ่งเน้นถึงกลุ่มคนที่มีความวุ่นวายหรือมีความทุกข์ เพื่อดับต้นเหตุนั้นความทุกข์อันเป็นต้นเหตุของความทุกข์ พระพุทธศาสนามีวิธีการแห่งหลักธรรมคำสอนที่เป็นจุดแห่งความคิดมากมาย โดยอาศัยความศรัทธาเป็นพื้นฐานและมีปัญหาเป็นผลที่เกิดตามมา พระพุทธศาสนาเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยในทุกๆ ด้าน จึงมีลักษณะที่เป็นสภาพที่กว้างขวางและครอบคลุมสังคมไทย ซึ่งพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาไว้อย่างครอบคลุมประเด็น พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นศาสนาประจำชาติ ทั้งนี้เพราะ การที่พระพุทธศาสนากับชนชาติไทยได้มีความสัมพันธ์แนบแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งในทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในทางประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชนชาติไทย เนื่องมาด้วยกันกับความเป็นมาของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะนับตั้งแต่สมัยที่ชนชาติไทยมีประวัติศาสตร์อันชัดเจน ชาวไทยก็ได้นับถือพระพุทธศาสนาต่อเนื่องตลอดมา จนกล่าวได้ว่า ประวัติศาสตร์ของประเทศไทยเป็นประวัติศาสตร์ของชนชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา ในด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนไทยได้ผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อ และหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนาตลอดเวลายาวนาน จนทำให้เกิดการปรับตัวเข้าหากัน และสนองความต้องการของกันและกัน ตลอดจนผสมคลุกเคล้ากับความเชื่อถือและข้อปฏิบัติอื่นๆ ที่มีมา ถึงขั้นที่ทำให้เกิดมีระบบความเชื่อและความประพฤติปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา ที่เป็นแบบของคนไทยโดยเฉพาะ อันมีรูปลักษณะและเนื้อหาของตนเอง ที่เน้นเด่นบางแง่บางด้านเป็นพิเศษ วัฒนธรรมไทยทุกด้าน มีรากฐานสำคัญอยู่ในพระพุทธศาสนา และมีความหมายสืบเนื่อง ปรับเปลี่ยนมาจากคติในพระพุทธศาสนา แบบแผนและครรลองตามหลักการของพระพุทธศาสนา ได้รับการยึดถือเป็นแนวทาง และเป็นมาตรฐานสำหรับความประพฤติ การบำเพ็ญกิจหน้าที่ และการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยทุกระดับ ทั้งสถาบันพระมหากษัตริย์และประชาชนทั่วไป ซึ่งคนในบ้านไม้สนเอง แห้วได้บอกเล่าให้ฟังว่า

“พุทธศาสนามีความสัมพันธ์ต่อความเป็นไทย คือด้านพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา มีความศรัทธา มีความเลื่อมใส พุทธศาสนาংশอนแต่ความจริงมีเหตุผล พิสูจน์ได้ไม่อ้างในสิ่งมนุษย์ไม่รู้ไม่เห็น ไม่บังคับ สอนให้รู้จักพึ่งพาตัวเอง วัดเป็นที่รวมกันเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางใจตั้งแต่เกิดจนตาย เกิดมาก็ไปให้พระตั้งชื่อให้ โกงจุกให้ บวชเณร บวชชี ให้ แต่งงานหาฤกษ์ยามให้ เจ็บไข้ไม่สบายไปอาบน้ำมนต์ให้ ตายก็ให้พระสงฆ์ไปมาตึกาให้ ส่งบุญกุศลไปให้ ญาติก็มาทำบุญให้กับพระทำให้ นี่คือนิเวศน์ชีวิตบ้านไม้สน พุทธศาสนา

ช่วยให้อยู่ด้วยกันด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ให้เกิดเสรีภาพและความสงบสุขในสังคม ความรักความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักรับผิดชอบชั่วดีและนำไปเป็นแบบอย่างทางสังคมที่ดี พุทธศาสนาในบ้านไม้สนมีความสัมพันธ์กับความเป็นไทย คือประเพณีพิธีกรรมและเครื่องญาติมาตั้งแต่บรรพบุรุษประวัติศาสตร์” (เฮง แซวี่, 2561 : สัมภาษณ์)

เป็นที่สังเกตว่า ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนมีความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนา จึงมีวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมจิตใจของสมาชิกในชุมชน วัดจะเป็นสถานที่ในการประกอบศาสนพิธี และงานประเพณีวันสำคัญต่างๆ ซึ่งวัดยังถือเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนด้วย ไม่ว่าจะเป็นเวทีในการจัดประชุมเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารหรือระดมความคิดเห็น เป็นพื้นที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับเด็กและเยาวชนในโรงเรียนภาษาไทย รวมถึงเป็นพื้นที่ในการพบปะพูดคุยของชาวบ้านไม้สนด้วยกันเอง ในขณะที่พระสงฆ์ทำหน้าที่สืบทอดพระพุทธศาสนาและดำรงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะที่เป็นบรรพชิตแล้ว พระสงฆ์ยังอยู่ในฐานะของครูผู้สอนและให้ความรู้ และยังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของคนในชุมชน เนื่องจากในอดีตคนส่วนมากอ่านหนังสือไม่ออก ไม่มีโรงเรียนในชุมชน การคมนาคมก็ไม่สะดวกคนสมัยก่อนจึงอาศัยการศึกษาเล่าเรียนจากพระสงฆ์ และอาศัยการฟังเทศน์เพื่อการเรียนรู้เป็นสำคัญ จึงทำให้บทบาทของพระสงฆ์ได้รับการยอมรับนับถือเป็นอย่างมากในฐานะของพุทธศาสนิกชน

จะเห็นได้ว่า ชาวบ้านไม้สนถือได้ว่าเป็นผู้ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา และนิยมประกอบพิธีกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น นอกจากนี้ชนบทรธรรมนิยมประเพณีไทยก็ยังคงยึดถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เช่น ประเพณีการบวช ประเพณีวันว่าง(ประเพณีวันสงกรานต์) ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ประเพณีทอดกฐิน รวมถึงประเพณีลอยกระทง ขณะเดียวกันก็มีความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ เช่น ทวดปู่โละ พิธีกรรมโนราโรงครู ก็เป็นที่นิยมและรู้จักอย่างแพร่หลายในชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่บ้านไม้สน ความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ความเชื่อเรื่องผีसाงเทวดา ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์และเครื่องรางของขลัง โดยเฉพาะความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ซึ่งระบบความเชื่อเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นว่าพื้นฐานความเชื่อเรื่องผีเป็นตัวเชื่อมโยงทางจิตวิญญาณให้สมาชิกในชุมชนมีความผูกพันซึ่งกันและกัน รวมถึงการควบคุม

พฤติกรรมให้สมาชิกในชุมชนอยู่ร่วมกันในกรอบคุณธรรมจริยธรรมอย่างเหมาะสม ทองซิม ทองประเสริฐ เล่าถึงเหตุการณ์ที่สำคัญของประเพณีและพิธีกรรมในบ้านไม้สนให้ฟังว่า

“ประเพณีและพิธีกรรมไม่ว่าจะเป็นทางศาสนาหรือประเพณีที่มีความเชื่อทางไสยศาสตร์ ชาวบ้านไม้สนก็จะให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หลากหลายชนชาติเข้ามาร่วมทำบุญ เข้ามาร่วมสนุกสนานเหมือนเป็นพี่น้องกันอยู่ด้วยกันแบบพึ่งพาช่วยเหลือกัน ทางไสยศาสตร์ก็จะมีพิธีกรรมรำโนราโรงครู ทำแล้วช่วยให้โล่งใจขึ้น และเดิมในหมู่บ้านมีความเชื่อเรื่อง ทวดปู่โละ ท่านให้ความช่วยเหลือชาวบ้าน ผู้ใดบนบานกับท่านไว้ก็จะสำเร็จสมความปรารถนา ” (ทองซิม ทองประเสริฐ, 2561: สัมภาษณ์)

การจัดแบ่งเวรในการนำข้าวมาถวายพระที่วัดเทพบัณฑิตของสมาชิกในชุมชนซึ่งเป็นข้อตกลงของพระสงฆ์และฆราวาส โดยฆราวาสต้องผลัดเวรกันนำข้าวมาถวายพระสงฆ์ที่วัดแทนการปฏิบัติกิจบิณฑบาตของพระสงฆ์ เนื่องจากความไม่สะดวกของฆราวาสที่ต้องออกไปทำงานแต่เช้ามืด โดยสมาชิกในหมู่บ้านได้ตกลงกันว่าในทุกๆ เช้าและเที่ยงของทุกวันจะมีการผลัดเวรกันนำข้าวมาถวายพระสงฆ์ที่วัดวันละ 3-5 ครั้วเรือนโดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป ส่วนในวันพระ ให้ยกเว้นจากการผลัดเวรเหมือนกันกับประเทศไทย และทำแบบนี้หมุนเวียนกันทุกครั้งที่ไป ซึ่งเมื่อเวรของตนเองเวียนมาถึงชาวบ้านในแต่ละครั้วเรือนก็ต้องมีการพูดคุยปรึกษาหารือกับครั้วเรือนอื่นๆ ที่อยู่ในวันเดียวกันว่าจะนำอาหารชนิดใดมาถวายพระสงฆ์ที่วัด ถือเป็นการสร้างความสามัคคีต่อกันภายในชุมชนที่บ้านไม้สนแห่งนี้ ซึ่งอิรินทร์ บุญศิริ อธิบายให้ฟังว่า

“ที่นี่จัดเวรนำข้าวไปถวายพระที่วัด ทุกครั้วเรือนจะมีเวรเป็นของตัวเอง พอถึงวันเวรก็จะไปคุยกันเรื่องนำข้าวไปถวาย แต่วันพระจะไม่มีเวร ทุกคนจะมาวันนำอาหารหลายอย่างไปถวายผลไม้จากบ้านที่มีสวนผลไม้ อย่างทุเรียน” (อิรินทร์ บุญศิริ, 2561: สัมภาษณ์)

อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากการนัดหมายกันพาลูกหลานไปบวชที่วัดพระบรมธาตุรวมหาวิหารจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นประจำทุกปี และการจัดงานทอดกฐินร่วมกันระหว่างชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยและคนไทยจากประเทศไทยซึ่งมีความสัมพันธ์กันระหว่างชุมชนที่เชื่อมโยงไปยังภายนอกชุมชนแล้ว การสร้างความสัมพันธ์ภายนอกยังรวมถึงความร่วมมือของคณะสงฆ์ประเทศไทยและประเทศมาเลเซียซึ่งพระสงฆ์ในรัฐต่างๆ ของประเทศมาเลเซียต้องอยู่ในกรอบปฏิบัติเช่นเดียวกับพระสงฆ์ไทย และมีการติดต่อสื่อสารกับคณะสงฆ์ไทยอยู่เสมอ ซึ่งคณะสงฆ์ในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียจัดรวมอยู่

ในภาค 18 (การแบ่งเขตการปกครองของคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาคของไทย ประกอบด้วย 6 จังหวัด สงขลา พัทลุง สตูล ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส) การทำนุบำรุงวัดประจำหมู่บ้านของตน ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนก็ยังให้ความสำคัญกับวัดไทยทุกวัดในมาเลเซียและยึดถือว่าวัดไทยในมาเลเซียทุกวัดก็เหมือนวัดของตน ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนจึงให้ความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ในการสร้างและบูรณะซ่อมแซมวัดที่ชำรุดทรุดโทรม ขณะเดียวกันการดำรงอยู่ของวัดไทยส่วนหนึ่งก็อาศัยแรงศรัทธาจากพุทธศาสนิกชนชาวจีนและชาวอินเดียรวมอยู่ด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการหลอมรวมจิตใจด้วยแรงศรัทธาของชนต่างเชื้อสาย รวมทั้งยังช่วยให้วัดไทยในมาเลเซียสามารถดำรงอยู่

เป็นที่สังเกตว่า ชุมชนบ้านไม้สนแต่ละครัวเรือนมีความใกล้ชิดผูกพัน รู้จักกันเป็นอย่างดี มีความสามัคคีคอยช่วยเหลือและเกื้อกูลซึ่งกันและกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะ “กินงาน” บ้านไหนมีงานบวช งานแต่งงาน งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น สมาชิกในหมู่บ้านครัวเรือนอื่นๆ ก็จะพากันหยุดงานและไปช่วยงานนั้นๆ กันคนละไม้คนละมือตามความถนัดของบุคคล

ชาวบ้านไม้สนแต่ละครัวเรือนมักจะตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มก้อนในบริเวณใกล้วัด ช่วงเวลาที่วัดมีการจัดงานประเพณีเนื่องในวันสำคัญทางพุทธศาสนาเป็นประจำทุกปี จะมีสมาชิกในหมู่บ้านมาเข้าร่วมงานและช่วยงานกันอย่างไม่ขาดสายและทำเช่นนี้เป็นประจำตลอดมา และถึงแม้ว่าการร่วมงานประเพณีเนื่องในวันสำคัญทางพุทธศาสนาจะถูกกำหนดขึ้นอย่างชัดเจนแน่นอนตามหลักจันทรคติและปรากฏอยู่ในปฏิทินของประเทศไทยที่ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนนิยมแขวนไว้ที่บ้าน ชุมชนบ้านไม้สนแห่งนี้มักมีการแสดงออกทางวัฒนธรรมหรือแสดงอัตลักษณ์พุทธศาสนาของชนชาติผ่านวัฒนธรรมประเพณีที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ประเพณีการบวช บุญผะเหวด ประเพณีวันว่าง(ประเพณีสงกรานต์) ประเพณีลอยกระทง ประเพณีทอดกฐิน รวมถึงงานแสดงศิลปวัฒนธรรมความเชื่อเหนือธรรมชาติที่จัดแสดงขึ้นในงานประจำปีของหมู่บ้าน เช่น พิธีกรรมรำโนราโรงครุ เป็นต้น อย่างที่ชิม พรหมจันทร์ ได้บอกเล่าถึงชาวบ้านไม้สนให้ฟังว่า

“พุทธศาสนาแสดงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน คือ กิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ และประเพณีบวชลูกหญิงลูกชาย เนื่องจากผู้หญิงชอบบวชชียุๆ ปี แต่เพียงพรรษามีหลากหลายชนชาติเข้าร่วมในพิธีจึงเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนบ้านไม้สนท่ามกลางศาสนาอื่นๆ การอยู่ร่วมกันก็ต่างคนต่างอยู่ พุทธศาสนาเคยปฏิบัติต่อกันมา

ยาวนาน ตั้งแต่บรรพบุรุษจึงส่งผลที่ดีต่อกันมาและความสัมพันธ์ต่อความเป็นไทย มีศีลธรรม อันดีงามที่ดีต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมที่เป็นพิธีกรรม ทางพระพุทธศาสนาเนื่องในพิธีกรรมต่างๆ การบวช แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ งานศพ จึงมีโอกาสไปมาหาสู่กันอย่างต่อเนื่องโดยการขอใบผ่านแดนข้ามเข้ามา ในบ้านไม้สน มีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นไทยที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการศึกษาความเจริญก้าวหน้าของบ้านไม้สนในแต่ละยุคสมัยแสดงถึงศีลธรรมอันดีงามของชุมชนบ้านไม้สน พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา คือ วันสำคัญต่างๆ และพระพุทธศาสนาเป็นประชาธิปไตย คือ ให้เสรีภาพผู้ใดจะนับถือก็ได้ ไม่นับถือก็ได้ มีศีลธรรมเหมือนกัน ไม่ถือชั้นวรรณะ พุทธศาสนาช่วยให้อยู่กันอย่างสามัคคี พระพุทธศาสนาช่วยให้เกิดวัฒนธรรมและศีลธรรม มีความสามัคคี รู้จักรับผิดชอบ ผิดถูกชั่วดี นี่คือการแสดงออกของความเป็นไทยของชาวบ้านไม้สน” (чим พรหมจันทร์, 2561: สัมภาษณ์) ส่วนชาวบ้านไม้สนเฮง แซ่วี อีกคนเล่าให้ฟังอีกว่า

“วัฒนธรรมที่เป็นพิธีกรรมเป็นส่วนใหญ่ทางศาสนาในการทำบุญพิธีต่างๆ การบวช แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ งานศพ และวันสำคัญของทางพระพุทธศาสนาจึงมีโอกาสเดินทางไปมาหาสู่กันอยู่ตลอดในวันสำคัญที่กล่าวมานี้ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา งานบวชลูกหญิง ลูกชาย แห่เทียนพรรษา ที่มีในบ้านไม้สนทุกๆ ปี” (เฮง แซ่วี, 2561: สัมภาษณ์)

อย่างไรก็ตาม การรักษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า บุคคลมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนทางประวัติศาสตร์ ซึ่งบุคคลในชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สน ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า การรักษาอัตลักษณ์ประเพณีทางพระพุทธศาสนาที่สัมพันธ์กับความเป็นไทยในบริบทของภูมิกิจท่ามกลางสังคมและวัฒนธรรมต่างชาติพื้นฐันนั้นต้องอาศัยความสามัคคีของบุคคลในชุมชน

จากการสังเกตว่า ชาวบ้านไม้สนยังคงยึดถือในประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ อย่างเคร่งครัดสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน ทั้งที่เป็นประเพณีที่เหมือนกับประเพณีในประเทศไทย ที่จัดขึ้นในแต่ละภูมิภาค เช่น ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแต่งงาน ประเพณีการบวช ประเพณีลอยกระทง วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา การแห่เทียนวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ประเพณีทอดกฐิน ทอดผ้าป่า รวมถึงประเพณีเฉพาะที่มีความเหมือนกับประเพณีของชาวไทยพุทธทางภาคใต้ของประเทศไทย เช่น ประเพณีวันว่าง (ประเพณีสงกรานต์) (ภาพที่ 17,18) ประเพณีบุญเดือนสิบ พิธีกรรมโนราโรงครู ตลอดจนประเพณีของชาวไทยพุทธโดยทั่วไป เช่น ประเพณีการบวช ประเพณี

แต่งงาน ประเพณีการเกิด ประเพณีงานศพ ซึ่งในที่นี่ ผู้วิจัยได้ศึกษาประเพณีหรือพิธีกรรมของบ้านไม้สน ที่ยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทุกปีต้องมีการจัดขึ้นเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางพุทธศาสนา ของชุมชนบ้านไม้สน ซึ่งประเพณีที่จัดขึ้นในบ้านไม้แสดงถึงความเป็นไทยในต่างแดนอย่างเห็นได้ชัด

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 17 กิจกรรมการเล่นชิงเก้าอี้และดิ่งเชือกในประเพณีสงกรานต์บ้านไม้สน

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 18 กิจกรรมการแข่งขันฟุตบอลในประเพณีสงกรานต์บ้านไม้สน

บ้านไม้สนประเพณีหรือพิธีกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นไทยผ่านพุทธศาสนาที่เชื่อมโยงกับเครือญาติพี่น้องฝั่งไทยในการข้ามแดนเข้าร่วมประเพณีหรือพิธีกรรมระหว่าง ชาวบ้านไม้สนข้ามมาไทย มากราบไหว้พระบรมธาตุธรรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช และบางครอบครัวนำลูกหลานมาบวชจำพรรษาด้วย พร้อมทั้งมาหาญาติพี่น้อง ขณะเดียวกันญาติพี่น้องฝั่งไทยก็ข้ามแดนไปหาญาติพี่น้องที่บ้านไม้สนเช่นเดียวกัน เมื่อมีประเพณีการบวช ซึ่งการบวชเชื่อกันว่าเป็นการเปลี่ยนภาวะจากคนดิบกลายเป็นคนสุก หรือเปลี่ยนเป็นชาวไทยพุทธแท้เหมือนบุคคลนั้นได้บวชแล้ว เพราะสมัยก่อนยังไม่มีโรงเรียน วัดจึงเปรียบเสมือนแหล่งเรียนรู้ที่ทำให้ผู้บวชได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะ ศีลธรรม จริยธรรม เมื่อผู้บวชเรียนสีกออกเป็นฆราวาสจะได้เป็นคนดี มีศีลธรรม มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพการงานต่างๆ ชายชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สนเมื่ออายุครบ 20 ปี มักจะเข้าวัดเพื่อเรียนรู้ภาษาบาลีและภาษาไทย เมื่อรู้ภาษาแล้วจึงจะไหว้พระสวดมนต์ ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น คำบรรพชา อุปสมบท ซึ่งนาคจะเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในวัดราว 1-3 เดือนหรือท้องนาได้ก่อนบวช หรือชาวบ้านเรียกว่า เรียนหนังสือวัดเพื่อเป็นการเตรียมตัวที่จะบวช สำหรับการบวชที่นี้ นิยมบวชลูกหลานพร้อมกันทั้งหมู่บ้าน บวชช่วงก่อนเข้าพรรษา โดยไม่แยกจัดที่ละบ้าน จะจัดรวมกันที่วัด ทำให้เมื่อมีงานบวชแต่ละครั้ง ก็จะมีญาติพี่น้องของนาคมาร่วมงานกันเป็นจำนวนมาก รวมถึงญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ประเทศไทย ซึ่งแสดงถึงความพร้อมใจและความสามัคคีกันเป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม ก่อนจะทำการบวชนาคต้องไปบอกกล่าวผู้เฒ่าผู้แก่ของหมู่บ้าน ผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง เพื่อเป็นการขอโอสิกรรมที่เคยล่วงเกินคนเหล่านั้นไว้ ซึ่งการลาบวช นาคจะต้องเดินทางไปบอกด้วยตนเอง ก่อนวันบวชนาค นาคทุกคนจะต้องร่วมสวดมนต์หรือทำวัตรเย็น จากนั้นจะมีการ ซ้อมนาค หรือการฝึกซ้อมการบรรพชาอุปสมบทโดยเจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์ที่มีพรรษาพอสมควร จนกระทั่งนาคเข้าใจถูกต้องตรงกันและปฏิบัติได้ ซึ่งในวันนี้ญาติพี่น้องของนาคก็จะมาร่วมอยู่ในโรงธรรม ส่วนการแต่งกายของนาคจะใส่ผ้าถุงเสื้อกล้ามสีขาว และมีผ้าพันคอ ในวันบรรพชาอุปสมบทพ่อแม่ญาติพี่น้องจะนำผ้าถุงมาให้นาคได้ผลัดก่อนนำกลับไปบูชาที่บ้านเพื่อความเป็นสิริมงคล วันรุ่งขึ้นเป็นพิธีปลงผม โดยญาติจะร่วมกันโกนหัวนาค ทาขมิ้น และแบ่งให้กับนาค และมีการแห่นาคโดยให้นาคขี่คอแห่เวียนรอบโบสถ์สามรอบ ก่อนจะไปทำพิธีในโบสถ์ ซึ่งมีขั้นตอนเช่นเดียวกับพิธีการบวชในประเทศไทย (ภาพที่ 19)

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 19 พิธีการโกนผมนาค

จากการเข้าร่วมในการโกนผมนาค ทำให้เห็นชาวบ้านไม่สนใจถือประเพณีการบวชอย่างเคร่งครัดว่า ลูกผู้ชายต้องบวชเรียนก่อนแต่งงานเพราะการบวชเรียน นอกจากจะเป็นการสร้างผลบุญและตอบแทนพระคุณของบิดามารดาแล้วยังทำให้ผู้บวชเรียนถูกเรียกว่าเต็มคนและคนไทยแท้ โดยสมบูรณที่นับถือพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง การตัดผมนาคผู้ที่เป็นมารดา บิดา จะเป็นผู้ตัดผมนาคก่อน ซึ่งเป็นผู้ที่มีพระคุณเป็นอย่างมาก จากนั้นก็เป็นญาติพี่น้องตามอาวุโส ติดตามด้วยผู้ที่มาร่วมงาน เพื่อนฝูง ลูกหลานจนครบเกือบทุกคน จากนั้นก็บวชตามขั้นตอนของพุทธศาสนาต่อไป จนถึงลาบวชแล้วจะไปขอบุตรสาวของใครมาแต่งงาน พ่อแม่ฝ่ายหญิงก็จะไม่รังเกียจ ผู้ที่ผ่านการบวชแล้วเมื่อสึกออกมาจะได้รับการยกย่องจากสังคม โดยชาวบ้านจะเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อของคนที่บวชแล้วเป็น “เณร” หรือ “หลวง” และเปลี่ยนเป็น “พี่หลวง” หรือ “น้ำหลวง” หรือ “เณรเพียร” หรือ “พี่หลวงมาก” เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่อาศัยอยู่ในบ้านไม้สน ยังคงมีอัตลักษณ์ทางพุทธศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของความเป็นไทยที่เข้มข้น

มีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ไทยในฐานะที่ทรงเป็นพระประมุข และเคยปกครองดินแดนแห่งนี้มาก่อน ดังที่ พระราชธรรมธาดา เจ้าอาวาสวัดเทพบพิณทิต อธิบาย ให้ฟังว่า “การเชิดชูรูปของรัชกาลที่ 5 รูปในหลวงและรูปสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ มาไว้ในบ้าน ถือว่าเป็นมงคล เราถือว่าเป็นคนไทย มีเชื้อชาติไทย จึงรู้สึกว่ายังเป็นคนไทยอยู่ พระเจ้าแผ่นดินไทยก็เป็นพระเจ้าแผ่นดินของเรา” การสร้างศาสนทายาทด้วยการบวชลูกหลาน ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย คือสิ่งที่คณะสงฆ์ในประเทศมาเลเซียร่วมกันจัดขึ้น ควบคู่ไปกับการสอน ภาษาไทย เพื่อเป้าหมายให้พระพุทธรูปศาสนาดำรงอยู่ในประเทศเพื่อนบ้านต่างศาสนิกอย่างมาเลเซีย ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยยังคงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมของชาวพุทธไว้อย่างเหนียวแน่น ทั้งการเข้าวัดฟังธรรม ร่วมกันทำกิจกรรมทั้งการสอนภาษาไทย การอบรมค่ายพุทธบุตร และบรรพชา สามเณรบวชพระ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เป้าหมายในการทำงานพระพุทธรูปศาสนาในประเทศเพื่อนบ้าน ต่างศาสนิก คือ รักษาศรัทธาลูกหลานชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยให้รักในพระพุทธรูปศาสนา โดยเฉพาะ การจัดบวชธรรมทายาทจะช่วยให้แต่ละคนเข้าใจในคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งการบวชของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนสะท้อนให้เห็นว่าพระพุทธรูปศาสนาได้หยั่งรากลึก อยู่ในจิตใจ จิตวิญญาณของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยยังคงไว้ซึ่งพิธีกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี อันดีงามในการบวชเพื่อดำรงตนในฐานะศาสนทายาทที่ช่วยสืบต่ออายุพระพุทธรูปศาสนาและทำนุบำรุง สถาบันศาสนาไว้ได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้ความสัมพันธ์กับความเป็นไทยในบริบทของรัฐชาติ ทางประวัติศาสตร์ท่ามกลางสังคมและวัฒนธรรมต่างชนชาติ ซึ่งยังคงมีพิธีกรรมที่เคร่งครัดและยึดถือ ปฏิบัติสืบเนื่องกันมาจนถึงทุกวันนี้

องค์กรสงฆ์กับการเชื่อมโยงความเป็นไทย

ชาวมาเลเซียเชื้อชาติไทยมีความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า จึงมีวัดและ พระสงฆ์เป็นศูนย์รวมจิตใจของสมาชิกในชุมชน ซึ่งนอกจากวัดจะเป็นสถานที่ในการประกอบศาสนพิธีและ งานประเพณีแล้ว วัดยังถือเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเวที ในการจัดประชุมเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารหรือระดมความคิดเห็น เป็นพื้นที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับเด็กและเยาวชนในโรงเรียนภาษาไทย รวมถึงเป็นพื้นที่ในการพบปะพูดคุยของชาวมาเลเซีย เชื้อชาติไทยด้วยกันเอง ในขณะที่พระสงฆ์นอกเหนือจากการทำหน้าที่สืบทอดพระพุทธรูปศาสนาและ

ดำรงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะที่เป็นบรรพชิตแล้ว พระสงฆ์ยังอยู่ในฐานะของครูผู้สอนและให้ความรู้ และยังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของคนในชุมชน เนื่องจากในอดีตคนส่วนมากอ่านหนังสือไม่ออก ไม่มีโรงเรียนในชุมชน การคมนาคมก็ไม่สะดวก คนสมัยก่อนจึงอาศัยการศึกษาเล่าเรียนจากพระสงฆ์ และอาศัยการฟังเทศน์เพื่อการเรียนรู้เป็นสำคัญ จึงทำให้บทบาทของพระสงฆ์ได้รับการยอมรับนับถือเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม คนไทยในมาเลเซียส่วนใหญ่จะนับถือพุทธศาสนาตามศูนย์กลางในการทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งกิจกรรมทางพุทธศาสนา กิจกรรมตามประเพณี และกิจกรรมทั่วไปของคนไทย กิจกรรมทางศาสนาที่สำคัญ เช่น กิจกรรมทอดกฐิน กิจกรรมทอดผ้าป่า กิจกรรมวันมาฆบูชา กิจกรรมวันวิสาขบูชา กิจกรรมวันอาสาฬหบูชา เป็นต้น ซึ่งการที่คนไทยเหล่านี้ร่วมกันทำกิจกรรมตามศาสนา และกิจกรรมตามประเพณี ย่อมเป็นการสร้างความรักความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นความผูกพันของคนไทยด้วยกันให้รู้สึกมีความสำนึกร่วมเป็นกลุ่มพวกเดียวกันที่จะต้องปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา และจากการปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาดังกล่าวมาล้วนเป็นกระบวนการทางสังคมที่แสดงให้เห็นว่าพุทธศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการดำรงและสืบสานความเป็นไทยของคนไทยในประเทศมาเลเซีย (พิทยา บุชรรัตน์, 2555: 28-29)

นอกจากนี้ วิถีชีวิตของชาวมลายูมาเลเซียเชื้อชาติไทย ยังคงมีความผูกพันอยู่กับความเชื่อและพิธีกรรมดั้งเดิม ทั้งความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติและอำนาจไสยศาสตร์เร้นลับผสมผสานกับความเชื่อทางศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพราหมณ์ ศาสนาฮินดู และศาสนาพุทธ โดยกล่าวกันว่าชาวมลายูซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ในไทรบุรีมักเกรงกลัวชาวมลายูเชื้อชาติไทยซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย เนื่องจากเชื่อว่าชาวมลายูเชื้อชาติไทยมีคาถาอาคมสามารถบันดาลสิ่งที่ต้องการได้อย่างน่าพิศวง (ประพนธ์ เรื่องณรงค์, 2545: 1-2)

จะเห็นได้ว่า มาเลเซียเป็นประเทศหนึ่งที่เคยอยู่ในอาณาจักรวิชัย ร่วมสมัยกับประเทศอินโดนีเซีย จึงมีส่วนได้รับอิทธิพลของพระพุทธศาสนาสายมหายานมาตั้งแต่ครั้งอดีต แต่จุดเริ่มต้นของพระพุทธศาสนาในมาเลเซียอย่างแท้จริง ได้เกิดขึ้นเมื่อครั้งคณะพระธรรมทูตสายที่ 8 ซึ่งนำโดยพระโสณเถระและพระอุตตรเถระพร้อมด้วยคณะเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งมาเลเซียคือประเทศหนึ่งในดินแดนสุวรรณภูมิ เมื่อครั้งพระพุทธศาสนาสายเถรวาทจากศรีลังกาเข้ามาเผยแผ่และเจริญรุ่งเรืองที่เมืองนครศรีธรรมราช จนนครศรีธรรมราชกลายเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาของภูมิภาคนี้และได้ขยายเข้าสู่มาเลเซียในที่สุด ต่อมาอาณาจักรสุโขทัยซึ่งนับถือ

พระพุทธศาสนาสายเถรวาท ได้แผ่ขยายอำนาจลงไปทางภาคใต้ของประเทศไทยไปจนถึงสิงคโปร์ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ประเทศอังกฤษซึ่งปกครองประเทศมลายู ได้บังคับให้ประเทศไทยต้องยกดินแดน 4 รัฐให้อังกฤษ เพื่อแลกกับอำนาจศาลกงสุล ได้แก่รัฐไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู และปาลิส ต่อมาเมื่อ อังกฤษคืนเอกราช ให้แก่มลายู รัฐทั้ง 4 จึงตกเป็นของมลายูด้วย ดังนั้น คนไทยในรัฐทั้ง 4 จึงกลายเป็น พลเมืองของประเทศมาเลเซียจนถึงปัจจุบัน แต่พวกเขายังคงรักษาความเป็นไทยไว้ทุกด้าน และมี วัดไทยกระจายอยู่ในรัฐเหล่านี้หลายวัดด้วยกัน ปัจจุบันจำนวนวัดที่มีอยู่ในอำเภอเป็นดัง รัฐเคดาห์ มีจำนวน 11 วัดด้วยกัน

อย่างไรก็ตาม วัดไทยมีชื่อเรียกตามนี้ว่า วัดเซตวัน, วัดไชยมังคลาราม, และวัดบุพพาราม สำหรับที่เป็นวัดของพม่ามีชื่อเรียกว่า วัดพม่าธรรมิการาม เป็นวัดเก่าแก่ที่สุดของเถรวาท คือสร้างมา นานกว่า 120 ปี มีพระพม่าอยู่ประจำ และวัดของศรีลังกาคือ วัดพุทธมหาวิหารอยู่ตรงข้าม เดิมเป็น วัดเดียวกัน ภายหลังถนนตัดแบ่งกลาง วัดก็กลลสี เป็นวัดจีนพุทธ นิกายมหายาน เป็นวัดพุทธมหายาน ที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และยังมีวัดพุทธไทยอีกจำนวนมากระหว่างตมปัดกับปาสิรมัส และบางหมู่บ้านก็จัดงานฉลองเทศกาลต่างๆ แบบของไทย เช่น วันสงกรานต์ ในรัฐเคดาห์ และ รัฐกลันตันนี้ ชาวมลายูมุสลิมและคนมาเลเซียเชื้อสายไทยพุทธก็อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข ในปัจจุบันวัด ที่ประชาชนเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มีดังนี้

1. วัดไทยพุทธมหายาน วัดเก็กกลสี หรือวัดเต่า รู้จักในอีกชื่อหนึ่งคือ Temple of Supreme Bliss อยู่ บนเขาอาเยร์ฮิตัม เป็นวัดพุทธมหายานที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นหนึ่งในวัดดังของปีนัง ปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างมากเป็นเพราะนักบวช ลัทธิเต๋าและ พระสงฆ์ศึกษาธรรมกันอยู่ที่วัดแห่งนี้ มี “มหาเจดีย์พระพุทธรูปหมื่นองค์” ซึ่งเป็นเจดีย์ทองที่ประดับ พระพุทธรูปแกะสลักจำนวนหมื่นองค์ เป็นหนึ่งในวัดที่ต้องไปขอพรปีใหม่อีกกัน
2. วัดไทยพุทธเถรวาท วัดเซตวัน อยู่ที่กัวลาลัมเปอร์สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2503 ด้วยความร่วมมือระหว่าง รัฐบาลไทยกับรัฐบาลมาเลเซีย สร้างเป็นสถาปัตยกรรมแบบไทยสวยงาม มีพระสงฆ์ไทยไปจำพรรษาอยู่ ในปี 2505 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เสด็จมายังวัดเซตวัน เพื่อทรงทำพิธีตักแตงหลังคาวัด
3. วัดไทยพุทธเถรวาท วัดไชยมังคลาราม ตั้งอยู่ในรัฐปีนัง สร้างในปี พ.ศ. 2388 โดยภายในอุโบสถมีพระนอนยาวที่สุดในประเทศมาเลเซีย โดยมีความยาว 108 ฟุต สร้างเมื่อ

ปี พ.ศ. 2500 โดยมีชื่อว่าพระพุทธรชัยมงคล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานนามให้ในคราวเสด็จประพาสเมื่อ วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2505

4. วัดไทยพุทธเถรวาท วัดบุปผาราม เบื้องต้นวัดนี้ถูกชาวบ้านยึดครองมานานถึง 11 ปี 6 เดือน มีพระเถระผู้ศรัทธาใจได้กลับเป็นวัดไทยทุกวันนี้

5. วัดพม่า วัดพม่าธรรมิการาม อยู่ตรงกันข้ามกับวัดไชยมิ่งคลาราม วัดพุทธที่เก่าแก่ที่สุดในปีนังแห่งนี้สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1803

6. วัดศรีลังกา วัดพุทธมหาวิหาร ในบรีคฟิลด์ กัวลาลัมเปอร์สร้างขึ้นโดยชุมชนชาวศรีลังกา ในปี ค.ศ. 1894

จะเห็นได้ว่า ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย บ้านไม้สน ในรัฐเกดะห์และในมาเลเซีย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท หมู่บ้านหรือชุมชนใดมีวัดแสดงว่าที่นั่นมีศาสนาพุทธและมีพระสงฆ์ จึงกล่าวได้ว่า ทั้งสามสิ่งต่างมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน คนมาเลเซียเชื้อสายไทย บ้านไม้สน ในรัฐเกดะห์ ถือได้ว่าเป็นผู้มีศรัทธามั่นคงในการนับถือพระพุทธศาสนา ในแต่ละวัดแต่ละชุมชนจะมีประชาชนแวะเวียนกันมาทำบุญ มาสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่วัดอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งถือเป็นหน้าที่ที่ทำได้ และถ้าวัดมีกิจกรรมทางศาสนา คนไทยที่อยู่ในหมู่บ้านอื่นๆ ก็จะมาร่วมด้วยช่วยกันทั้งในนามส่วนตัว และในนามวัดที่อยู่ในหมู่บ้านของตน นอกจากนี้ พระภิกษุสงฆ์ในรัฐเกดะห์ ยังมีความสัมพันธ์กับคณะสงฆ์ไทยอย่างแนบแน่นทั้งในการบริหารกิจการคณะสงฆ์และการจัดการศึกษานักธรรม และภาษาบาลี ก็ขึ้นตรงต่อมหาเถรสมาคมในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม อัตลักษณ์ด้านศาสนาก็มีปรากฏเด่นชัด จึงเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นภิกษุไทย และความเป็นคนไทยของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ในรัฐเกดะห์ รวมไปถึงหมู่บ้านไม้สนที่อยู่ในประเทศมาเลเซีย

สำหรับการปกครองคณะสงฆ์ในรัฐเคดาห์ขึ้นกับคณะสงฆ์ไทย โดยมีเจ้าคณะรัฐเคดาห์ พระราชธรรมธาดา เจ้าอาวาสวัดบ้านไม้สน เป็นผู้ดูแลพระสงฆ์ในรัฐเคดาห์ร่วมกับไทยเจ้าคณะภาค 18 ประกอบด้วย 6 จังหวัด คือ สงขลา พัทลุง สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ภายใต้พระสังฆราชองค์เดียวกัน โดยมีเจ้าคณะรัฐในมาเลเซียเป็นผู้ปกครอง แต่การแต่งตั้งผู้นำคณะสงฆ์จะผ่านการรับรองจากสุลต่าน แห่งรัฐซึ่งถือว่าเป็นอัครศาสนูปถัมภก โดยมีฐานะเป็นผู้ปกป้องพระพุทธศาสนาเท่านั้น ไม่เกี่ยวข้องกับกิจการทางศาสนา ทำให้พระพุทธศาสนาเข้มแข็งที่จะดำรงอยู่ท่ามกลางสังคมมุสลิมได้ และชาวมุสลิมก็ต้องยอมรับการมีอยู่ชาวไทยและวัดพุทธด้วย นอกจากนี้ก็ยังมีพระสงฆ์ที่บวชระยะยาวมาแล้วเรียนในไทยและพระสงฆ์ไทยก็เปิดการสอนนักธรรมในประเทศมาเลเซีย

เพื่อเปิดโอกาสให้พระที่ไม่มีโอกาสได้มาเรียนในไทย ได้สอบปริยัติธรรมกันภายใต้มาตรฐานการดูแลของพระสงฆ์ไทย และวัดได้รับการยกเว้นการเสียภาษีที่ดิน พระสงฆ์ในมาเลเซียไม่มีนิตยภัตเหมือนอย่างพระในประเทศไทย การปกครองคณะสงฆ์ของอำเภอเป็นดั่ง บ้านไม้สน มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาของพระครูปลัดละเอียด เลียงสุวรรณ ซึ่งเป็นพระอยู่ที่วัดเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า

“วัดไทยพุทธในรัฐเคดาห์ เป็นศูนย์รวมกิจกรรมทางศาสนา สังคม วัฒนธรรมและการศึกษาของคนในชุมชน ดังนั้น วัดจึงมีบทบาทและความสำคัญต่อคนสยามเป็นอย่างมาก ในการดำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาและความเป็นคนสยามในรัฐเคดาห์ การปกครองคณะสงฆ์ในรัฐเคดาห์สมัยก่อนไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัด สันนิษฐานว่าไม่มีการปกครองคณะสงฆ์อย่างเป็นทางการ เริ่มมีการปกครองที่เด่นชัดยิ่งขึ้นเมื่อมีการแต่งตั้งคณะสงฆ์จากสุลต่านรัฐเคดาห์ ปัจจุบันนี้ตำแหน่งเจ้าคณะรัฐเคดาห์ปกครอง มีเจ้าคณะรัฐเคดาห์ เลขาธิการเจ้าคณะรัฐเคดาห์ รองเจ้าคณะรัฐเคดาห์ มีเจ้าคณะอำเภอ 5 อำเภอ คือ เจ้าคณะอำเภอโกตาร์สตาร์ เจ้าคณะอำเภอเป็งดง เจ้าคณะอำเภอปาตังเตอรัฟ เจ้าคณะอำเภอเสะ เจ้าคณะอำเภอแก้วลามูตา-บาลิง” (พระครูปลัดละเอียด เลียงสุวรรณ, 2561: สัมภาษณ์)

อย่างไรก็ตาม แม้ในปัจจุบันนี้คณะสงฆ์หลายแห่งขาดบุคลากรที่ต้องการบวชนานๆ ทำให้บางวัดต้องปิดตัวลง เพราะไม่มีพระจำพรรษาและจะเปิดอีกครั้งเมื่อมีพระจำพรรษาเพียงพอ แต่ก็ได้พยายามแก้ปัญหาด้วยการแบ่งพระไปจำพรรษาสามเดือน ตามคำขอของชาวบ้านที่มีพระจำพรรษาจำนวนน้อย

อุปสรรคการเผยแผ่พุทธศาสนา ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยเป็นชาวไทยถิ่นใต้ที่อาศัยอยู่พื้นที่แถบนี้มาช้านาน โดยการเข้ามาเรื่อยๆ พอานเข้าก็กลายเป็นชนกลุ่มหนึ่งในรัฐเคดาห์ ปะลิส กลันตัน ทางตอนเหนือของรัฐเปรัก และมีจำนวนหนึ่งอาศัยในป็นัง โดยบางส่วนได้ผสมกลมกลืนกับชนพื้นเมืองแถบนี้ด้วย แต่ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในประเทศมาเลเซียนี้ก็ยังคงรักษาประเพณีวัฒนธรรมของไทยในอดีตไว้ได้อย่างดี รวมถึงภาษาและศาสนาที่เป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกับชาวมลายูทั่วไป

จะเห็นได้ว่า อัตลักษณ์ด้านภาษาของพระภิกษุชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยนั้น กล่าวได้ว่ายังมี ความแน่นอนและฝังลึกในจิตสำนึกความเป็นคนไทย เพราะแทบจะตลอดเวลาของการดำเนินชีวิต ภิกษุไทยก็จะใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการพูดสนทนา การติดต่อสื่อสารกับญาติโยม หรือระหว่างพระสงฆ์ด้วยกัน ก็จะใช้ภาษาไทยทั้งสิ้น การทำวัตรสวดมนต์ การทำกิจของสงฆ์ หรือการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ก็จะใช้ภาษาไทยเป็นหลัก ดังนั้น ภิกษุสยามใช้ภาษาสยาม (ภาษาไทย)

ซึ่งเป็นอัตลักษณ์อันเด่นชัดของความเป็นภาษาไทยในรัฐเกดะห์ ประเทศมาเลเซีย ในการสื่อสารติดต่อของภาษาไทยและกลุ่มคนมาเลเซียเชื้อสายไทยในครั้งไป

อย่างไรก็ตาม ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่บ้านไม้สนได้มีการดำเนินชีวิตประจำวันส่วนมากมีอาชีพทำนา ทำสวนยางพารา และพูดภาษาไทยถิ่นใต้สำเนียงถิ่นของไทรบุรีที่ใกล้เคียงสำเนียงนครศรีธรรมราช และสงขลา ถ้าสมาคมกับชาวจีนซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยด้วยกันก็จะใช้ภาษาฮกเกี้ยนและภาษาจีน ถ้าสมาคมกับชาวมาเลเซียจะใช้ภาษามลายู ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยเรียนหนังสือไทยจากวัดส่วนใหญ่มีพระภิกษุหรือคนไทยอาสาสมัครเป็นผู้สอนพอให้อ่าน ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในประเทศมาเลเซียส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท แบบเดียวกันกับคนไทยในประเทศไทย

ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่อาศัยอยู่ในบ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ เป็นเวลายาวนานจนได้รับรองสถานะเทียบเท่าชาวมาเลย์ แต่ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยจะแสดงถึงความเป็นไทยคือ วัดเทพบัณฑิต บ้านไม้สน (ภาพที่ 20) เป็นวัดพุทธเถรวาท ซึ่งมีพิธีกรรมและมีสถาปัตยกรรมทางศาสนาเหมือนกันกับคนไทยในประเทศไทย โดยมีคนจีนให้ความอุปถัมภ์วัดทางการเงินและช่วยเหลืองานต่างๆ ช่วงเทศกาลงานบุญ แต่ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยพุทธมีบทบาทในการดูแลศาสนามากกว่า เช่น การบวชของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยจะยาวนานกว่าชาวจีน จนสามารถแยกได้ว่ากลุ่มใดเป็นกลุ่มชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยและชาวจีนในมาเลเซีย สำหรับการเรียนภาษาไทยที่บ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง เด็กไทยส่วนใหญ่จะเรียนภาษาไทยที่วัด โดยมีพระภิกษุหรือคนไทยจากประเทศไทยอาสาสมัครเป็นครูสอนสอนพ้ออ่านออกเขียนได้ จัดชั้นเรียนตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1-ปีที่ 4 ซึ่งปัจจุบันพ่อแม่เด็กไม่ค่อยนิยมให้ลูกหลานเรียนภาษาไทยมากนัก เพราะเด็กๆ ต้องเรียนหนังสือในโรงเรียนของรัฐ เวลาในการเรียนภาษาไทยจึงมีน้อย ประการสำคัญผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนภาษาไทยไม่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับสิทธิในการเรียนต่อชั้นสูงในโรงเรียนรัฐบาล เนื่องจากรัฐบาลมาเลเซียไม่เปิดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียน

พูน ปณ ทิโต ชเว

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 20 วัดเทพบัณฑิต ซึ่งเป็นวัดในบ้านไม้สน

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐบาลมาเลเซียไม่มีนโยบายที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาไทย แต่ก็ยังมีองค์กรและกลุ่มชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยที่พยายามต่อสู้เพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์การเรียนการสอนภาษาไทยขึ้นในวัดไทย โดยให้เหตุผลว่าเป็นการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนา องค์กรและกลุ่มชาวมมาเลเซียเชื้อสายไทยดังกล่าว ได้แก่ สมาคมคนไทยในรัฐเคดาห์ สมาคมคนไทยในรัฐกลันตัน ศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาและภาษาไทย วัดบุญญาราม รัฐเคดาห์ มูลนิธิและศูนย์การสอนภาษาไทย พุทธศาสนาและวัฒนธรรมวัดมณีมาราม รัฐกลันตัน รวมทั้งสำนักสงฆ์ที่เปิดสอนภาษาไทยในพื้นที่รัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย โดยมีมหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ช่วยดูแลในเรื่องของการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน ภายใต้การบริหารจัดการของมูลนิธิพระวิเชียรโมลี (แฉล้ม เขมปญโญ) วัดชัยมงคล (พระอารามหลวง) อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางในการประสานกับทุกเครือข่ายทั้งในประเทศไทยและในประเทศมาเลเซียในด้านการดำเนินวิถีชีวิต

ทั้งนี้ในบริบทของการเปลี่ยนผ่านทางสังคมชุมชนชาวมมาเลเซียเชื้อชาติไทย สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีศักยภาพท่ามกลางวัฒนธรรมต่างชนชาติโดยอาศัย 4 บริบท คือ การปลูกฝังและสร้างสำนึก

เกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ ทำให้สมาชิกในชุมชนมีความคิดคำนึงเรื่องเชื้อชาติและมีสำนึกร่วมในความเป็นชุมชนบ้านไม้สน เพื่อร่วมกันพัฒนาและธำรงรักษาบริบททางวัฒนธรรม อันเป็นหน้าตักหรือต้นทุนที่มีความหมายและทรงคุณค่าในฐานะรากเหง้าของชนชาติ โดยอาศัยบริบททางความสัมพันธ์คือการมีปฏิสัมพันธ์แบบเห็นหน้าค่าตาและสายสัมพันธ์ทางสังคมในระบบเครือญาติเป็นแรงเกาะเกี่ยวที่เข้มแข็ง และมีบริบททางประเพณีและพิธีกรรมเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนให้เกิดพลังการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านรูปแบบประเพณีและพิธีกรรมเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวมลายูเชื้อชาติไทย บ้านไม้สน ประกอบด้วยการเรียนรู้และถ่ายทอดทางวัฒนธรรม โดยผ่านการอบรมสั่งสอนและการบอกเล่าของคนจากรุ่นสู่รุ่นในรูปแบบของประเพณีและพิธีกรรม ด้วยการเชื่อมโยงต้นแบบทางวัฒนธรรมจากประเทศไทย ที่มีเจ้าอาวาสวัด และคนเฒ่าคนแก่มักจะปลูกฝังลูกหลานผ่านการอบรมสั่งสอนและพาไปทำภายในวัด โดยมีพระสงฆ์หรือครูผู้สอน และมีระบบการสอนแบบพี่สอนน้อง รวมถึงมีสื่อกิจกรรมนำการเรียนรู้ในโรงเรียนสอนภาษาไทยที่ตั้งอยู่ในวัดบ้านไม้สน รวมทั้งการเรียนรู้ผ่านสื่อพื้นบ้านล้วนเป็นรูปแบบที่มีลักษณะการสร้างอารมณ์ร่วม โดยมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในรูปแบบของการปรึกษาหารือ เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ศักดิ์ศรีของชุมชนชาวมลายูเชื้อสายไทย รวมถึงการไปมาหาสู่กันอย่างสม่ำเสมอของชาวมลายูเชื้อสายไทยในรัฐต่างๆ โดยเฉพาะเมื่อมีงานประเพณีหรือพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น และสะท้อนถึงประเพณีหรือพิธีกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนที่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมและสานสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชน รวมถึงเป็นเครื่องมือในการโยนสายสัมพันธ์ของชุมชนที่อยู่ไกลออกไปจากชุมชนบ้านไม้สน

อย่างไรก็ตาม การบวชและพิธีกรรมส่วนรวมบุญเดือนสิบ ก็ถูกใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อผูกพันคนในชุมชนจำนวนมากเข้าไว้ด้วยกัน ทำหน้าที่ในการเชื่อมประสานกัน และเชื่อมโยงคนในชุมชนทุกรุ่นในปัจจุบัน คนรุ่นก่อนและบรรพชนทำให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ของปัจเจกบุคคล ตลอดจนโยนโยนไปสู่สำนึกร่วมของชุมชน และยังทำหน้าที่เปิดโอกาสให้คนทุกเพศทุกวัยในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม การบวชไม่เพียงทำหน้าที่ในระดับปัจเจก หากแต่ยังมีรูปแบบของการปรับเปลี่ยนไปเป็นพิธีกรรมส่วนรวม เห็นได้จากบทบาทหน้าที่ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ สร้างประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมถึงสร้างความสามัคคีเป็นปึกแผ่นของชุมชน เช่น เมื่อมีการบวชลูกหลานที่อยู่ในช่วงวัยเดียวกันพร้อมกันทั้งหมดบ้านในช่วงก่อนเข้าพรรษาของทุกปี รวมถึงการรวมตัวกันเพื่อนำลูกหลานมาบวชและจำพรรษา ณ วัดเทพบึงจิต บ้านไม้สน

จะเห็นได้ว่า เมื่อประเพณีและพิธีกรรมมีการดำรงอยู่ท่ามกลางบริบทต่างๆ ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ประเพณีและพิธีกรรมจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทสังคมเช่นกัน โดยในแต่ละกลุ่มคนจะมีวัฒนธรรมร่วมกัน ประเพณีและพิธีกรรมบางอย่างได้สูญหายไปจากชุมชนชาวมลายูเชื้อสายไทย หรือได้ถูกปรับเปลี่ยนยุคสมัยให้สอดคล้องกับบริบทแวดล้อมที่แตกต่าง เช่น ประเพณีการตักบาตร ที่แต่เดิมต้องเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ที่ต้องออกเดินบิณฑบาต แต่ด้วยบริบทของชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของชนต่างศาสนา และความไม่สอดคล้องด้านเวลาระหว่างการออกไปบิณฑบาตของพระสงฆ์กับวิถีการประกอบอาชีพของชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดข้อตกลงร่วมกันในการจัดเวรกันทำอาหารถวายพระ เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อการดำรงอยู่อย่างมีศักยภาพของชุมชน ประเพณีและพิธีกรรมบางชนิดจึงได้รับการดำรงไว้อย่างต่อเนื่อง เช่น ประเพณีบุญสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีทอดกฐิน การบวช การแต่งงาน งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ รวมถึงงานแสดงศิลปวัฒนธรรมความเชื่อเหนือธรรมชาติที่จัดแสดงขึ้นในงานประจำปีของหมู่บ้าน เช่น พิธีกรรมรำโนราโรงครู ผ่านการสืบทอดโดยคนรุ่นแล้วรุ่นเล่าอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อเนื่องยืนยาวของความเป็นคนไทยในมาเลเซีย และดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้วยความภาคภูมิใจอย่างมีศักดิ์ศรีของชุมชนบ้านไม้สน

บทสรุป

ชาวมลายูเชื้อสายไทยในบ้านไม้สนมีความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า จึงมีวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมจิตใจของสมาชิกในชุมชน ซึ่งนอกเหนือจากวัดจะเป็นสถานที่ในการประกอบศาสนพิธีและงานประเพณีแล้ว วัดยังเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเวทีในการจัดประชุมเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารหรือระดมความคิดเห็น เป็นพื้นที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับเด็กและเยาวชนในโรงเรียนภาษาไทย รวมถึงเป็นพื้นที่ในการพบปะพูดคุยของชาวมลายูเชื้อสายไทยด้วยกันเอง ในขณะที่พระสงฆ์ทำหน้าที่สืบทอดพระพุทธศาสนาและดำรงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะที่เป็นบรรพชิตแล้ว พระสงฆ์ยังอยู่ในฐานะของครูผู้สอนและให้ความรู้ และยังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของคนในชุมชน เนื่องจากในอดีตคนส่วนมากอ่านหนังสือไม่ออก ไม่มีโรงเรียนในชุมชน การคมนาคมก็ไม่สะดวกคนสมัยก่อนจึงอาศัยการศึกษาเล่าเรียนจากพระสงฆ์และอาศัยการฟังเทศน์เพื่อการเรียนรู้เป็นสำคัญ จึงทำให้บทบาทของพระสงฆ์ได้รับการยอมรับนับถือเป็นอย่างมากในฐานะของพุทธศาสนิกชน และวัดยังถือเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

เนื่องจากการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาไทยขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับเด็กและเยาวชน ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้สอนภาษาไทยและธรรมศึกษาควบคู่กันไป ดังนั้น วัดจึงถือเป็นองค์กรหลักที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างและอนุรักษ์ความเป็นไทยให้คงอยู่

อย่างไรก็ตาม การยอมรับในความแตกต่างทางศาสนา วัฒนธรรม และการไม่กีดกันทางสังคม เป็นปัจจัยสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การยอมรับและการไม่กีดกันทางสังคม ไม่ได้มีความหมายเพียงการยอมรับให้มีส่วนร่วมในสังคมเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการยอมรับให้คนกลุ่มน้อยทางศาสนาและชาติพันธุ์ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมทางการเมือง และการปกครองในทุกระดับด้วยความเสมอภาคกัน

บทที่ 5

สรุปวิเคราะห์ผล และข้อเสนอแนะ

สรุปวิเคราะห์ผล

ด้านสังคม

การจัดองค์กร เนื่องจากสังคมบ้านไม้สนยังเป็นแบบชนบท มีแหล่งที่ตั้งห่างไกลจากเมืองหลวงของแต่ละรัฐ ดังนั้นรูปแบบการจัดองค์กรภายในหมู่บ้านจึงยังคงยึดถือตามรูปแบบเก่าๆ ที่ยึดถือสืบทอดกันมา คือมีพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมใจของชุมชน มีวัดเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจ และเป็นศูนย์กลางทางประเพณี พิธีกรรม ของหมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองและผู้นำในด้านการบริหารจัดการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ ระบบครอบครัวยังเป็นแบบครอบครัวขยาย ชายเป็นผู้นำและเป็นกำลังสำคัญในการหารายได้ หญิงทำหน้าที่เป็นแม่บ้านและทำหน้าที่หลักในการบริหารจัดการเรื่องการจับจ่ายใช้สอยรวมทั้งดูแลอบรมสั่งสอนลูกๆ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศยังมีความเป็นธรรมชาติสูง เนื่องจากที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ในเขตชนบท พื้นที่ทำกินส่วนใหญ่จึงมีความอุดมสมบูรณ์ มีผลผลิตจากธรรมชาติที่สามารถนำมาบริโภคได้ทุกฤดูกาล

ด้านเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพของประชากรในหมู่บ้านไม้สนส่วนมากยังประกอบอาชีพด้านการเกษตร เนื่องจากมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง เช่น การทำนา ทำสวนผลไม้ ทำสวนยางพารา หรือปลูกผัก การผลิตยังคงเป็นการผลิตเพื่อการเลี้ยงชีพ อีกส่วนหนึ่งจะประกอบอาชีพรับจ้างตามห้างร้าน บริษัท หรือโรงงาน ที่เหลือส่วนน้อยประกอบอาชีพรับราชการ การจัดการด้านการผลิต ส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากทางรัฐบาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพทางด้านเกษตรกรรม เช่น อาชีพทำนา ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ เป็นต้น เริ่มเปลี่ยนแนวคิดจากการผลิตเพื่อบริโภคหันมาผลิตเพื่อจำหน่าย นอกจากนี้ยังเปลี่ยนวิธีการทำนาจากการใช้แรงงานคนและแรงงานสัตว์มาใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีสมัยใหม่แทน กรณีที่ต้องการผลิตเพิ่มมากขึ้นมักใช้ทุนตัวเองไม่นิยมการกู้ยืมจากที่อื่น

ด้านอัตลักษณ์ทางพุทธศาสนาและความเป็นไทยในบริบทรัฐชาติ

พิธีกรรมประเพณีทางพุทธศาสนาที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านไม้สนที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน คือ ประเพณีการบวช บุญสงฆ์หรือประเพณีสงกรานต์ ตักบาตรในวันสำคัญ

ทางพระพุทธศาสนาที่มีตามปฏิทินของเมืองไทย ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา บุญกฐิน ลอยกระทง การสัมภาษณ์แบ่งกลุ่มสัมภาษณ์ กลุ่มคนที่มีอายุ 80 ขึ้นไปจะตอบว่าเขาเป็นคนไทยมาอยู่แต่ก่อนแล้ว เพราะที่นั่นคือประเทศไทย ประเพณีที่จัดขึ้นก็เหมือนกับประเทศไทย แต่มีพิธีกรรมที่สูญหายไป คือ พิธีกรรมตามฤดูกาลเรื่องการเกษตร แต่ก่อนจะลงทำนาก็จะมีพิธีกรรมไหว้หน้าก่อนลงทำนาแต่ปัจจุบัน มีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำนา พิธีกรรมเกี่ยวกับการเกษตรจึงหายไป กลุ่มคนที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปี แบ่งเป็นกลุ่มวัยกลางคนและกลุ่มวัยรุ่น เขาก็จะตอบว่าประเพณีเหล่านี้รับมาจากประเทศไทยบ้าง พ่อแม่พาเขาทำตั้งแต่จำได้ก็ทำแบบนี้นีมาตลอดทุกปีบ้าง กลุ่มวัยรุ่นจะตอบว่าประเพณีเหล่านี้รับมาจากประเทศไทยเพราะเราเรียนโรงเรียนไทย ที่บ้านเราก็จัดเหมือนเมืองไทย

พิธีกรรมประเพณีทางพระพุทธศาสนาที่มีอัตลักษณ์เฉพาะชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน คือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อาทิ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ประเพณีการบวช ประเพณีทอดกฐิน ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

ค่านิยมการบวชของชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สนสะท้อนให้เห็นว่าพุทธศาสนา ได้หยั่งรากลึกอยู่ในจิตวิญญาณของชาวบ้านมานาน และสามารถสร้างคุณค่าทางจิตใจเพื่อยึดเหนี่ยวให้ชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สนยังคงไว้ซึ่งพิธีกรรมประเพณีอันดีงามในการบวชเพื่อดำรงตนในฐานศาสนทายาทที่ช่วยสืบต่อพระพุทธศาสนาและทำนุบำรุงสถาบันศาสนาไว้ได้อย่างมีศักดิ์ศรีท่ามกลางสังคมและวัฒนธรรมต่างชนชาติ ซึ่งพิธีกรรมการบวชยังแสดงพลังความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนให้เป็นปึกแผ่นและแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพราะชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สนนิยมบวชลูกหลานที่อยู่ในช่วงวัยเดียวกันพร้อมกันทั้งหมดบ้านในช่วงก่อนเข้าพรรษา โดยจะไม่แยกจัดที่ละบ้าน ทำให้เมื่อมีงานบวชแต่ละครั้งก็จะมีญาติพี่น้องของผู้บวชมาร่วมงานกันเป็นจำนวนมาก ซึ่งแสดงถึงความพร้อมเพรียงและสามัคคีกันของสมาชิกในหมู่บ้านเป็นอย่างดี โดยการบวชของชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สนยังคงมีพิธีกรรมอย่างเคร่งครัดและยึดปฏิบัติสืบทอดต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน

พิธีกรรมส่วนใหญ่ของชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สนมีรากฐานมาจากพุทธศาสนา และผูกติดอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ซึ่งไม่แตกต่างจากพิธีกรรมส่วนใหญ่ทางภาคใต้ของประเทศไทย การนำเอาพระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดความคิด ความเชื่อ มาผสมผสานกับความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ความเชื่อจึงมีคุณค่าทางจิตใจและช่วยสร้างความดุลยภาพในความสัมพันธ์ระหว่างชาวมลายูเชื้อสายไทยที่มีวัฒนธรรมประเพณีเดียวกัน ความเชื่อยังเป็นเครื่องยึดโยงทางจิตวิญญาณของชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สนให้สามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างเกื้อกูล ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น พระพุทธรูป พระที่อาวสุส เชื่อในเรื่องผี โชคกลาง เชื่อเรื่องของธาตุทั้ง 4 ไ้มงคล เจ้าที่ เทพารักษ์ ทวดปู่โละ

และเชื่อเรื่องของไสยศาสตร์ โดยเฉพาะครูหมอพิธี หมอทำเสน่ห์ หมอยา และหมอปลงศพ ซึ่งความเชื่อเรื่องผี ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือคอยกำกับควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชน และยังเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมประเพณีของชาวมลายูเลเชีย เชื่อสายไทยบ้านไม้สนท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมให้แก่คนรุ่นหลังอย่างผสมผสานกลมกลืน

นอกจากนี้ การนับถือศาสนาเดียวกัน คือศาสนาพุทธ การมีศรัทธาในวัดเดียวกัน คือ วัดเทพบัณทิต วัดประจำบ้านไม้สน รวมถึงการมีรากเหง้าทางวัฒนธรรมประเพณีไทยเหมือนกัน ดังนั้น ความเชื่อจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการรักษาอัตลักษณ์ประเพณีทางพุทธศาสนาของชุมชน ชาวมลายูเลเชียเชื่อสายไทยบ้านไม้สนที่สัมพันธ์กับความเป็นไทยในบริบทรัฐชาติของบรรพบุรุษตั้งแต่ สมัยโบราณให้ยังคงอยู่และสืบทอดอย่างต่อเนื่องจนเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติตนของชาวมลายูเลเชีย เชื่อสายไทยบ้านไม้สนในปัจจุบัน

จากการศึกษาบ้านไม้สนแสดงให้เห็นว่า ในขณะเดียวกันสายสัมพันธ์เครือญาติทำหน้าที่เป็นกลไกในการสร้างการมีส่วนร่วมและก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการร่วมพิธีกรรมของสมาชิกในชุมชน พิธีกรรมประเพณีก็เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงสมาชิกในชุมชนให้มาทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างความทรงจำและความสามัคคี ความสนุกสนานร่วมกัน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ดังนั้นจิตสำนึกรักพวกพ้องแบบชาวใต้แน่นอนที่เป็นพลังผลักดันสำคัญในการประดับประดาพิธีกรรมให้คงอยู่มาได้จนถึงทุกวันนี้

จากการศึกษา อัตลักษณ์พุทธศาสนาของชุมชนบ้านไม้สนที่สัมพันธ์กับความเป็นไทยใน บริบทรัฐชาติการดำรงอยู่ของชุมชนชาวมลายูเลเชียเชื่อสายไทยบ้านไม้สน วัฒนธรรมประเพณีทางพุทธศาสนา ยังมีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่จะปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของพุทธศาสนิกชนที่ดี เด็กๆ และเยาวชนจะเรียนธรรมศึกษาและสมัครสอบนันทกรรมเป็นประจำทุกปี การนับถือศาสนาเดียวกัน คือ ศาสนาพุทธ การมีศรัทธาในวัดเดียวกัน คือ วัดเทพบัณทิต ซึ่งเป็น วัดประจำหมู่บ้านไม้สน รวมถึงมีรากเหง้าทางวัฒนธรรมไทยที่เหมือนกัน ยังเป็นเครื่องมือยึดเหนี่ยว ความสัมพันธ์ของชาวมลายูเลเชียเชื่อสายไทยบ้านไม้สนไว้ด้วยกัน มีพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้นำทางศาสนา รองลงมาคือคนเฒ่าคนแก่ซึ่งเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ เช่น ครูหมอ รวมถึงผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้นำ อย่างเป็นทางการของชุมชน โดยมีคุณลักษณะสำคัญร่วมกัน คือ เป็นผู้มึนจิตสาธารณะและมีลักษณะ ของการผสมผสานทั้งผู้นำทางศีลธรรมและผู้นำทางความคิด

ความเชื่อและพิธีกรรมของชาวมลายูเลเชียเชื่อสายไทยบ้านไม้สน ยังมีความเชื่อเรื่อง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น พระพุทธรูป พระที่อาวสุ เชื่อในเรื่องผี โขกลาง เชื่อเรื่องของธาตุทั้ง 4 ไม้มงคล เจ้าที่ เทพารักษ์ ทวดปู่โละ และเชื่อเรื่องของไสยศาสตร์ โดยเฉพาะครูหมอพิธี หมอทำเสน่ห์ หมอยา และหมอปลงศพ ความเชื่อเหล่านี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากศาสนาและการประกอบอาชีพ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยส่งผลให้ระบบความเชื่อ และพิธีกรรมประเพณี

บางอย่างของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนเริ่มสูญหายไปจากความทรงจำของผู้คนโดยเฉพาะความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการเกษตร

การบริหารจัดการในหมู่บ้านยังคงยึดหลักสังคมนบพ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรม ประเพณีของหมู่บ้าน เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจและพิธีกรรมต่างๆ มีพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมใจของชุมชน เจ้าอาวาสจะมีบทบาทสำคัญในการชี้แนะและการตัดสินใจในการดำเนินการเรื่องต่างๆ ในหมู่บ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นแกนนำในการบริหารจัดการเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ

อย่างไรก็ตามชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางพุทธศาสนาที่สัมพันธ์กับความเป็นไทยไว้อย่างเข้มแข็งท่ามกลางสังคมที่รายรอบด้วยชนชาติที่แตกต่างกัน เช่น การปรับตัวเข้ากับคนกลุ่มใหญ่แต่ไม่ลืมอัตลักษณ์ของตนเอง การให้บุตรหลานเรียนรู้ภาษาไทยจึงเป็นอีกแนวทางที่จะรักษาไว้ซึ่งตัวตนทางวัฒนธรรมประเพณีทางพุทธศาสนาของตนเอง เพราะเชื่อว่านอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพแล้วยังเป็นการปลูกฝังความเป็นไทยให้แก่บุตรหลานให้เกิดความรักและความสามารถในการใช้ภาษาไทย เพื่อกลม่อเมกลานิสัยและจิตใจให้เป็นคนดีมีศีลธรรม อันสะท้อนให้เห็นพุทธศาสนาที่สัมพันธ์กับจริยธรรมและความเป็นไทยไปพร้อมๆ กัน

นอกจากนี้ ชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้เป็นชุมชนที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับคุณลักษณะของชุมชนเข้มแข็งที่ กล่าวคือ การเป็นชุมชนที่มีสันติภาพ แต่ในขณะเดียวกันก็พร้อมรับมือกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นอยู่เสมอ การเป็นชุมชนที่เป็นชุมชนเรียนรู้ โดยสมาชิกของชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยมีการแสวงหาความรู้ร่วมกันอยู่ตลอดเวลา ทั้งการรวมกลุ่มพัฒนาทางด้านเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของสมาชิกในชุมชน เปิดรับสื่อต่างๆ เพื่อการพัฒนาตนเองและส่วนรวมให้ก้าวทันโลก ซึ่งการเรียนรู้ร่วมกันจะทำให้เกิดความยั่งยืนถาวรขององค์ความรู้ในชุมชนและเป็นการรู้จักจัดการตัวเอง โดยชุมชนที่มีความรู้เกี่ยวกับคุณค่าหรือภูมิปัญญาของชุมชนเอง การรู้จักบริหารจัดการและพัฒนาชุมชนไปสู่ความทันสมัย โดยไม่ได้ละทิ้งภูมิปัญญาที่มีมาจากอดีต รวมถึงการมีจิตวิญญาณ โดยชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยประกอบด้วยสมาชิกในชุมชนจำนวนมากที่อุทิศตัวเองเวลา และแรงงาน รวมทั้งสติปัญญา ความรู้ความสามารถในการทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง ทั้งเป็นอาสาสมัครชุมชนที่ต้องทำงานทั้งภายในและภายนอกชุมชน ตลอดจนการเป็นชุมชนที่มีความสมดุลของสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ การรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรม ประเพณีหรือพิธีกรรมทางพุทธศาสนาของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สน ที่ประกอบด้วย การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนถึงแม้ว่าอาจเกิดจากการริเริ่มของบางส่วนเลี้ยวของชุมชนหรือจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่ก็สามารถกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเองและสร้างความมั่นใจให้กับสมาชิกในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมให้สามารถระดมพลังและประสานสานความร่วมมือเพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นของชุมชน โดยการอาศัยความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับตัวเอง

ซึ่งมีส่วนช่วยรักษาอัตลักษณ์ประเพณีทางพุทธศาสนาของชุมชนบ้านไม้ไผ่ได้ท่ามกลางวัฒนธรรมประเพณีอื่นที่โอบล้อมอยู่ ประเพณีหรือพิธีกรรมเป็นเครื่องมือที่สามารถผูกพันคนในชุมชนจำนวนมากเข้าไว้ด้วยกัน ทำหน้าที่ในการชักจูงผู้คนให้เข้ามาเชื่อมประสานกันและโยงคนในหมู่บ้านทุกรุ่น ทั้งรุ่นปัจจุบันไปยังคนรุ่นก่อนๆ รวมถึงบรรพชน ดังเช่น ประเพณีการบวช ของชาวมะละเชียยเชื้อสายไทยบ้านไม้สนได้สะท้อนให้เห็นว่าพุทธศาสนาได้หยั่งรากลึกอยู่ในจิตวิญญาณของสมาชิกในหมู่บ้านมานานและมีฐานะเป็นกุศโลบายในการสร้างศาสนทายาทเพื่อรักษาสถาบันศาสนา โดยยังคงมีพิธีกรรมที่เคร่งครัดและยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบันนี้

จากการศึกษา อัตลักษณ์พุทธศาสนาของชุมชนบ้านไม้สนที่สัมพันธ์กับความเป็นไทย ในบริบทรัฐชาติ พบว่า การปกครองของรัฐเคหะห์ ได้มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 เขต (อำเภอ) ได้มีชาวมะละเชียยเชื้อสายไทยอาศัยอยู่ถึง 53 หมู่บ้าน โดยมีบ้านไม้สนรวมอยู่ด้วย มี 45 วัดหรือสำนักสงฆ์ โดยมีวัดวัดเทพบัณฑิตรวมอยู่ด้วย การประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ทำนา ทำสวนผลไม้ ปลูกผัก ไร่จ้าง และค้าขาย เป็นกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน และเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษไทยด้วยกัน ซึ่งปัจจุบันกลุ่มชนเหล่านี้เป็นชนกลุ่มน้อยของประเทศและอยู่ท่ามกลางกลุ่มชนที่เป็นชาติพันธุ์มลายู จีน อินเดีย และอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในรัฐเคหะห์ที่นับถือพระพุทธศาสนา ก็มีส่วนหนึ่งที่ดำรงสถานะเป็นพระภิกษุเป็นที่พึงทางจิตใจของเหล่าชาวพุทธ โดยมีวัดเทพบัณฑิต บ้านไม้สนเป็นศูนย์กลางของชุมชนและยังคงดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนที่เด่นชัดในรูปแบบของการใช้ภาษา พิธีกรรมทางศาสนาและรูปแบบวิถีชีวิตในท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรม มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ (Taylor, 1994) เห็นว่า พหุวัฒนธรรมนิยม เป็นพัฒนาการหนึ่งของแนวคิดเสรีนิยม รวมถึง (Kymlicka, 2007) มองว่าสิทธิทางวัฒนธรรมเป็นส่วนขยายของสิทธิมนุษยชนสากล การให้สิทธิพิเศษแก่ชนกลุ่มน้อยและกลุ่มวัฒนธรรมรองในรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้อัตลักษณ์ของวัฒนธรรมรองดำรงอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีโดยไม่ถูกคุกคามและกลืนกลายจากวัฒนธรรมหลักของรัฐ หัวใจสำคัญของพหุวัฒนธรรมนิยมคือ การเรียกร้องให้มีการยอมรับอัตลักษณ์ที่ถูกเบียดขับโดยเฉพาะอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม การเรียกร้องและการให้สิทธิทางวัฒนธรรม ในหลายประเทศในตะวันตกเกิดจากการยอมรับว่าอัตลักษณ์เป็นสิ่งสำคัญยิ่งยวดสำหรับบุคคล และบุคคลจะทนทุกข์หากอัตลักษณ์ต้องสูญเสียไปหรือไม่ได้รับการยอมรับ และยังมี ความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ อาจสมิต (2555) ซึ่งให้เห็นว่า ชาวไทดำก็เป็นเช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่ถูกอิทธิพลของรัฐชาติและวาทกรรมความทันสมัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของตน อัตลักษณ์ไทดำมีการช่วงชิงการสร้างความหมายจากคนหลายฝ่ายในบริบทและช่วงเวลาที่แตกต่างกันไป การที่เป็นคนลาวตามถิ่นกำเนิด การถูกทำให้เป็นคนไทยในบริบทของรัฐชาติ หรือการถูกสร้างให้เป็นคนไทยที่ต้องแสดงอัตลักษณ์ไทดำ การช่วงชิงการสร้างความหมายนี้ ในอดีตไทดำเป็นแต่เพียง “ถูกกำหนดให้เป็น”

หากแต่ในปัจจุบันกลับกลายเป็น “ชาวไทดำเลือกที่จะเป็น” การขับเคี่ยวช่วงชิงความหมายกันไปมาของฝ่ายผู้มีอำนาจและชาวไทดำนี้คงยังต้องดำเนินกันต่อไป นั่นก็หมายความว่า การต้องแสดงออกทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ที่แปรเปลี่ยนไปมาก็คงยังต้องดำเนินการไปเช่นเดียวกัน ไม่มีใครสามารถกำหนดได้ว่า การช่วงชิงความหมายนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อใด แต่สิ่งที่น่าคิดมากกว่านั้นคือ กรอบของการต่อสู้ช่วงชิงความหมาย ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะการช่วงชิงความหมายจะมีความรุนแรงและเข้มข้นเพียงใด เป็นการต่อสู้ในระดับใด หากแต่คงอยู่ในการกรอบของสถาบันหลักของชาติ ไม่ว่าจะเป็นชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คุณอยากจะเป็นอะไรก็แล้วแต่ อยากจะแสดงออกอะไรก็แล้วแต่ แต่ต้องอยู่ภายใต้สถาบันเดียวกันนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าทั้ง Kymlicka และ Taylor ต่างก็มองเห็นเหมือนกันว่า พหุวัฒนธรรมนิยมที่มองถึงอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมของคนกลุ่มน้อยอยู่ได้เพื่อให้เกิดศักดิ์ศรีของตนเอง โดยไม่ให้มีการคุกคามและปรับเปลี่ยนจากวัฒนธรรมของรัฐที่เป็นผู้มีอำนาจทำให้คนกลุ่มน้อยมีความสำคัญกับอัตลักษณ์ของตนเอง เพื่อให้อัตลักษณ์มีความเป็นพหุวัฒนธรรม มีความหมายถึงกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันกับรัฐ สำหรับ Taylor มองว่าสิทธิทางวัฒนธรรมของคนในชุมชนมีความเป็นอัตลักษณ์ที่เป็นสิทธิของกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ของตนเองเสมอ ส่วน Kymlicka และ Gunew รวมทั้ง ณรงค์ อาจสมิติ ต่างก็มองเห็นเหมือนกันว่า รัฐเป็นผู้กำหนดความหลากหลาย และควบคุมตรวจสอบ มีการจัดระเบียบพหุวัฒนธรรมที่แฝงไว้ด้วยความเชื่อเรื่องการผสมผสานความหลากหลายภายใต้อำนาจหลัก

อย่างไรก็ตาม รัฐชาติและอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ย่อมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในการต่อสู้เพื่อให้กลุ่มชนนั้นได้รับการยอมรับและสามารถสร้างอัตลักษณ์ความมีตัวตนให้เกิดความมั่นคงในกลุ่มชนของตนเอง การสร้างถึงจะไม่สามารถสร้างได้ในทันทีและความเป็นชาติพันธุ์ ความเป็นรัฐชาติย่อมก่อตัวมาทีละน้อยๆ และเริ่มขยับให้มีพลังมากขึ้น การบันทึกสำรวจดังกล่าวถือได้ว่าเป็นงานลักษณะเชิงชาติพันธุ์พรรณนาในยุคแรกๆ ของชนชั้นนำไทย ซึ่งได้รับอิทธิพลจากตะวันตกที่ได้ขยายอิทธิพลเข้ามาในภูมิภาคอินโดจีนในช่วงเวลานั้น และยังเป็นการสำรวจประชากรที่มีนัยสำคัญต่อการครอบครองดินแดนและประกาศความชอบธรรมเหนือดินแดน (ธงชัย วินิจจะกุล, 2530) เพราะการครอบครองดินแดนได้จำเป็นต้องสำรวจกลุ่มผู้คนในอาณาบริเวณพื้นที่ต่างๆ ว่าเป็นใครทำอะไร อยู่ที่ไหน มีลักษณะอย่างไร และสิ่งนี้ก็ทำอย่างเข้มข้นในการสร้างรัฐชาติให้มีความเป็นหนึ่ง (สุเทพ สุนทรเกสัช, 2548: 162-165)

วัดเทพบันเทิง ซึ่งเป็นวัดประจำหมู่บ้านไม้สน รวมถึงการเป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมประเพณีไทยไว้ ความเชื่อจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการรักษาอัตลักษณ์ประเพณีทางพุทธศาสนาของชุมชนชาวมลายูเชื้อสายไทยบ้านไม้สนที่สัมพันธ์กับความเป็นไทยในบริบทรัฐชาติของบรรพบุรุษตั้งแต่สมัยโบราณให้ยังคงอยู่และสืบทอดอย่างต่อเนื่องจนเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติตนของชาวมลายูเชื้อ

เชื้อสายไทยบ้านไม้สนในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับแนวคิดของดำรง ฐานดี (2546: 73) ซึ่งให้เห็นว่า มนุษย์ได้สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่างๆ เพื่อให้การดำเนินชีวิตในสังคม เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคม ทำให้เกิดการหล่อหลอมให้สมาชิกใน สังคมมีทัศนคติความเชื่อ ความสนใจ ความคิดสร้างสรรค์ไปในทางเดียวกันก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน คือการนิยามตัวตนหรือบอกว่าตนเป็นใครตรงกับศัพท์ทางวิชาการด้านมานุษยวิทยาที่ว่า “อัตลักษณ์” ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพิทยา บุขรารัตน์ และอารยา ดำเรือง (2557: 33) ได้ค้นพบจากงานวิจัยว่า การที่คนไทยในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซียยังคงธำรงและสืบสาน ความเป็นไทยไว้ได้จนปัจจุบัน แม้ว่าจะเป็นเพียงคนกลุ่มน้อยของประเทศ และอาศัยอยู่ท่ามกลางสังคม ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือที่เรียกว่า สังคมพหุวัฒนธรรม แต่คนไทยยังคงอัตลักษณ์ ความเป็นไทย นับถือศาสนาพุทธ พุทธภาษาท้องถิ่นไทยได้มีประเพณี พิธีกรรมตามแบบคนไทยภาคใต้ การแต่งกาย อาหารการกิน มีลักษณะแบบเดียวกัน หรือใกล้เคียงกับคนไทยภาคใต้ และเหนือสิ่งอื่นใด คนไทยในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย มีจงรักภักดีและเทิดทูนต่อองค์พระมหากษัตริย์ไทย ไว้เหนือเกล้า ซึ่งสิ่งที่อธิบายถึงความเป็นไทยเหล่านี้ได้อย่างชัดเจนที่สุดก็คือ แนวคิดในการศึกษาเรื่องชาติพันธุ์สัมพันธ์ เพราะชาติพันธุ์เป็นเรื่องของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา หรือการมีภาษาร่วมกัน รวมทั้งมีกระบวนการในการสร้างความสำนึกร่วมกันในทางชาติพันธุ์ ในเรื่องการกำเนิดและการสืบเชื้อสายร่วมกันการมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน และการมีสำนึกเป็นหนึ่งในเดียวกัน สิ่งเหล่านี้เป็นภาพปรากฏที่เกิดขึ้นในสังคมคนไทยในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ยังมีทฤษฎี วัฒนธรรมและบุคลิกภาพ (Culture and Personality) ที่กล่าวถึงบุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากการ ปลูกฝังอบรมสั่งสอนให้รู้จักภูมิกเขตทางวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ ตั้งแต่วัยเยาว์ และหล่อหลอมจน เติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพตามวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ เช่นเดียวกับคนไทย ในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย เมื่อได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยมาตั้งแต่วัยเยาว์ เมื่อเติบโต เป็นผู้ใหญ่ก็สะท้อนบุคลิกภาพ ค่านิยม ทัศนคติ ความเชื่อตามแบบวิถีไทยที่ได้รับการปลูกฝังมาเช่นกัน

จะเห็นได้ว่าทั้ง ดำรง ฐานดี และ พิทยา บุขรารัตน์ และอารยา ดำเรือง ต่างก็มองเห็น เหมือนกันว่า การมีวัฒนธรรมขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่างๆ เพื่อให้การดำเนินชีวิตในสังคม เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคม ทำให้เกิดการหล่อหลอมให้สมาชิกในสังคมมี ทัศนคติความเชื่อ ความสนใจ ความคิดสร้างสรรค์ไปในทางเดียวกัน ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน ประเทศมาเลเซียยังคงธำรงและสืบสานความเป็นไทยไว้ได้จนปัจจุบัน แม้ว่าจะเป็นเพียงคน กลุ่มน้อยของประเทศ และอาศัยอยู่ท่ามกลางสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือที่เรียกว่า สังคมพหุวัฒนธรรม แต่คนไทยยังคงอัตลักษณ์ความเป็นไทย นับถือศาสนาพุทธ พุทธภาษาท้องถิ่นไทยได้ มีประเพณี พิธีกรรมตามแบบคนไทยภาคใต้ การแต่งกาย อาหารการกิน มีลักษณะแบบเดียวกัน หรือ

ใกล้เคียงกับคนไทยภาคใต้ และเหนือสิ่งอื่นใดคนไทยในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย มีความจงรักภักดีและเทิดทูนต่อองค์พระมหากษัตริย์ไทยไว้เหนือเกล้าของคนไทยในบ้านไม้สนทุกคน

ประเพณีและพิธีกรรมทางพุทธศาสนา มีอัตลักษณ์เฉพาะชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน คือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อาทิ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ประเพณีการบวช ประเพณีทอดกฐิน ประเพณีลอยกระทง สำหรับค่านิยมการบวชของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนสะท้อนให้เห็นว่า พุทธศาสนาได้หยั่งรากลึกอยู่ในจิตวิญญาณของชาวบ้านมานาน และสามารถสร้างคุณค่าทางจิตใจ เพื่อยึดเหนี่ยวให้ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนยังคงไว้ซึ่งพิธีกรรมประเพณีอันดีงาม

ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยบ้านไม้สนมีรากฐานมาจากพุทธศาสนาและความเชื่อเกี่ยวกับ อำนาจเหนือธรรมชาติ การนำเอาพระธรรมคำสอนในการกำหนดความคิด ความเชื่อ มาผสมผสานกับความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติ จึงมีคุณค่าทางจิตใจและช่วยสร้างความดุลยภาพ ในความสัมพันธ์ระหว่างชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่มีวัฒนธรรมประเพณีเดียวกัน เป็นเครื่องยึดโยงทางจิตวิญญาณของบ้านไม้สนให้สามารถดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างเกื้อกูล ทำให้เกิดความเชื่อเรื่อง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เชื่อในเรื่องผี โชคลาง ธาตุทั้ง 4 ไม้มงคล เจ้าที่ เทพารักษ์ ทวดปู่โละ และเชื่อเรื่อง ของไสยศาสตร์ ครูหมอปิธี หมอทำเสน่ห์ หมอยา และหมอปลงศพ ที่ผีทำหน้าที่คอยกำกับควบคุม พฤติกรรมของชุมชน และเป็นการปลูกฝังและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมประเพณี ของชาวบ้านไม้สนในการปรับเปลี่ยนแปลงของสังคมให้แก่คนรุ่นหลังอย่างผสมผสานกลมกลืน มีความสอดคล้องกับแนวคิดของสุเทพ สุนทรเกสัช (2548) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า อัตลักษณ์ของสังคมไม่ใช่ ผลรวมของอัตลักษณ์ของปัจเจก ทั้งนี้เพราะทุกๆ สังคมล้วนมีคุณภาพใหม่ในตัวเอง การที่จะเชื่อมโยง ปัจเจกเข้ากับอัตลักษณ์ร่วมของสังคม จึงต้องอาศัยพลังของพิธีกรรม ซึ่งปัจเจกต้องร่วมกันสร้างและ ผลิตซ้ำ พิธีกรรมจึงเป็นเสมือนภาษาสัญลักษณ์ที่สื่อผ่านการปลูกเร้าอารมณ์ร่วมในบรรยากาศ อันศักดิ์สิทธิ์ ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต (2550) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การปรับเปลี่ยน หรือการสูญสลายของตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียขึ้นอยู่กับ 3 ประการ คือ ปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในแต่ช่วงเวลาของคนไทยเหล่านี้เคยอยู่ภายใต้การปกครองของ ราชอาณาจักรสยาม ปัจจัยภายในขององค์กรหรือของชุมชนเอง ได้แก่ ระบบสังคม ระบบเศรษฐกิจ หรือระบบวัฒนธรรมและปัจจัยจากภายนอกที่เกี่ยวกับความเชื่อ และพิธีกรรม ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เชื่อในเรื่องของผี โชคลาง ครูหมอปิธี เชื่อในเรื่องของธาตุทั้ง 4 ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ รวมทั้งใน เรื่องของไสยศาสตร์ เป็นการผลิตเพื่อการเลี้ยงชีพ มีอาชีพหลักในการทำนา ทำสวนผลไม้ ทำสวนยางพารา และการปลูกผักขาย

จะเห็นได้ว่าทั้งสุเทพ สุนทรเกสัช และนิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต ต่างก็มองเห็นเหมือนกันว่า อัตลักษณ์ของบ้านไม้สนไม่ใช่ผลรวมของอัตลักษณ์ของคนใดคนหนึ่งแต่เป็นส่วนรวมของชุมชน

ที่มีระบบสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ความเชื่อ พิธีกรรม สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผี โขกลาง ครูหมอพิธี เชื้อในเรือของธาตุทั้ง 4 และเรื่องของไสยศาสตร์ รวมทั้งมีการผลิตเพื่อการเลี้ยงชีพ เช่น การทำนา ทำสวนผลไม้ ทำสวนยางพารา และการปลูกผักขาย ตามวิถีชีวิตของคนในชุมชนบ้านไม้สน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้ความสนใจหาแนวทางในการสนับสนุน เรื่องการเรียนการสอนภาษาและธรรมศึกษาแก่คณะสงฆ์ในประเทศมาเลเซียอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการทํานานที่ก่อกองความร่วมมือร่วมกับรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ภารกิจการงานที่ โดยตรงและโดยอ้อม เช่น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ฯลฯ เพื่อร่วมมือกันจัดทํายุทธศาสตร์ในการพัฒนาพระสงฆ์ในสังคมไทยไปพร้อมกัน
3. พระสงฆ์ในสังคมไทยควรแสวงจุดร่วมและ สงวนจุดต่างในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้ได้ เพราะมีองค์บริหารสูงสุดคือมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นองค์กรที่ประกอบไปด้วยบุคลากรทางศาสนา สองส่วนใหญ่มาก็คือพระสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย และพระสงฆ์ฝ่าย ธรรมยุติกนิกาย เพราะทั้งสองฝ่าย เป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทเหมือนกัน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรศึกษาชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่อาศัยอยู่ในรัฐเคดาห์แล้วเปรียบเทียบ อุดมลักษณะพุทธศาสนาของแต่ละชุมชนว่าแตกต่างกันอย่างไร
2. ควรมีโครงการฝึกอบรมนักเผยแผ่ให้มีคุณสมบัติและอุดมการณ์อย่างแท้จริง โดยมี ระยะเวลาที่เหมาะสมโดยเพื่อให้พระสงฆ์ในสังคมไทย ผู้เข้าร่วมโครงการมีความเชี่ยวชาญจริงๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวโน้มการดำรงอยู่หรือการปรับตัว การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทย ในชุมชนชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ภายใต้ปัจจัยอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
2. ควรศึกษาการสร้างปรียัติบุคคลให้เป็นปฏิบัติบุคคลให้เป็นศาสนทายาทบุคคล และ จากศาสนทายาทบุคคลให้เป็นนักเผยแผ่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา นาคสกุล. (2547). *ภาษาไทยวันนี้ภาพลักษณ์ ภาพพจน์*. กรุงเทพฯ: สกสทไทย.
- คำนวน นวลสนอง. (2546). *การศึกษาพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไทย
ในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ.
- จงจิต อรรถยุกติ. (2547). *มาเลเซีย*. กรุงเทพฯ: หน้าต่างสู่โลกกว้าง.
- ณรงค์ อาจสมิติ. (2555). “รัฐชาติ ชาติพันธุ์ และอัตลักษณ์ไทดำ.” *วารสารสังคมวิทยา มานุษยวิทยา*,
31(2), 55–67.
- ดำรง ฐานดี. (2546). *สังคมและวัฒนธรรมเกาหลี : การเมืองเกาหลี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เดือน คำดี. (2534). *หลักพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์.
- ทัศนาวดี แก้วสนิท. (2552). “การสื่อสารเพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน
ชาวมลายูเชื้อชาติไทยในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย”. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย วินิจจะกุล. (2530). *รัฐชาติและอัตลักษณ์ชาติพันธุ์*. กรุงเทพฯ: คลังนานาวิทยา.
- ชนวัฒน์ พิมลจินดา. (2552). *พหุสังคม (Plural Society)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรมศิลปากร.
- ธำรงค์ดี อายุวัฒน์. (2547). *ไทยในมาเลเซีย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2548). *ประวัติศาสตร์ชาติ ปัญญาชน*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (2550). *ตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. (2545). *ชาวมลายูเชื้อชาติไทย*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปัญญา จินดาเพชร. (2561). *บริบททางประวัติศาสตร์มาเลเซีย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

พรชัย นาคสีทอง. (2559). “ประวัติศาสตร์” “ความทรงจำ” และ “อัตลักษณ์ไทย (พุทธ) สยาม”

ในมาเลเซีย : กรณีชุมชนบางแซะ (Teresek) รัฐกลันตัน. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 10(2), 25-58.

พิทยา บุขรรัตน์. (2555). *กระบวนการทางสังคมเพื่อการดำรงและสืบสานความเป็นไทยในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนธรรมวลัยลักษณ์.

พิทยา บุขรรัตน์ และอารยา คำเรือง. (2557a). “กระบวนการทางสังคมเพื่อการดำรงและสืบสานความเป็นไทยของคนไทยที่อาศัยอยู่ในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย. *สารอาครมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์*, 14(1), 33.

พิทยา บุขรรัตน์ และอารยา คำเรือง. (2557b). “กระบวนการทางสังคมเพื่อการดำรงและสืบสานความเป็นไทยของคนไทยที่อาศัยอยู่ในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย”. *สารอาครมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์*, 14(1) : น.33, 14(1), 33.

พิฑูร มลิวาลัย. (2527). *วิถีชีวิตของคนไทยในมาเลเซีย*. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.

ยุกติ มุกดาวิจิตร. (2555). *วิถีชีวิตหรือสร้างอัตลักษณ์ โครงการตัวตนคนอยู่กับท้องถิ่นล้านนา : ลีกับการเมืองอัตลักษณ์ในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

วสันต์ ชิวะสารณ์. (2540). *ชุมชนชาวไทยในรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถาบันศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

วัดเทพบัณฑิต. (2549). *ข้อมูลและรวบรวมวัดในมาเลเซีย*. สมุทรปราการ: สือตะวัน จำกัด.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2560). *ศาสนาพุทธ 2556*. กรุงเทพฯ: สารานุกรมภาษาไทย.

ศิริจิต สุนันต๊ะ. (2556). *สถานะการโต้แย้งเรื่องพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย*.

วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 32 (1), 5-30.

ศิริพร วุฒิกุล. (2549). *กลยุทธ์การสื่อสารอัตลักษณ์ของชาติในโครงการรณรงค์การท่องเที่ยวของประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุเทพ สุนทรเภสัช. (2548). *มนุษยวิทยากับประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

สุธานี เพ็ชรทอง. (2547). *ศึกษาประเพณีทำบุญเดือนสิบของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย*

ในอำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาไทยคดีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สุเมธ เมธาวิทยานุกูล. (2532). *พิธีกรรมทางศาสนาพุทธ*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

อภิญา เพ็องฟูสกุล. (2543). *อัตลักษณ์ (identity) : การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด*.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

อมรา พงศาพิชญ์. (2543). *ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (กระบวนทัศน์และบทบาท*

ในประชาสังคม). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทัย หิรัญโต. (2526). *ประเพณี*. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์.

Clifford Geertz. (1963). “*The integrative revolution primordial sentiments and civil politics in the new States*” in *The Interpretation of Cultures*. New York: Basic Books Press.

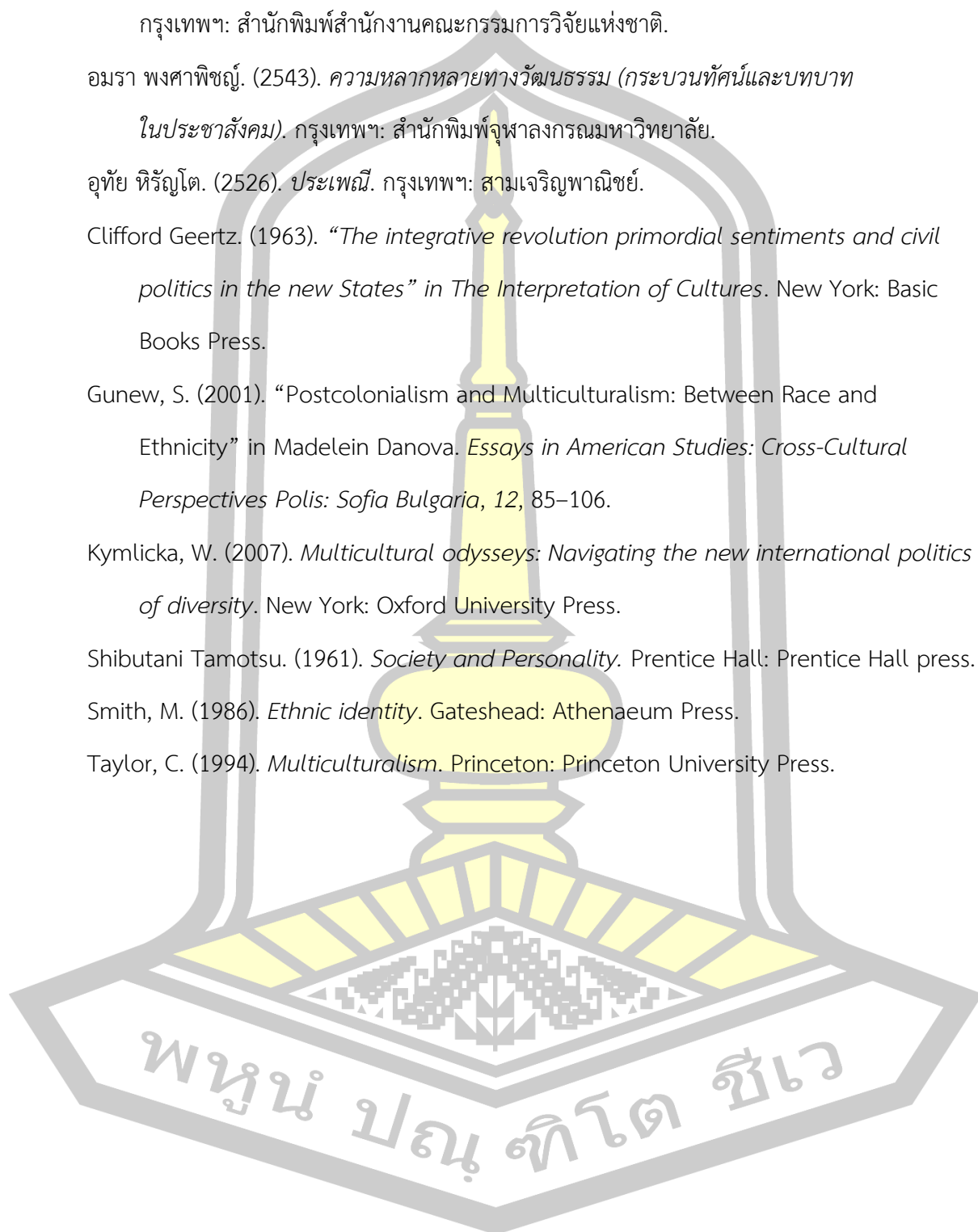
Gunew, S. (2001). “Postcolonialism and Multiculturalism: Between Race and Ethnicity” in Madelein Danova. *Essays in American Studies: Cross-Cultural Perspectives Polis: Sofia Bulgaria*, 12, 85–106.

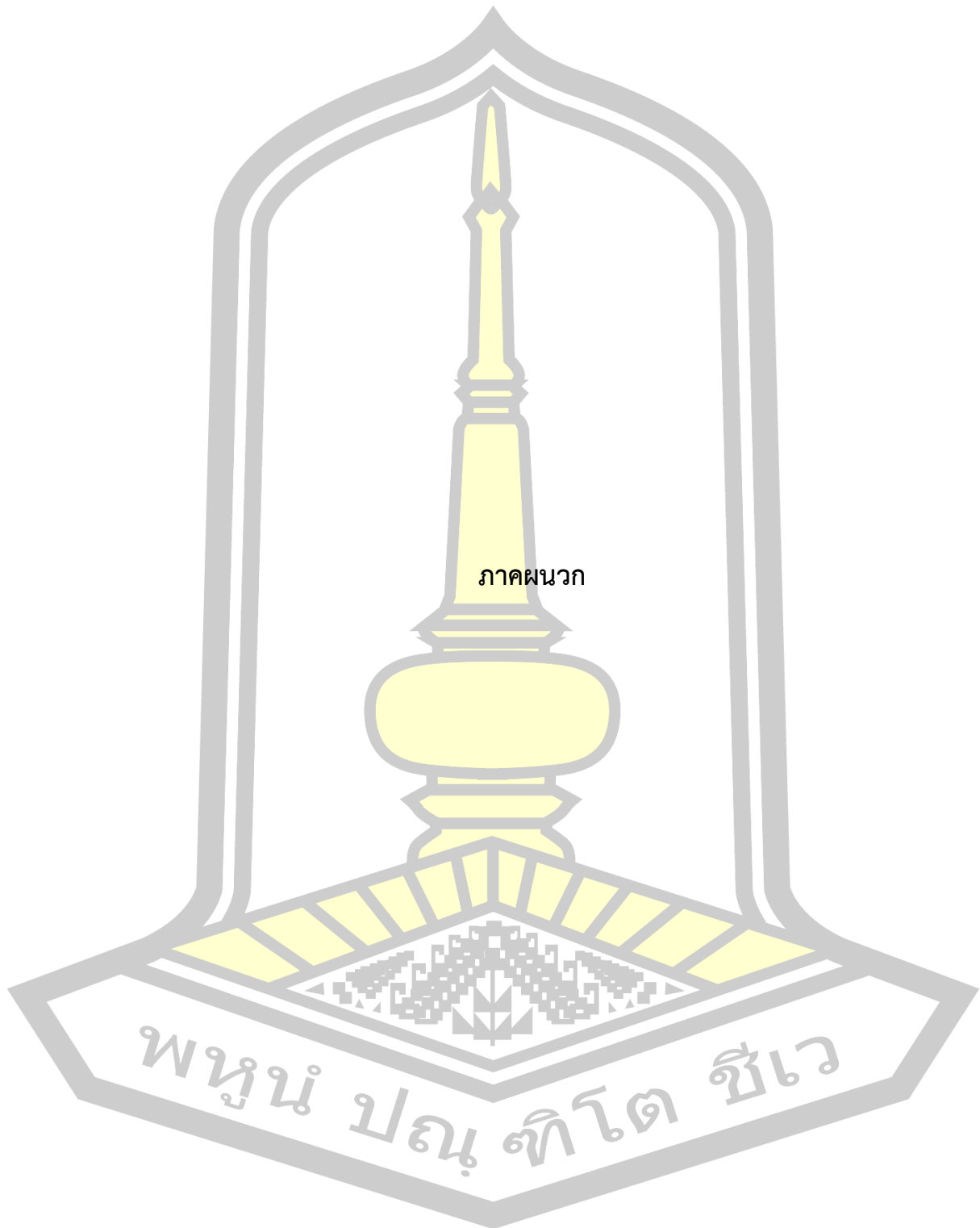
Kymlicka, W. (2007). *Multicultural odysseys: Navigating the new international politics of diversity*. New York: Oxford University Press.

Shibutani Tamotsu. (1961). *Society and Personality*. Prentice Hall: Prentice Hall press.

Smith, M. (1986). *Ethnic identity*. Gateshead: Athenaeum Press.

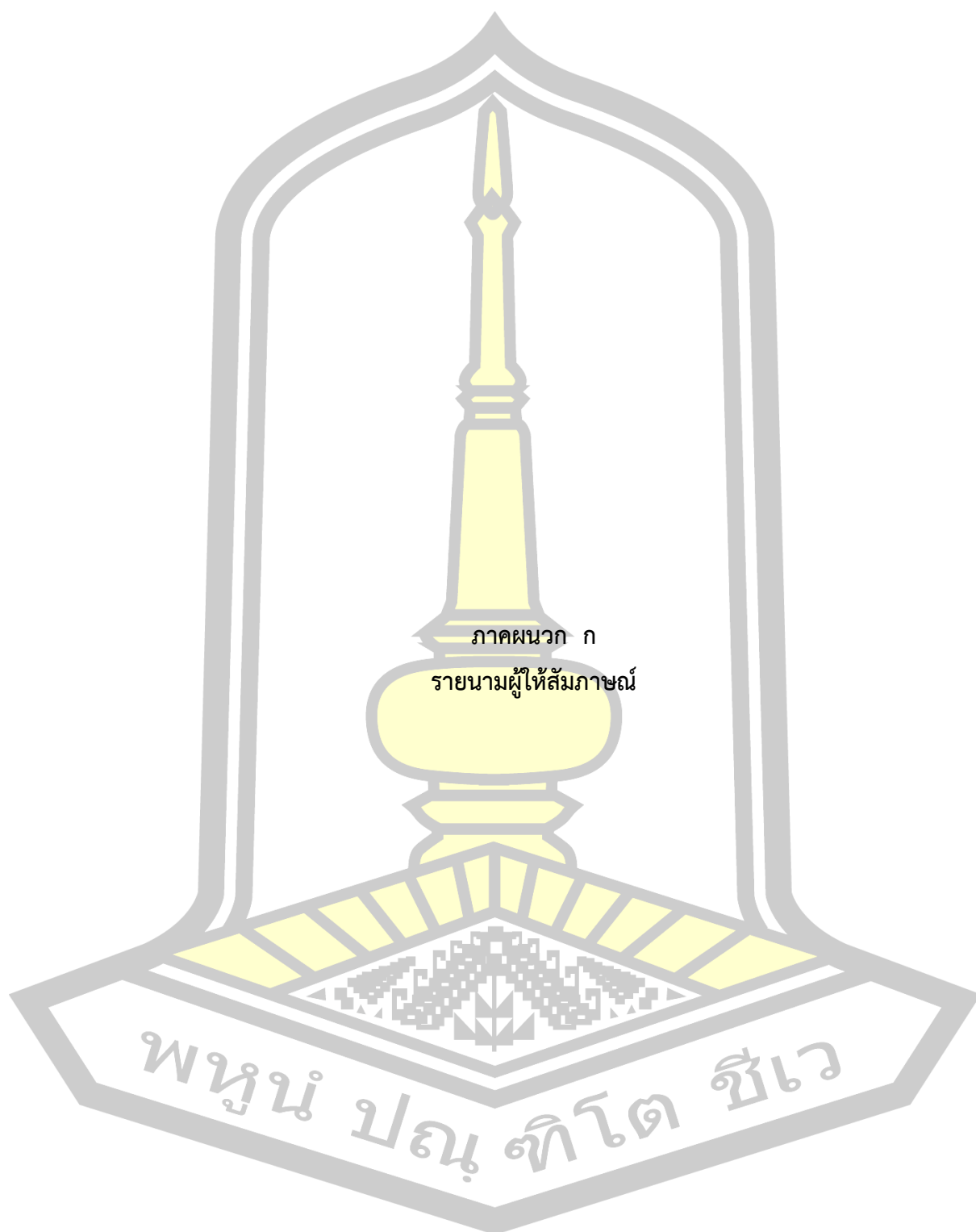
Taylor, C. (1994). *Multiculturalism*. Princeton: Princeton University Press.

ภาคผนวก

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

พหุ ประจักษ์ ชัยเว

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

- พระครูปลัดละเอียด เลียงสุวรรณ อายุ 45 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ วัดเทพบพิธ บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2561
- พระราชธรรมธาดา อายุ 91 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ วัดเทพบพิธ บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อ สิงหาคม 2559 และวันที่ 19 พฤษภาคม 2561
- พระปลัดเลื่อง เปรมสีโล อายุ 47 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ วัดเทพบพิธ บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2561
- สามเณรถาวร ศรีเฉลิม อายุ 22 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ วัดเทพบพิธ บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2561
- แม่ชือ ไม่นามสกุล อายุ 52 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ วัดเทพบพิธ บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2561
- แจ่ม มะณีรัตน์ อายุ 65 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ 39 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2561
- คำ บุญสวัสดิ์ อายุ 47 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ 144 บ้านไม้สน ตำบลน้ำขาว อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2561
- ป้งนุ้ย บัวทอง อายุ 57 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ 36 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2561

ทองซิม ทองประเสริฐ อายุ 53 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 4 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2561

ทองซิม ทองประเสริฐ อายุ 56 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 5 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2561

คำ แก้วมะณี อายุ 49 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 57 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2561

สาลินา พิณประเสริฐ อายุ 19 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 24 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2561

เดช สุภาโม อายุ 44 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ 103
บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561

เฮง แซ่วี อายุ 61 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ 36
บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561

ซิม พรหมจันท์ อายุ 56 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 5 บ้านไม้สน ตำบลน้ำขาว อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561

เพียง นิยมณี อายุ 52 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ 26
บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2561

นุ้ย เปรมสุทนต์ อายุ 75 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 27 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2561

สุพรรณษา นำสุวรรณ อายุ 22 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญารัตนาราม เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 25 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561

วิน แก้วมะณี อายุ 76 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญารัตนาราม เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 57 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2561

เดือนอานนท์ ไทยสมบุรณ์ อายุ 18 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญารัตนาราม เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 138 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์
ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561

เกีตสณี ไทยสมบุรณ์ อายุ 21 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญารัตนาราม เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 133 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์
ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2561

กลั่น สุวรรณมณี อายุ 45 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญารัตนาราม เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 140 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์
ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2561

กมล ไทยสมบุรณ์ อายุ 22 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญารัตนาราม เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 134 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์
ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2561

สุกัญญา นำสุวรรณ อายุ 19 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญารัตนาราม เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 124 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์
ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561

จิม ไม่มีนามสกุล อายุ 52 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญารัตนาราม เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 58 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2561

อิ ไม่มีนามสกุล อายุ 68 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญารัตนาราม เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 52 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบึงดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2561

พรหม ประภากร อายุ 56 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาวชิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 76 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบันตัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561

โถมพิลัย ดำริรัตน์ อายุ 35 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาวชิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 54 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบันตัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2561

เอี่ยม ถิ่นจนะ อายุ 51 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาวชิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ 97
บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบันตัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561

สโรชา พิณประเสริฐ อายุ 20 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาวชิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 24 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบันตัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561

ปังแอน แซ่เต๊ะ อายุ 51 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาวชิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 135 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบันตัง รัฐเคดาห์
ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561

อารมณ ศรีสุวรรณ อายุ 41 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาวชิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 12 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบันตัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2561

อิรินทร์ บุญศิริ อายุ 50 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาวชิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 77 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบันตัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2561

บุญสิทธิ์ พรหมจันทร์ อายุ 55 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาวชิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 73 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบันตัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อ 12 สิงหาคม 2559 และวันที่ 23 พฤษภาคม 2561

วิจีน ไม่มีนามสกุล อายุ 40 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาวชิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์
บ้านเลขที่ 67 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอบันตัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
สัมภาษณ์เมื่อ 12 สิงหาคม 2559 และวันที่ 23 พฤษภาคม 2561

พระครูสุวรรณวุฒิชร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์

วัดพิภูลทองวราราม(วัดบ่อเสม็ด) ตำบลเตอบาเซ อำเภอดุสิต รัฐกลันตัน

ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อ 12 สิงหาคม 2559

ประนอม แก้วสุนทร และมณี แก้วสุนทร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์

เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ 163 บ้านปลักเหนาะ ตำบลอะห์ อำเภอกูบังปาสุ รัฐเคดาห์

ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อ 15 กันยายน 2559

จ้อย เปรมสุทนต์ อายุ 81 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ 7 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปูเต๊ะห์ อำเภอบึงดิง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2561

ศรีนวล ไชยมณี อายุ 48 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ 28 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปูเต๊ะห์ อำเภอบึงดิง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

สัมภาษณ์เมื่อ 12 สิงหาคม 2559

เจียม เทพมณี อายุ 60 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ 9 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปูเต๊ะห์ อำเภอบึงดิง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

สัมภาษณ์เมื่อ 12 สิงหาคม 2559

ศรีนวล หนูประเสริฐ อายุ 51 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ 15 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปูเต๊ะห์ อำเภอบึงดิง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

สัมภาษณ์เมื่อ 12 สิงหาคม 2559

บัว สุขุมวิทยา อายุ 57 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ 78 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปูเต๊ะห์ อำเภอบึงดิง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

สัมภาษณ์เมื่อ 12 สิงหาคม 2559

แนบ ถิ่นจนะ อายุ 50 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ 15 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปูเต๊ะห์ อำเภอบึงดิง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

สัมภาษณ์เมื่อ 12 สิงหาคม 2559 และวันที่ 23 พฤษภาคม 2561

มะลิ พรหมจันทร์ อายุ 38 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ 122 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปูเต๊ะห์ อำเภอบึงดิง รัฐเคดาห์

ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อ 12 สิงหาคม 2559

เอี่ยม ถิ่นจนะ อายุ 46 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ 3 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอดัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

สัมภาษณ์เมื่อ 15 สิงหาคม 2559 และวันที่ 23 พฤษภาคม 2561

เหริน ชัยสงคราม อายุ 55 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ 143 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอดัง รัฐเคดาห์

ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อ 15 สิงหาคม 2559

บัว สุตตะปรี อายุ 52 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ 14 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอดัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

สัมภาษณ์เมื่อ 15 สิงหาคม 2559

กลั่น สุวรรณมริ อายุ 36 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ 4 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอดัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

สัมภาษณ์เมื่อ 15 สิงหาคม 2559

อรุณ พรหมเมฆ อายุ 36 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ 33 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอดัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

สัมภาษณ์เมื่อ 15 สิงหาคม 2559

หัต ไทยสมบุญ อายุ 49 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์

บ้านเลขที่ 31 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะห์ อำเภอดัง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

สัมภาษณ์เมื่อ 15 สิงหาคม 2559 และวันที่ 23 พฤษภาคม 2561

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

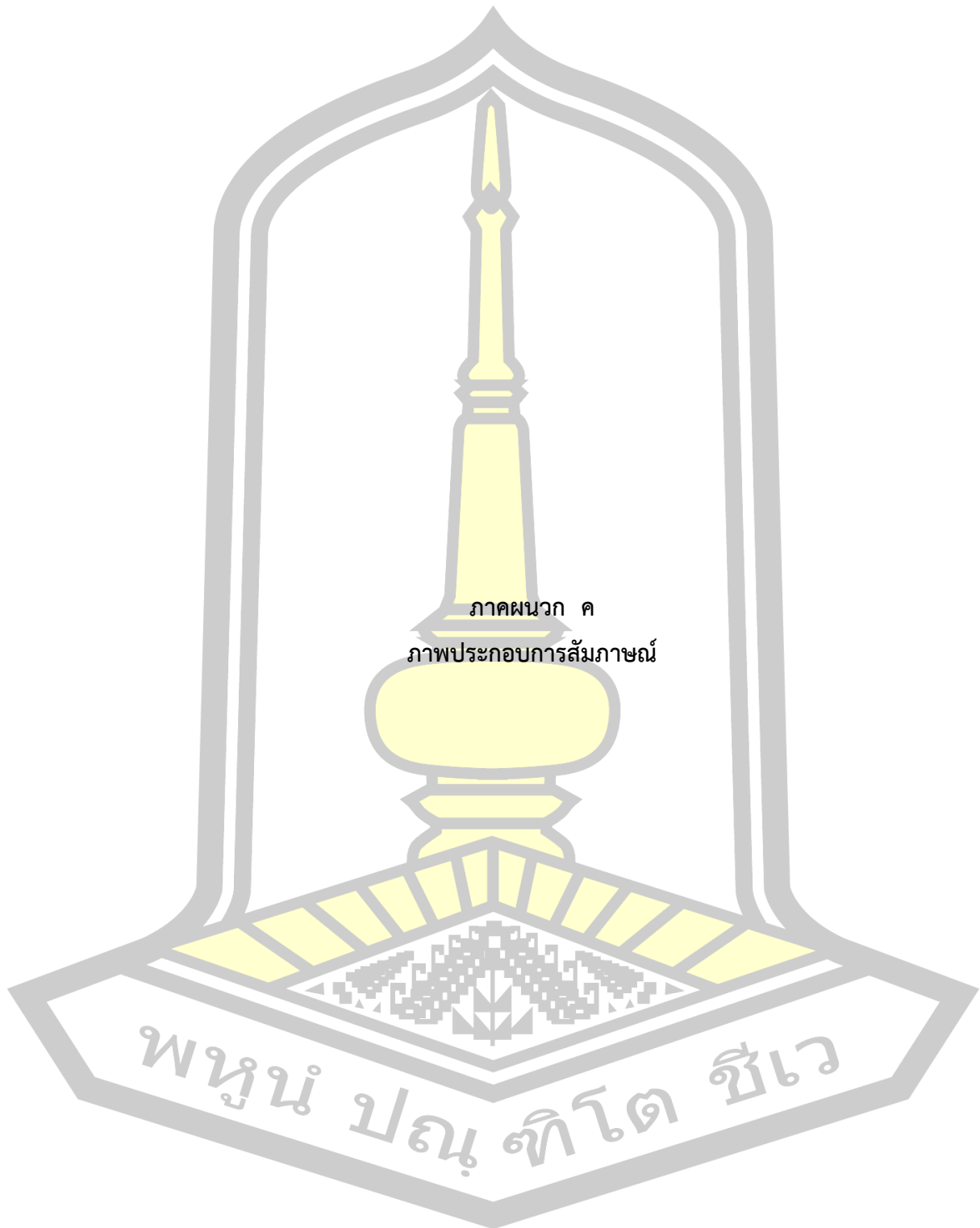

**ตารางแสดงรายชื่อวัดและสำนักสงฆ์ที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย
ปริยัติธรรมและธรรมศึกษาอำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย**

ปัจจุบันวัดและสำนักสงฆ์ที่เปิดสอนภาษาไทย ปริยัติธรรมและธรรมศึกษาในรัฐเคดาห์
ของประเทศมาเลเซีย มีอยู่ทั้งสิ้น 18 วัด กับอีก 2 สำนักสงฆ์ ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อวัด/สำนักสงฆ์	ตำบล	อำเภอ	รัฐ
1	วัดลำป่า	เป็นดั่ง	เป็นดั่ง	เคดาห์
2	วัดโพธิเจติยาราม	ป่าดั่งเกอร์เบา	เป็นดั่ง	เคดาห์
3	วัดวิสุทธิประดิษฐาราม	ป่าดั่งเกอร์เบา	เป็นดั่ง	เคดาห์
4	วัดเทพสุวรรณาราม	ป่าดั่งแปลง	เป็นดั่ง	เคดาห์
5	วัดเทพบัณฑิต	อาเยอร์ปูเต๊ะห์	เป็นดั่ง	เคดาห์
6	วัดถ้ำคีรีวงศ์	ป่าดั่งบูสิงห์	เป็นดั่ง	เคดาห์
7	วัดกาไหล	ยีเนียง	เซะ	เคดาห์
8	วัดไทยเจริญ	ยีเนียง	เซะ	เคดาห์
9	วัดจงเจริญ	กำปงจง	เซะ	เคดาห์
10	วัดธรรมศิริวาราม	เยอเนอริ	เซะ	เคดาห์
11	วัดดำรงรัตนาราม	สุโห่งปัตตานี	กำลามาตา	เคดาห์
12	วัดโอถักมาตุ	สุโห่งปัตตานี	กำลามาตา	เคดาห์
13	วัดสามัคคีรัตนาราม	เตอกายคีรี	กำลามาตา	เคดาห์
14	วัดพิบูลธาราม	กำปงตันหยงเซียม	ป่าดั่งเตอรัป	เคดาห์
15	วัดเทพชุมชน	เตอกายคีรี	ป่าดั่งเตอรัป	เคดาห์
16	วัดธาตุนบาลิง	บาลิง ลัว	บาลิง	เคดาห์
17	วัดศรีมหาโพธิ	ลิมปิง เอ็มบัต	บาลิง	เคดาห์
18	วัดสระหลวง	ตะโลยกะนัน	บาลิง	เคดาห์
19	สำนักสงฆ์หลังก้วย	ตะโลยกะนัน	บาลิง	เคดาห์
20	สำนักสงฆ์บ้านตัส	ปูไหล	บาลิง	เคดาห์

ที่มา : พระครูปลัดละเอียด เลียงสุวรรณ อายุ 45 ปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ พระครูปัญญาธิราภรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์ วัดเทพบัณฑิต บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปูเต๊ะห์ อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2561

ภาพประกอบการสัมภาษณ์

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 21 สัมภาษณ์พระราชธรรมธาดา เจ้าอาวาสวัดเทพบัณฑิต บ้านไม้สน

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 22 สัมภาษณ์พระครูปลัดละเอียด เลียงสุพรรณ รองเจ้าอาวาสวัดเทพบัณฑิต บ้านไม้สน

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 23 สัมภาษณ์บุคคลในชุมชน บ้านไม้สน อำเภอเป็นดง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 24 สัมภาษณ์บุคคลในชุมชนบ้านไม้สน อำเภอเป็นดง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 25 สัมภาษณ์บุคคลในชุมชนบ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 26 ประเพณีการบวช บ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 27 ผู้วิจัยมีส่วนร่วมกิจกรรมในการจัดประเพณีต่างๆ ที่บ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์

ภาพโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 28 พิธีกรรมโนราโรงครู บ้านไม้สน อำเภอเป็นดั่ง รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	พระครูปัญญาธีราภรณ์ (พระสมสวย ธีรปญฺโญ/จันทร์ประทีภย์)
วันเกิด	วันที่ 22 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2509
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 12 บ้านท่างาม ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44140
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 1 วัดบ้านท่างาม ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44140
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	เจ้าอาวาสวัดบ้านท่างาม ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44140
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วัดบ้านท่างาม ตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44140
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2525 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2529 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2555 ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นหน่วยบริการวัดอภิสีทธี จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2562 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาศาสนาและภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พ.นุ น. ป.น. ท. โท. ช. เว